C.239.
2026
~~625 a~~
3

Synonima magiſtri Johannis de Garlādia cum expoſitione magiſtri Galfridi anglici.

Exhortatio ad amicum ut mortis metum [illegible]

[illegible] ris rara [illegible]

Etsi divina [illegible] negotia

[illegible] ferendis et [illegible] defendis et [illegible]

prudentia pari animi magnanimitas [illegible]

in hac re [illegible] patientia [illegible]

Siquidem [illegible] constaret inter charos charissimum

tamen hac in re pro [illegible] meo [illegible]

[illegible] consolari [illegible]

et dure mortis premeditatio [illegible]

[illegible] anno [illegible] et consilio [illegible]

et tali hominum [illegible] in presentia [illegible]

auxiliare, et iuvare. Humanum autem est

labi errare et decipi at labantem [illegible]

errantem in viam reducere, deceptum consilio

iuvare si modo possis presertim amicum. Non

[illegible] non dubito quod vita nostra misera est

et brevis: et [illegible] longa [illegible]

temporis spatium [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] quod [illegible]

[illegible] pallida mors [illegible]

[illegible] fulmina [illegible]

[illegible]

[illegible] plane [illegible]

[illegible] qui [illegible]

[illegible]

[illegible] animi [illegible]

hac [illegible] hominum [illegible]

[illegible] pulsans [illegible] pauperum

nihil est [illegible]

[illegible]

[illegible] pauperum [illegible]

[illegible]

[illegible]

omnia [illegible] malis modū atq3 finē [illegible]
quia [illegible] nihil ergo [illegible] ⁊ hic nō mortem
[illegible] quia [illegible]

Synonima de garlãdia.

Pꝛohemium.

a Ad mare ne videar latices deferre/camino
Igniculū/frõdes vel denſis addere ſyluis
Hoſpitibuſq; pira calabꝛis dare vina lieo.
Aut cereri fruges/apibus mel/vel thyma pꝛatis.
Poma vel Alchimoo/vel molli thura ſabeo
Nil veterum tritis curo ſupaddere dictis.
Sed dare lac pueris ꝓponẽs pauca puſillis.
Quos ſolum ditant materne munere lingue.
Sermones tribuo pueris elementa latini.
Quoꝝ multiplicem lectoꝛ pꝛeconcipe fructum.

Diuiſio libri.

¶ Cū oīs libri diuiſio ſit vtilis: ad faciliorē acceptionē: ad euidentiā pleniorē: et ad memoriā firmiorē. Hac de cauſa in duas partes diuiditur pꝛĩcipaliter hoc volumen. In ꝓhemiū videlicet et tractatum. Pꝛohemiū incipit ibi. Ad mare ne videar. Tractat⁹ ſiue pars executiua. ibi. Pluribus officiis. ¶ Pars autē ꝓhemialis diuiditur in quattuoꝛ partes. In quarū pꝛima vitat arrogantiam ꝑ hoc qđ dicit Ad mare ⁊c̄. vel ibi. Nil veterū tritis. In ſcđa captat beniuolētiam ꝑ hoc qđ dicit. Quiſquis ⁊c̄. In tertia ſuſcitat attētionem. ibi. Sub multis plures. In quarta reparat docilitatem. ibi cū dicit. Eſt opus idcirco. ¶ Item tractatus ſiue pars executiua diuidit̄ in duas partes. In quarū pꝛima tractat autoꝛ de ſynonimis. ibi. Pluribus officiis. In ſcđa parte tractat de equiuocis. ibi. Auguſtus tyto. ¶ Iſta pꝛima diuiſio poteſt colligi manifeſte ex dictis autoris in pꝛohemio. Unde ꝟſus. Particularis opus hoc placuit ꝯplere duabus. Uniuocis pꝛioꝛ equiuocis pars altera cedit. ¶ Itē vtrãq; iſtaꝝ partiū exequitur autoꝛ tractando ſcḋm oꝛdinem alphabeti. qđ ſatis claret ex dictis ipſi⁹. Unde. Ut querendo loco ſtatuant ſingula certo. Hoc alphabeti gemini diſcriminat oꝛdo. ¶ Et q2 in quolibet ꝓhemio quattuoꝛ cauſe debent tangi. ꝓpterea illas in hoc pꝛohemio videamus.

Cauſe opis.

¶ Cauſa materialis tangitur ibi cū dicit. Equiuocis ⁊ ab vniuocis ſynonima diſtãt. Uñ materia eſt de ſynonimis et de equiuocis. ¶ Cauſa formalis tangit̄ ibi. Hoc alphabeti ⁊c̄. Imitatur enī oꝛdinē alphabeti. vt ſatis patet. ¶ Cauſa efficiens tangit̄ cū dicit. Fallimus hinc alios et ab ipſis fallimur ipſi. ¶ Uidens igitur magiſter Halfridus alios et ab ipſis fallimur ipſi. ¶ Uidens igitur magiſter Halfridus multos decipi in fallacia ſingularū dictionum. eo q2 nõ cognoſcerent ſynonimationē ⁊ equiuocationē. hoc opus aggreſſus eſt. quo eoꝝ ignorantie ruditatē lima doctrinationis raſit. ¶ His viſis ad expoſitionem littere veniam⁹. Quidã incipiũt cõſtructionē iſtoꝝ ꝟſuum. Ne videar deferre. Quidam ibi. Nil veterū tritis. Et vtraq; cõſtructio eſt

A.ij.

MVSEVM
BRITAN
NICVM

Conſtructio verſuum.

ſatis ꝓbabilis. Melior eſt (ſm quoſdā) de Nil veterū triſtis. ¶ Conſtrue ſic. Ego curo.i.volo nil.i.nihil ſuperaddere triſtis.i.viſitatis dictis, veterū.ſcȝ doctorū.ne videar.i.non videar.i.appareã deferre ad mare latices.vel camino igniculū.vel addere denſis ſyluis frondes.qꝫ ꝑ et.ne videar dare hoſpitib⁹ calabris.i.talibus populis qui ſunt hoſpites.i.incole ſiue habitatores calabrie ſcȝ illi⁹ regionis pira.vel dare lieo.i.deo vini vina. Aut dare cereri.i.dee frugū.fruges vel dare apib⁹ mel/vel dare tima pratis.i.illos flores/vel alchinoo.illi regi vel deo pomorū.poma.vel dare molli ſabeo thura (quaſi diceret.) Si preſumere cōponere librū ꝓpter hoc tñ ꝙ libri ſufficiētes nō ſunt traditi nobis.⁊ facti a magiſtris qui tēpora nr̄a preceſſerunt in quibus nō ſufficiēs tradita eſt doctrina.ita iuſte merito deriderer acſi illa facerē que ſunt ſupius memorata. Quis eni me non argueret ſtoliditatis ſupreme.ſi ad mare aquas adducerem (qð exuberās eſt in aquis) ſi camino deferrē igniculū (qui ignib⁹ efferuere nō deſinit.) Si ad ſyluas vndiqꝫ circūtectas frondibus folia deportarē. Si in calabriā pira transferrem: vbi piroꝝ copia legit abūdare. Si vino lieum.cererem frugibus.apes melle.prata cū tymis.cū pomis alchinoum.cū thure ſabeū.quēlibet cū ſuis donis ornarē.immo veri⁹ ornarē. Non equidē volo ſic facere.

Conſtructio aliorum verſuū

¶ Cōſtrue ſic. Sed ego ꝓponens dare puſillis pueris.i.iuuenibus nō adultis.lac.i.humilē doctrinam lac dico pauca (anglice lytel thyng) ſcȝ reſpectu altioris ſcientie.que nō eſt cōueniēs pueris.nam debet adultis ſiue ꝑfectis.quos.ſ.pueros.munera materne lingue ditant.i.q neſciūt loqui niſi maternam linguā.tribuo.i.do pueris.ſcȝ talibus elementa.i.principia.vel elemēta.i.verba ſermonis latinis.quoꝝ ſcȝ elemētoꝝ multiplicē fructū O lector preconcipe. Et ſic mutat ordo cōſtructiōis ꝓpter hoc relatiuū quoꝝ.qð cōuenientius incipiet cōſtructionē quā finiet. Poteſt tn̄ aliter ſic exponi. O lector preconcipe multiplicem fructū.quoꝝ ſcȝ elementoꝝ. Sed prior conſtructio magis valet.

Quiſqꝫ abundare cupit in ſermonē latino,
Atqꝫ reſeruare que mens ſcito lubrica fundit
Eligat e multis hinc mutatoria vocum.
Ut diuerſimode rem ſignificabit eandem,
Utqꝫ modo varias res ſignificabit eodem
Edocet equiuocis opus hoc ſynonima iungens,
Uerſibus et rithmis vt vocum copia detur
Exemplis variis breuis et producta docetur.

Conſtructio.

¶ Cōſtrue. Quiſquis.i.quicunqꝫ cupit abundare in ſermone latino Atqꝫ pro et, reſeruare,i.cuſtodire vel ſeruare que mens lubrica cito fundit. Eligat hic.i.in iſto libro.e multis.i.de multis dictionibus et vocabulis mutatoria.i.mutationes vocū.i.dictionū. Hoc mutatoriū.ꝓprie eſt veſtis precioſa ꝓ qua ſumenda alia mutat. Vñ in hyſtoria Regū legit ꝙ Naaman duo veſtiū mutatoria dedit Giezi qui fuit ſeruus Heliſei ꝓphete. Et dr̄ mutatoriū de muto tas. ¶ Ut diuerſimode ⁊c. Cōſtrue. Hoc opus.i.iſte liber.ſūgens ſynonima.i.librū ſynonimorū.equiuocis.i.libro equiuocorū.edocet.i.docet.vt.i.qualiter ſupple dictio vel vox ſignificabit diuerſimode.i.diuerſis modis eandem ſcȝ rem. Ut iſta dictio enſis.ſignificabit iſta ſcȝ gladius.mucro: ſica ⁊ hm̄ói (⁊ ꝑ hoc intelligit ſynonima) ꝙ ꝓ ⁊.vt.i.qualiter vna dictio ſignificabit varias res.i.diuerſas res.eodem modo. Ut iſta dictio canis ſignificat equiuoce:aīal latrabile.piſcē marinū.⁊ ſydus celeſte (⁊ ꝑ hoc intelligit equiuoca) ¶ Uerſibus ⁊c. vt copia vocum.i.dictionū.detur verſibus.i.metris.⁊ richmis.i.richmicātibus.breuis ſyllaba ⁊ ꝓducta.docetur varijs exemplis in hoc libro.

canis — a dogge / a fyſche / a ſtarre

Sub multis plures/vnam rem voce ſub vna.
Et fieri ſemper/quod fit plerūqȝ putamus.
Fallimus hinc alios/⁊ ab illis fallimus ipſi
Eſt opus idcirco cognoſcere qualiter ⁊ quo
Equiuocis ⁊ ab vniuocis ſynonima diſtant

¶ Hic docet autor ꝙ aliqui credūt ꝙ quelibet dictio habeat niſi vnicam ſignificationem (ſm̄ quos non eſſent equiuoca) Unde putant ꝙ iſta dictio canis nihil aliud ſignificat niſi aīal latrabile:⁊ tales taliter putantes decipiuntur plerūqȝ in argumentationibus.cum ad inconuenientes deducantur. Unde tales volunt concedere iſtam ꝓpoſitionem. Oīs canis eſt latrabilis.⁊ tamen illa eſt falſa. Nam quoddam ſignū celeſte eſt canis.⁊ tñ non eſt latrabile. Et iſtud mouet autorem tractare de ſynonymis ⁊ equiuocis et hm̄ói. ¶ Etiam dicit ꝙ aliqui credunt.vt multe voces ſemꝑ habeant multas ſignificationes.qȝ ſic ſepius cōtingit (⁊ ſm̄ illos nō eſſent noīa ſynonima) et hoc eſt ꝙ dicit autor. Et fieri ſemꝑ quod fit plerūqȝ putam⁹. Dicit ergo ꝙ opus eſt.i.vtile cognoſcere qualiter ſynonima diſtent.i.differant.ab equiuocis et vniuocis.ſcȝ dictionibus. ¶ Conſtrue. Nos putamus plures res.ſupple ſignificari ſub multis vocib⁹. Ut capiamus iſtos plures anglicos (ſcilȝ a bone.a ſtone.a crane) Ita iſte plures res ſignificentur ſub multis vocibus. Ut capiamus. Os.lapis ⁊ grus.et ſicut credūt in iſtis:credūt in oībus. Et ſic negant ſynonima eſſe que ſignificāt vnā rem ſub multis vocib⁹. ¶ Ulteri⁹ ꝯſtrue. Et nos putam⁹ vnā rē ſignificari ſub vna voce.⁊ ſic negāt equoca eſſe que ſignificāt multas res ſub vna voce. Et nos putam⁹ illō fieri ſēꝑ qđ fit:niſi plerūqȝ.i.aliqñ vel frequēter.qȝ aliqñ ⁊ multotiēs accidit ꝙ vna res ſi-

Cōſtructio.

gnificatur ſub vna voce. ⁊ tñ nõ ſemper accidit. Ita hinc. i. ideo nos fallim⁹ alios. ſcꝫ clericos in diſputãdo vel argumẽtando. ⁊ nosipſi fallimur. i. decipimur ab aliis. ſi ignoramus equiuocationẽ alicuius vocis. Et idcirco. i. ideo. opus eſt. i. vtile vel neceſſariũ eſt. cognoſcere qualiter ⁊ quomodo eſt. ¶ Uel põt cõſtructio incipi ibi. Nos putamus illud fieri ſemper qđ fit plerum. qꝫ. ꝑ ⁊. plures res ⁊c̃.

Significat multas res vnius rationis.
Uniuocum: ſicut homo particularia ſignat.

Uniuocum ¶ Sepius autor dixit q̄ opus eſt cognoſcere quomodo differunt ab inuicem noĩa vniuoca. ¶ Nomẽ vniuocum eſt qđ ſub vna voce tñ ſignificat vnam rem. vt hec dictio (petra) ſub vna voce ſignificat tñ vnam rem. (anglice a ſtone.) Et hec dictio homo, ſignificat homines particulares (vt Johãnem Petrum et Paulum) Ut Porphirius indiuiduũ eſt. Ariſtoteles ⁊ Plato. qui ſunt homines particulares.

Conſtructio. ¶ Conſtrue. Uniuocum. ſcilꝫ nomen. eſt quod ſignificat multas res vnius rationis. ſcꝫ vnius diffinitionis. et non diuerſe. ¶ Et đr vniuocum. quaſi vnius vocis nomen.

Equiuocum celat/ ſub eandem plurima voce
Quorum nomen idem/ ratio diuerſa ſub illo.
Quod natat equore/ ſplẽdet in ethere/ latrat ĩ edẽ
Significat triplici canis hec tria ſub ratione.

Diffinitio. equiuocorũ. ¶ Hic docet autor qđ ſit equiuocũ. Et dicit q̄ equiuocũ ſignificat plurima ſub eadẽ voce. quorũ nomen eſt idẽ. ratio tñ eſt diuerſa ſub illo noĩe. Huic cõſonat phũs dicẽs. Equiuoca đr quorum ſolũ nomen cõe eſt. ratio aũt ſubſtancie diuerſa. Ut iſta dictio (canis) ſub eadem voce ſignificat plura. quorum nomen idẽ eſt cõe. qꝛ aĩal latrabile. et quidã piſcis. ⁊ quoddã ſignũ celeſte habẽt idẽ nomen ⁊ cõe (ſcꝫ canis) tñ ratio ſubſtãtie diuerſa eſt in illo. qꝛ aliud eſt canis animal. ⁊ aliud canis piſcis. et aliud canis ſignum.

Cõſtructio. ¶ Cõſtrue. Illud qđ natat in equore. i. mari. ſplẽdet in ethere. ⁊ latrat in ede. Hoc nomen canis eſt illud. et ſignificat hec tria ſub triplici ratione. i. diffinitione.

Diuerſa/ celant vnum ſynonyma voce.
Ut mucro gladius/ enſis/ res vna vocatur
Nominibus tribus his/ eadẽ res ſignificatur.

Diffinitio ſynonymorum ¶ Poſito ſuperi⁹ quid ſit vniuocũ ⁊ equiuocũ. hic docet qđ ſit ſynonimũ. Et dicit q̄ ſynonima celant. i. tegũt. vnũ. i. vnã rem. ſub diuerſa voce. vt. i. ſicut vna res vocat̃ mucro/ gladius ⁊ enſis. Iſta tria nomina vocãtur vna res. ⁊ ſic ſunt ſynonima: qꝛ eadem res ſignificatur his tribus noĩbus, ſcꝫ mucro/ gladius/ enſis.

Sed quia dactylici ſūt multa vocabula metri.
Que legem fugiunt/operi quibus eſt opus iſti.
Quod bꝛeue longari placet/⁊ longū bꝛeuiari.
Ut multis valeant verſus in parte locari.
Non aliter poterunt ſynonima conſociari.

Excuſatio autoris.

¶ Hic excuſat ſe autoꝛ.eo ꝙ in ſequenti opere ſunt aliqui verſus in quib⁹ alique dictiōes (que metrū dactylicū fugiūt) collocant̄. Quales ſunt (Odoꝛiſſecus/promptuaria/opinio) nam iſte dictiones non poſſunt bene poni in metro dactylico.saltē exametro heroico. Quia hec dictio (odoꝛiſſecus) nō pōt poni in metro.vbi iſta ſyllaba ſe (que eſt breuis) ſtaret in pꝛincipio tertij pedis.qđ eſſe nō poteſt:quia media ſyllaba breuis nō poteſt ibi ſtare.finalis breuis ſyllaba bene poteſt ſtare ibi. Et ſimiliter dic de promptuaria. ¶ Sed nec opinio poteſt ſtare in verſu:qꝛ habet tres ſyllabas breues immediate cōiunctas.⁊ talis dictio non poteſt ſtare in verſu:qꝛ nec media ſyllaba breuis.nec pꝛima ſyllaba breui dictionis poliſyllabe poteſt ſtare in ꝟſu. Et dico ideo poliſyllabe:qꝛ monoſyllaba breuis poteſt ſatis bene ibi ſtare. vt hic. Scribo ſimul legoqꝫ facio delectoꝛ vtroqꝫ. Sed quia tales dictiones ſunt inter ſynonima collocande.autoꝛ iſte poſuit eas in verſibus ſuis.

Odoꝛiſſec⁹
prōptuaria

Opinio.

Cōſtructio

¶ Cōſtrue. Sed qꝛ multa vocabula ſunt que fugiūt.i. fugere volunt.legē metri dactylici.quibus ſcꝫ vocabulis.opus.i.neceſſariū eſt.iſti operi.ſcꝫ in quo tractatum eſt de ſynonimis.placet.i. placitū eſt mihi.de multis.ſ.vocabulis.illud longari qđ eſt breue.et illud breuiari qđ eſt longū (quaſi diceret) placet breuem ſyllabā longari.ſicut ponit infra de iſta dictiōe prōptuaria:qꝛ ꝓducit hāc ſyllabā tu.que eſt breuis.⁊ lōgā ſyllabā breuiari.ſicut patet de iſta dictione odoꝛiſſecus.qꝛ coꝛripit hanc ſyllabā do que eſt longa. ¶ Ulterius cōſtrue. Ut dictiōes hm̄oi valeāt locari.i.collocari vel poni.in parte vel in aliquo loco verſus.ſcꝫ dactylici.qꝛ ſynonima non poterunt aliter conſociari.i.ſimul ſociari vel coniungi.

Particulis opus hoc placuit complere duabus
Multiuocis pꝛioꝛ equiuocis pars altera cedit.

¶ Hic docet autoꝛ ꝙ diuiditur opus iſtud in duas partes.ſiue in duos libros. In pꝛimo ponit ſynonima.et incipit ibi. Pluribus officijs. In ſecūdo ponit equiuoca:qui incipit ibi. Auguſtus tito.⁊c. ¶ Conſtrue. Placuit.i.placitū fuit michi.complere.i.perficere hoc opus.duabus particulis.i.per duas particulas ſeu partes. Prioꝛ pars cedit.ideſt dat locum.multiuocis.i.ſynonimis. Pars altera.i.ſecūda.cedit.i.dat locum.equiuocis.ſicut patet in hoc tractatu.et in alio qui incipit Auguſtus tito.

Cōſtructio

Ut querendo loco ſtatuantur ſingula certo.
Hoc alphabeti gemini diſcriminat oꝛdo.

Cōſtructio

❡ Hic docet autoꝛ ꝙ vtriſqꝫ librũ ſuũ ſynonimoꝝ ⁊ equiuocoꝝ faciet ſm oꝛdinẽ alphabeti. vt ſingule dictiones: ſiue ſynonime: ſiue equiuoce notificētur facilius inquirenti. ❡ Conſtrue. Ut ſingula ſcꝫ que continentur in iſto libro de ſynonimis et equiuocis querenda .i. inuenienda ſtatuantur .i. collocentur. in certo loco: ſcꝫ in quo inuenientur oꝛdo gemini alphabeti .i. duoꝝ alphabetoꝝ. nec diuerſoꝝ. qꝛ vtrumqꝫ alphabetum eſt latinum. diſcriminat. ideſt diſcernit vel diuidit. Sicut patet cuilibet intuenti.

Anima

Pluribus officijs/aīe ſunt nomina plura.
Dū ſentit ſenſus/ratio dū iudicat/⁊ mēs
Dū quid cōmemoꝛat/anim⁹ dum cogitat/ et coꝛ.
Quando quid affectat/cū vult eſt dicta voluntas

pars executiua libri

❡ Terminato ꝓhemio: autoꝛ incipit pꝛincipale opus de quo ꝓmiſit ſe ſuperius determinaturum. videlꝫ de ſynonimis. et incipit ab hoc noīe anima. tanq̄ a digniori ⁊ excellentiori. ❡ Habet autē aīa (vt ait Aug⁹ .in libro de ſpū ⁊ aīa) quandā naturā ꝓpꝛiam oībus his mundane molis elemētis excellentiorē. qua veraciter nō poſſit in aliqua fantaſmata corporaliū imaginū quas per ſenſus carnis ꝑcipim⁹ cogitari. ſed mēte intelligibili vitaqꝫ ſentiri. Dicit ergo ꝙ anima ſcḋm ſua diuerſa officia: diuerſis noībus appellatur.

Diffinitio anime.

❡ Diffinit autē eam Aug⁹. ſic. anima eſt ſpūs intellectualis/rationalis/ſemper in motu/bone maleqꝫ voluntatis capax. ſm benignitatem creatoris atqꝫ ſcḋm operis ſui officium. diuerſis nūcupatur noībus.

Diuerſa aīe nomina. !

Dicitur nāqꝫ anima dum vegetat. Spiritus dum contemplatur. Senſus dum ſentit. Animus dum ſapit. Mens dum intelligit. Ratio dum diſcernit. Memoꝛia dū recoꝛdatur. Uoluntas dū vult. Iſta tñ non differūt ſubſtantia quēadmodum in noībus. qm̄ oīa iſta vna eſt aīa. pꝛopꝛietates ꝗdem diuerſe. ſed eſſentia vna. In ſpiritu tñ et anima poteſt eſſe differētia qm̄ oīs aīa eſt ſpūs. non omnis ſpūs anima.

Differūt illa
Senſus
Imaginatio
Ratio.

❡ Nota differentiā inter ſenſum: imaginationē: rationē: intellectū: ⁊ intelligentiā. ❡ Senſus eſt ea vis aīe que rerum corporearū formas corporeas percipit preſentes. ❡ Imaginatio eſt ea vis aīe que rerum corporearum formas corporeas ꝑcipit ſed abſentes. Ratio eſt ea vis anime que rerum corporearū naturas. formas: differentias: pꝛopꝛia ⁊ oīa accidentia percipit incoꝛpoꝛea. ſed non coꝛpoꝛea niſi ratione ſubſtantie. Abſtrahit enī a coꝛpoꝛibus que fundātur in coꝛpoꝛibus: non actione ſed conſideratione.

Intellect⁹.
Intelligētia

❡ Intellectus eſt ea vis aīe que inuiſibilia percipit ſicut angelos: demones: aīas. et oēm ſpiritum. ❡ Intelligētia eſt ea vis aīe que immediate ſupponitur deo. cernit quidē ipſuꝫ ſummum bonū. verū ⁊ incōmutabile. Sic aīa ſenſu percipit corporea. Imaginatione corporis ſimilitudines. Ratiōe corporis naturas. Intellectu ſpm̄ creatū. Intelligētia ſpm̄ increatū. ¶ His dictis ad expoſitionē lr̄e veniamꝰ.

Conſtructio.

¶ Cōſtrue ſic. Plura noīa .i. diuerſa noīa ſunt anime .i. iſtius dictionis aīa. pluribus officiis .i. ꝓpter plura ſui officia. Nam ſenſus dr̄ aīa dū ſentit aliqd̄. Ratio dū iudicat aliqd̄. Et dr̄ mēs dum cōmemorat quid .i. aliqd̄. Et dr̄ animus dum cogitat aliquid. Et cor qn̄ affectat .i. cupit quid .i. aliquid. Et anima eſt dicta voluntas cum vult .i. cū voluntatē habeat aliquid faciendi.

Anima viuit exuta carne.

¶ Hic nota ꝙ aīa exuta carne viuit. vidit. audit. ⁊ oēs ſenſus atq̄ ingenia viuaciter tenet ſine organo naturali. ¶ His viſis videamꝰ iſtaꝝ originem dictionum et pmo de aīa.

deriuatio aīe

¶ Anima (ſm̄ iohēm ianuenſem in ſuo cathologo) deriuatur ab animos grece. qḋ dr̄ ventus latine. qa quidam putauerunt animā eſſe ventum. quaſi ore trahentes aerem vnde viuamus. Vn̄ hic animus mi. et hoc animal lis. et animo as. aui. are .i. animam dare. vel exhortari. vel audacem facere.

Animus.

Senſus.

¶ Senſus a ſentio tis. tire. ſenſi. idem qḋ aīa. ⁊ inde deriuat̄ hic ⁊ hec ſenſualis ⁊ hoc le. ad ſenſum ptinēs. vel ſenſu ⁊ corpori deditus ſeu pertinens. Unde ſenſualiter aduerbiū. et hec ſenſualitas tatis.

Ratio.

¶ Ratio dr̄ a ratus a. um .i. firmus a. um. Et ſcribit̄ p t et non p c. ¶ Et nota differētiam inter rationē ⁊ ratinationē. Ratio eſt qdā motꝰ animi viſum mētis acuēs verū a falſo diſtiguens. Uel (ſm̄ augu.) Ratio eſt animi aſpectꝰ quo per ſeipſuz verum intuetur.

Ratinatio.

Duo ſunt in ratione.

Ratinatio eſt inquiſitio rationis. quare illa opus eſt ad vendendum aſt ad inquirendū. Item in ratione ſunt duo. Unū ad ſuperna ⁊ celeſtia intendens. et illud dicitur ſapientia. Aliud eſt ad tranſitoria ⁊ caduca reſpiciens. ⁊ illud vocat̄ prudētia. hec duo ex ratione ſunt. et in ratione conſiſtunt.

Diuiſio rationis.

¶ Et ſciendū ꝙ ratio diuidit ſe in duo ſcꝫ ſurſum ⁊ deorſū. Surſum in ſapientiā. Deorſum in prudentiā. quaſi in virum ⁊ mulierem. vt vir ſit ſuperior ⁊ regat. ⁊ mulier inferior et regatur.

Differūt ſenſualitas ratio

Item nota differentiā inter ſenſualitatem ⁊ rationem. Sēſualitas ea vis eſt anime que corpus ſenſificat ⁊ mouet. vt appetat que delectabilia ſunt corpori ⁊ refugiat nociua. Ratio eſt illa vis anime. que inter bonū ⁊ malū. verū ⁊ falſum diſcernit.

Rationale.

Rationabile

¶ Et a ratio deriuatur hic ⁊ hec rationalis et hoc rationale. et hic ⁊ hec rationabilis et hoc rationabile. Et licet iſta noīa indifferenter accipiantur. differūt tamen. quia rationale eſt illud qḋ vtitur vel aptum natū eſt vti ratione. vt homo/angelus. Sed rationabile. quod ratione agitur vel ducit̄ ⁊ rationabiliter viuit. vnde multi homines ſunt rationabiles. quia ducūtur ratione. Et ſcias ꝙ homo dicitur rationabilis. angelus vero intellectualis.

Mens.

¶ Mens dicitur a mene grece quod eſt luna latine (ſcḋm Auguſtinum) quia ſicut luna creſcit ⁊ deficit. varia viciſſitudine cōmutatur. in idem tamen quod fuiſſe quādā ꝑfecta nouitate reſtituit. Sic mens nūc caput ſummo inſerit. nunc deſcēdit ad infima. nunc ſeſe refrenās ſibi. veris falſa ſecernit. modo ad corporalia regēda reflectitur modo eternis rationibus inſpiciendis vel cōſulendis adheret.

Amens

¶ Uel mens dr̄ a menim ꝛ ↄponit cū iſta prepoſitione in. ꝛ dr̄ amens tis. ꝛ cū de. ꝛ dr̄ demens et vtrūq₃ eſt idē qđ inſanus a. um.

Differētia Mēs: memoria: cogitatio

¶ Et nota differētiā inter mētem memoriā et cogitationem. Nam mens futura preuidet memoria preterita retinet. cogitatio preſentia complectitur. Aliquando tn̄ ſumitur vnum pro alio. ¶ Animus dicitur ab tot hec anima. et habet ſignificationes quot patent per verſus.

Animus

Eſt animus ratio/ſapiētia/vita/voluntas/
Impetus/ingenium/proponit/conſulit/audet/
Sit virtus/anima/ſpes/diſpoſitio/cura/
Cogitat/ꝛ ſufflat/preconcipit atq₃ figurat.

Animus.

¶ Hic autor deſcribit ſignificationes huius nois animus mi. ¶ Et eſt animus (ſcđm Auguſtinū) ſubſtantia quedam rationis particeps regēdo corpori cōmodata. ſapiētia illuſtrata. et ſuū principiū reſpicit et ſeipſm cognoſcit. ꝛ quātū ſit iudicioꝝ (vt extra ſe querat ꝙ ipſe poſſit viuere) intelligit. corporalibus vero paſſionibus cōſopitus. et per ſenſibiles formas extra ſeipſm abductus. oblitus eſt quid ſit. et quid fuit. et q₃ nihil aliud fuiſſe ſe meminit nil preter qđ videtur eſſe credit. ſolo ſenſu circa corpora ꝛ imaginatiōe circa corpoꝝ ſimilitudines atq₃ locoꝝ varietates verſatur. et hoc ſit in eis ſiue dormiēdo ſiue vigilando. ꝛc.

Deſcriptio animi ſupna reſpicientis.

¶ Cū vero ab hac diſtractione ꝑ purā intelligētiā aſcenderit. in vnū ſe colligit. ꝛ rationalis dr̄ anim⁹ corporis ductor/rector/habitator/gubernator/ videt ſe per ſe. et per ſeipſum ſeipſum videt. nec quereret auxiliū corporaliū. primo ab oīb⁹ corporalib⁹ ſenſib⁹ tāq₃ impediētibus et perſtrepētibus abſtrahit ſe ad ſe. vt videat ſe in ſe. vt mouet ſe apud ſe. ꝛ cū deū vult cognoſcere eleuat ſe ſupra ſe. mētis acie. natura eni aliq̄d tale deus eſt qualis eſt animus. non tñ videri (niſi ab aīo poteſt) nec ita videri vt animus poteſt.

Equanimis

¶ Nota animus cōponit cū equus a. um. et dr̄ hic ꝛ hec equanimis ꝛ hoc equanime. vel equanimus a. um. i. habēs conſtātem animū. vnde equanimiter aduerbium. ꝛ hec equanimitas atis. i. animi equitas: ſcȝ conſtantiā animi.

Unanimis.

¶ Item cū vnus. ꝛ dr̄ hic ꝛ hec vnanimis ꝛ hoc vnanime. vel vnanimus a. um. i. concors/vel vnius animi. vnde vnanimiter aduerbiū. ꝛ hec vnanimitas tatis. i. vnitas animi.

magnanim⁹.

¶ Itē cum magnus. et dicitur hic ꝛ hec magnanimis ꝛ hoc magnanime. vel hic magnanimus a. um. Unde Statius. Magnanimum eacidem. ideſt audax/vel fortis/vel magni animi. vnde magnanimiter aduerbium et hec magnanimitas tatis. ideſt animi magnitudo.

puſillanimis.

¶ Et cum puſillus. et dicitur hic ꝛ hec puſillanimis ꝛ hoc puſillanime. vel hic puſillanimus ma. mum. vnde puſillanimiter aduerbium. ꝛ hec puſillanimitas tatis. i. paruitas vel debilitas animi. ¶ Et cum ex. et dici

vnanimi ſint
yt beleth of one mynd

aichar

spammut est
hic pb amasyd

Exanimis.
Lōganimis
ſemianimis,

tur hic et hec exanimis et hoc exanime. ideſt ſtupefactus: territus: mortuus. vnde exanimiter aduerbiū. et hec exanimitas tatis. ¶ Et cum longus. et dicitur hic ꝛ hec longanimis ꝛ hoc lōganime. vel hic longanimꝰ ma. mum. vnde lōganimiter aduerbiū. et hec longanimitas tatis. Et cum ſemis. et dicitur hic et hec ſemianimis et hoc me. vel ſemianimus ma. mū. ꝛ ſic de alijs. Et oīa iſta cōpoſita ſunt tertie declinationis. ꝛ bene poſſunt eſſe ſcōe declinationis.

Cor,

¶ Et cor a cordian grece dr̄ hoc cor cordis. et (vt dicit Iſidorus) cor ideo eſt vicinū pulmoni. vt cum ira fellis accenditur. pulmonis humore temperetur. Et nota ꝙ a corde ſapimus. a pulmone loquimur. a felle iraſcimur. a ſplene ridemus. et a iecore nos amamus. Unde verſus. Cor ſapit: ꝛ pulmo loquitur: fel commouet iras. Splen ridere facit: cogit amare iecur.

Operatione cordis pulmonis fellis ſplenis ꝛ iecoris.

¶ Item ſcias ꝙ rabbi moyſes dicit: ꝙ celum in vniuerſo eſt ſicut cor in animali. cuius motus ſi ad horam quieſceret: vita corporis finiretur. Et ex hoc patet celum ſyderiū cauſat generationem ꝛ corruptionem in iſtis inferioribus.

Periculum dormiētꝭ ſup latꝰ ſiniſtrū.

¶ Nota cum quis incubat ſiniſtro lateri. Epar fel et ſtomachus opprimūt cor. quod principium motus eſt. ꝛ inde fit grauitas: ꝛ quandoq; mors ſubitanea. vnde plures moriuntur in lectis iacentes in tali latere dormiendo.

Uires aīe.
Quattuor elemēta in homine.

¶ Tres ſunt vires in aīa: vis naturalis: vis vitalis: vis animalis. Scias itaq; ꝙ cum corpus humanum ex quattuor elementis compoſitum ſit: et quodlibet elementum vendicet ſibi certam partem in corpore ſicut terra in carne et oſſibus. aqua in humoribus. aer in pulmone. quoniam idcirco ſemper pulmo in motu eſt: quia ventilabrum eſt cordis ne nimio calore cor conſummatur et diſſoluatur. Sedes ignis eſt in corde: et ideo inferius eſt latum ſuperius acutus quā formam ignis tenet.

Cor cōpōitum
Concors.
Diſcors
Excors
Ecors
Secors.
Uecors.
Unicors
Uoluntas

¶ Cor cōponitur cum con. ꝛ dicitur hic ꝛ hec ꝛ hoc cōcors cōcordis. Et cum dis. et dr̄ diſcors diſcordis. Et cum ex. ꝛ dr̄ excors excordis. Et cum e. ꝛ dr̄ ecors ecordis. Et cum ſe. ꝛ dr̄ ſecors. Et cū ve. ꝛ dr̄ vecors. Et cum re. ꝛ dr̄ recordor aris. verbum deponēs. Et cum vnus. et dr̄ vnicors. Et ſcias ꝙ oīa iſta nomina compoſita a cor ſunt oīs generis. ꝛ terminant ablatiuū ſingularem in e ꝛ in i. vt ablatiuo ab hoc ꝛ ab hac ꝛ ab hoc vecorde vel vecordi. ¶ Uoluntas dr̄ a volo vis. ꝛ ſic diffinit volūtas ab Auguſtino in libro. lxxxiij. queſtionū. Uoluntas eſt animi motus nullo cogente ad aliud amittendum vel adipiſcēdum. ꝛ tāgitur terminus a quo: cum dr̄ motus animi. ꝛ terminus ad quem cum dr̄ ad aliud amittendum.

Uoluntaria
Inuolūtaria/
Queſtio vtrū oē pctm̄ ſit voluntariū.

¶ Uolūtas dr̄ voluntarius a. um. qđ ꝯponit cū in. ꝛ dr̄ inuolūtarius a. um. i. nō volūtarius. ¶ Hic poteſt queri vtrū omne peccatū ſit volūtarium. Uidet ꝙ ſic. q: dicit Augu. Peccatū adeo voluntariū eſt. qđ ſi nō eſt voluntariū nō eſt peccatū. Item omnis motus. vel eſt naturalis vel volūtarius vel violentus. Peccatū nō eſt motus naturalis nec violentus. ergo voluntarius. Item ſi nō eſt voluntariū non eſt vituperabile. q: dicit Damaſcenus. ꝙ voluntariū eſt. qđ neq; per ignorantiā ſit volūtariū.

ſed contingit peccare per violentiā τ ignorantiā ſicut q̄ timore mortis mentitur vel fornicatur. igitur non omne peccatū eſt voluntariū.

Reſponſio.

¶ Ad hoc reſpondet q̄ omne peccatū eſt voluntariū ſicut mōſtrat. ¶ Ad hoc qđ obijcitur de peccato ignorantie. dī q̄ ignorantia facti (qđ eſt neceſſariū ad ſalutem) eſt peccatū. ¶ Qđ vero obijcitur de coactione. dicēdum q̄ nō poteſt cogi voluntas coactione ſufficienti. ſꝫ vis efficienti. vt in illo q̄ timore mortis mētitur accidit. et in illo qui timore mortis proijcit merces in mare. Duplex eſt enī voluntas (ſm Iohēm de rupella) abſoluta. qñ aliquis vult aliqđ ꝓpter ſe. τ determinata ſiue collatiua. qñ aliquis vult aliqđ conſideratione alicuius cauſe impellentis. vt ꝓpter naufragiū ꝓijcere volumus merces in mare.

Ignorantia/ que/et quem excuſat/ τ nō excuſat.

¶ Et q͞a ignorantia aliqñ excuſat. aliqñ accuſat. ad queſtionē iſtam determinādam neceſſe eſt ꝑquirere diuiſiones ignorātie. Dico ergo q̄ ignorātia alia iuris. alia facti. τ hoc vel indifferentis. τ illa excuſat ſufficiēter. vt Corinthi. cor. x. caplo. Non interrogātes ꝓpter cōſcientiam. vel ignorantia neceſſaria ad ſalutem. vt xp̄um paſſum et hmōi. ¶ Et circa hoc diſtinguendū. q2 aut nō poteſt vitari ſicut eſt in hoīe q̄ a natiuitate ſua caret vſu ratiōis. et hec excuſat. Aut q2 poteſt vitari. ſicut eſt in iudeis τ paganis. et hec nō excuſat.

Ignorantia iuris.

¶ Ignorātia iuris ſubdiuidit. quia aut eſt iuris naturalis. τ iſta nullū adultum excuſat ſicut dicit decretū. Nulli adulto licet legem naturalem ignorare ſiue ius naturale. Ratio eſt hec. q2 ſcribit in corde hoīs naturalit. et ideo nullum excuſat eius ignorantia.

q̄ lex naturaliter ſcribitur in corde hoīs

Vel eſt ignorātia legis iuris ſcripte. ſcꝫ diuine ꝓphetie. euāgelij. apoſtolice doctrine. τ iſta accuſat ſicut de mortali delicto: eos qui tenētur iſta ſcire vt plātos. τ precipue epōs τ metropolitanos q̄ tenētur oīpoſcenti reddere rationē de ea que in eis fide τ ſpe. Vñ de epō queritur an ſciat nouū τ vetus teſtamētum hec accuſat ſicut de veniali ſimplices clericos et illiteratos. q̄ cū potuiſſēt didiciſſe nō didicerūt. Vñ ad Thi. iiij. Attēde lectionē exhortationē τ doctrinā. In nullo autē accuſat laicos dūmodo nō ꝯdēnāt. Itē ignorātia iuris poſitiui. vt decretoꝝ. legū (que ad determinationem cauſaꝝ pertinet) et ignorantia hui⁹ iuris: ſolos iudices accuſat. Item eſt ignorantia iuris poſitiui. qđ continet mores conſtitutiones eccleſiaſticas ad vitanda peccata. hec accuſat ſacerdotes habentes curas animarum et confeſſores.

Spiritus et anima: manes: perfectio: vita:
Vis: endelechia: natura: potentia: virtus
Interior vel homo: predictis additur vmbra.

¶ Superius auctor determinauit quō hec dictio aīa ꝓpter diuerſa ſui officia. diuerſa ſortitur vocabula. hic ponit ſpecialē ſynonimationem illius noīs aīa. dicēs q̄ oīa iſta ſcꝫ ſpūs ⁊c. ſunt idem qđ aīa. ¶ Sed nūquid vere ſunt idē qđ aīa. Ad hoc dicimus q̄ in aīa ſunt quedā naturalia.⁊ quedā accidētia.⁊ quedā vires.⁊ iſta omnia ſunt idem cū anima ⁊ eandem rem ſignificant ſm Auguſtinū in caplo de ſpiritu ⁊ aīa. Et ſunt quidā accidentalis in aīa.⁊ illa aīa nō eſt. Non eſt enim ſua prudencia/ſua temperantia/ſua fortitudo/ſua iuſticia. ¶ Potētie anime ſunt.ꝯcupiſcibilitas/iraſcibilitas/rationabilitas. Vires anime ſūt ſenſus/imaginatio/ratio/memoria/intellectus/intelligētia. Potentie poſſunt dici vires ⁊ ecōtra. ¶ Conſtrue ſic. Ac ꝓ ⁊.et preter hec que ſuperiꝰ ponūtur pro aīa.iſta que hic ſequūtur ſunt idem qđ anima.videlꝫ ſpūs ⁊ anima.manes ſunt aīa.i.idem qđ aīa.⁊c. ¶ Spūs a ſpiro as.dicit. ¶ Manes ſunt aīe infernales.vel ſm Papiam manes ſunt vmbre vel aīe mortuorū.vl' infernus ante ſepulchra.fauille maloꝝ.vel nocumenta.tertie declinationis.⁊ caret ſingulari numero. Et dr̄ a mene grece qđ eſt defectus latine. Vl' per antiphraſim.a manim grece qđ eſt bonū latine.qꝛ nō ſunt boni immo mali qa in inferno morantur. ¶ Perfectio.ſ.interior eſt aīa. Et dr̄ a ꝑficio cis.qa perficit hoīem.qꝛ ſine illa perfectione anima non eſſet. ¶ Vita eſt idem ꝙ aīa.⁊ dr̄ de viuo viuis. Et vita cōponit cū cōtra. et dr̄ hoc conuitiū tij.cum t in penultima ſyllaba. Et eſt cōuitium dictum opprobrioſum.contra bonam vitam alicuius(vt ille dixit)plura cōuitia.i.opprobrioſa.vel dicta opprobrioſa.et inde cōuitioſus ⁊ hoc cōuitioſum.dimiū.i.paruū cōuitiū.et ꝓducit hanc ſyllabā ui. ¶ Vis ſcꝫ interior eſt aīa. Et differētia eſt inter vis ⁊ virtus(ſm Papiam) nam vis eſt aīe et corporis.ſed virtꝰ eſt anime. Item vis ſm eūdem eſt poteſtas/violētia/virtus. Vis nō habet niſi tres caſus in ſingulari et vnicū in plurali.ſm quoſdam.vt ſic. Ntō hec vis.actō hāc vim. abltō ab hac vi. Et plr̄ actō hac vires. Scđm doctrinale habet oēs caſus plurales iuxta ꝟſum. Vis vim viꝗ dabit totū plurale tenebit. et tūc declinetur in plurali numero. Ntō he vires.gtō harū virium. dtō his viribus ⁊c.et dr̄ a vireo es. ¶ Endelechia eſt aīa.⁊ eſt endelechia(ſm calcidiū vt ait Papias)perfecta etas.quaſi indelechia. ideſt intima etas ſm Ariſto.abſoluta ꝑfectio.ſm Platonē aīa mundi.et dr̄ endelechia ab en qđ eſt in.⁊ delechia qđ eſt perfectio.quaſi interior ꝑfectio. Et nota ꝙ poteſt dici endelechia vel indelechia.qa tm̄ valet en apud grecos quantū valet in apud nos. Unde huiuſmodi noīa greca ſiue notha(que predictā prepoſitionē habēt.i.ſui compoſitione)pñt ſcribi indifferēter:mō per en mō ꝑ in.vt encauſtū vel incauſtū.entimema vel intimema.emplaſtrū vel implaſtrū.energuminus vel inerguminus.⁊ ſic de aliīs. ¶ Natura eſt aīa.⁊ dicit a naſcor ceris. ¶ Natura eſt cuiuſlibet ſubſtantie ſpecificata ꝓprietas. ⁊ hec diffinitio intelligit de natura naturata.qꝛ duplex eſt natura.ſcꝫ natura naturata ⁊ natura naturans.que eſt deus. A natura dr̄ hic ⁊ hec naturalis ⁊ hoc naturale.⁊ naturo as.aui.are.i.facere naturam. vel ſm naturā facere.⁊ ꝓducit hanc ſyllabam tu. Vñ. Lex et natura chriſtus ſimul oīa iura. Damnant ingratū:lugēt et eum fore natum.

Cōſtructio.

Manes

Perfectio.

Vita.

Conuitium

Conuitioſus

Vis.

Quō differt vis ⁊ virtus

Endelechia

Natura.⁊ eſt duplex.

Potentia.
Uirtus

¶ Potẽtia ſcʒ interior eſt aĩa. ⁊ potentia formatur a dtõ huius noĩs potes. ſic potẽti. addita a fit potẽtia. ⁊ dr̄ de poſſum es. et. ¶ Uirtus eſt idẽ qᵒ aĩa. ⁊ dr̄ a vireo es. qa facit virũ virere bonis moribus. et non madere vitiis.

Hõ eſt dupł. inte. ⁊ exte.

¶ Interior vel homo vel pro ⁊ interior homo eſt aĩa. Et nota ꝙ hõ eſt interior. ⁊ hõ exterior. ⁊ vterqꝫ eſt homo. Exterior hõ eſt corpus hoĩs. Homo interior eſt ipſa aĩa. homo vterqꝫ eſt exterior hõ ⁊ interior hõ. i. eſt corpus ⁊ aĩa. ⁊ hec duo vnꝰ homo eſt.

Umbra.

¶ Umbra additur. i. ſociatur predictis. ſ. noĩbus. qa vmbra idem eſt qᵒ aĩa. Uñ Lucanus. Umbraqꝫ erraret craſſus inulta.

Orcus habet manes: animabus corpora viuunt
Spiritus in celis: vmbre per buſta vagantur

Differũt aĩa manes/ſpũs et vmbra.

¶ Superius autor determinat de ſynonimatiõe iſtoꝝ noĩm ⁊c̃. et qa inter iſta quattuor. ſ. manes/aĩa/ſpũs/⁊ vmbra: eſt aliqualis differentia quoad loca (in quibꝰ ꝓprie credũtur ineſſe.) Docet hic quõ differũt abinuicem. dicẽs ꝙ manes ſunt apud inferos. ⁊ ſic repitur apud poetas. Aĩa ꝓprie dr̄ dũmodo eſt in corpore: illud vegetando et viuificando. Spũs ꝓprie dr̄ dũ exutus eſt corpore ⁊ trãſfertur ad celum. Et vmbra eſt ſpũs qui ſcðm poetas ſemper circa mortuoꝝ ſepulchra vagatur.

Poete dixerunt hoĩem habere tres animas.
Cõſtructio.

Qꝛ tres aĩas dicebant poete quẽlibet hoĩem habere. Unã que poſt mortẽ hoĩs aduolat ad ſtellas a quibꝰ ortum habẽt. Aliam que in infernũ dimittit. Tertiã que dr̄ circa buſta. i. ſepulchra mortui hoĩs vagari. ⁊ hec dr̄ vmbra. ¶ Conſtrue ſic. Orcus. i. infernus. habet. i. poſſidet manes. i. illas aĩas infernales. corpora ſupple humana viuunt aĩabus. i. per aĩas dum ſunt in corpibus. ſpũs ſcʒ in celis. vmbre vagãtur per buſta. i. ſepulchra mortuoꝝ.

Orcus
Manes

¶ Hic orcus orci dicitur de orce grece. qᵒ eſt capere latine. ¶ Hi manes pluraliter manium manibus ⁊c̃. Et dicitur a mene grece. quod eſt defectus latine: quia ſemper in defectu ſunt.

Aula.

Aula: vel atria: caſtra: palatia: regia regum

¶ Hic agit autor de ſynonimatiõe iſtoꝝ noĩm que ꝑtinent ad habitationẽ dñoꝝ dicens ꝙ oĩa iſta aula ⁊c̃. idẽ ſignificant. i. ſimul ſignificãt ſcʒ vnũ. ¶ Formatꝫ aliter ꝯſtructiõis ſentẽtia ſic. Hic docet autor quot ſunt noĩa ſynonima cũ iſto noĩe hec aula le. (qᵒ eſt manſio magnatum) dicẽs ꝙ atriũ atrij eſt idẽ qᵒ hoc caſtrũ caſtri. et idẽ qᵒ palaciũ cij. hec regia regie idem eſt.

Cõſtructio.

¶ Cõſtrue. Aula vel atria. i. atriũ. numerus pro numero. caſtra pro caſtro. palacia. i. palaciũ. regia ſupple ſunt regũ. i. magnoꝝ dñoꝝ et magnatũ.

Aula.
Atrium.
Caſtrum

¶ Hec aula aule dicitur ab altabo rege qui primo aulas inuenit. ¶ Hoc atrium atrij dicitur de attero ris. qꝛ atteritur pedibꝰ ambulantiũ in ea. ¶ Hoc caſtrum caſtri dr̄ de caſtro as. qꝛ caſtretꝫ ibi licentia habitantiũ. ne paſſim vagari liceat. et pateãt hoſtibꝰ. Dicunt eñi caſtra in expeditione eẽ in plurali. Uel dr̄ caſtrũ de caſtrus a. um. qꝛ ibi tanꝗ caſti debent eſſe:

luxuria enim viros eneruat. ¶ Hoc palaciū cij. de palo as. i. vagari. dr ampla domus in qua multi vagari poſſunt. Vel dicit a palās tis. qui fuit rex archadie. in cuius honorem regiā cōditam: palaciū vocauerūt. ¶ Hec regia regie de rex regis dr. i. aula. Unde Ouidius. Regia ſolis erat ſublimibus alta calumnis.

Palacium
Regia

Aliger: ales: auis: volucriſqꝫ: volatile: prepes.

Auis.

¶ Hic docet autor quot ſunt noīa ſynonima cū iſto noīe auis. Et dr auis ab aueo aues. i. cupere. Dicit ꝙ iſta ſcʒ aliger aligri. et componitur de ala le. que eſt pars volucris. hoc volatile lis (⁊ ꝓprie eſt omne qđ volat ſiue muſca ſiue auis.) ¶ Hic ⁊ hec prepes petis. a prepeto tis (ꝓprie auis que ex rapina viuit) ¶ Cōſtrue. Aliger eſt auis ales eſt auis. qꝫ pro et volucris eſt auis. volatile eſt auis. prepes eſt auis. i. idem quod auis.

Aliger.
Uolatile
Prepes
Cōſtructio.

Si ſit aues ſpecio: capio: vel garrio iunctum
Auſpicor: auſpiciū: ſimul auſpex: aucupor: auceps
Augur et augurium: ſimul auguror efficiuntur.

Auis.

¶ Hic docet autor ꝙ ſi iſta dictio auis componitur cum iſtis tribus verbis ſpecio/capio/garrio: tunc illa que ſequuntur in ſequentibus verſibus oriūtur ab illis. vt ſi auis et ſpecio cis. ſimul componantur: tunc deriuant. inde auſpicor aris. verbū deponēs. qđ eſt idem qđ diuinare per inſpectionem auium. ¶ Auſpiciū eſt idem qđ diuinatio. ¶ Auſpex cis. i. diuinator. Et ſi capio pis. cōponitur cū iſta dictione auis: tunc aucupor. i. hoc verbum aucupor aris. verbum deponens: idem qđ aues capere. Et hic et hec auceps gtō huius aucupis efficiuntur. i. deriuant. Sic ſi garrio cōponitur cū iſto nomine auis: tunc iſta tria Augur/auguriū/⁊ auguror efficiūtur. i. deriuantur. ¶ Augur declinatur hic et hec augur. gtō huius auguris. dtō huic auguri. i. diuinator per cantus auiū/vel guſtus/vel volatum. ¶ Hoc auguriū rij. i. peritia diuinandi per auiū cantus/vel geſtus vel volatū. ¶ Auguror aris. verbū deponēs taliter diuinari. vt ſupius dicitur. ¶ Et hic vide qualiter de hmōi augurijs ⁊ diuinationibus ſenſerit Auguſtinus (vt ſcribit in canone. xxvi. q. vi.) Non obſeruabitis dies qui dicuntur egyptij aut kalendas ianuarij in quibus ſunt cantilene et cōmeſſationes. ⁊ adinuicem dona donātur. quaſi in principio anni boni facta augurij. aut aliquot menſes aut dies/aut annos/aut lune curſum. qꝛ quicūqꝫ has ⁊ quaſcūqꝫ diuinationes aut facta aut auguria obſeruat aut intendit aut attendit: aut conſentit obſeruationibꝰ. aut talibꝰ credit. aut in eorum domum vadit. in ſuam introducit aut interrogat. ſciat ſe fidem chriſtianā aut baptiſmū preuaricaſſe. et paganū ⁊ apoſtatam. i. retro abeuntem. et dei inimicum atqꝫ irā dei incurrere ineternum. niſi eccleſiaſtica patientia emendatus reconſilietur.) Ecce ꝗ deteſtabilis ſit quelibet diuinatio. ¶ Cōſtrue ſic ꝟſus.

Auſpicor
Auſpicium
Auſpex
Aucupor.
Auceps
Augur
Augurium
Auguror.
Auguſtin.
cōtra incantatores.
Cōſtructio.

Si ſpecio.i.hoc verbū ſpecio cis.ſpexi.cere.idem qđ video des.ſed
non eſt in vſu.ſit iunctum huic noī auis.⁊ ſi capio ſit iūctum huic noī
auis.vel ſi garrio ſit iunctū in cōpoſitiōe huic noī auis.tunc auſpicoꝛ
aris.hoc auſpiciū cij.hic ⁊ hec auſpex cis.međ.corre.ſimul pro ⁊ hoc
verbū aucupoꝛ aris.⁊ hic ⁊ hec auceps aucupis.međ.corre.et hic ⁊
hec augur ris.⁊ hoc auguriū rij.ſimul pro et auguroꝛ aris.efficiūtur
ideſt deriuantur vel facta ſunt.

Arca Dic areas thecas:ciſtas:vel ſcrinia:capſas:
Capſula:capſella:de capſa diminuuntur.

¶ Hic docet autoꝛ quot ſunt noīa ſynonima cum iſto noīe arca arce.
⁊ idē ꝙ hec ciſta te.⁊ idē qđ ſcriniū nij.⁊ idē qđ capſa ſe.et idem qđ
capſula.idem qđ capſella.idem qđ theca. Et autoꝛ dicit ꝙ iſta duo
vltima ſcꝫ capſula ⁊ capſella ſunt diminutiua de hoc noīe hec capſa
Cōſtructio. capſe. ¶ Cōſtrue.Dic tu thecas eſſe arcas.vł ꝓ ⁊ dic ſcrinia eſſe arcas.
Capſula qđ idē eſt qđ arca.⁊ capſella qđ idem eſt.diminuunt.i.
Arca. ſunt diminutiua de hoc noīe capſa capſe. ¶ Hec arca arce de arceo
Theca arces đr:qꝛ arceat.i.prohibeat viſus. ¶ Hec theca thece poſitio vel
Ciſta. poſitoriū.qꝛ imponitur aliquid.vel đr de tego tegis:⁊ tunc non aſpiratur
Scrinium ſicut nec arca. ¶ Hec ciſta ciſte dicit̄ de hec coſta coſte. ¶ Hoc
Capſa ſcrinium nij.a ſcrutoꝛ aris. ¶ Capſa capſe de capio capis.

Ardu⁹. Arduus:excelſus:celſus:ſublimis:et altus:
Summus:et elatus:ſublimatuſqꝫ leuatus
Eſt et ſublatus pꝛedictis aſſociatus.

¶ Hic autoꝛ docet quot ſūt noīa ſynonima cū iſto noīe arduus a.ū.
Dicens ꝙ omnia illa que ſequuntur in verſibus idem ſignificant.
Cōſtructio. ¶ Conſtrue.Excelſus a.um.⁊ hic ⁊ hec ſublimis ⁊ hoc ſublime.celſus
a.um.et altus a.um.ſumm⁹ a.um.elatus a.um.qꝫ ꝓ ⁊ ſublimat⁹
Arduus. a.um.leuatus a.um.ſupple ſunt idem qđ arduus a.um.Et ſublatus
Excelſus. a.um.ſit aſſociatus.i.adiunctus p̄dictis.ſcꝫ adiectiuis(quoad ſignificationē)
Celſus ¶ Arduus a.um.de ardeo es.đr. ¶ Excelſus de ex ⁊ celſus
Sublimis. cōponitur. ¶ Sublimis de ſub ⁊ limus mi. ¶ Celſus a cello lis.
Altus. dicitur.vel a celo quaſi celeſtis. ¶ Altus de alo alis. ¶ Sūmus de
Summus. ſupra. ¶ Elatus de offero offers. ¶ Sublimatus de ſublimo mas.
¶ Sublatus de ſuffero ſuffers.

Auxiliū Auxilium vel opem:ſuffragia dic et aſilum.
Pꝛeſidium:vel ſubſidium:quib⁹ adde iuuamen
His adiumentum:ſimul adiutoꝛia iunge
His amminiculum:ſimul addas opitulamen
Et de pꝛopitioꝛ fit pꝛopiciatio nomen.

¶ Autoꝛ docet hic ꝙ oĩa noĩa que ponũtur hic ſunt eiuſdẽ ſignificationis cũ hoc noĩe auxilium lij. de augeo ges dr̄. ¶ Opem opes. ab ope de ops. i. dea terre dr̄. ¶ Hoc ſuffragiũ gij. de ſuffragoꝛ aris. dr̄. ¶ Hoc aſilum li. cõponitur de a qđ eſt ſine ⁊ ſilen qđ eſt tractus. q̄a nõ licet aliquẽ trahere de loco illo (⁊ ꝓprie eſt domus refugij quam Romulus fecit rome.) Scđo modo eſt eccleſia. ¶ Hoc preſidiũ dij. de preſideo es. dr̄. ¶ Hoc ſubſidiũ dij. de ſubſideo es. dr̄. ¶ Hoc iuuamen minis. hoc adiumentũ ti. hoc adiutoriũ rij. de iuuo as. dicunt. ¶ Hoc adminiculũ li. de ad ⁊ miniculũ. ſicut hoc opitulamen minis. dr̄ de opituloꝛ aris. verbo deponẽtali. ¶ Conſtrue ſic. Dic ſuffragia ideſt ſuffragiũ. vel ꝓ ⁊. opem. vel ꝓ ⁊. aſilum. ⁊ auxiliũ. i. idẽ qđ auxiliũ. quibꝰ noĩbus adde. i. iunge preſidiũ. vel ꝓ ⁊. ⁊ ſubſidiũ. et iuuamen. ſimul ꝓ ⁊. iũge his noĩbus hoc adiumentũ ti. ⁊ adiutoria. i. hoc adiutoriũ rij. ⁊ hoc nomen ꝓpiciatio. qđ conſimilis ſignificationis ſit cũ illis. Et deriuatur de hoc verbo deponenti ꝓpicioꝛ aris. qđ idem eſt qđ auxiliari vel ſuffragari. ¶ Adiumentũ/ adminiculũ/ et opitulamen ſtant male hic. Sed autoꝛ excuſat ſe de huius poſitione ſupra in prohemio. ibi. Quod breue ⁊c̄.

Auxilium.
Opem.
Suffragium
Aſilum.
Preſidiũ.
Subſidium.
Iuuamen.
Adminiculũ
Opitulamen
Cõſtructio.
Propiciatio

Toꝛrẽs/ flumẽ/ aq̃/ fluuiꝰ/ lacꝰ/ vndaqꝫ/ lympha
Dic riuos latices/ puteos/ dic ſtagna/ paludes.
Illis addatur amnis/ ſimul atqꝫ fluentum
Eſt aqua ſtans arte ſtagnũ/ ſtannumqꝫ metallũ
Amnis iungatur/ a quo mediamna vocatur
Immotas natura facit ſtagnare paludes.

Aqua

¶ Autoꝛ docet hic ꝙ oĩa iſta noĩa que hic ponũtur. cõſignificant. i. ſunt eiuſdem ſignificationis cum hoc noĩe aqua. Ponit etiã equiuocationẽ huius dictionis ſtagnũ. in illo verſu. Eſt aqua ⁊c̄. Dicens ꝙ ſtagnũ eſt aqua ſtans. ⁊ hoc per artem ⁊ ingenium hoĩm. Itẽ aliter ſtagnũ naturaliter fit. qđ innuit autoꝛ cum dicit. Immotas natura. Et late declarat Albertus magnus ſuꝑ metheoroꝛũ. vbi agit de metallis. et Bartholomeus de ꝓprietatibus rerũ. Item ſtagnum metallum qđ (et quibuſdã placet) dr̄ ſtannum. Sed vere Iſidoꝛus. Papias ⁊ alij nobiles autoꝛes dicunt ſtagnum ꝑ g. ⁊ non ꝑ n. Stannum (anglice tyn.) ¶ Cõſtrue. Toꝛrens/ flumen/ fluuius/ lacus/ vnda. qꝫ ꝓ ⁊. lympha. ſunt idem quod aqua. Dic riuos. i. riuum. puteos. ⁊ dic ſtagnũ ⁊ paludes. eſſe idẽ qđ aqua. Et ponũtur in plurali cauſa metri. ¶ Eſt aqua ſtans. Hic eſt equiuocatio iſtius dictionis ſtagnum. ¶ Cõſtrue. Stagnũ eſt aqua ſtans arte. i. per artem hoĩm (anglice a ponde) qꝫ ꝓ et. ſtannum eſt ſpecies cuiuſdã metalli. i. quoddã metallum (anglice tyn.) Amnis iũgatur his. a quo. ſ. nomine hec dictio mediamna vocatur. i. deriuatur. ¶ Et eſt mediamna ſpacium terre

Differũt illa
Stagnum
Stannum
Cõſtructio.
Mediãna.

circa quā vtrinqꝫ decurrit aqua (anglice a holme) Et cōponitur de
medius a.um. quaſi ſita.i.poſita in medio amnis. ¶ Immotas. ⁊c.
Cōſtrue. Natura facit aliquā paludes īmotas.i.imobiles ſtagnare.i.
Palus. deuenire ſtagna nullo hoīe ſubueniēte. ¶ Et ꝓprie palus eſt cuius
ſupficies tenuis terra cooperit·ſubtus tn̄ aqua lutoſa eſt et in parte
Torrens. ſtans propter ſui ſpiſſionē·⁊ nec pondus magnū ferre poteſt quin in
Flumen illud abſorbeat· ¶ Hic torrens torrētis. de torreo es.ere. ¶ Hoc flumen·
Aqua hic fluuius.de fluo is. ¶ Hec aqua.de equus a.um· ¶ Hic lacus
Lacus ci.de liqueo es.et eſt lacus aqua ſtans naturaliter·vel parū fluens·
ſiue habeat piſces ſiue nō·ꝙ aūt dr̄ lacus quaſi locus aque ethimologia
Stagnū eſt·⁊ differt a ſtagnū ⁊ piſcina· ¶ Stagnū eſt aqua ſtans artificio
Piſcina habēs piſces. ¶ Piſcina eſt aqua ſtans carens piſcib⁹·vnde
Lympha. a piſce dr̄ per cōtrarium. ¶ Hec vnda de.eo is.dr̄· ¶ Hec lympha a
nympha.n mutata in l.dr̄ lympha. ¶ Hic puteus putei.a puto tas.
Later dicitur· ¶ Hic later ris.a lateo lates dicitur.

Argilla Gloria/vel gipſis/glis/eſt argilla/bitumen
Glis aīal/glis terra tenax/glis lappa vocatur.
Ris primum/gliſſis tenet altera/tertia glitis

¶ Hic docet autor quot ſunt noīa ſynonima cū iſto noīe hec argilla
argille. Dicit ꝙ hec glaria ie.eſt idem.hoc gipſum ſi.eſt idē·hec glis
gliſſis·eſt idem.hoc bitumen minis·eſt idem. ¶ Deīde ponit autor
equiuocationē in iſta dictione glis·dicit ꝙ equocatur ad tria.nā glis
eſt quoddā animal paruū.qđ per totā hyemem dormiens.vigilat in
eſtate. ¶ Glis gliris animal·dicit a glicero qđ eſt dulce·vel a gliſco
cis·qđ eſt impingueſcere.qr dormiēdo pingueſcit·⁊ habet circa collum
⁊ ſub vētre albū colorē.⁊ in dorſo rubeū.vt muſtela. ¶ Iſidorus
dicit glires dicti ſunt:qr pingues eos efficit ſomnus. nam gliſcere dicimus
creſcere.⁊ hyeme tota dormiūt.⁊ immobiles quaſi mortui iacent.
eſtiuo tempore reuiuiſcunt.et glis eſt argilla.et glis eſt lappa.
¶ Deinde dicit ꝙ glis ſm̄ diuerſam ſignificationē.diuerſam habet
variationē in gtō. Nam glis qn̄ eſt animal facit gliris in gtō.⁊ declinatur
hic glis gliris. Sed qn̄ eſt terra tenax facit gliſſis in gtō.⁊ eſt
feminini generis. Et qn̄ eſt lappa facit glitis in gtō.et feminini generis.
Unde verſus. Hic animal.hec terra tenax·hec lappa vocatur.
Cōſtructio. ¶ Conſtrue ſic. Glaria.vel ꝑ ⁊.gipſis pro gipſum.glis faciens gliſſis
Glis. in gtō.⁊ bitumen eſt argilla.ideſt idem quod argilla. ¶ Glis animal
⁊c. Hic eſt equocatio iſtius dictiōis glis. Cōſtrue. Glis vocatur
quoddam animal.et glis vocatur terra tenax.et glis vocatur lappa.
Primum.i.animal glis.tenet.i.habet ris.i.gliris in genitiuo.altera
ideſt glis quando eſt terra tenax.tenet gliſſis in genitiuo. Tertia.i.
glis quando eſt lappa tenet glitis in genitiuo. Hic glis gliris.(anglice
a dormous) hec glis gliſſis (anglice clay) hec glis glitis (an

glice a burre) ¶ Glaria ſm Uirgilium eſt argilla.ſcȝ terra humida. vel lapilli parui quos fluuius trahit. ¶ Hoc gipſum ſm Hug.Uñ gipſeus a.um.⁊ gipſo as.aui.are.i.linire.⁊ eſt grecū nomen gipſum ¶ Hec argilla le.de argos.qđ eſt ꝓpriū nomen ciuitatis in grecia. ¶ Hoc bitumen minis.de bibo bibis.

Glaria
Gipſum
Argilla.
Bitumen.

Eſt ſartago/patella/lebes/cacabus/vel ahenum.
A pateo patenam dicens/coniunge patellam.
Uas dico patenam/ſed quod tegit eſſe patenam.
De ſarcos et ago:ſic eſt ſartago vocata
Nam ſarcos grece:caro dicitur eſſe latine.

Ahenū

¶ Autor docet hic quot ſunt noīa ſynonima cum iſto noīe hoc ahenum ni.qđ propria eſt olla enea(anglice a braſon pot) ⁊ dr̄ de hoc es eris. Dicens ꝙ hec ſartago ginis.eſt idē.hec patella le.diminutiuū de patena.eſt idē.hic lebes betis.(media ꝓducta)eſt idē.et eſt maſculini generis apud Uirgiliū. Papias dicit lebes etis.ſm regulam Priſciani feminini eſſe.ſed Ouidius maſculini facit.Hec lebeta te. ſm Papiā eſt idem qđ lebes. Unde Ꝟſus. Salue ſancta lebes que nobis fercula prebes. Per hunc verſum notatur feminini generis. Tertia dona facit geminos ex ere lebetes. Per hunc verſum notatur maſculini generis.et dr̄ de leuo as. ¶ Hic cacabus bi.eſt idem. Et dr̄ de hoc camina tis.(media correpta) qđ eſt incendiū.qa multū eſt incendio.ideſt in igne. ¶ Hec patena tene.(media correpta)eſt idem. ¶ Hec patella le.eſt idē.Sed patella eſt ꝓprie in qua frixantur carnes. ¶ Deinde ponit autor differentiā inter patenam(cuius media ꝓducit)et patenam(cuius media corri.) Patena(cuius media ꝓducitur)eſt coopertura calicis. ¶ Deinde dicit autor ꝙ ſartago ginis.componitur de ſarcos grece qđ eſt caro latine.et ago agis. Unde. De ſarcos et ago ſic eſt ſartago vocata. Sartago patella eſt. ¶ Conſtrue. Sartago/patella/lebes/vel cacabꝰ.eſt idem qđ acen. ¶ Hic cacabus bi.de caro carnis.et hoc camina atis. componitur. ¶ Hec lebes etis.eſt grecum.vel dr̄ de leuo as.Cetera plana ſunt. ¶ Dicens.i.tu dicens patenā a pateo es.ſupple deriuari.coniunge patellā.qđ eſt idem qđ ahenum. ¶ Uas dico ⁊c.Conſtrue.Ego dico patenam(cuiꝰ media corripitur)eſſe vas.ſcȝ ahenum vel cacabum. ſed dico patenā(cuiꝰ media ꝓducitur)eſſe illud qđ tegit.ſupple calicem.ſcȝ cooperculū calicis. ¶ De ſarcos.Cōſtrue.Hec ſartago ginis.eſt vocata ſic de ſarcos grece.et ago agis. Nam ſarcos grece dr̄ eſſe caro latine.i.idem qđ caro.

Ahenum
Lebes.
Cacabus.
Patella.
Patenam
Sartago.
Cōſtructio.

Affecto/vel amo/cupio/deſidero/gliſco.
Opto/vel admiror/aueo/vel geſtio/capto.

Affecto

Ambio quod facit ambitio:ſimul ambitioſus.

¶ Autoꝛ docet hic quot ſunt verba eiuſdē ſignificatiōis cū hoc verbo affecto tas. dicens ꝙ oīa illa que ponūtur in verſibus. Dicit ⁊ in **Ambitio.** tertio verſu ꝙ hec ambitio onis. idem eſt qᵒ cupiditas. ⁊ ambitioſus a. um. idem eſt qᵒ cupidꝰ a. um. deſcendūt ab hoc verbo ambio bis. idem qᵒ cupere. **Cōſtructio.** ¶ Conſtrue. Amo/cupio/deſidero/vel gliſco/opto vel admiroꝛ/aueo/vel geſtio/capto/⁊ ambio: qᵒ verbum facit. i. deriuat ex ſe ambitio. ſimul pro ⁊. ambitioſus. omnia iſta ſunt idem qᵒ affecto tas. aui. are. verbū frequentatiuum. Et formatur ab vltimo ſupino huius verbi afficio cis. ſcꝫ affectu. u in o fit affecto as. **Afficio** ¶ Afficio cōponitur de ad et facio cis. Et ſignificat tria. vt pꝫ per verſum. Afficit/informat/punit/cupit: hec tria ſignat. **Amo.** ¶ Amo as. componitur cum ad. et dicitur adamo as. ⁊ cum re. et dicitur reamo reamas. Et aliquando interponitur d. et dicitur redamo as. i. iterum amare. **Cupio.** ¶ Cupio pis. piſ. vel piui. cupere. pitū pitu. habet preteritū ⁊ ſupinum ad modum quarte cōiugationis. **Deſidero.** ¶ Deſidero ras. cōponitur de de. ⁊ ſidero as. quod nō eſt in vſu. quod deſcēdit ab iſto noīe hoc ſydus ſyderis. **Gliſco.** ¶ Gliſco cis. cere. caret preterito ⁊ ſupino. Vnd verſus. Glico preteritū conqueri tolle ſupinū. Senſus eſt ꝙ gliſco non habet preteritū. ⁊ conqueri qᵒ eſt preteritū de conquiniſco cis. ꝯqueri cōquiniſcere. i. caput inclinare. Vñ. Cum caput inclino me conquiniſcere dico. Et non habet ſupinū. **Opto.** ¶ Opto as. cōponitur cum ad. et dicitur adopto as. ⁊ exopto as. **Admiro** ¶ Admiroꝛ aris. componitur de ad ⁊ miroꝛ aris. verbū deponēs. **Aueo** ¶ Aueo es. ui. auere. i. cupere. Vñ quidam dixit. Si dare multa potes ꝗcquid auebis habes. **Geſtio.** ¶ Geſtio geſtis tiui. tire. quarte coniugationis. dicitur de gero geris. **Capto.** ¶ Capto frequentatiuum eſt de capio capis captu. u in o fit capto tas. **Ambio.** ¶ Ambio bis. biui. bire. interpoſita b cauſa euphonie. **Notabile de compoſitis a verbo eo is.** ¶ Et hic nota ꝙ omnia compoſita de eo is ire. habent e ante o: vt tranſeo/ abeo/ exeo/ ineo/ preter ambio quod habet i ante o. Item omnia corripiunt i ante tum in ſupinis. vt tranſitum tu. exitum tu. media correpta. preter ambio qᵒ ꝓducit i ante tum. vt ambitū tu. media ꝓducta. ¶ Item eo is. cum ſuis compoſitis facit participiū preſentis temporis terminare gtm̄ in untis. vt iens euntis. obiens obeuntis. ſubiens ſubeuntis. preter ambio qᵒ facit gtm̄ participii ſui in entis. vt ambiens ambientis. Unde verſus. Semper iens cum prole ſua formabit euntis. Ambio lege caret quod in entis dat genitiuum.

Auriga. Eſt rectoꝛ currus augera vereda veredus
Plauſtrum plauſtellū ſubit illis annumerādū.
De veho de reda dictum reoꝛ eſſe veredam.
Aurigeꝫ ſuum dant aures ⁊ rego nomen.

Sunt ſupꝛa partes epiredia tedia dicta.

¶ Hic docet autoꝛ quot ſunt noīa ſynonima cuꝫ iſto noīe hec auriga aurige. Et eſt auriga ille q̄ ducit currū (anglice a carter) ¶ Hic veredus edi.i.auriga.⁊ etiam equus vehens redam dr̄ veredus ſcd̄m Huguitionē in capitulo de veho his. ¶ Hec reda de. de redo redis. vel potius de hec rota te. Et eſt reda quattuoꝛ rotarū. Et quia ſollicitudo aurige eſt circa ducendos currus. docet quot noīa ponuntur pro curru. Dicit ergo ꝙ currus/plauſtrū/et plauſtellū ſiue ploſtellū ⁊ reda: que oīa regenda ad officium aurige requirūtur. ſunt ſynonima.⁊ ſignificātia ꝓ vno ⁊ eodē ſumūtur. Deinde dicit. Veredus cōponitur de veho his. vexi ere.i.ducere. et hec reda de. vnde vereda quaſi vehens.i.ducēs redam.i.currū.⁊ hec auriga ge. cōponitur de hec auris ris.⁊ rego gis. quia auriga regit equū ad tactū auris cum virga. ¶ Item epi qđ eſt ſupꝛa cōponitur cū hec reda.⁊ dr̄ hoc epiredium dij. Et eſt epiredium operimētum quoddā qđ collis equoꝛū imponi ſolet ne trahendo ledantur (anglice anhomera) ¶ Cōſtrue ſic. Vereda eſt auriga.i.rectoꝛ currus. et veredus eſt auriga plauſtrum plauſtellum quod eſt diminutiuū de plauſtro ſubit annumerandum illis. ſcꝫ currui et rede. ¶ De veho ⁊c. reoꝛ.i.credo. veredā. ideſt hoc nomen veredam eſſe dictū de hoc verbo veho vehis et de hec reda rede. ¶ Aurige ⁊c. Cōſtrue. Aures. ideſt hec dictio auris. et rego.i. hoc verbum rego dant aurige. ideſt dictioni aurige. nomen ſuum.i. deriuationem ſuam. ¶ Currus dicitur de curro ris. quia videtur currere cum trahitur. ¶ Plauſtrum a plaudo dis. vnde plauſtellū diminuciuum de plauſtrum.

Auriga.
Veredus.
Reda
Epiredium.
Cōſtructio
Currus.
Plauſtrū.

Poꝛcus aper verres: mas ⁊ ſus: poꝛcaqꝫ ſcropa
Femina ſus: ſucula: poꝛcellus diminuuntur.
Sus ſuis ex illa caro dicitur eſſe ſuilla.
Scropha parit fetū: moꝛbꝰ quoqꝫ ſcropha vocat̄.
A ſcrobe dic̄ ſcropham: cui roſtro terra cauatur
Aut quia verrit vnum/verres de verro vocatur.

Aper

¶ Hic docet autoꝛ de cōſignificatione dictionū huius dictionis aper apri. que idē eſt qđ hic porcus ci. idē qđ hic verres ris. et idē qđ ſus ſuis. ſcd̄m qđ eſt maſculini generis. idem quod aper (anglice a bore) Hec porca porce. hec ſcropha phe.⁊ ſus ſuis. ſm̄ qđ eſt feminini generis idē ſignificāt (ãglice a ſowe) qꝛ ſus declinat̄ hic ⁊ hec ſus ſuis. ſignificat maſculū ⁊ puellā inter porcos. Deinde illa nomina que ex iſtis deriuātur ⁊ diminuunt̄: ſcꝫ ſucula que eſt diminutiuū de hec ſus ſuis. et hic porcellus li. diminutiuū. hic porculus porculi diminutiuū de hic porcus ci. Et ſuilla (que vocatur carnes ſuis) deriuatur de ſus

Sucula
Porcellus
Porculus
Suilla.

Suinus ſuis.⁊ hoc ꝑ mediū.q̄a de ſus ſuis dr̄ ſuinus a.um.dr̄ ſuillus a.um.et
hec ſuilla le.diminutiuū.❡ Poſtea ponit autoꝛ equiuocationem in
iſta dictiōe ſcropha phe.dicēs ꝙ ſcropha in vna ſignificatiōe eſt ſus
Scropha. in alia ſignificatiōe eſt morbꝰ q̄dā.Deide docet vnde ſcropha ⁊ verres
deriuant̄.dicēs ꝙ dr̄ de hic ſcrobs bis.i.fouea.q: libēter foueas
incolit.vel ſcōm alios dr̄ a ſcro.ſonū quē ſolet emittere.❡ Verres dr̄
a verro ris.q: verrit humū cū roſtro ſuo.i.ſulcat terrā cū roſtro ſuo.
Cōſtructio. ❡ Cōſtrue.Porcus.i.hoc nomen hic porcꝰ ci.aper.i.hoc nomen hic
aper.verres.i.hoc nomen hic verres ris.ri.et ſus mas.i.hoc nomen
ſus ſm qđ eſt maſculini generis.ſcꝫ ſignificant idē ſiue vnū(anglice
a bore)porca.i.hoc nomen porca ce.qꝫ ꝓ et ſcropha.i.hoc nomē ſcropha
phe.⁊ ſus femina.i.hoc nomen ſus ſm qđ eſt feminini generis
ſcꝫ ſignificāt vnū(anglice a ſowe)ſed ſucula ⁊ porcellus diminuūtur
.i.ſunt diminutiua de ſus ſuis.porcellus de porcꝰ ci.❡ Sus ſuis ⁊c̄.
❡ Cōſtrue.Sus ſupple facit ſuis in gtō.⁊ caro ex illa ſcꝫ ſue dr̄.i.vocatur
ſuilla le.Scropha.i.ſus parit.i.ꝓfert fetum.i.partū.quoqꝫ pro
⁊ ſcropha vocat̄ quidam morbus.❡ A ſcrobe.Cōſtrue.O lectoꝛ dic
ſcropham deriuari a ſcrobe.i.ab hoc nomine ſcrobs bis.ideſt fouea
vel cauea.cui.i.a qua terra cauatur.i.ſulcatur vel ꝑforatur.❡ Aut
q: ⁊c̄.Cōſtrue.Aut ꝓ ⁊.⁊ verres.i.hoc nomen verres vocat̄.i.dr̄ de
verro ris.i.ſulco as.vel q: euertit terrā ſicut ſues faciunt.q: vertit.i.
Porcus ſulcat humū.i.terrā cū roſtro ſuo.❡ Porcus quaſi ſpurcus dr̄.i.vilis.
q: vile aīal eſt.⁊ aſſuete ſatiat ſe vilibus.Porcus quaſi puro carens.
vel pus cuſtos.Vel porcus dr̄ de puro ꝑ cōtrarium.q: minime
Porcarius fit purus.immergit eni ſe ſceno.i.ſtercore.❡ Hic porcarius(anglice
Aper. (Wynherde)hec porcaria.❡ Aper dicit̄ de aperio ris.rui.rire.q̄a roſtro
Aprinus aperit terrā.Vel ſm Iſidoꝝ.aper a feritate dr̄.q: beſtia fera eſt
Sus. Unde aprinus a.um.poſſeſſiuū.ad aprum ꝑtinens.et hec aprina caro
apri(anglice brawne)❡ Sus a ſubigo gis.dicit̄ eo ꝙ terra ſubacta
eſtus acquirit.Vel ſm Iſidoꝝ dicitur de ſuo ſuis ſuere ſui.quia
ex ſetis eius ſotulares ſuuntur.

Veruex Eſt veruex aries:cui virtus eſt generandi
Fit bino de dente bidens:dic inde bidental.
Fulmen vbi cecidit/vel victima facta bidentum
Sacrificās ouat:ex ouibus fit ouatio plauſus.
Sed cum balatu:balantem:balo figurat.
Veruex in capite vermen gerit arietat inde.
Hinc veruecine carnes:dicuntur ouine.

❡ Hic docet autoꝛ ꝙ iſta nōīa veruex/bidēs/ouis/balās:ſunt idem
cū ariete.Et deriuatur balans de balo as.aui.are.qđ eſt propium

clamare ouiū. Et balans eſt participiū de balo as. ſed in pꝛioꝛi ſenſu.
ſ. ꝓ ariete vel oue tenetur ſubſtātiue. In iſta ſignificatione participiali
tenetur adiectiue. ⁊ qñ tenet̃ ſubſtantiue declinatur hic balās
tis. pꝛo maſculo. hec balans tis. ꝓ femella. Et a balo as. hic balatus
tus. tui. i. clamoꝛ ouiū. ¶ Sed cū balatu ⁊c̃. Conſtrue. Hoc verbum **Balatus.**
balo as. figurat. i. foꝛmat balātem. i. iſtam dictionē. hic balans cū balatu. **Cōſtructio.**
i. cū iſta dictione hic balatus tus. tui. ꝯcoꝛdant in ſignificatione
cum hoc noīe hic aries etis. með. coꝛre. Et dicit vnde deriuantur. et
pꝛimo incipiēs ab hoc noīe aries. Dicit ꝙ aries dr̃ de ares grece. qð **Aries.**
eſt virtus latine. q: ineſt ſibi virtus generandi. ¶ Bidens dicitur de **Bidens**
bis ⁊ dens dentis. ⁊ nō de bimus a. um. ⁊ dens tis. ſed dr̃ bidēs quaſi
binos dentes habens. q̃a habet inter octo dentes duo altioꝛes aliis.
Et ꝙ non componitur de binus a. um. et dens tis. patet. quia bidens
coꝛripit pꝛimā ſyllabā. et binus pꝛoducit pꝛimā ſyllabam. ſed cōponitur
de bis aduerbio qð coꝛripitur. ⁊ de dens dētis. Et de bidens bidentis **Bidental.**
deriuatur hoc bidētal talis. með. ꝓducta. quod eſt locus vbi
fulmen cadit. vel vbi oues et bidentes ſacrificabantur antiquitus.
¶ Ouis ſm̃ aſſi. dicitur de offero offers. eo ꝙ offerebatur diis apud **Ouis.**
antiquos. Vel ouis dr̃ de ouo as. aui. are. idem ꝙ gaudere. quia ſacrificantes
oues ouabant. i. gaudebant. Et de ouo as. dicitur hec ouatio
ouatiōis. i. plauſus vel gaudiū. ¶ Veruex dicitur eo ꝙ vehit. i. **Veruex.**
gerit vermen in capite. cuius pꝛuritū verueces ſeinuicem pugnātes
cōcutiunt. ⁊ cū magno impetu feriunt. Vel veruex dicitur a viribus
eo ꝙ ceteris ouibus ſit foꝛtioꝛ. vel dr̃ eo ꝙ ſit vir ouium. ¶ Cōſtrue. **Cōſtructio.**
Veruex eſt aries. cui ſcʒ arieti virtus. i. poteſtas generandi eſt. Bidens
fit de bino dente. i. dr̃ q̄ habet binos dentes altioꝛes inter octo
ſed componitur vt dixi de bis ⁊ dens tis. Tu dic inde. i. de bidēs hoc
bidental. ſupple eſſe locū vbi fulmen cecidit. vel locū vbi victima. i.
ſacrificiū bidentiū. i. ouiū fuit facta. i. frequentata. ¶ Sacrificās ⁊c̃.
ſacrificās. i. aliquis ſacrificans. i. faciens ſacrificiū ex ouibus ouat. i.
gaudet (et ꝑ hoc innuit autoꝛ ꝙ ouis dr̃ ab ouo ouas.) Ouatio. ideſt **Ouatio.**
hoc nomen verbale. qð idem eſt qð plauſus. i. gaudium fit. i. factum
¶ Veruex ⁊c̃. declinatur hic veruex cis. ci. media pꝛoducta. Et inde
dr̃ veruecinus a. um. nomen poſſeſſiuū. aliquod pertinēs ad veruecem. **Cōſtructio.**
⁊ carnes veruecine. ideſt de veruece. ¶ Cōſtrue. Hinc veruecine
⁊c̃. hinc. i. inde ꝙ veruex eſt ouis. veruecine carnes dicūtur ouine.
Et ſcribet̃ veruetis in gtō per t. ¶ Cōſtrue. Veruex vehit. i. gerit
vermen in capite ſuo. inde. i. ea cauſa. arietat. i. ille veruex arietat
ideſt ꝑcutit cū capite ſuo qðcunqʒ fuerit ſibi obiectum. ¶ Et eſt pes
ꝓceleumaticus cōſtans ex quattuoꝛ breuibus. et ponit̃ pꝛo dactylo.
quia equipollet ei in tempoꝛibus.

Aſtruit/affirmat/aſſeuerat tria ſunt hec
Aſſerit eſt quartum/que ſignant quattuoꝛ vnū

Annuo/concedo:ſimul autoriſo tibi do.

❡ Hic docet autor ꝙ iſta quattuor verba Aſtruit(qᵈ ꝯponitur cum
ad.⁊ ſtruo is.⁊ affirmat qᵈ cōponitur cū ad.⁊ firmo mas. Aſſeuerat
qᵈ componitur de ad.et ſeuero as.(qᵈ in ſimplici nō eſt in vſu:ſed in
cōpoſitione vt hic)et cōponitur cum per.⁊ dr: ꝑſeuero as. Aſſero is.
Conſtructio. rui.ere.ꝯponit̄ cū ad.⁊ ſero is.❡ Cōſtrue. Hec tria ꝟba ſcꝫ aſtruit/
affirmat/⁊ aſſeuerat.ſunt et aſſerit eſt quartū ſcꝫ ꝟbū.que quattuor
Aſtruo verba ſignant vnū.ſ.in ſignificatiōe.❡ Aſtruo facit aſtruxi in prete
Aſſero. rito.⁊ aſtructū tu in ſupinis.❡ Aſſero is.facit aſſerui in preterito et
Annuo. aſſertū tu in ſupinis.❡ Annuo is.nui.annuitū tu.in ſupinis qᵈ cō-
Concedo. ponit̄ de ad.et nuo is.qᵈ nō eſt in vſu.❡ Concedo dis.conceſſi.ere.
ceſſum ſu.in ſupinis.❡ Autoriſo as.aui.are. Iſta tria verba ſignifi-
cant idē qᵈ predicta quattuor verba.❡ Cōſtrue. Ego do tibi annuo
concedo.ſimul pro ⁊ autoriſo.in cōſimili ſignificatione cum predictis
Autoriſo. quattuor verbis.❡ Autoriſo as.de autor autoris dr.

Abdico **Abdicat cōtra/negat/abnuit/inficiatur.**
Obuiat et renuit/his vnum ſignificatur.
Et contradicit/his abnegat aſſociatur.

❡ Hic autor docet que ſunt ꝟba eiuſdē ſignificationis cū hoc verbo
Abnuo. abdico as.⁊ dicit ꝙ iſta Nego gas. Abnuo is.qᵈ cōponitur de ab et
Inficior. nuo is. Inficior aris.verbū deponens.et cōponitur de in ⁊ facio ſm̄
Catholicū. Et inde inficie aꝝ.i.treuge vel negationes denegate/vel
Obuio fracte.⁊ caret ſingulari numero.❡ Obuio as.aui.are.verbū neutrū
Et cōſtruitur cum dtō caſu.et obuio eſt contraire.vt cum dico(talis
obuiauit mihi in vico) Similiter eſt cōtradicere.vt cū dr. Dicta tua
obuiāt rationi.i.cōtradicūt. Et cōponit̄ de ob.⁊ via vie. Et dr de ob-
Renuo uius a.um.qᵈ ⁊ ſic cōponit̄.❡ Renuo is.renui ere.cōponit̄ de re.et
nuo is. Et nō habet ſupina ad vſum.tn̄ ſm̄ artem hꝫ.ſcꝫ renuitū tu.
Contradico. ❡ Contradico.de cōtra ⁊ dico dicis ꝯponit̄.❡ Abnego as.aui.are.
Abnego. de ab ⁊ nego as.cōponitur.❡ Et nota ꝙ iſta verba que hic ponunt̄
ſunt cōtraria in ſignificatione verbis in ſignificatiōe locatis.ſcilicet
Cōſtructio. aſtruit ⁊c.qr illa dicunt affirmatiuā.iſta dicūt negatiuā.❡ Cōſtrue.
Unum.i.vna res ſignificatur in his.i.in his verbis.ſ.abdicat/negat/
abnuit/inficiat̄/obuiat/⁊ renuit.ecōtra.i.cōtra ſignificationē ſuperio
rum verboꝝ.ſcꝫ aſtruit ⁊c. Et cōtradicit aſſociat̄ his verbis.abnegat
aſſociat̄ his verbis. Abdico as.habet tres ſignificationes.vt in hoc
verſu. Hec dico ſignat:confirmo:copulo:ſacro.

Cum ſuffragatur/iuuat adiuuat/auxiliatur.
Subuenit addatur/ſuccurrit propiciatur.
Si permittatur a metris/opitulatur.

¶ Hic docet autoꝛ quot ſunt verba eiuſdē ſignificatiōis cū iſto verbo auxilioꝛ aris. Dicit ꝙ ſuffragoꝛ aris. qꝺ cōponit̄ de ſub. ⁊ hic fragus gi. Et eſt fragꝰ patella que eſt in genu. ⁊ inde dr̄ ſuffragoꝛ inis. ideſt poples. Vn̄ poples facit poplitis in gtō (anglice a hāme) idem eſt. Et eſt deponens. ⁊ inde venit hoc ſuffragium gij. ideſt auxilium ¶ Iuuo as. iuui. iutū tu. in ſupinis. ⁊ inde hoc iuuamen inis. pro auxilio. et iumentum ti. i. equa vel aīal auxiliare. ¶ Adiuuo as. adiuui adiutū tu. Et adiutoꝛ trix. noīa verbalia. Et hoc adiuuamen inis. et cōponitur de ad ⁊ iuuo. ¶ Subuenio nis. ⁊ eſt idem cū auxilioꝛ aris Subuenio facit ſubueni in preterito. media ꝓducta. ⁊ ſubuentū tu. in ſupino. ⁊ cōſtruitur cū dtō. vt ſubuenio tibi. Et inde hec ſubuētio onis. ⁊ ſubuētoꝛ ſubuētrix verbalia. Et cōponitur ſubuenio de ſub ⁊ venio nis. ire. Et retinet dictionē ⁊ litteraturā ſimplicis per oēs modos ⁊ tēpora. ¶ Succurro ris. ri. ſuccurſū ſu. Vn̄ hic ſuccurſoꝛ oris. Et hic ſuccurſus ſus. ſui. i. auxiliū. Succurro eſt idē ꝙ auxilioꝛ aris. et eſt verbū mediū. ⁊ conſtruitur cū dtō caſu. vt ſuccurre michi dn̄e. ¶ Propicioꝛ aris. verbū deponēs. eſt idem qꝺ auxilioꝛ. ⁊ Opituloꝛ aris. eſt idē qꝺ auxilioꝛ aris. Et dr̄ opituloꝛ de opus ⁊ tulo lis. qꝺ nō eſt in vſu. Propicioꝛ de ꝓpicius a. um. ¶ Nota ꝙ opituloꝛ hȝ tres ſyllabas breues. et ideo nō poteſt ſtare in verſu. Sed autoꝛ ꝗ poſuit illud in verſu excuſat ſe dicens. Si ꝑmittat̄ a metris ⁊c. ¶ Cōſtrue. Iuuat ſcȝ auxiliat̄. i. idē qꝺ auxiliat̄. et adiuuat cū ſuffragat̄. eſt idem qꝺ auxiliat̄. ſubuenit addatur. i. iungat̄ illis. ⁊ ſuccurrit ſupple addatur. et opitulatur addatur illis. ſi illud ſcȝ opitulat̄ ꝑmittat̄. i. tolleret̄ a metris. ſcȝ a metro ſm̄ ꝙ debet penultima iſtius dictionis opitulatur (prout ſtat in verſu) produci.

Suffragoꝛ
Fragus
Proples.
Iuuo.
Adiuuo
Subuenio
Subuentoꝛ.
Subuentrix
Succurro
Succurſoꝛ
Succurſus
Propicioꝛ
Opituloꝛ.
Notabile.
Conſtructio

Subtrahit/et tollit/ſubducit/⁊ eripit/aufert
Surripit/⁊ ſpoliat/aſpoꝛtat res alienas
Priuat/predatur/defraudat eis ſociatur.

Aufero.

¶ Hic docet autoꝛ quot ſunt verba ſignificatiua ſiue ſynonyma cum iſto verbo aufero fers. abſtuli auferre. ablatū tu. in ſupinis. Dicit ꝙ ſubtraho his. ſubtraxi. ſubtractū tu. eſt idē qꝺ aufero. ¶ Subtraho eſt verbū actiuū. ⁊ cōponit̄ de ſub ⁊ traho his. traxi. ¶ Tollo lis. eſt idē. et eſt actiuū. ¶ Subduco cis. eſt idē. ⁊ cōponitur de ſub et duco cis. ¶ Eripio pis. pui. ereptū tu. eſt idē. ⁊ cōponitur de e prepoſitione. ⁊ rapio pis. ⁊ eſt actiuū. ¶ Surripio pis. cōponit̄ de ſub et rapio pis. qꝺ eſt actiuū. ¶ Spolio as. are. aui. eſt idē. Inde hoc ſpoliū lij. ¶ Aſporto tas. aui. are. eſt idem. ⁊ dicitur aſporto de ab ⁊ porto as. ¶ Priuo as. aui. are. eſt idē. ¶ Predoꝛ aris. predatus ſum. predari eſt idē. et dr̄ de hic predo onis. ¶ Defraudo as. aui. are. eſt idem. Et cōponit̄ de de. ⁊ fraudo as. qꝺ dr̄ de hec fraus dis. ¶ Conſtrue. Subtrahit eſt aufert. i. idem qꝺ aufert. tollit. ſubducit. ⁊ eripit. ſunt

Subtraho
Tollo
Subduco.
Eripio
Surripio.
Spolio.
Aſporto
Priuo
Predoꝛ
Defraudo
Conſtructio.

idem qđ aufert.ſurripit.ꝛ ſpoliat.et aſportat.ſunt idē qđ aufert res
alienas. Per iſtū actiui caſum innuit autoꝛ ꝙ iſta verba regūt actiū
caſum. vt dicendo.fur ſubtrahit res alienas.et ſic de ceteris verbis.
¶ Priuat. Cōſtrue. Priuat. hoc vbū ſociatur eis ſcꝫ verbis prece-
dentibus.et predatur ſociatur.et defraudat ſociatur.

alloquoꝛ **Conuenit/alloquitur/pariter cōpellit/et inter**
Pellat/ꝛ affatur pꝛedictis aſſociatur.

¶ Hic docet autoꝛ ꝙ iſta verba conuenit/cōpellat/interpellat/ꝛ af-
fatur: cōueniūt in ſignificatione cū hoc vbo alloquoꝛ ris.qđ eſt depo
Conuenio nens. Et cōponit de ad.ꝛ loquoꝛ eris. ¶ Conuenio nis.ire.conueni
cōuentū tu.in ſignificatiōe qua hic ſumitur eſt actiuū. vt cōuenio te.
ꝛ tu cōuenieris a me.bene dr̄. Sed ꝯuenire in alia ſignificatione eſt
Conuenit. ſimul venire.et tūc eſt verbū neutrū tm̄. ¶ Item conuenit aliqñ eſt
Compello verbū impſonale.ꝛ tūc eſt idē qđ ꝯtingit. vnde Pāphilus. Conue-
Interpello nit vt nr̄os queras quaſi neſcia caſus. ¶ Compello las.are.aui.ver
Affoꝛ. bū actiuū.ꝛ cōponit de con.ꝛ pello. ¶ Interpello as.verbū actiuū.
Augeo. Et cōponitur de inter et pello as. ¶ Affoꝛ affaris.verbum deponēs
Cōſtructio. componitur de ad.et foꝛ faris.i.loqui. ¶ Conſtrue. Conuenit.i.hoc
verbum.eſt alloquitur.i.idem qđ alloquitur.pariter ꝓſimul.ꝛ com
pellat eſt ſimul alloquitur.interpellat eſt alloquitur.et affatur.i.hoc
verbum aſſociatur predictis verbis.

Augeo **Auget et augmentat/exaggerat/ꝛ coaceruat**
Aggregat/accumulat/cōgeſtat/cōgerit/addit.
Ampliat/amplificat/apponit/ꝛ adijcit/vnit.
Cum ſupꝛadictis aſſint/adiungit/adunit.

¶ Hic docet autoꝛ ꝙ oīa verba ſuperius poſita ſunt eiuſdē ſignifica
Augeo. tionis cū iſto verbo augeo ges.auxi gere.auctū tu in ſupinis. Au-
Autoꝛ geo cōponitur cū ad.ꝛ dr̄ adaugeo ges.ꝛ cū ex.ꝛ dr̄ exaugeo ges.ab
Autrix. augeo ges.dr̄ Autoꝛ toris.hec Autrix cis.hec Auctio onis.nomina
Augmēto verbalia.ꝛ hoc Augmētū ti. Augeo ges.verbū actiuū eſt cū oībus
Exaggero ſuis cōpoſitis. ¶ Augmēto as.de hoc augmentū ti.dr̄. ¶ Exagge-
Coaceruo rat.cōponitur de ad.ꝛ aggero as. ¶ Coaceruat.componitur de ad.
Aggrego. ꝛ grego as.qđ dicit de hic grex gregis.ſed in ſimplici non eſt in vſu.
Accumulo ¶ Accumulo as.cōponitur de ad.et cumulo as.qđ dr̄ de hic cumu-
Congeſto. lus li. ¶ Congeſto tas.verbū frequentatiuū.et formatur ab vltimo
Congero. ſupino huius verbi aggero ris.geſſi.gere.congeſtū tu.u in o fit con-
Addo geſto as.aui.are. ¶ Congero ris.cōponitur de con.ꝛ gero ris.geſſi.
Amplio gerere.geſtū tu. ¶ Addo dis.cōponitur de ad.ꝛ do das. ¶ Amplio
Appono as.deriuatur ab amplus a.um. Amplificus a.um.cōponitur de am
Adijcio. plus a.um.ꝛ facio cis. ¶ Appono nis.de ad.ꝛ pono nis. ¶ Adijcio
cis.adieci in preterito,adiectū tu.in ſupino.componitur de ad.et ia-

cio cis.ieci.ere.tertie cōiugatiōis. ¶ Nota ꝙ adiicio cis.ſcribitur in ſcd̃a ſyllaba cū duplici ij.et i priori ꝯſonante.ſcd̃a i vocali.q̄a iacio in ꝯpōne mutat a in i.et ſic habet duplex ij.Et ſi ibi eſſet niſi ſimplex i. verſus eſſet falſus. ¶ Unio vnis vniui vnire vnitū.de vnus a.um. deriuat̄. ¶ Adiūgo gis.de ad ⁊ iūgo gis.iunxi.ere.ꝯponit̄. ¶ Aduno nis.niui.de ad ⁊ vnio nis.cōponit̄. ¶ Cōſtrue.Exaggerat.eſt auget.i.idē qđ auget.et augmētat eſt auget.i.idē qđ auget.⁊ ſic de ceteris vſq₃ ibi.Cū ſupradictis. ¶ Cōſtrue.Adiūgit.⁊ hoc verbū adunit.aſſint.i.ſunt.cum predictis verbis.

Notabile.
Unio.
Adiungo.
Aduno.
Cōſtructio.

Arcet/compeſcit/inhibet/cohibetq₃/coheret
Refrenat/reprimit/anguſtiat/atq₃ coartat.
Cogit/conſtringit/angariat/artat et angit
Urget/compellit/his ſenſus conuenit idem.

Arceo

¶ Hic docet autor quot ſunt verba eiuſdē ſignificatiōis cū iſto verbo arceo ces.(anglice to conſtrayne) Dicit ꝙ oīa illa que ponunt̄ in verſibus. ¶ Compeſco cis.cōpeſcui in preterito.caret ſupino.cōponitur de con.⁊ peſco.qđ nō eſt in vſu. ¶ Inhibeo bes.inhibui inhibere.inhibitū tu.in ſupinis.qđ ꝯponit̄ de in.⁊ habeo bes. Unde inhibitor ⁊ inhibitrix.⁊ inhibitio onis.noīa verbalia. ¶ Cohibeo bes. cohibui bere.cohibitū tu.in ſupinis.de con ⁊ habeo bes.cōponitur. Unde cohibitor.cohibitrix.et cohibitio onis.noīa verbalia. ¶ Coherceo ces.cui.in preterito.cohercere.cohercitū tu.vel cohertū tu. per ſyncopam.de con.et herceo ces.đr. ¶ Refreno nas.aui.are.de re.⁊ freno as.đr. ¶ Reprimo is.preſſi ere.preſſum ſu. Unde repreſſor oris.⁊ repreſſio onis.verbalia.⁊ componitur de re et premo mis. ¶ Anguſtio as.aui.are.de hec anguſtia ſtie.đr. ¶ Coarto tas.taui. are.ꝯponitur de con.et arto as.aui.are. ¶ Cogo gis.cogi gere.coactū tu. Unde coactor coactrix.⁊ hec coactio onis.noīa verbalia.⁊ cōponitur de con.⁊ ago agis. ¶ Conſtringo gis.conſtrinxi ere.cōſtrictū tu.in ſupino.cōponitur de con.⁊ ſtringo gis. ¶ Angario as.are. de hec angaria rie.đr.⁊ eſt idē qđ cogere. Unde. Angariauerūt ſymonē cyreneū vt tolleret crucē ieſu.i.cogerunt. ¶ Arto as.frequētatiuū de arceo es.formatᷓ enī ab vltimo ſupino ſc₃ artu.u in o fit arto artas. ¶ Ango gis.anxi.gere.et caret ſupinis(ſm̄ vſum)Et notentur hic v̄ſus. Reſpuo linquo.timet.diſco.poſco metuoq₃.Et duo cum renuo.ſimul addit.vrget.⁊ angit.Sunt licet actiua.damus illis nulla ſupina.Senſus eſt.ꝙ illa v̄ba que in iſtis v̄ſibus continentur carent ſupinis.nō obſtante ꝙ actiua ſunt.⁊ hoc ſm̄ vſum et non ſm̄ artem. ¶ Urgeo ges.ſi.gere.caret ſupinis vſualiter. ¶ Cōpello lis cōpuli ere.cōpulſum ſu.in ſupinis. Inde cōpulſio onis.⁊ compulſor oris.verbalia. ¶ Conſtrue ſic. Idē ſenſus.i.vnus ſenſus.vna ſignificatio.cōuenit.i.eſt cōueniens.his.i.verbis.arcet ⁊c.

Compeſco.
Inhibeo
Cohibeo.
Coherceo
Refreno
Reprimo.
Anguſtio.
Coarto.
Cogo
Conſtringo
Angario.
Arto.
Ango
Actiua carē tia ſupinis.
Urgeo
Compello
Conſtructio.

Aſinus Indignans onager ſeruire per arua vagatur.
Eſt ſimplex aſinus/ſeruile lege ligatur.
Fetus aſellus erit/aſiniant moꝛibus illi.
Qui non accipiunt doctrinam pectoꝛi duro.

Onager ❡ Hic docet autoꝛ duo. Vnū de cōſignificatione iſtaꝝ dictionū onager aſinus ⁊ aſellus. que tres vnā rem ſignificant: ſed hoc implicite. Alteꝝ de differentia iſtaꝝ dictionū. Dicens ꝙ onager eſt aſinus ſilueſtris laboꝛibus hoim̄ inſuetus. Aſinus ecōtra ſub ꝯtinua ſeruitu- **Aſellus** te laboꝛat. Aſellus eſt diminutiuū de aſinus. ⁊ ꝓprie pull⁹ vel fetus **Aſinino** aſini. ❡ Deinde autoꝛ docet ꝙ aſinino as. qđ ꝓprie ꝑtinet ad aſinū transſumit̄ ab illa ſignificatiōe ad ſignificandū illud qđ deſipio deſipere. i. male ſapere. vel ſtulte ſapere. vt dicimus de vno q̄ habet obtuſum ingeniū. Iſte aſininat. i. non bene ſapit. vel iſte aſininat. i. ita he- **Conſtructio** bes eſt ſicut aſinus. ❡ Cōſtrue ſic. Onager indignās. i. nō dignans ſeruire. vagat̄ ꝑ arua (quaſi diceret) ſemꝑ eſt in ſyluis ⁊ locis deſertis. ⁊ ſimplex aſinus. i. humilis aſinus. ligat̄ ſeruili lege. i. lege ſeruitutis. Aſellus erit fetus. i. pullus aſini vel aſelle. Illi ſupple pueri vel hoies. aſininānt. i. faciūt ad modū aſini. moꝛibus. i. conditionibus. **Onager** Qui nō accipiunt doctrinā. ſcꝫ magiſtri ſui. in pectoꝛe duro. i. ꝓpter **Aſinus.** duriciam coꝛdis. Et dr̄ onager ab anos grece qđ eſt aſinus latine. et de hic ager agri. ❡ Aſinus dr̄ de ſedeo ſedes. qꝛ homines anteq̄ equos habebant aſinis inſidebant.

Dicitur accuſans equales atqꝫ minoꝛes
Dicitur incuſans maioꝛes et melioꝛes.
Sed celſus excuſans minuit/renuitqꝫ recuſans.

❡ Hic docet autoꝛ differentiam inter accuſare/incuſare/excuſare/⁊ **Queſtio** recuſare. ❡ Et ſi querat̄ quare ponit hic doctrinā de differētibus ex **Reſponſio** quo principale ꝓpoſitū fuit tractare de ſynonimis. ❡ Ad hoc dico ꝙ iſta verba quodāmodo poſſunt intelligi ſynonima: qꝛ oīa deriuantur ⁊ cōponuntur de cuſo as. qđ eſt frequentatiuū de cudo dis. Formatur enim cuſo as. ab vltimo ſupino illi⁹ verbi. u in o mutata ſit cuſo as. Sed qꝛ pꝛepoſitiōes veniētes ſecū in cōpoſitione faciūt ea ab inuicē differre. nō omnino: ſed aliqualiter. qꝛ illa differentia cauſatur a parte p̄poſitionis. que eſt pars ſecūdaria ⁊ non a parte verbi. que eſt pars principalis. Ideo ponēs differentiā inter iſta quattuoꝛ ver- **Accuſare** ba. dicit ꝙ accuſare eſt culpare. ſed q̄ ſūt equales. i. pares alicui. ſi- **Incuſare** ue minoꝛes. i. minoꝛis ſtatus vel dignitatis. ❡ Incuſare eſt repꝛehendere vel crimen imponere maioꝛibus et melioꝛib⁹ ſcꝫ viris. qui ſunt maioꝛis ſtatus vel altioꝛis dignitatis. ſicut qn̄ aliquis ſimplex preſbyter repꝛehendit ep̄m de aliquo crimine. Et cōponit̄ de in p̄po ſtione ⁊ cuſo as. ¶ Excuſare eſt crimen impoſitū repellere/negare/deponere aliqua iuſta cauſa exigēte ⁊ faciente ad hoc. Et ꝯponit̄ de ad ⁊ cuſo as. ¶ Recuſare eſt renuere/refutare/repellere. et ꝯpōitur de re ⁊ cuſo as. ¶ Conſtrue. Aliq̄s accuſans equales.i.pares ſuos. atqꝫ ꝑ ⁊.minores.i.illos q̄ ſunt minoris ſtatus ipſo. Et aliq̄s dr̄ incuſans maiores ⁊ meliores ſe.ſcꝫ illos q̄ ſunt gradus altioris ip̄o. ⁊ aliquis excuſans ſe.minuit.i.minorat ſcelꝰ.i.culpā ſibi impoſitā. qꝫ ꝑ ⁊. aliquis recuſans.renuit.i.refutat ⁊c.

Excuſare
Recuſare
Cōſtructio.

Quod dat iudicio iudex adiudicat/⁊ quod
Aufert iudicio iudex abiudicat illud.
Judicio te damno/tibi iudico cōmoda quero
Et litem dirimens partes dijudicat inter.
Et quos ſupplicijs affligit/iudicat illos.

¶ Hic docet autor differentiā inter adiudicare qđ ꝯponit̄ de ad ⁊ iudico as. ⁊ dijudicare qđ ꝯponit̄ de di ꝓpoſitiōe inſeparabili. et iudico as. ⁊ iudico as. deriuat̄ de iudex cis. ¶ Adiudicare eſt aliq̄s per iudiciū alicui dare. ¶ Abiudicare eſt auferre alicui per iudiciū rem quā habuit. ¶ Dijudicare eſt qn̄ aliq̄s electꝰ arbiter inter duas partes iudicat ꝑ vtraqꝫ parte qđ equū videt̄ ⁊ iuſtū. ¶ Judicare aliquē eſt dānare. ¶ Deinde dicit autor ꝙ iudico regit actm̄ poſt. ⁊ tūc eſt idē qđ dāno. vt iudico te.i.dāno te. ⁊ tūc eſt actiuū. Et aliqn̄ regit poſtſe datiuū. vt iudico tibi. ⁊ tūc eſt idem qđ bonū iudiciū ⁊ vtile tibi dare. ¶ Cōſtrue. Judex adiudicat illud qđ ipſe dat iudicio.i.ꝑ iudiciū. et iudex abiudicat illud qđ ip̄e aufert ab aliquo iudicio.i.per iudiciū. ⁊ iudex dirimēs.i.delens lites. dijudicat inter partes.ſ.litigātes. iudico te.i.dāno. iudico tibi.i.quero cōmoda tibi.i.vtilia tibi.

Adiudicare.
Abiudicare.
Dijudicare.
Judicare.
Cōſtructio.

Artificis nomen opifex aſſumit/⁊ auctor
Inuenit autor/agit actor/res ampliat auctor.

¶ In iſto verſu docet autor que noīa ꝯueniūt in ſignificatiōe cū iſto noīe hic ⁊ hec artifex cis. Dicitur artifex de ars artis. ⁊ facio cis. dicēs ꝙ hic ⁊ hec ⁊ hoc opifex cis. dr̄ de opis opem ab ope. ⁊ facio cis. et eſt idē qđ artifex. ⁊ auctor idē eſt. Deinde in ſcđo ꝟſu ponit dr̄am inter autor ſcriptū per u ⁊ ſimplex t ſine c. et actor per c ⁊ t ſine u. et etiā auctor ꝑ u c ⁊ t ſcriptū. ¶ Autor dr̄ ab autentū grece. qđ eſt autenticum vel graue latine. Autor dr̄ de inuentor materie de qua tractat. et eſt cōis duū generū hic ⁊ hec autor oris. ¶ Actor ſcriptū ꝑ c ⁊ t ⁊ ſine u. eſt nomen verbale. formatum a p̄mo ſupino iſtius verbi ago agis egi actū tu. in ſupino. fit actor.i.factor. ¶ Auctor ſcriptū ꝑ u c ⁊ t. eſt nomen ꝟbale de augeo es. auxi ere. auctum tu. um in or fit auctor oris. Et eſt ille q̄ auget aliquā rem. ¶ Cōſtrue. Opifex aſſu-

Artifex.
Opifex.
Autor.
Actor
Auctor

Notabile.

mis.i.capit nomen artificis.i.idem qđ artifex. Autor inuenit.i.inuentor materie de qua intendit tractare. Actor agit.i.facit. Auctor ampliat res ampliores. ¶ Nota alios verſus differentiales.

Autor ab autentim hic ⁊ hec ſine c venit. actor
A ſine prebet ago. venit auctor ab augeo cū c.

Inter ſe diſtant/timidus/temerarius/audax.
Linquit omittenda/facit audax aggredienda.
Ceſſat ab audendis timidus/ſimul ⁊ fugiendis.
Audet omitenda temerarius ⁊ facienda.

Audax
Timidus.
Temerari⁹
Cōſtructio.

¶ Hic ponit autor dr̄am inter iſta noīa audax/temerari⁹/⁊ timidus. Dicēs ꝙ audax eſt ille ꝗ audet facere ea que ſunt faciēda: et dimittit ea que nō ſunt faciēda. ¶ Et timidus eſt ille ꝗ non audet facere nec omittere omittenda. ¶ Sed temerarius eſt ille ꝗ audet facere faciēda ⁊ nō faciēda. Timidus a timeo es. dr̄. Temerarius a temere.i.ſtulte dr̄. Audax ab audeo es. auſus ſum dr̄. ¶ Cōſtrue. Timidus temerarius ⁊ audax. iſta noīa diſtant.i.differūt inter ſe. Audax eſt ille qui ſupple audax. linquit.i.dimittit. omittēda.i.ea que debēt omitti. ⁊ facit aggrediēda.i.ea que audax debet aggredi. Et eſt aggredi incipere aliqđ cū audacia. Timid⁹ ceſſat.i.deficit. ab audiendis.i.reb⁹ faciēdis. ⁊ ſimul.i.pariter. a fugiēdis.i.a rebus nō faciendis. Temerarius audet.i.audax eſt facere omittēda.i.ea que debēt omitti. et facienda.i.ea que debent fieri.

Eſt auidus cupidus ⁊ auarus ⁊ ambitioſus
Diuitias cupidus cupit/ambitioſus honores

Auidus
Cupidus.
Auarus
Ambitioſ⁹.

¶ Hic autor docet ꝙ oīa iſta noīa ſunt eiuſdem ſignificatiōis cū iſto noīe auidus a.um. Dicēs ꝙ cupidus a.um. idē eſt. ⁊ dr̄ a cupio pis. cupiui vel pij. cupere. ¶ Auar⁹ a.um. idē eſt. ⁊ dr̄ ab aueo ues. aui. auere.i.cupere. ¶ Ambitioſus a.um. eſt idem. et dr̄ de hec ambitio onis.i.cupiditas honoris. et dicit̄ de hic ambitus us. ui. cuius media corripit̄. q: eſt nomen. nam ſi media ꝓducit̄ eſt participiū. Vñ ꝟſus.

Notabile.
Cōſtructio.

Ambitus eſt nomē: ambitus participale. ¶ Diuitias ⁊c̄. Hic ponit autor dr̄am inter cupidus ⁊ ambitioſus. dicēs ꝙ cupidus eſt ille qui cupit diuitias. Ambitioſus eſt ille qui cupit honores. ¶ Conſtrue. Cupidus et auarus et ambitioſus eſt idem qđ auidus. Cupidus cupit.i.optat diuitias. ambitioſus honores. ſupple cupit.

Nutrit/fomentat/reficit/fouet/⁊ refocillat.
Paſcit/alit/ſenſus his verbis conuenit vnus.

Alo.
Nutrio

¶ Hic autor docet ꝙ oīa iſta verba ꝯueniūt in ſignificatione cū iſto verbo alo alis alui alere. ¶ Nutrio is. iui. ire. quarte cōiugationis. Et inde nutrior et nutrix. qđ nomē ſyncopatur. et dr̄ nutrix depoſita media ſyllaba tri. Et de nutrix deriuat nutricius a.um. ⁊ eſt idem qđ nutrix (ſi eſſet omnis generis) vnde Architrenius in principio libri. Languida ſegnicies: veneris nutricia tractat. Ocia. dilatrix operum diſſuada laboꝝ. Loquit̃ de vitijs que ſequunt̃ ocioſos. ❡ Et ecce habes ibi in his verſib⁹ (nutricia) qđ declinatur ſic. Nutricius a.um. ⁊ ibi nutricia. eſt idē qđ nutrices. ❡ Fomento as. a fomentū ti. dr̃. Et eſt fomentū idē qđ nutrimentū. ⁊ dr̃ de foueo es. ❡ Reficio is. cōponitur de re. et facio cis. Papias dicit reficere/refocillare/recreare/conſtipare. Unde verſus. Conſtipat/reficis/recreat/ſimul ⁊ refocillat. ❡ Foueo ues. foui ere. fotū tu. in ſupinis. cōponitur cū con. ⁊ dicitur confoueo ues. media correpta. et cū re. ⁊ dr̃ refoueo es. ❡ Refocillo as. de refoueo ues. dr̃. ❡ Paſco cis. ere. paui paſtum tu. in ſupinis. vnde hic paſtor oris. ⁊ hec paſtura re. ⁊ hec paſcua paſcue. et pluraliter hec paſcua oꝝ. ⁊ eſt etherodytū in genere ⁊ declinatiōe. quia in ſingulari numero eſt generis feminini ⁊ prime declinatiōis. in plurali vero ſcđe declinatiōis et neutri generis. Unde verſus. Paſcua ſola datur: ſed paſcua plura dabuntur. Item poteſt declinari hec paſcua paſcue. ⁊ pluraliter he paſcue paſcuarum. Unde ſcribitur Ezechielis. xxxiiij. capl'o. quaſi in medio. In montibus iſrael erunt paſcue earum. Item in eodem capl'o. Inſuꝑ reliquas paſcuaꝝ veſtrarū conculcaſtis pedibus veſtris. Item in eodem capl'o inuenit̃ paſcua in plurali numero. Nōne ſatis erat paſcua bona depaſci. ❡ Paſco componitur cum de ⁊ dicitur depaſco cis. ❡ Nota ꝙ paſſiua iſtorum paſſiuoꝝ. ſcȝ paſcor ⁊ depaſcor. cōſtruuntur cum accuſatiuis caſibus tranſitiue. Ut capra paſcitur vel depaſcitur ſyluas. Et cum ablatiuis in eodem ſenſu. Unde ſm Papiam bene dicitur. Paſcor hanc rem vel ab hac re. ❡ Alo alis alui. ere. alitū tu. vel altum tu. in ſupinis. ſm Hug. Unde hic altor altoris. et hic alitor oris. verbalia. ideſt nutritor. et hec alitrix cis. ❡ Conſtrue. Unus ſenſus conuenit. i. conueniens eſt his verbis. ſcȝ nutrix ⁊c̃.

Notabile.
Fomento.
Reficio.
Foueo
Refocillo
Paſco
Paſtura.
Paſcuo
Notabile.
Alo.
Cōſtructio.

Hinc nutrimentum deducitur ac alimentum.
Fomentumq; comes ſimul eſt alimonia fomes.

Alimētū

❡ Hic docet autor ꝙ iſta noīa deriuant̃ a predictis verbis. et vnū et idem ſignificāt. ⁊ ſic ſunt ſynonima ꝯuenientia in ſignificatiōe. cū illo noīe hoc alimentū ti. ⁊ dr̃ de alo alis. ❡ Nutrimentū dr̃ de nutrio nutrias. ❡ Fomētum ti. ⁊ hic fomes tis. deriuat̃ de foueo es. ❡ Conſtrue. Nutrimentū deducitur. i. deriuat̃. hinc. i. de nutrio nutris. ac ꝓ ⁊. alimentū. deducit̃ hinc. ſcȝ de alo alis. qȝ ꝓ ⁊. fomentū eſt comes. i. ſociatū. illis in ſignificatione. qđ deriuatur a foueo es. ſimul ꝓ pariter. et alimonia eſt comes illis. qđ dr̃ de alo alis. et fomes eſt comes illis. qđ dr̃ de foueo ues.

Nutrimētū:
Fomentum.
Cōſtructio

Inter ſe diſtant/albeſcit: albat: et albet.

Albitat/albificat/tranſire ſcias duo prima.
Inchoat albeſcit/minuit ſimul atq; frequentat
Albitat/iſtorum celebratur vtrumq; ſolutum.
Candeo candeſco non tranſit/candido tranſit.

Notabile.

Albeſco
Albo.
Albeo
Albito
Albifico
Candeo
Candeſco.
Candido
Cōſtructio.

¶ Hic docet autor ꝙ iſta v̄ba que hic cōtinētur in v̄ſibus ꝯueniunt in ſignificatione cū albeo bes. Item docet differentiā inter iſta verba dicēs. ꝙ aliqua iſtoꝝ ſunt actiua. aliqua neutra ⁊ abſoluta. aliqua ſunt inchoatiua. ⁊ vnū iſtoꝝ verboꝝ eſt frequentatiuū verbū. ¶ Albeſco cis. eſt inchoatiuū verbū. ⁊ caret preterito. q̄a oīa v̄ba inchoatiua ex ſignificatiōe ſignificāt preſentialiter. preterita vero ſignificāt preteritionē. Vn̄ ſi haberēt p̄terita: haberēt ſibiipſis cōtraria. ¶ Format inchoatiuū a ſcḋa pſona pn̄tis tpis ſingularis numeri: ⁊ indicatiui modi. vt amo amas. addita co. fit amaſco cis. i. incipere amare. albeo albes addita co fit albeſco cis. i. incipere albere. ¶ Albo as. i. albū facere. ab albus a. um. dr̄ verbū tranſitiuū. ¶ Albeo bes. caret ſupino. ⁊ hoc ſm̄ vſum: nō ſm̄ artē. ¶ Item albito as. eſt frequētatiuū de albo as. albatu. u in o. ⁊ a prepoſita mutata in i correptam. fit albito as. aui. are. i. parū albere. ⁊ eſt neutrū. ¶ Albifico as. i. album facere. ⁊ cōponit᷑ de albus a. um. ⁊ facio cis. ¶ Candeo des. dui. ere. caret ſupino. i. candidū vel albū eſſe. qḋ idem eſt eſſe vel fieri album ¶ Candeſco cis. inchoatiuū formatū a candes addita co fit candeſco. i. incipere candere. ¶ Candido das. aui. are. i. facere candidum. verbū tranſitiuū. ¶ Conſtrue. Albeſcit. ⁊ albat. ⁊ albet. albitat ⁊ albificat. iſta verba diſtant. i. differūt inter ſe. Scias. i. tu lector cognoſcas. duo ſcȝ verba. de iſtis verbis pꝛime cōiugatiōis. tranſire. i. eſſe tranſitiua. ſcȝ albo as. aui. are. et albifico as. aui. are. Et alia tria ſunt neutra. ſcȝ albeſcit. albet. ⁊ albitat. ¶ Inchoat ⁊c̄. Hic docet autor ꝙ albeſco cis. eſt inchoatiuū verbū. albito as. eſt frequētatiuū. et ſignificat minus ꝙ̄ ſuum pfectū. ſcȝ albeo. q2 albeo ſignificat albū eſſe vel fieri. ⁊ albito ſignificat modicū vel parū albere. Deinde dicit ꝙ vtrūq; iſtoꝝ verboꝝ eſt abſolutū. i. nullo modo regit actm̄ tranſitiue. et ſic vtrūq; eſt neutrū. ¶ Conſtrue. Albeſcit ſcȝ hoc verbū. inchoat. i. inchoatiuū eſt. Albitat. ſ. hoc verbū. minuit. i. ſignificat minutionē ſignificatiōis ſui pfecti verbi. ſcȝ albeo es. atq; ꝓ ⁊ ſimul. i. pariter. frequētat. i. eſt frequētatiuum. ſicut ſuperius dr̄. Et vtrūq; iſtoꝝ v̄boꝝ ſcȝ albeſcit ⁊ albitat. celebratur. i. dr̄ eſſe ſolutum. i. abſolutū. ¶ Candeo ⁊c̄. Hic dicit ꝙ hec verba candeo et candeſco nō ſunt tranſitiua ſed neutra. Et ꝙ candido as. eſt tranſitiuū. ¶ Conſtrue. Hoc v̄bum candeo nō tranſit. i. nō eſt tranſitiuū. ⁊ candeſco non eſt tranſitiuum. ſed candido tranſit. i. eſt tranſitiuum.

Dicitur vnguentū cathaplaſmaq; nardꝰ amomū

Suauiter hinc redolens/illis ſociatur aroma.
Fertur aromatum/ſimilem qđ preſtat odorem

¶ Hic docet autor cōuenientiā ſignificationis eſſe inter iſta nomina amomū/cathaplaſma/nardus/aroma/et aromaticū. oīa iſta nomina ſignificant vnguēta precioſa. ¶ Cathaplaſma ſm̄ Hug. cōponitur de catha. qđ eſt ſupra. ꝛ plaſma tis. qꝛ ſupra formā morbi ponitur vł inducit. ꝛ eſt emplaſtrū medicaminis. Sed cū hoc cathaplaſma dꝛ a catha prepoſitione greca. i. iuxta. ꝛ plaſma. i. formatio. q̄a efficitur vt ponat̄ iuxta apoſtema. ꝛ remouet̄ apoſtema a mēbro nobili ad minꝰ nobile. Unde verſus. Delet apoſtema iuxta poſitum cathaplaſma.

cathaplaſma

¶ Nardus ponit̄ ꝓ nardo ſpicato ſiue ꝓ nardo piſtico. et vtrūqꝫ eſt vnguētum factum de nardo arbore. Et eſt nardus arbor ſuauiſſime redolēs. ꝛ cōputat̄ inter herbas ꝓpter ſuā breuitatem. ¶ Hoc amomum mi. cōponit̄ de aer ꝛ oma qđ eſt odor. quaſi bonū aeris odorem repreſentans. Et dicit̄ Iſidorꝰ. Amomū dꝛ ꝙ veluti odorem cynamomi referat. ¶ Aromaticum ab aromate. ꝛ poteſt declinari adiectiue aromaticus a. um. ꝛ eſt oē qđ ꝑtinēs eſt ad aroma. ¶ Conſtrue. Cathaplaſma. qꝫ ꝓ ꝛ. nardus. ꝛ amomū. ſunt vnguentū. ꝛ idem in ſignificatione aroma hinc redolens. i. hinc qꝛ redolens eſt ſuauiter ſociatur illis. ſcꝫ predictis noībus. ¶ Fertur aromaticū ꝛc. ¶ Conſtrue. Et illud fertur. i. dicitur aromaticū. qđ preſtat. i. ſimilem odorem. ſicut illa que ſuperius memoratur.

Nardus
Amomum
Aromaticū.
Cōſtructio.

Debet fex olei/ſedimen/vel amurca vocari.

Amurca

¶ Intentio autoris eſt dicere ꝙ ſedimen ꝛ fex olei cōueniunt in ſignificatiōe cū hoc noīe amurca ce. qđ eſt fex olei. ꝛ ſm̄ Hug. ꝯpōit̄ amurca ab a qđ eſt ſine. et mergio gis. q̄a ab oleo ſe mergat inferius ſcꝫ inferio fex olei. Sed murca dꝛ ſuperior fex olei: quia fit quaſi murus in oleo. Et inde mucroſus a. um. hec mucroſitas tatis. Et ſcias ꝙ amurca eſt pars olei. ſed ponitur pro fece alteriꝰ liquoris. Et ſm̄ quoſdā dꝛ amarus. qꝛ eſt amara. ¶ Sedimen inis. a ſedeo des. dicit̄ q̄a ſedet vel reſidet in fundo olei. ¶ Olea ab hec oliua ue. dicit̄. hoc oleū olei. Et eſt differētia inter oliuā/oleam/ꝛ oleū ſiue oliuū. Oliua eſt arbor. Olea eſt fructꝰ illius arboris. Oleum vel oliuū. eſt liquor fluens vel factus de fructibꝰ illius arboris. ¶ Conſtrue. Fex olei dꝫ vocari ſepimen vel amurca. Et dꝛ fex a figo gis.

Amurca
Murca.
Mucroſus
Sedimen
Oliua
Olea
Oleum.
Cōſtructio

Augur/ſortilegus/eſt diuinator aruſpex.
Atqꝫ mathematicus/illis ſociatur ꝛ auſpex
Additur ariolus/hinc dicitur auriolari.

Augur.

¶ Hic docet autor quot ſunt noīa ſynonima cū iſto noīe hic augur ris. dicēs ꝙ ſortilegus idē eſt. Et cōponit̄ de hec ſors tis. et lego gis. ¶ Diuinator eſt idē. ꝛ dꝛ de diuino as. ¶ Mathematicꝰ ci. eſt idem

Sortilegus
Diuinator
Mathematicus.

Matheſis
Mateſis

Et dicitur a matheſis. ⁊ eſt diuinatio. ¶ Et eſt differentia inter matheſis. cuius media corripit. ⁊ cū aſpiratiōe. et mateſis. cuius media ꝓducitur. ſine aſpiratione. Matheſis. cuius media corripitur. eſt doctrinalis ſcientia. Mateſis. cuius media ꝓducitur. eſt ſcientia diuinādi. Vn̄ vſus. Scire facit matheſis. ſed diuinare mateſis. ¶ Ariolus li. eſt idem. Et dicuntur arioli. ſm̄ Papiā incātatores. eo ꝙ circa aras preces nephárias emittunt. vnde ariolor aris. i. diuinare. ¶ Cetera nomina exponuntur ſuperius. ¶ Conſtrue. Sortilegus eſt augur. et ſic de ceteris dicas.

Ariolus

Anus.

Fertur anus vetula/ minuit ſed anicula ſenſum.
Dum dormitat anus/ turpis ſibi ſibilat anus.

¶ Hic autor docet ꝯuenientiā iſtoꝝ noīm anus/ vetula/ anicula/ que oīa idem ſignificant (anglice a olde Wyfe) ¶ Hec anus anus anus. quarte declinatiōis. et inde hec anicula le. diminu. ⁊ hic et hec anilis ⁊ hoc anile. aliquid pertinēs ad anū. ¶ Vetula le. de vetus veteris dr̄. q̄a vetꝰ eſt. i. antiqua. ¶ Dū dormitat ⁊c̄. Differētia eſt inter anus. cuius prior corripit. ⁊ anus. cuius prior ꝓducit. nā anus cuius penultima ſyllaba corripit. eſt feminini generis et quarte declinationis. et eſt idē qđ vetula. Anus cuius penultima ſyllaba ꝓducitur. eſt maſculini generis ⁊ ſcđe declinationis. ⁊ eſt idem qđ culus ¶ Cōſtrue. Vetula. eſt anus. et anicula eſt anus. ſed minuit ſenſum ideſt ſignificationē illius. q̄a eſt nomen diminutiuū. hic anus ni. pro culo. ⁊ hec anus ꝓ vetula dr̄. De hic anus ani. hec anicula le. de vetus veteris dr̄. ¶ Dum dormitat anus. Cōſtrue. Dū anus. i. vetula dormitat. i. dormit. turpis anus. i. vilis culus. ſibilat ſibi. ¶ Et eſt ſibilare ꝓprie ſerpētum. ſed q̄a culus emittit ſimilem ſonū. ideo trāſſumitur ad ſignificandum taliter ſonare.

Vetula.
Anus
Anus
Anicula
Cōſtructio.
Sibilare

Arbor

Unum ſignificant arbor/ cum robore ſtipes.
Strips ſtipis eſt obolus/ ſ3 ſtipes ſtipitis arbor.
Stipo/ conſtipo/ ſtipendia dicimus inde
Arbutus arboris eſt ſpecies/ ſunt arbuta fructus

¶ Docet hic autor cōuenientiā iſtaꝝ dictionum hoc robur ris. et hic ſtipes tis. media correpta. cum iſto noīe hec arbor ris. ¶ Hic ſtipes tis. ſm̄ Hug. eſt titio vel trūcus ligni. q̄ ſuſtinet aliquid. et dr̄ de ſto ſtas. ¶ Cōſtrue. Hec noīa arbor et ſtipes cū robore ſignificāt vnā. i. vnā rem. ¶ Stips pis ⁊c̄. Hic ponit differētiam inter hec ſtips pis. et hic ſtipes pitis. dicens ꝙ hec ſtips pis. feminini generis eſt obolus. quoddā pondus qđ olim militibus ſtipendiariis diſtribuebatur ꝓ pecunia. ⁊ ponit ꝓ obolo. Et q̄ obolus ſolet dari mēdicis pro elemoſyna. ideo ſtips qn̄qꝫ dr̄ mēdacitas. elemoſyna. victus. Unde hic ſtipus pi. mendicus. Sed ſtipes pitis. eſt arbor. ¶ Stipo. conſtipo.

Stipes.
Cōſtructio.
Stipis.
Stipus.

❡ Dicit autor ꝙ ſtipo as. cōponit̃ cū con. ⁊ dr conſtipo as. et hoc ſtipendiū dij. de ſtips pis. ❡ Stipo as. i. facere ſtipata. hoc ſtipatum ti. (anglice a ſtockes) vel ſtipare eſt ornare cum ſtipa. i. cōſtipatus (anglice to be coſtyf.) ❡ Arbutus ⁊c̃. Hic autor ponit differētiam inter hec arbutus ti. ⁊ pluraliter hec arbuta toꝝ. dicēs ꝙ hec arbutus eſt quedā ſpecies arboris. ⁊ ſic nō eſt generalis arbor. ⁊ arbuta ſunt fructus illius arboris. Et declinatur hoc arbutū ti. Et dr de hec herba. et ſimiliter de hoc arbor arbouis.

Stipo
Conſtipo.
Stipendiū
Arbutus.
Arbuta

Stips ſtipis/as/obolus/indeclinabile pondus.
Illius eſt natus dipondius/as duplicatus.
Altera pars aſſis ſemis/duo tertia biſſe.
Treſſis/quincuſſis/occuſſis/et inde decuſſis.

As aſſis

❡ Hic docet autor ꝙ iſta noīa hic as aſſis. et hec ſtips pis. hic obolus li. ⁊ hoc pondus indeclinabile ſunt ſynonima ⁊ eiuſdē ſignificationis. Deinde dicit ꝙ pondus cōponit̃ cū dya. qđ eſt duo. et inde dr dypondius dij. Et dypondius eſt duo aſſes vel equiualens duobus aſſibus. ❡ As aſſis eſt pondus duodecim vnciaꝝ. et ponit̃ qn̄ꝗ pro obolo. As cōponit̃ cuꝫ ſemus a. um. i. dimidius a. um. et dr hic ſemis ſemiſſis. Et eſt ſemis media pars aſſis. ſcꝫ ſex vncie. vel oboli qn̄ as ponit̃ ꝓ obolo. ❡ As cōponit̃ cū binus. ⁊ dr biſſe indeclinabile. ⁊ eſt pōdus octo vnciaꝝ. qr ſi as diuidat̃ in tres partes equales octo ſunt due partes illius. ❡ As cōponit̃ cū tres. et dr hic treſſis ſis. ſi. i. tres aſſes. vel preciū triū aſſium. Et cum quinꝗ ⁊ dr quincuſſis ſis. Sed quinꝗ de partibus aſſis dicim⁹. qđ poteſt dici quolibet totū. qđ etiā poteſt diuidi in duodecim partes equales. cuius vndena pars dicit̃. Deuns quaſi vna vncia dempta de aſſe. Dena pars dicitur decuns. Nouena pars dr dodrās. Octaua pars dicitur biſſe. Septima pars dicitur ſeptuns. Sena pars dr ſeuns. Quinta pars dicitur quincūs Quarta pars dicitur quadrans. Trina pars dicitur triens. Et pondus duaꝝ vnciaꝝ dr ſexcuns. q̄ eſt ſexta pars. ⁊ inde fit vncia duodena pars aſſis. q̄a as cōtinet duodecim vncias. ❡ Cōſtrue. (preter miſſis cū duobus verſibus primis ſatis facilibus) Altera pars aſſis. hic annumerat autor que ſunt ꝯpoſita ab as aſſis. quoꝝ vnū exponit ſcꝫ ſemis. Eſt ſemis altera pars. i. dimidia pars aſſis. duo tercia. i. q̄ cōtinet ſex vncias. ſunt biſſe. Vel ſi as accipiat̃ pro obolo. ſicut ſuperius dr. tūc ſemis ſignificat medietatē oboli. cetera plana ſūt. ❡ Aliter pōt ſic exponi. Hic ſemis eſt altera pars aſſis ⁊ duo. hic ſemis eſt altera pars aſſis. ⁊ duo tertia. i. due triū partium ſunt biſſe. i. in biſſe Et poteſt declinari hic biſſis ſis. ſi. biſſe ablatiuo caſu.

Dypondius
As aſſis
Semis.
Biſſe
Treſſis.
Quincuſſis.
Deuns.
Decuns
Cōſtructio.
Biſſis

Aſſidet aſſiduus/ſtudiis ſuo continuato.
Dicitur aſſiduus diues/ab eſſe vocatus.

aſſiduus
aſſideo.

¶ Hic docet autor equiuocationē in hoc noīe aſſiduus a.um. dicēs ꝙ aſſiduus eſt idē qđ ſollicitus. ⁊ tūc deriuat̄ de aſſideo es.i. indulgeo ges. Et tot hʒ ſignificatiões aſſideo quot patēt ꝑ verſum. Aſſidet indulget: iuxta ſedet: aſſimilat. Item aſſiduus idem eſt qđ diues. ⁊ tūc deſcendit de as aſſis. ¶ Conſtructio textus ſatis patet.

Caliditas/aſtutia/vel cautela/vel aſtus.
His prudentia/vel verſucia conſocietur.

aſtus
Calliditas
aſtutia
Cautela
Prudentia.
Verſutia.
aſtutus.
Verſutus

¶ Hic docet autor quot ſunt noīa ↄuenientia in ſignificatiōe cū hoc noīe hic aſtus tus. tui. dicēs ꝙ hec caliditas atis. eſt idē. ⁊ dr̄ de calidus a.um.i. ſapiens. ¶ Hec aſtutia tie. eſt idē. Et ꝓprie aſtus aſtutus ⁊ aſtutia ſunt in malo. Et dr̄ aſtutia de aſtutus a.um. format̄ enī a gtō aſtuti. addita a. ¶ Hec cautela le. idem. et dr̄ de cautus a.um. ¶ Hec prudētia tie. idē. ⁊ format̄ a datiuo prudēti. addita a. ¶ Verſutia tie. idē. ⁊ format̄ a gtō verſuti. addita a. Verſutus a verto tis. dr̄. ¶ Aſtutus deceptor eſt. qꝛ eius mēs in quolibet actu ad quamlibet fraudem in facili vertitur. Textus patet.

Exigit/ac peragit/facit/efficit/ac operatur
Patrat/agit/complet/conſumat/ꝑficit/implet.
Exequitur/claudit/concludit/terminat/atqꝫ
Decidit/finit/medios deducit in actus.

Exigo plura ſignificat
Exactio
Exiguus.
Perago.
Facio cū cōpoſitis.

¶ Hic docet autor quot ſunt verba cōſignificātia cū hoc verbo ago agis. Dicēs ꝙ iſta ſcʒ exigo gis. egi. ere. exactū tu. verbū actiuum. ⁊ cōponit̄ de ex ⁊ ago agis. Et eſt exigere ꝑfecte agere. Ut iſte exegit opus ſuū.i. ꝑfecte fecit opus ſuū. vel cōpleuit. vel ꝑfecit. Itē exigere eſt expellere. Exigere eſt iniuſte petere. vñ exactio onis.i. iniuſta petitio. Item exigere ſumit̄ ꝓ ſimpliciter petere vel reqrere. Item exigere eſt vltra vel extra agere.i. diuidere. Unde exiguus a.um. ¶ Perago gis. de per et ago agis cōponit̄. A facio cis. feci. facere. factū tu. Afficio cis. cōponit̄ de ad et facio cis. Et ſignificat tria que patēt per verſum. Afficit: informat: punit: cupit: hec tria ſignat. Item cōponitur cū ex. ⁊ dr̄ efficio cis. Et cū in. ⁊ dr̄ inficio cis.i. intingere. Et cū de. ⁊ dr̄ deficio. Et cū per. ⁊ dr̄ perficio cis. Et cum ob. ⁊ dr̄ officio cis. Et cū ſub. ⁊ dr̄ ſufficio. ¶ Et habet multas ſignificationes.

Sufficere

Nam ſufficere.i. ſatiſfacere (anglice to ſuffice) vt ſufficit tibi gratia mea. Et ſm hāc ſignificationē inuenitur ſufficit imperſonale. Item ſufficere eſt ſubrogare. ſubſtituere. Unde bene dr̄. Iſte eſt ſuffectus idest ſubſtitutus. Sufficere.i. ſubminiſtrare. vt iſte ſufficit mihi neceſſariū.i. ſubminiſtrat. Itē facio cōponit̄ cū pro. ⁊ dicitur ꝓficio cis.

Proficiſcor

¶ Nota ꝓficiſcor eris. verbū deponēs.i. ire. ⁊ habet ſuppletionem preteriti ꝓfectus ſum vel fui.i. tranſiui. Et cū re. ⁊ dr̄ reficio cis. feci. refectum tu.

Notabile

¶ Nota ꝙ facio eſt neutrū quoad vocem, nō quoad ſignificationē.q̄a ſic actiuū eſt.Et oīa ꝯpoſita a facio cū prepoſitionibus(prout Donatus accipit prepoſitiōes) ſi in o deſināt actiua ſunt preter iſta quattuor.ſcȝ deficio/ꝓficio/officio/ſufficio.que ſūt neutra Deficio tū ꝓ reliquo.⁊ ſufficio ꝓ ſubminiſtro.⁊ ſubſtituo.actiua ſūt Si vero deſināt in or.paſſiua ſunt.preter ꝓficiſcor ris.⁊ inficior aris que ſunt deponētia. Plures alie regule dant̄ a facio cis.⁊ eiuſdē cōpoſitis.quas vide in Hug.caplo facio.in fine. ¶ Operor aris.verbū deponēs.dr̄ de hoc opus operis.Et cōponit̄ cū con.dempta n.et dr̄ cooperor aris. ¶ Patro as.aui.are.i.facere.⁊ proprie opus veniēs.Et cōponit cū p.⁊ dr̄ ꝑpetro as.i.facere.⁊ cum in.⁊ dr̄ impetro as.i.querere. ¶ Cōpleo ples.eui.ere.cōpletū tu.cōponitur de con ⁊ pleo es.qđ in ſimplici non eſt in vſu.ſed in cōpoſito.vt Repleo es. Impleo es.Suppleo es.Depleo es.⁊ eſt deplere valde deplere.vl̄ euacuare.Expleo es.Oppleo es.de ob et pleo es.i.implere.obturare.Et a pleo deriuatur plenus a.um.⁊ hic ſplen nis. ¶ Conſumo is.conſumpſi ere.ꝯſumptū ptu.in ſupino.de con.⁊ ſumo is.cōponitur.Et eſt cōſumere/deuaſtare/deſtruere/expēdere/ſimul ſumere.vnde conſumptor conſumptrix.conſumptio noīa verbalia. Sumo eſt actiuum cū ſuis cōpoſitis. ¶ Impleo.dictū eſt. ¶ Perficio dictū eſt ſupra. ¶ Exequor ris.executus ſum.exequi.media correpta.de ex et ſequor ꝯponitur.vn̄ executor oris.executrix icis.hec executio onis.noīa verbalia. ¶ Claudo dis.clauſi ere.clauſum ſu.in ſupinis. Unde hic clauſor oris.⁊ hec clauſura re.⁊ hic clatrus clatri.et eſt repagulū quo oſtiū firmat̄.vel qđ opponitur oſtio.vel ipm̄ oſtium.precipue hortoꝝ vel vinearū. ¶ Termino as.aui.de hic terminus ni.dr̄.Unde cōtermino as.aui.are.i.ſimul terminare.vel cōiungere. Determino as.aui.are.i.diffinire.vel terminos auferre.Extermino as.aui.are.terminos auferre/vel exulem facere.quaſi extra terminos ponere ⁊ extrahere.⁊ ꝓprie dr̄ de exulibus.Et ponitur pro demolitur.vt ibi. Exterminant enim facies ſuas.i.demoliuntur.i.deuenuſtant.deſtruunt.diſſipant.⁊ extra terminos humane conditionis ducunt.Un̄ hoc exterminū nij.i.deſolatio.concuſſio extra terminos.exiliū. ¶ Decido dis.decidi ere.deciſum ſu.in ſupino.i.terminare. Unde iſte decidit cauſam.i.determinat cauſam. Et componitur de de.⁊ cedo dis.cecidi.media ꝓducta.ſed cado dis.facit cecidi in preterito.media correpta.Unde.Preterito cecidi prebet cado.cedo cecidi ¶ Finio nis.finiui finire.a finis dicitur. Diffinio nis.niui.nire.i.determinare.i.diffinitionē dare. ¶ Deduco cis.deduxi ere.de de.⁊ duco ducis componitur. ¶ Conſtrue.Exigit ac peragit ⁊c̄.Omnia iſta idem ſunt quod ago agis. Medios deducit in actus.i.aliquis deducit.i.vlterius ducit.rem ſuam/vel opus ſuum in medios actus.ideſt vltra medios actus.

Operor.
Patro
Compleo
Et alia cōpoſita a pleo
Conſumo ⁊ alia cōpoſita
Exequor
Claudo
Clatrus
Termino cū compoſitis
Nota
Exterminū.
Decido
Cedo
Cado
Finio
Deduco
Cōſtruct

De promo promus qui promptuaria ſeruant

Dē promo promis ſunt promptuaria dicta
Promptuaria/ vel celaria/ dic apothecas.
Eſt apotheca domus cui victus traditur omnis
Eſt ypotheca rei non mobilis/ vt domus aruum.
Rerum mobilium traduntur pignera pugno.

Promus. ¶ In iſtis v͛ſibus docet autoꝛ qd ſit promus. q2 in ſequētibus facit
memoriā de iſta dictiōe prōptuariū. dicēs ꝙ dr de promo is. Dicit ergo
ꝙ hic promus mi. eſt cuſtos prōptuarij. ⁊ vtriſqȝ deriuat de promo
Cōſtructio mis. ¶ Cōſtrue duos primos v͛ſus. Promus dr. i. deriuatur de
Promere promo is. prōpſi ere. prōptū tu. i. oſtēdere. ⁊ qͥ ſcȝ ꝓmus ſeruat. i. cuſtodit
prōptuaria. i. celaria. ⁊ prōptuaria. i. prōptuarium ſunt dicta. i.
Prōptuariū dictū de ꝓmo is. Et eſt prōptuariū domus ſecreta in qua oīa victualia
reponuntur. ¶ Prōptuaria ⁊c̄. Hic docet autoꝛ ꝙ iſta noīa ſunt
Celarium ſynonima. i. cōſignificātia hoc celariū. quod dr a celo celas. i. tego tegis.
q2 celat. i. tegit res que ibi ponūt ¶ Hec apotheca ce. dr ab apo
Apotheca qđ eſt re. ⁊ theca qđ eſt poſitio latine. quaſi repoſitio vel repoſitorium.
q2 ibi ſeruantur res in repoſitorio. ¶ Eſt apotheca ⁊c̄. Hic ponit
ypotheca differentiā inter apothecha ⁊ ypotheca. dicēs ꝙ apotheca eſt idē
qđ celariū. ypotheca eſt vadiū rei immobilis. ſicut domus/ aruum/
ager et ſimilia. Et ſic poteſt eſſe differētia in iſtis verſibus inter ypotheca
Notabile et pignus. ¶ Item nota differētiā inter hoc pignus pigneris
cū e in gtō. et hoc pignus pignoꝛis cū o ſcriptū in gtō. Unde verſus.
Cōſtructio. Pignoꝛa natoꝝ dicūtur pignera rerum. ¶ Conſtrue. Apotheca eſt
vna domus. cui ſcȝ domui oīs victus. i. victualia tradūtur. i. dantur.
et ypotheca eſt ſcȝ vadiū rei immobilis que facile moueri non pōt.
vt domus. i. edificium. et aruum. i. campus.

Nuncupat/ appellat/ ſic euocat/ aduocat/ iſta
Uociferat/ cenſet/ ſenſu funguntur eodem

Nuncupo ¶ Hic docet autoꝛ ꝙ iſta v͛ba que ponūtur in v͛ſibus ꝑdictis ſynonima
Nomino ſunt. Nūcupo as. dr de nomen nois. ¶ Nomino as. dr de hoc
Appello nomen inis. ¶ Appello as. cōponitur de ad ⁊ pello as. qđ non eſt in
Aduoco vſu. i. vocare. ¶ Aduoco as. de ad ⁊ voco as. ¶ Uocifero ras. dr de
Uocifero vocifer a. um. adiectiuū. i. ferēs vel poꝛtās vocē. ⁊ cōponitur de hec
Cenſeo cum vox vocis ⁊ fero fers. ¶ Cenſeo es. ſui. ſere. cenſum ſu. habet iſtas
compoſitis ſignificatiōes. i. cōputo as. ⁊ idē eſt qđ nūcupo as. ⁊ idē eſt qđ iudico
as. ⁊ ꝓprie de moꝛib⁹. Uerſus. Cēſeo cōputo cenſeo nūcupo cenſeo
moꝛes. Cenſeo cōponit cū ſub. ⁊ dr ſuccenſeo ſes. ſui. et eſt idē quod
traſci. Et cū per. ⁊ dr ꝑcenſeo es. i. ꝑfecte vel valde cenſere. vel perquirere/
circuire/ pererrare. Un̄ Ouidi⁹ in ſcđo methamoꝛ. Percenſuit
orbē. i. circuiuit orbē. ¶ Itē cōponit cū re. ⁊ dr recenſeo ſes. ſui.

recenſere recēſum ſu.in ſupinis.i.numerare vel recitare/rememora
ri/reuenerari. Vnd̄ ꝟſus. Cenſeo ſi ſtudeas lector cōponere debes.
Sub notat iraſci.per circuit.et numerare. Et de cēſeo venit hic cē-
Cōſtructio.
ſor oris.iudex de morib⁹.⁊ hec cēſura re.iudiciū. ¶ Cōſtrue. Iſta.i.
iſta verba nūcupat/appellat ⁊c.funguntur eodē ſenſu. Fungor oris.
Notabile
cōſtruitur cum ablatō caſu. ¶ Item nota ꝙ eſt cenſeo es.ſui.ere.ſen
Cenſeo
ſum ſu.in ſupinis.⁊ Cenſo is.ſui.ere.cenſitū tu.verbū tertie coniu-
Cenſo
gationis.⁊ Cenſio ſis.ſiui.ſire.quarte ꝯiugatiōis.⁊ iſta nō differunt
Cenſio
in ſignificatiōe:ſed in litteratura.qꝛ cenſeo es.ſcđe ꝯiugatiōis facit
cenſui in preterito.et cenſum ſu.in ſupinis. Cenſo is.tertie ꝯiugatio
nis facit etiā cenſui in preterito ⁊ cenſitū tu.in ſupinis media corre-
pta. Sed cenſio ſis.quarte ꝯiugationis facit cenſitū tu.media ꝓdu-
cta in ſupinis. Verſus. Cenſio cenſo ſui.ſo ſitum.ſed cenſeo cenſum.
Cenſio ſed quarte voluit prudētius eſſe. Et iſta verba cōponuntur.
Sed ſm̄ qđ ſimplicia variantur:in dictione ſua cōpoſita variant.vt
poſſumus dicere recenſita media ꝓducta vel correpta.q̄a recenſita
penultima correpta deſcēdit de recenſo qđ eſt verbū tertie ꝯiugatio
nis:ſed recēſita deſcēdit de recēſio ſis.ſiui.ſire.recēſitū tu.cuius pe
Notabile.
nultima ꝓducit qđ eſt quarte ꝯiugatiōis.hec Hug. Sed alij dicūt
ꝙ cenſeo es.facit cenſum ſu.in ſupinis.et oīa cōpoſita ab eo faciunt
cenſitū tu.in ſupinis penultima correpta. Sed recēſo ſis.verbū ter-
tie cōiugationis facit recenſiui in preterito ⁊ recenſitū in ſupinis ad
modū quarte cōiugatiōis.⁊ nunꝙ recenſui recēſitum tu.penultima
Regula
correpta. Per iſtā regulā ꝙ oē verbū deſinēs in ſo tertie ꝯiugatio-
nis facit preteritū in ſiui:⁊ ſupina in ſitū.admodū quarte ꝯiugatio-
nis.preter quinqꝫ.ſcꝫ capeſſo/laceſſo/faceſſo/viſo et pinſo. Vn̄ doctri-
nale. So ſiui ſitumqꝫ facit ⁊c.

Applicat appellens appellas nomine quemuis

Appello is
¶ In iſto verſu aſſignat autor differentiā inter appello lis.appuli.
lere.appulſum ſu.in ſupis. Verbū actiuū.i.ad portū venire vel appli-
care.vt ibi. Poſtꝙ poeta aīm ſuū appulit ad ſcribēdū.appulit.i.ap
plicauit.⁊ cōponit de ad ⁊ pello is.pepuli ere.pulſum ſu.in ſupinis.
Appello as
¶ Appello as.i.vocare.vt ſuperius dr̄. ¶ Cōſtrue. Appellēs.i.ali
quis appellēs applicat. Et applicat cōponit de ad ⁊ plico as.plicui.
Plico
vel plicaui.are.plicitū tu.vel plicatū tu.in ſupinis. Et nota ꝙ plico
Notabile.
facit preteritū in cui vel in caui.⁊ ſupina in citū vel in catū.⁊ oīa ſua
cōpoſita cū ꝑpōnibus ſilr̄ faciūt preteritū in cui vel in caui.⁊ ſupina
in citū vel in catū.ſed frequētius in cui ⁊ raro in caui et in catū. P̄ter
ſupplico as.qđ facit ſemꝑ p̄teritū in aui.et ſupina in atū.vt ſupplica
ui catum tu. Eſopus habet ſupplicui de ſupplico. Sed compoſita a
plico et ab aliquo noīe faciūt ſemper preteritum in aui.et ſupina in
Cōſtructio.
atum.vt multiplico cas.caui.atum.tu.duplico cas.caui.catū. ¶ Cō
ſtrue. Appellens.i.aliquis appellens.applicat.⁊ tu appellas.i.vo-

cas.quēuis.i.oēm hoīem.nomine.i.per nomen ſuū.vel quēuis ſunt
due dictiones.⁊ tunc ſic expone.tu appellas.i.vocas illū quē tu vis
vocare.nomine ſuo.i.per nomen ſuum.

Aperio **Oſtia qui reſerat/aperit/panditꝫ/recludit**
Eiuſdem ſenſus depeſſulat additur iſtis.

¶Hic ponit autoꝛ ſynonimationē in iſtis verbis aperio ris.reſero
Reſero. as.pando is.⁊c.¶Reſero as.aui.are.cōponit̃ de re ⁊ ſero as.i.clau
Aperio dere cū ſera.¶Aperio ris.rui.ire.apertū tu.in ſupinis.verbū acti
uum cōponit̃ de ab vel ab a ⁊ pario ris.peperi re.et cōponit̃ aperio
Pando cū ad.⁊ dr̄ adaperio ris.rui.ire.¶Pando dis.di.pandere panſum
ſu.vel paſſum ſu.in ſupinis (ſm̄ quoſdā videlꝫ Donatū in maiori et
Papiā) Sed Hug̃.⁊ doctrinale dicūt ꝙ facit tm̄ paſſum ſu.in ſupi
Pandus. nis.¶De pando dis.dr̄ pandus a.um.i.curuus a.um.ſed differunt
Curuus qꝛ pādus ſurſum curuatur.⁊ curuus deorſum curuat̃.⁊ ꝯponit̃ repā
dus a.um.Un̄ verſus.Dans pando paſſum ſubducit n s geminando.
Hug̃.dicit ꝙ hec tria verba pando et pateo et patioꝛ habent ſimile
ſupinū.videlꝫ paſſum.Un̄ vꝰ.Pādo pati pateo paſſum fecere ſupino.
Recludo. ¶Recludo dis.recluſi.re.recluſum ſu.in ſupis.ꝯponit̃ de re ⁊
Notabile. claudo dis.clauſi ere.¶Et nota ꝙ re notat aliquā cōtrarietatē.vt in
hoc verbo recludo dis.qꝛ ſi oſtiū ſit clauſum.et dicam reclude oſtium
idē eſt qd̄ aperi.⁊ ſi oſtiū ſit apertū ⁊ dicā reclude oſtiū.tūc idem eſt
qd̄ claude oſtiū.et ita renotat cōtrarios actus.¶Depeſſulo as.aui.
are.i.aperire.⁊ ꝯponit̃ de de ꝓpoſitione.⁊ peſſulo as.⁊ eſt peſſulare
claudere vel firmare oſtiū cū peſſulo.hoc peſſulū li.(āglice a latche
Cōſtructio Et dr̄ de pello lis.¶Conſtrue.Ille ꝗ reſerat oſtium aperit.qꝫ pro ⁊.
pandit ⁊ recludit.depeſſulat eiuſdem ſenſus.i.eiuſdem ſignificationis
additur iſtis ſcꝫ verbis.

Hec tria iungas/pꝛeſumit/vſurpat/⁊ audet.

¶In iſto verſu docet autoꝛ cōuenientiam ſignificatiōis eſſe in iſtis
Preſumo verbis vſurpo as.aui.are.qd̄ deriuat̃ de vtoꝛ et rapio.¶Preſumo
mis.preſumpſi re.preſumptū tu.in ſupinis.⁊ cōponit̃ de pre ⁊ ſumo
ſumis.⁊ inde preſumptoꝛ oꝛis.preſumptio verbalia.⁊ hic preſumptus
Audeo. tus.tui.vnde preſumptuoſus a.um.¶Audeo es.auſus ſum.audere.
verbū neutropaſſiuū.Et differentia eſt inter verba neutropaſſiua ⁊
verba neutrapaſſiua.Verba neutropaſſiua dicūtur illa que paſſiuis
ſunt ſimilia in hoc ꝙ carēt preteritis.⁊ habent ſuppletionē pteritoꝝ
per participiū ⁊ verbū ſubſtātiuū ſicut ⁊ paſſiua.Iſta aūt quīqꝫ ſunt
que indicāt verſus.Audeo cū ſoleo fio quoqꝫ gaudio fido.Quīqꝫ puer
numero neutropaſſiua tibi do.¶Sūt aūt neutrapaſſiua que ſignificationē
paſſiuoꝝ habēt.⁊ que ſignificant paſſionē aliūde illatā.
que ſunt quatuoꝛ.vt patet per verſus.Exulo vapulo veneo nubo quattuoꝛ
iſta.Senſum paſſiui ſub voce gerunt aliena.Et ab audeo hic

auſus ſus.ſui.hic ⁊ hec ⁊ hoc audax cis.vñ hec audacia cie.¶ Conſtrue.
Jungas vel ſimul iungas hec tria que ſunt eiuſdem ſignificationis.
videlʒ preſumo/vſurpo/et audeo.

Sulcat/arat/ꝟſat glebas/colit/excolit/agros.

¶ Hic docet autoꝛ ꝯuenientiā eſſe quoad ſignificationem inſter iſta
verba ſulcat ⁊c.¶ Sulco cas.aui.are.neutrū dꝛ de hic ſulcus ci. Et Sulcus
ſulcus dꝛ de hic ſol ſolis.vñ ſulcus quaſi ſolē capiēs.⁊ eſt ethimologia.
⁊ non cōpoſitio.dꝛ de ſuo is.ſuere.qꝛ vomere tranſſuitur.¶ Aro Aro
aras aui.are.aratū tu.verbū neutrū.cōponit̄ cum ex.⁊ dꝛ exaro ras.
aui.are.i.extra arare vel perfecte arare vel ſcribere. vñ Job.Quis
mihi det vt exarētur ſermōes mei in libꝛo ſtilo ferreo vel celte ſculpantur
in ſilice.De aro as.aratoꝛ oris.aratrix tricis.⁊ hoc aratrū tri.
ſm quoſdā media ꝓducta.⁊ ſm alios media correpta ꝓfert.¶ Verſo Verſo.
as.aui.are.verbū frequētatiuū.i.frequēter vertere. Et formatur
ab vltimo ſupino iſtius verbi verto vertis verti verſum ſu.u in o fit
verſo as.¶ hec gleba be.i.durus ceſpes cum herba vel ſine herba Gleba
terra auulſus.Et dꝛ de hic globus bi.qꝛ ſimul quaſi globus. Vñ hec Globus
glebula bule.vl hec glebella le.ambo diminutiua. Et globoſus a.ū. Globoſus
et comparatur globoſioꝛ globoſiſſimus.Unde hec globoſitas tatis.
Et de globo dꝛ hic globo onis.i.ruſticus aratoꝛ. ¶ Colo colis colui. Colo plura
colere.cultū cultu in ſupino.quinqꝫ hꝫ ſenſus.Colo ciuitatem.i.habito. ſignificat.
colo terram.i.aro terrā.colo formā.i.orno.colo deū.i.veneroꝛ.colo
parentes.i.diligo parētes. Quas quinqꝫ ſignificationes v̾ſus ſequentes
declarāt.Agro rus.formā.ſuperos colit atqꝫ parētes.Hos
arat.hos habitat.ornat.honorat.amat. Vñ verbalia cultoꝛ cultoris.
cultrix icis.⁊ hic cultus tus.tui.et hec cultura re.¶ Excolo is.excolui. Excolo
ere.excultū tu in ſupino.componitur de ex et colo lis.colui.lere.
¶ Hic ager huius agri.huic agro.i.cāpus.et cōponitur cū cultura. Ager
et dicitur hec agricultura re.¶ Cōſtrue ſic.Sulcat.arat.verſat.glebas. Cōſtructio.
colit.excolit agros.oīa iſta ſignificāt arare. ¶ Et ibi verſat glebas
pro vna dictione accipitur.et etiam excolit agros.⁊ tantū ſignificat
quantum aro aras arare.

Alget et algeſcit/friget frigeſcit/et inde
Algidus ac algoꝛ/pariter maris alga vocatur.
Ac infrigdatur pꝛedictis aſſociatur

¶ Hic docet autoꝛ quot ſunt verba cōueniētia in ſignificatione cum
hoc v̾bo algeo es.alſi algere.Dicēs ꝙ ſūt iſta que ponunt̄ in v̾ſibꝫ.
¶ Algeo es.alſi gere.alſum ſu.in ſupino.cōponitur cū in.interpoſita Algeo.
d.a mutata in u.dꝛ ĩdulgeo ges.indulſi ere.indulſum ſu.vel indultum Indulgeo.
tu.in ſupinis. Et habet tres ſignificationes. Nam indulgere eſt
gratis concedere.vt papa indulſit mihi poteſtatem.i.gratis cōceſſit
michi. Et indulgere eſt operā dare.vñ Catho. Indulgere gule noli: Notabile.

ꝙ veris amica eſt. Et indulgere ꝓ remittere. vt indulge nobis pec
cata nr̄a. In prima ſignificatiōe indulgere eſt actiuū. in alijs neutrū
Unde vſus. Eſt indulgere quicꝙ cōcedere gratis. Ac operam dare
Algeſco
ſiue remittere ſignificabit. Actiuū dicas pro primo pro reliquis nō.
Frigeo.
ℭ Algeſco cis. verbū inchoatiuū. i. incipio algere. Et ꝯponitur cum
ex ⁊ dʳ exalgeſco cis. ℭ Frigeo es. gui. caret ſupinis. Et eſt frigere
frigefieri vel eſſe frigidū. Itē frigere ponit̄ ſepe ꝓ ceſſare. ſicut ecō
Frigeſco
trario feruere ponit̄ ꝓ frequētare. vt dicit Hug. caplo Frigeo ges.
Infrigidor
ℭ Frigeſco cis. inchoatiuum a frigeo ges. gere. ℭ Infrigidor aris.
atuſſum ari. ⁊ eſt paſſiuū. Infrigido as. qđ ꝯponitur de in ⁊ frigido
Cōſtructio.
as. i. valde frigidare. Et eſt frigidare frigidū facere: ſed infrigidari
frigidum fieri. ℭ Conſtrue ſic. Alget et algeſcit. friget frigeſcit. iſta
verba ſignificāt idem. Et inde. i. de hoc verbo algeo ges. venit algi-
Alga.
dus a. um. frigidus a. um. ac pro ⁊ hic algor algoris. i. frigus. et pari-
ter. i. ſimul. hec alga maris. i. que eſt herba maris. ſcilicet creſcens in
mari. ⁊ quam mare proijcit a ſe. quelibet iſtarum dictionum creatur.
Notabile
ideſt fit. ideſt deriuatur ab algeo alges. ac pro et infrigdatur. pro in-
frigidatur. aſſociatur. i. adiūgitur predictis ſupple verbis. ℭ Nota
quia non poteſt ſtare in verſu infrigidatur. et ideo depoſuit. i. ante d
et dixit infrigdatur.

Ara vel altare domini/vel menſa vocatur.
Atꝙ tripos dici conſueuit apollinis ara.
Aras inſpiciens/hinc deriuatur aruſpex.

ℭ Hic docet autor quot noīa inueniūtur poſita pro hoc nomine hec
Ara
ara are. ⁊ dicit ꝙ iſta que ſequūtur. ℭ Hec ara are ſm Iſidoꝝ dʳ de
hoc es eris. qꝛ are antiquitus facte fuerunt ex ere. Uel de aro aras
ſm Hug. Et cōponit̄ cū ſpecio cis. qđ nō eſt in vſu. i. videre. Et dʳ
Aruſpex
hic et hec aruſpex cis. media correpta. i. diuinator. qꝛ ventura predi-
Altare
cit ab aris. ℭ Item ara cōponit̄ cū altus a. um. ⁊ dʳ hoc altare aris.
Altarium
quaſi alta ara vel altoꝝ. i. deoꝝ ſuperoꝝ ara. Uñ hoc altariū rij. idem
Menſa
qđ ara. ⁊ hoc altariolum li. diminutiuū. ⁊ hoc altare ris. in eodē ſen-
ſu. ℭ Hec menſa ſe. dicitur de metior tiris. mēſuſum metiri. vbum
Tripos.
deponens. Et de menſa ſe. dicitur hec menſula mēſule. diminutiuū.
ℭ Hic tripos odis. componitur de tris qđ eſt tres. ⁊ pos qđ eſt pes
quaſi tres habens pedes. quia ſuper tres pedes. i. tres colūnas ſte-
tit illa ara. Et ꝓpterea dicebatur ara apollinis. i. phebi vel ſolis. qꝛ in
Notabile.
illa ſolebant dare reſponſa de oībus queſitis. Sed modo fides xp̄ia-
Cōſtructio
na prohibet talia fieri. Unde Galfridus in poetria. Nouella ſana fi-
des a lumine tollit. Eccleſie tripodem phebi ſoliumꝙ ſybille. ℭ Cō-
ſtrue. Altare vel menſa domini. vocatur. ſ. ara. atꝙ ꝓ et tripos tri-
podis. conſueuit. i. ſolebat dici. ideſt vocari a poetis. ara. ideſt altare
apollinis. ideſt ſolis vel phebi. quod idem eſt ⁊c. ℭ Aras inſpiciēs.

¶Conſtrue. Dum aliquis eſt inſpiciens aras.hinc.ideſt inde aruſpex aruſpicis deriuatur.

Induit/ac operit/amicit/veſtit/tegit atqꝫ.
Velat/pꝛedictis ſenſum dedit vſus eundem.
Occulit/obnubit/⁊ obnubꝛat celat/⁊ abdit.

¶Hic autoꝛ docet quot ſunt verba ſynonima cū iſto verbo amicio cis.cire.quarte ꝯiugatiōis.⁊ eſt verbū actiuū.⁊ facit ſupina amictū amictu.iuxta illud doctrinalis. Amicire figurat amictū. ¶Amicio cis.idē qđ cooperire.vel adiungere.vel ligare. Et dꝛ de hic amicus amici.Et inde dꝛ hic amictus tus.tui.Amicio cōponit cū circū.et dꝛ circūamicio cis. ¶Nota ꝙ Hugʒ.vult ꝙ ſcribetur circūamicio: ita ꝙ circū nō maneret integra dictio.cuius opinionē (qꝛ rationi nō conuenit)non admitto. ¶Induo is.ere.indutū tu.in ſupinis.vnde hoc indumentū ti.et eſt verbū actiuū.et cōponitur induo de in et duo is. qđ nō eſt in vſu. ¶Operio ris.rui.ire.opertū tu.in ſupino.verbum actiuum.ideſt tegere.vel amicire.componitur de ob.et pario ris.peperi ere. Unde opertus a.um.⁊ hic opertus us.ui.et hoc operimen minis.penultima correpta.et hoc operimentū ti.⁊ hoc opertoriū rij. et hoc operculū li.oīa idem qđ tegimen.Vñ in veteri lege ſcribitur. Uas ſine operculo.i.tegimen.immundū erit. Inuenit ⁊ hoc operculum li.per ſyncopā. ¶Item cooperio cōponit de cū vel con.depoſita n.⁊ dꝛ cooperio ris.rui.ire.coopertū tu.i.tegere. Cooperio ꝯpōit cū dis.⁊ dꝛ diſcooperio is.i.denudare/exuere. Vñ Cum videris nudū cooperi eū.i.tege eū cū veſtibꝰ. ¶Nota ꝙ habet operioꝛ opertus ſum operiri.verbū deponens.i.expectare.vt operioꝛ te.i.expecto te.Sed qñ deponens ꝓducit primam ſyllabam.et qñ eſt paſſiuū corripit primā ſyllabam. ¶Ueſtio is.iui.ire.veſtitum tu.in ſupino. verbum actiuum.dꝛ de hec veſtis tis.vnde hoc veſtimen inis.⁊ hoc veſtimentū ti.⁊ hic veſtitus tus.tui. ¶Tego gis.texi tectum tectu. vñ verbalia textoꝛ oris.textrix icis.Et hoc tectum ti.i.domus.⁊ hoc tegimen minis. Tego cōponitur cū de.⁊ dꝛ detego gis.detexi detegere.i.diſcooperire/reuelare.vt iſte detexit ſecreta mea.i.reuelauit Item cum pro.et dꝛ ꝓtego gis.ꝓtexi ere.protectum tu.in ſupinis.i. tueri/defendere. vt ibi. Protege me dn̄e ab omni malo.i.defende. vel hic. Protege dn̄e famulos tuos.i.defende. Vñ ꝓtectio.i.defenſio vel tuitio. ¶Velo as.aui.are.actiuum.i.tegere. Vñ hoc velum veli.illud lintheum quo vehitur nauis in mari impulſione venti. Et a velum li.dicitur hoc velamen minis.et hoc velamentum ti.i.tegimen vel tegmen. Vnđ velū dꝛ quaſi ala volantis. A velo las.dicitur velabrum bri.illud vas quo frumentū purgatur. Item componitur aduelo las.i.valde velare.⁊ abuelo las.i.diſcooperire.⁊ deuelo las. idem.Item reuelo las.i.detegere vel aperire/manifeſtare. Et oīa

velabrum bri.illud vas quo frumētum purgatur. Item componitur

Amicio.

Notabile.

Induo.

Operio.

Opertus.

Operimen.

Opertoriū.

Operculum

Cooperio.

Operioꝛ

Ueſtio.

Tego cū cōpoſitis.

Velabrum

Cōſtructio. compoſita ab eo actiua ſunt.ꝛ ꝓducūt hanc ſyllabā ve. ¶ Cōſtrue. Induit ac operit ꝛc. Uſus.i.cōſuetudo dedit predictis ſcʒ v͛bis eundem ſenſum.i.eādē ſignificationē. **Occulo.** ¶ Occulo lis.lui.lere.occultū tu. **Occultum** in ſupinis.verbū actiuū.ꝛ cōponitur de ob.ꝛ colo colis.per mutationē b in c.ꝛ illa ſyllaba co in u.ꝛ eſt abſcondere/tegere. Uñ Ouidius Fumoſas occulit herba domos.i.tegit. Unde occultoꝛ occultrix.et hoc occultum ti.i.peccatū. vñ Ab occultis meis munda.ꝛc. **Obnubo** ¶ Obnubo bis.obnupſi bere.obnuptū tu.i.tegere.verbū actiuū.ꝛ cōponitur de ob.ꝛ nubo bis.nupſi nuptū nuptu. Et habʒ duas ſignificationes. In vna idem qꝺ tego tegis.vñ obnubo bis.cōponitur de nubo **Nubo** bis.tunc eſt actiuū. In alia ſignificatiōe nubo ꝑtinet ad mulieres.ꝛ tunc eſt neutrū et neutropaſſiuū.q: ſub voce actiua ſignificat paſſionem.vt hec mulier nubit mihi.i.eſt nupta mihi. Uñ v͛ſus. Neutrum nubo feres.cū ꝑtinet ad mulieres. Dum ſignat tegere vult actiuum remanere. **Obumbro** ¶ Obumbro as.aui.are.verbū actiuum.de ob.ꝛ vmbro as.qꝺ in ſimplici non eſt in vſu. **Celo as are. cū cōpoſitis.** ¶ Celo las.lare.i.ſculpere/pingere et celo as.i.tego gis.per cōtrarium ad reuelare.ſicut in preſenti lectione accipitur.et ſm hoc ꝯſtruitur cū duob⁹ actis.vt celo te conſilium.ꝛ eſt ſenſus.abſcondo a te cōſiliū. ¶ Pro illis duabus ſignificationib⁹ nota ꝙ ſum. Hoc verbū celo notat duo:tego/ſculpo. Celo cōponit cū con.ꝛ dr̄ cōcelo as.i.ſimul celare.ꝛ recelo as.i.reuelare. Et eſt actiuū cū ſuis cōpoſitis.ꝛ oīa producūt hanc ſyllabam ce. **Abdo** ¶ Abdo dis.didi.ere.abditū tu.i.tegere.ꝛ eſt actiuū. Et ꝯponitur de ab.ꝛ do das dedi datum datu.in ſupino.

Eſt globus/ atqʒ ſtrues/ cumulus et aceruus/ vel agger.
Eſt glomus/hinc glomero globo/conglobo/ naſcitur inde.

¶ Hic docet autoꝛ quot ſunt ſynonima cum iſto noīe hic aceruus aceruí.i.coadunatio.dicēs ꝙ iſta que ponūtur in v͛ſibus. **Globus** ¶ Hic globus bi.eſt idem.vñ **Gleba.** hec gleba be.durus ceſpes cū heros. **Globare** Itē a globus dr̄ globo as.aui.are.i.aceruare/cumulare/coadunare/ cōſpiſſare/globoſum facere. **Strues.** ¶ Hec ſtrues is.i.aceruus/congeries.vnꝺ hec **Strucula.** ſtrucula le.diminutiuum.ꝛ hec **Struma** ſtruma me.gybbus in pectoꝛe.quaſi ſtrues humoꝝ. ¶ Et eſt differentia inter hec congeries ei.ꝛ hec glomeratio onis.et hic ſtrues is.q: congeries ꝓprie eſt cumulus lapidum.et glomera ꝓprie eſt collectio fili vel filoꝝ.ſed ſtrues eſt collectio lignorum. **Notabile** Unde v͛ſus. Congeries lapidum.tibi glomeratio fili. Lignoꝝ ꝓprie dicit eſſe ſtrues. **Cumulus** ¶ Hic cumulus li.vnde cumulo as.aui.are.et componitur accumulo las.concumulo las.ambo actiua. **Aceruus** ¶ Hic aceruus ui.de acer(ſm litterā) vnde aceruo as.aui.are.et cōponitur coaceruo uas.i.cumulare. **Agger.** ¶ Hic agger eris.dr̄ de aggero aggeris.geſſi ere.i.afferre vel apportare. Et eſt agger ꝓprie cumulus terre nõ naturaliter ſed artificialiter inſtructus (Lucanus) Late iacẽs apparuit agger. ¶ Hic glomus mi.ſcḋe declinatiõis.et hoc glomus meris tertie declinatiõis.idẽ ſignificant.i.collectio ꝓprie filoꝝ (anglice a clewe.or a bottym of threde) Vñ v⁹. Hic glomus hoc ve glom⁹ fertur glomeratio fili. Et qñ declinat̃ hoc glom⁹ eris.tunc ab eo deriuat̃ glomero as.i.facere glomera filoꝝ. ¶ Cõſtrue. Et glomus eſt aceruus.hinc.i.ex hoc glomero naſcit̃.i.deriuat̃.ꝛ inde.i.ex globus bi.hec verba globo as.ꝛ cõglobo as.qḋ cõponitur de con.et globo as.naſcitur.i.oritur.vel deriuatur ꝛc̃.

Glomus

Cõſtructio.

Hic anachoritas/recluſos/ac heremitas.
Et heremo venit hic/ſed ab ana naſcitur ille
Hinc anachorite/quaſi corde ſuperna colentes.

Anachorita.

¶ Hic autor docet que noĩa ꝯueniũt in ſignificatiõe cũ hoc noĩe anachorita. Dicẽs ꝙ iſta hic recluſus ſi.ḋr de recludo dis.idem qḋ claudere.ꝗa clauſus eſt in vna cella ꝑ ſe.hic ꝛ hec heremita te.eſt idem. ¶ Deinde docet vnde hic ꝛ hec anachorita te.ꝛ hic ꝛ hec heremita te.deriuantur.dicẽs ꝙ anachorita ḋr ab ana qḋ eſt ſurſum.et cordis quaſi ſurſum habẽs cor ad deũ. Vel a thoros qḋ eſt intẽdens.quaſi ſurſum intẽdens.ſcꝫ ad celeſtia. ¶ Heremita ḋr de heremus mi.ꝗa dꝫ habitare in heremo.i.in deſerto. Et heremus mi.ḋr de hereo es.heſi.herere.qꝛ ibi nũq̃ vel raro fit manſio.heremus eñ eſt inuia ſolitudo: vbi nũq̃ habitatũ eſt.vel heremus ḋr a remoueo es.eo ꝙ remotus eſt a cõſpectu hoĩm. Et habet hoc heremũ mi.in eodẽ ſenſu. ¶ Cõſtrue. Dic recluſos.ac ꝓ ꝛ heremitas.eſſe anachoritas. Ex heremo ꝛc̃.hic ſcꝫ heremita venit ex heremo.i.deriuat̃ ab hoc noĩe hic heremus mi. Sed ille ſcꝫ anachorita naſcit̃ ab ana grece.qḋ eſt ſurſum latine.qꝛ circa ſupna.i.diuina ſollicitus eſt. ¶ Hinc anachorite ꝛc̃. Cõſtrue. Vel anachorite ſupple ḋr quaſi colentes.i.venerantes ſuperna.i.diuina.corde.i.cordibus ſuis.

Recluſus

Anachorita.

Heremita

Heremus

Heremum

Cõſtructio.

Ambulo/vel gradior eo/vado deambulo/pergo.
Additur his ſpacior/vel intinero/vel proficiſcor.
Predictis iunge tendo/cum curro/mouere

¶ Hic docet autor ꝙ oĩa iſta ṽba que hic ponũtur ſunt eiuſdẽ ſignificatiõis cũ hoc verbo ambulo. ¶ Ambulo as.aui.are.qḋ eſt verbũ neutrũ.vñ hoc ambulatrũ tri.locus ſpacioſus ad ambulandũ.et hoc ambulatoriũ rii.ꝓ loco apto ad ambulandũ.ꝛ hic ambulus li.porticus lata ꝛ ſpacioſa. ¶ Ambulo cõponit̃ obambulo as.i.circũambulare. Deambulo las.i.de vno loco ad aliũ ſpaciari. Perambulo as. Item ambulo ꝯponitur cũ funis.i.corda.ꝛ ḋr hic funambulus li.ille qui diſcurrit per funem.i.cordã. ¶ Gradior eris.greſſusſum gradi.

Ambulatrũ

ambulatoriũ

Ambulus

Ambulo cũ ſuis cõpoſitꝭ

Gradior cum ſuis cõpoſitꝭ.

verbū deponēs. Et cōponitur cū con. et dicitur cōgredior congrederis
congreſſus ſum congredi. i. ſimul gradi. ſimul ire. confugere. pugnare.
diſputare. Item illi ꝓprie cōgrediuntur: qui cōtra ſe gradiūtur
ad pugnā: vt verboꝝ/manuū/vel armoꝝ. Et cū ad et dr̄ aggredior
eris. i. aſſilire/inuadere/arripere. Digredior eris. i. in diuerſas partes
gradi: vel diuerſis modis gradi. Ingredior ris. i. itrare. Progredior
eris. i. precedere/preire: in qua ſignificatiōe ⁊ ꝓgredior inueniť.
Pretergredior ris. i. iuxta gradi vel iuxta tranſire. preterire. Regredior
Notabile. ris. i. redire. Tranſgredior ris. i. vltra gradi/preuaricari. ¶ Gradior
eſt deponens. ſimiliter oīa eius cōpoſita ſunt deponētalia. et oīa
a ſuis ſimplicib⁹ mutāt in e. preter antegradior ris. ⁊ pregradior eris.
Et oīa faciunt ſupina in greſſum ſicut et ſimplex. ¶ Item a gradior
ris. dr̄ graſſor aris. inuadere/latrocinari/predari/impugnare. Proprie
graſſari eſt cum impetu gradi ad aliquid crudeliter faciendum.
Vn̄ Boetius de ꝯſolatiōe philoſophie. libro primo. caplo. iij. in fine.
Vn̄ hic graſſator oris. ꝙ crudeliter agit/latro/predator/ſeuiens crudeliter/
homicida. Et q̄nqꝫ graſſor aris. ponitur pro niti vel conari.
Graſſor. ¶ Caueat lector ne ꝓferat graſſari pro craſſari. vel ecōuerſo. Aliud
Craſſor enī eſt graſſari ⁊ aliud craſſari. Scd̄o libro regū caplo vltimo prope
finē ſcribit. Et ceſſet indignatio vel infectio que graſſatur in pplo. i.
crudeliter graditur in populo. vel deuaſtat. ¶ Craſſor aris. eſt paſſiuū
huius verbi craſſo as. aui. are. i. craſſum facere. Craſſus a. um.
idem qḋ hic ⁊ hec pinguis et hoc pingue. Vt ille eſt craſſus facie. i.
Eo is ire. cū compoſitis pinguis. ¶ Eo is. iui. ire. itum. itu. in ſupino. i. ambulare. vnde Xbalis.
¶ Et nota ꝙ eo is. ⁊ oīa ab eo compoſita corripiunt iſtam ſyllabam
i ante tum in ſupinis. vt itum itu. initū tu. trāſitum tu. reditum
tu. media de oībus correpta. Excepto hoc ſolo verbo ambio bis. qḋ
producit i ante tum in ſupino. vt ambitum ambitu. media producta.
¶ Item eo is ⁊ ſua cōpoſita habēt e ante o in prima ꝑſona ſingularis
numeri. et modi indicatiui. vt Eo is. Abeo is. Exeo is. Ineo is.
Obeo is. Subeo is. Adeo is. Redeo is. Preeo is. Veneo is. i. vendor
ris. preter Ambio bis. qḋ habet i ante o. ¶ Itē eo is. ⁊ oīa compoſita
ab illo faciūt futurū indicatiui in bo. ⁊ am. preter ambio quod
facit in am tm̄. Item oīa habent i ante bam immediate precedētem
vt ibam/tranſibā/exibā/inibā. preter ambio qḋ habꝫ e ante bam. vt
Vado dis. cū deriuatis audiebā/ambiebam. ſicut cetera verba quarte ꝯiugatōis. ¶ Vado
vadis vaſi vadere vaſum vaſu in ſupino. i. ire. vnde hoc vadū vadi.
locus humilis in aqua. qꝛ ꝑ eum poſſit vadi. i. ambulari pedibus ſine
periculo. Vnde hoc vadulū li. diminutiuū. et vadoſus a. um. plenus
vel abundans vadis. et vado as. aui. are. i. per vadum tranſire. vel
per vadū ducere. vnde vado equū. i. per vadū duco. Item ꝯponitur
peruado as. reuado as. tranſuado as. Et eſt neutrū cum oībus ſuis
Vadum cōpoſitis ꝓ trāſire. ſed ꝓ ducere ꝑ vadū eſt actiuū. ¶ Itē a vado is
Vades dr̄ hic vas vadis. i. fideiuſſor: quia dato vade. i. fideiuſſore licet abire

Uadium
Uadio as.
Uadior
Uado vadis cū cōpoſitis
Deambulo
Pergo.
Spacior
Itinero.
Proficiſcor
Cōſtructio.

⁊ vadere. Unde quidā dixit alteri. Tu non euades quin dabis ante vades. i. tu nō a me euades quin inuenies ante fideiuſſores reuertēdi ad me ⁊c. ¶ Item de hic vas vadis hoc vadiū dij. et hoc vadimoniū nij. in eodem ſenſu pignus vel fideiuſſio. Unde vado as. i. vadium ponere. ⁊ cōponit̄ cōuadio as. inuadio as. i. cōtrauadio. ⁊ eſt actiuum cū ſuis cōpoſitis. ¶ Item a vas vadis vadior aris. verbū deponens. i. vadem dare vel inuenire. vt vadior illū. i. do illū in vadem ſibi. i. fideiuſſore. Et nō ſolū ꝑtinet ad hoīes: ſed etiā ad alias res. vt vadior tibi equū vel mantellū meū. Et cōponitur euadior aris. i. reposcere a vaditione liberare. ¶ Uado dis. cōponitur euado is. inuado dis. i. aggredi. Uado ⁊ eiꝰ cōpoſita neutra ſunt. preter inuado is. qđ eſt actiuū. ⁊ oīa faciūt preterita in ſi. ⁊ ſupina in ſum. vt vado is. vaſi ere. vaſum ſu. Euado is. euaſi euaſum ſu. ¶ Deambulo as. aui. ꝯponitur de de. ⁊ ambulo as. vñ hoc ambulatoriū. i. locus ſpacioſus aptus ad ambulandū in illo. ¶ Pergo gis. perexi. rere. perrectū tu. ¶ Spacior aris. atus ſum. ſpaciari. verbū deponēs. de ſpaciū ſpacij Et componitur expacior aris. i. extra ſpaciari. ¶ Itinero as. aui. are. verbū neutrū. i. ire. dr̄ de iter itineris itineri. cuius ntūs itiner nō eſt in vſu. ¶ Proficiſcor eris. ꝓfectus ſum. ꝓficiſci. i. ire. et componitur de ꝓ et facio cis. ⁊ eſt verbū deponēs. ¶ Tendo is. tetendi ere. tenſum ſu. vel tentū tu. in ſupino. i. ire. Uñ hec tendicula le. et ſunt tendicule inſidie que tendūtur ambulātibus hoībus: vel etiā alijs aīalibus. Tendo ⁊ eius cōpoſita qñ ſignificat ire neutra ſunt. in alijs vero ſignificatiōe actiua ſunt. Item eius compoſita faciunt preteritum in tendi ⁊ ſupina in tēſum vel in tentū. Itē ſimplex geminat primam ſyllabā in preterito: ſed nullū cōpoſitum ab eo geminat eā. ¶ Curro ris. cucurri ere. curſum ſu. verbū neutrū. vñ verbalia. ¶ Nota ꝙ curro ⁊ oīa ꝯpoſita ab eo faciūt preteritū in curri ⁊ ſupina in curſum ſu. Item curro geminat primā ſyllabā in preterito vt cucurri. ſed nullum eius ꝯpoſitū geminat preter precurro: qđ ſepe geminat. vt Iohānes precucurrit citius petro. Item curro eius cōpoſita ſunt neutra: exceptis precurro ꝓ preuenire: ⁊ tranſcurro pro trāſire que pñt eſſe actiua. ¶ Moueo es. moui ere. motū tu. in ſupino. i. motū facere. Uñ verbalia motor motrix. ⁊ hec motio onis. et hic ⁊ hec mobilis ⁊ hoc mobile. ¶ Nota ꝙ moueo es. et eius compoſita actiua ſunt. ⁊ faciunt preteritum in moui ⁊ ſupina in motū. ⁊ oīa corripiunt in preſenti tēpore hanc ſyllabā mo. ſed in preterito et in ſupino eā ꝓducit. ¶ Cōſtrue. Ambulo vel gradior ⁊c. ſignificant idem qđ ſpacior. vel pro ⁊ itinero. ⁊ ꝓficiſcor additur his ſupple verbis que ponuntur in priori verſu. ⁊ iunge ſcȝ predictis verbis. hec verba ſcȝ tendo et mouere. i. moueo. cum hoc verbo curro.

Amuſſi/perpendiculum quod regula ſignat
Hinc examuſſim/quod dicitur indubitanter

Muſſo dum dubito/muſſo dum murmuro dico.
Dum ſtolidum ſtolido lumine reſpicio

Amuſſis ¶ Hic docet autoꝛ ꝙ iſta tria noīa amuſſis/ꝑpendiculum/et regula
ꝯueniūt in ſignificatiõe. ⁊ dicit ꝙ amuſſis ſis. ſ. eſt plūbum vel plūbata
cemētarioꝝ. qđ demittit a ſurſum vſqꝫ deoꝛſum ad percipiēdū
equalitatē parietis. ⁊ dꝛ ab a qđ eſt ſine. ⁊ muſſo as. qđ eſt dubitare.
qꝛ reddet cementariū indubiū. i. certū quō parietē dirigat ⁊ coequet
ꝑpendiculū. ¶ Perpendiculū li. a ꝑpendo dis. dꝛ. i. amuſſis. Itē ꝑpendiculū eſt
illud vnde lebetes feruntur. i. ſuſpēdunt (anglice a hengell) ¶ Hec
Regula regula le. a rego gis. qꝛ regit. i. dirigit equalitatē muri. ¶ Hinc examuſſum.
Hic dicit ꝙ examuſſum eſt idē qđ indubie vel indubitanter
Muſſo et cõponitur de ex ⁊ amuſſis. ¶ Muſſo dū. Hic docet autoꝛ ꝙ muſſo
as. equiuocat ad tria. nā muſſare. i. dubitare vel murmurare cum
ſilentio. et muſſare eſt reſpicere indignāter vel ſtolidū vel toruo vultu
aliquem ſtultum dum quis ſtulte fecerit.

Obliquo/ſinuo/curuo/ſimul arcuo/limo
Oibus his verbis ſenſum dedit vſus eundem.
Sic lento/flecto ſenſu compꝛendis in vno.

¶ Hic docet autoꝛ quot ſunt verba idē ſignificātia cū hoc verbo arcuo
Obliquo as. dicēs ꝙ iſta Obliquo as. aui. are. verbū actiuū cõponitur de
ob ⁊ equo equas. aui. are. vñ obliquus a. um. ⁊ hec obliquitas atis.
Sinuo ¶ Sinuo as. aui. are. dꝛ de hic ſinus nus. nui. ¶ Curuo as. aui. are.
Curuo cõponit de curuo as. i. deoꝛſum curuare. ꝟbū actiuū. vñ curu⁹ a. um
Arcuo ¶ Arcuo as. aui. are. de arcus cus. cui. dꝛ. ¶ Limo as. aui. are. actiuum.
Limo de hec lima me. dꝛ. verbū actiuū. ¶ Lēto as. aui. are. de lētus
Lento a. um. qđ idē eſt qđ hic ⁊ hec flexibilis ⁊ hoc le. ¶ Flecto is. flexi re.
Flecto flexū flexu in ſupinis. actiuū. Et cõponit Reflecto tis. Deflecto tis.
Cõſtructio. oīa ſunt actiua. ⁊ faciunt preterita in xi. ⁊ ſupina in xum. ¶ Cõſtrue.
Vſus dedit oib⁹ his ꝟbis eundē ſenſum. his ꝟbis dico obliquo ⁊c.
ſic compꝛendis lento flecto in vno ſenſu cum predictis

Ala **Conflictus/bellum/congreſſus/⁊ ala/duellum**
Obſidio/mars/atqꝫ rebellio/pꝛelia/pugna
Sunt acies/guerra pꝛedictis aſſocianda.

¶ Hic docet autoꝛ quot ſūt noīa ſynonima cū iſto noīe hec ala ale. f.
Cõflictus bellū. dicēs ꝙ iſta que ſequūtur hic cõflictus tus. tui. dꝛ de con. ⁊ fligo
Bellum gis. ꝯflexi ere. ꝯflictū tu. in ſupinis. i. pugnare/bellare. ¶ Bellū
dꝛ de bonus a. um. per antifraſim. qꝛ bellū non eſt bonū. ꝯponit cum
Imbellus gero ris. ⁊ dꝛ belliger a. um. ⁊ cū in. ⁊ dꝛ imbellis ⁊ hoc imbelle. i. debilis.
Cõgreſſus. non aptus ad bellandū. vel imbellus a. um. ¶ Hic congreſſus
Ala ſus. ſui. dicitur de congredioꝛ eris. ideſt pugnare. ¶ Hec ala ale. de

Duellum. Acis. Guerra.

alo alis alui ere. đꝛ. ¶ Hoc duellū li. cōponitur de duo ⁊ hoc bellū li. Vñ duellū quaſi dubellū. i. duoꝝ bellū. ¶ Hec acies ciei. đꝛ de acuo is. ⁊ tria ſignificat. nā acies eſt rei ſummitas. acies oculoꝝ acumen. acies exercitus. eo ꝙ armatus acutis armis eat ad bellum. ¶ Hec guerra re. vnde guerro as. aui. are. i. pugnare.

Bellꝰ.

b Ellus foꝛmoſus/pꝛocerus ⁊ ſpecioſus
Pꝛeclarus/nitidꝰ/pulcer/pariterqꝫ decoꝛꝰ
Splendidus egregius foꝛma/faciēqꝫ venuſtus.
Multoꝛū pꝛocerum coꝛpus decet eſſe pꝛocerum
Eſt pꝛocerum vere pꝛocerum coꝛpus habere

Formoſus Procerus. Specioſus Preclarꝰ Nitidus Pulcer Decorus. Splēdidus Egregius Venuſtus Dr̄a inter ꝓcerū ⁊ ꝓcerū Cōſtructio.

¶ Peracto ſuperius cōpetenter de ſynonimatiōe ⁊ cōſignificatiōe dictionū que ab a lr̄a inceperūt. hic autoꝛ intendit agere de ſynonimatiōe dictionū que incipiūt a b. Et pͥmo docet quot ſūt noīa ſynonima cū iſto noīe bellꝰ a. um. i. pulcher a. um. Et deriuatur a bonꝰ a. um. i. aliquātulū bonus. dicens ꝙ iſta. ¶ Formoſus a. um. đꝛ de forma forme. ¶ Procerus a. um. cōponitur a procul ⁊ hec terra terre. ¶ Specioſus a. um. ⁊ đꝛ de hec ſpecies ciei. ¶ Preclarus a. um. et cōponit̄ de pre ⁊ clarus. ¶ Nitidus a. um. ⁊ đꝛ de niteo es. ¶ Pulcer a. um. ⁊ đꝛ de hec pellis lis. i. cutis. ¶ Decorus a. um. ⁊ đꝛ de decor oris. ¶ Splēdidus a. um. ⁊ đꝛ de ſplēdeo es. ¶ Egregius a. um. et cōponitur de prepoſitione ex ⁊ hic grex. quaſi extra gregē. ¶ Venuſtus a. um. de hec venus ris. i. luxuria. ¶ Multorum ⁊c. Hic ponit autoꝛ dr̄am inter ꝓcerum media correpta: ⁊ ꝓcerū media ꝓducta. Procerū cuius media corripit̄ eſt gtūs iſtius noīs in plurali numero. ntō hī ꝓceres. gtō hoꝝ ꝓcerū. dtō his ꝓceribus. Proceres idē eſt qꝺ nobiles. Et đꝛ de ꝓ qꝺ eſt ꝓcul. ⁊ hec caries ei. i. turpitudo/vilitas. quaſi ꝓcul a carie. Procerū cuius media ꝓducit̄ eſt accuſatiuus caſus de hoc noīe ꝓcerus ra. rum. et pōt eſſe noīatiui vel vocatiui caſus. Qꝛ vbilibet ꝓducit̄ ce in ꝓcerus. ¶ Conſtrue. Decet. i. decens eſt. corpus multoꝝ procerū. i. nobiliū vel generoſoꝝ viroꝝ. eſſe ꝓcerū. i. pulchꝛū. ¶ Eſt ꝓcerū. Hic maioꝛ differentia inter predicta noīa ꝙ̄ ſuperius ponit̄. q̄a ponit dr̄am inter ꝓcerum. cuius due prime ſyllabe corripiūtur. ⁊ ꝓcerū. cuius due pͥme ꝓducūtur. ¶ Nota ꝙ ꝓ. qñ ſtat pro ꝓcul in ꝯpōne corripit̄. ⁊ qñ ſtat prepoſitionaliter ſemꝑ ꝓducitur. vt ſuperius ponitur ambobꝰ modis. ¶ Conſtrue. Eſt. i. pertinet (anglice it befalleth) hoꝝ procerum. i. nobiliū habere corpus procerum. i. pulcrum.

Eſt foꝛtunatus/felix/fauſtuſqꝫ beatus
De trans atqꝫ beans/trabeam dic ⁊ trabeatum.

Beatus

¶ Hic autoꝛ docet ꝙ iſta noīa cōueniūt in ſignificatiōe cū hoc noīe

Felix. beatus a.um.i.fortunat⁹ a.um.ꝛ dr de fortuno as.aui. ¶Hic et hec
Fauſtus. ꝛ hoc felix cis. Et cõponitur infelix cis. vñ feliciter feliciſſime aduerbia.
ꝛ hec felicitas atis. ¶Fauſtus a.um.ꝛ dr a faueo ues.i.ille cui
fortuna accidit vel fauet. vñ fauſte fauſtius aduerbia.ꝛ hec fauſtitudo
inis.i.felicitas.et cõponitur infauſtus a.um.i.infelix. ¶Beatus
Trabea a.um.et dr de beor aris.atusſum.beari. ¶De trans ꝛc. Autor hic
docet ꝙ trabea bee.eſt veſtis regalis vel imperialis.et dr a trãſbeo
as.ꝛ illud de trans ꝛ beo as.vñ trabeatus a.um.i.trabea indutus.
Unde legitur ꝙ dñs noſter ieſus indutus fuit trabea carnis.i.regia
veſte carnis. ¶Satis facilis eſt cõſtructio. Cõſtrue ſcðm ꝟſum ſic.
Dic trabeam ſupple deriuari de trabea.

Res eadem femoralia/ſunt periſomata/bracce.
A braccis braccale venit/lumbareq; lumbis

¶Hic docet autor ꝙ iſte dictiones periſoma ꝛ femoralia eiuſdẽ ſunt
Periſoma. ſignificatiõis cũ iſto noĩe he bracce ar. ¶Periſoma declinatur hoc
periſoma atis.ꝛ cõponit̃ de peri qđ eſt circũ.ꝛ zoma.i.corpus.quaſi
circuiens corpus. Et eſt veſtis.vt dicit Hug.antiquiſſima ſcꝫ ſuccinctoriũ.
Femorale femoralia quo genitalia tm̃ tegunt. Alij dicũt ꝙ ſit tunica
folijs conſuta.qualẽ fecit dñs ade poſt lapſum. ¶Hoc femorale lis.
Bracce. dr de hoc femur oris.i.crus.vel vſq; ad femora deſcẽdit. ¶He bracce
Braccale. ar.dr a braccos grece qđ eſt breue latine.q̃a breues veſtes ſunt.
¶Hoc braccale lis.ꝛ hoc lumbare ris.idẽ ſunt.ſ.illud qđ ponitur in
braccis/vel circa lumbos.cui ligule ligãtur pro caligis ſurſum ligandis.
Et dr braccale a braccis. Lumbare a lumbis.

Fiber/idem caſtroq;/beuer caſtoria cuius
Fiunt teſticuli/caſtratos docimus eſſe.

Beuer ¶Autor docet hic ꝙ iſta noĩa hic fiber bri.hic caſtor oris.ſunt eiuſdem
Fiber ſignificationis cum hoc noĩe hic beuer beueri.media correpta.
¶Hic fiber dr a findo dis.di.ere.i.ſcindere.q̃a cum venatores inſequuntur
Caſtro eum.findit teſticulos ſuos.i.abſcindit.q2 medicinales ſunt
Caſtorium ¶Hic caſtor oris.media correpta in gtõ. Iuxta illđ doctrinalis. Format
oris rhetor memor arbor neutraq; caſtor. Et dr caſtor de caſtro
as.quia caſtrat ſeipſum:vt dictũ eſt.dum ſentit venatores ſequaces
ſciẽs ſe fugari propter teſticulos.vnde hoc caſtoriũ rij.medicamen
quod fit de teſticulis eius. Et adiectiue declinatur caſtoreus a.um.
aliquid pertinens ad caſtorem.

Dragma/biſanci⁹/eſt vna/vel aure⁹/atq; talẽtũ
Sed dracma proprie ſpecie dic ponderis eſſe

Biſancius ¶Autor hic docet ꝙ iſta noĩa dracma/aureus/ꝛ talentũ:conſignificant
vnã rem cũ iſto noĩe hic biſancius cij. Et eſt quidã nũmus aureus
dracma hec ſicut nobile,frãcus,muto,florenus,ꝛ hmõi. ¶Hec dracma me

⁊ ſcribit per c. ſm Hug. ⁊ eſt ꝓprie ſpecies põderis. ſcꝫ octaua pars vncie. Sed hoc dragma atis. per g in grõ eſt queſtio ſiue interrogatio. ¶ Hic biſancius cij. dr̄ de biſancio ciuitate quadã: que nunc dicitur Conſtantinopolis. ⁊ adhuc biſancius moneta illius ciuitatis dicitur. ¶ Hec mna mne ſcribitur cum tribus litteris. Et na eſt imperatiuus modus de no nas. vnde accentuario. M vult nomen Mna: Na verbũ nõ habet illam. ¶ Hic aureus rei. Et põt declinari adiectiue aureus a. um. et dr̄ de hoc aurum ri.

dragma hoc
Biſancius
Mna
Na igatiu⁹.
Aureus

Eſt neutrũ dragma/cui dragmatis eſt genitiuus
Queſtio dragmaticũ dicas genus eſſe loquendi

¶ Autor docet hic ꝙ dragma faciẽs gtĩ dragmatis neutri generis (eſt queſtio vt ſupra docet) vñ dragmaticus a. um. i. interrogatiuus vnde quoddã genus loquendi dr̄ dragmaticũ. qꝛ ſic interrogatiuum et reſpõſiuum. ⁊ ꝓprie per perſonas introductas. vt in Therẽtio.

Unum ſignificant boletus tubera fungens
Quos fructus terre faciunt tonitrus/pluuieqꝫ.
Additur aſperagus/his ſenſus conuenit vnus

¶ Autor hic docet ꝙ hec noĩa hic boletus ti. hoc tuber ris. hic fungus gi. hic aſperagus gi. ſunt idẽ in ſignificatione. ¶ Hic boletus ti. dr̄ de hic bolus li. ¶ Hoc tuber ris. a tumeo es. dr̄. qꝛ ex tumore terre ꝓcedat. Et dñr tubera quaſi tumera. i. quaſi tumores terre. Et ſepe ponit ꝓ tumore. Et ꝓ pctõ generaliter. vñ tuberoſus a. um. i. tuberibus plenus/inflatus/ſupbus. vñ hec tuberoſitas atis. i. inflatio/ſupbia. ¶ Hic fungus gi. dr̄ a fungo gis. ſm vocẽ. ſed de fungor ris ſm ſignificationẽ. Vñ Marcialis cocus. De fungi gis. hoĩem craſſiue negabat. Boleti leti cauſa fuere mei. i. de fungor ris. idem qꝺ morior ris. ¶ Hic aſperagus gi. vt dicit Hug᷑. dictus eſt. qꝛ ſpinoſus et aſper eſt frutex ei⁹. quedã herba. Et etiã ſic dr̄ quidã piſcis paruus ſed optimi ſaporis. et etiam boletus dr̄.

Boletus
Tuber.
Fungus.
Aſperagus.

Balſamus eſt arbor/ſunt balſama dicta liquores
Arboris emanant opobalſama/cortice ceſo
De folijs effecta ſcias folibalſama tritis
Trita vel inciſa/faciunt calobalſama ligna.

¶ Autor ponit hic drĩam inter hec balſamus mi. et hoc balſamũ mi. ⁊ opobalſamũ mi. folibalſamũ mi. ⁊ colobalſamũ mi. ¶ Hug᷑. dicit hec balſamus mi. eſt arbor creſcẽs. vnde hoc balſamum mi. lignum vel fructus vel liquor eius. Et cõponit cũ opo. qꝺ eſt manſio vel cauerna vel cortex. ⁊ dr̄ opobalſamũ. i. liquor manãs de inciſione corticis. qui per cauernas eximij odoris guttas diſtillat. Item cõponitur

Balſamus.
Balſamum
opobalſamũ

folibalſamū cum foliū.et dr̄ folibalſamū.i.foliū balſami.liquoꝛ manans de folijs
calobalſamū tritis illius.Itē ꝯponitur,cū calo qd̓ eſt lignū.⁊ dr̄ calobalſamū.i.li-
xirobalſamū gnū balſami/vel liquoꝛ manās de ligno eius trito.Idē dr̄ xilobalſa-
xilobalſamū mū.ab xilo qd̓ eſt lignū. Itē ꝯpōit cū xiros vel carpos.quoꝝ vterqꝫ
Carpobalſa interpꝛetatur fructus.⁊ eſt carpobalſamū vel xirobalſamū fruct⁹ ſiue
mum. ſemen balſami:vel liquoꝛ qui fit ex eius fructu ſiue ſemine.¶ Nota
Notabile ꝙ multiplex ergo vnguentū balſam⁹ affert.Pꝛimū eſt et precioſius
alijs.qd̓ ſpōte manat de folijs.⁊ illud vocat balſamū.Scd̓m eſt car-
pobalſamū/vel xirobalſamū. Tertiū eſt opobalſamū.Quartū foli-
balſamū.Quintū calobalſamū vl' xilobalſamū.Et ꝓbat ita.ſi ferat
in manu cōtra ſolē.peruꝛit carnē.ſi nō:tūc eſt coꝛruptū.¶ Et a bal-
ſamus balſamatus a.um.i.balſamo inunctū. Et pōt eſſe participiū.
Nā balſamo as.eſt balſamo inūgere.⁊ eſt actiuū.Et cōponitur cum
in.⁊ dr̄ imbalſamo as.i.valde balſamare.et eſt ſimiliter actiuum.

Bacch⁹ Eſt bacchus vitiſſatoꝛ/eius baccha ſacerdos.
Viuunt inſane/qui bacchanalia viuunt.
Quēlibet inſanū bacchari dicimus inde.

¶ Hic autoꝛ docet ꝙ iſta duo noīa ſunt idē in ſignificatiōe.ſ.vitiſſa-
Bacchus toꝛ ⁊ bacchus.Et eſt bacchus deus vini.⁊ ponitur qn̄qꝫ ꝓ ipſo vino
vn̄ hic baculus li.qui a baccho(vt dr̄)eſt repertus.q2 hoīes moti vino
baculo vtebant.Vel dr̄ a baiulādo:q2 aptus eſt ad baiulādū.¶ Itē
Baccha a bacchus hec baccha ce.femina colens feſta bacchi.i.ſacerdotiſſa
bacchanalia eius:que ⁊ bacchis dis.dr̄.¶ Bacchanalia declinatur ī plurali hec
bacchanalia oꝝ.i.feſta bacchi.Et ponit hoc nomen aduerbialr̄.ſ.pro
bacchanaliter vel furioſe. Vn̄ Iuuenalis incipit ſcd̓am ſatyrā. Vl-
tra ſauromatas fugere hinc licet ⁊ glacialē Oceanū.quotiens aliqd̓
Bacchoꝛ de moꝛib⁹ audent. Qui curios ſimulant ⁊ bacchanalia viuunt.i.bac-
Vitiſſatoꝛ. chanaliter vel furioſe viuūt.Et a bacchus dr̄ bacchoꝛ aris.verbum
Cōſtructio. deponēs.i.furere vel inſanire. ¶ Hic vitiſſatoꝛ oris.cōponit de hec
vitis tis.et ſatoꝛ.i.ille q̄ ſerit.i.plantat vites.¶ Conſtrue. Vitiſſatoꝛ
eſt bacchus.baccha eſt ſacerdos eius.Illi viuūt inſane q̄ viuūt bac-
chanalia.i.bacchanaliter.nos dicimus.ſ.a bacchus.quēlibet inſanū
ideſt furioſum.bacchari.i.furere/inſanire.

Suſtentamenta/columen/baſis atqꝫ columna
Pes ſubſtans ꝓpꝛie fertur baſis eſſe columne.

Baſis ¶ Autoꝛ hic docet ꝙ iſta noīa ꝯueniūt in ſignificatiōe cū hoc noīe
ſuſtētamētū hec baſis ſis ſcȝ hoc ſuſtētamētū ti.Et dr̄ de ſuſtēto as.⁊ hoc columē
Columen. inis.Et eſt columen inis.ſm̄ Hug.alacritas vel foꝛtitudo. Vn̄ Ho-
merus. Hunc patrie columen:pungit mauoꝛcius heros.Et eſt hec
baſis ſis.nomen foꝛtiſſime petre.lingua ſyrioꝝ.vn̄ baſis fultura colu-
Columna. mne.ſ.qd̓ ſupponit illi.Et dr̄ extremitas plante.¶ Et hec columna

colūne. dr̄ de hic culmus mi. Et eſt culmus ipē calamus ſpice quia
radicibus naſcit̄. licet culmus inueniat̄ pro ipſo foliculo vnde ſpica
exit. q̄n̄q̄ȝ culmus ꝓ ſpica ponitur. ⁊ dr̄ culmus et calamo quaſi calamus.
¶ Et nota ꝙ columna cōſtat ex tribus partibus prima pars **Notabile.**
dr̄ baſis. ⁊ eſt baſis ꝓprie pes colūne. Scd̄a pars dr̄ ſtilus q̄ portatur
a baſi. et eſt illa pars q̄ eſt a baſi vſq̄ȝ ad ſummitatē. Tertia pars dr̄
epiſtiliū. ⁊ eſt capitellum qđ ſupponitur columne. Vn̄ verſus. Dico
baſim portare ſtilum qui vectus ab ipſa. Portat epiſtiliū. ſtilus eſt
erecta colūna. Et eſt colūna ipſum totum factum ex iſtis tribus par
tibus ſuperius recitatis.

Baſileos grece/rex dicitur eſſe latine
Hinc ſcio baſilicam naſci ſimul ⁊ baſiliſcum

¶ Autor docet hic ꝙ baſileos et rex idē ſunt. Baſileos componitur **Baſileos.**
de baſis et leos qđ eſt populus. quaſi baſis populi. i. ſuſtētamētum
populi. Sed baſileos eſt grecū ⁊ verſum eſt latinū. ⁊ dr̄ baſileus lei
. i. rex vel imꝑator. vn̄ hec baſilica ce. i. aula regia vel palaciū regis.
ſed modo baſilica ꝑ tranſlationē dr̄ eccleſia qđ eſt palatiū ſummi re
gis. ¶ A baſilica dr̄ baſilicanus a. um. i. palatinus. ſcȝ aliquis de cu **Baſilica**
ria regali vel de palatio regis qđ cōponit̄ cū ſub. et dr̄ ſubbaſilican⁹ **Baſilicanus**
a. um. ⁊ ſubbaſilicani ꝓprie dicūtur q̄ habitant iuxta baſilicam ⁊ ſub
alis eius. Item baſilica eſt quedā herba (q̄ gentiana dr̄) cuius radix
dat fortitudinē et ſuauitatem oībus vtentibus ea. Item a baſileos
dicitur hec baſiliſcus ci. rex ſerpentū qui ſolo viſu interficit animalia. **Baſilicus**
⁊ dicitur naſci ex ouo galli. cuius puluis dr̄ vertere omne metallum
in aurū puriſſimum. vt dicunt q̄dam alchimiſte. et vocatur ille
ſerpens (āglice a cocatrice)

De balo ſiue balatu dic fore tu balatrones.
De baratro recte formari dic baratrones

¶ Autor docet hic ꝙ iſta noīa baratrones ⁊ balatrones idē ſignificant.
¶ Hic balatro onis. i. leccator/guloſus vel ꝓdigus vel iocula **Balatro**
tor (anglice a iougleur or a gloton) Et nota hic ꝙ balatro onis ꝓducit **Notabile.**
illas duas ſyllabas ba et la. ſm̄ Hug. et Cath. ⁊ doctrinale. que
ſm̄ autorem corripiuntur. vnde predictus verſus poteſt corrigi ſic.
Dat balatrones balo baratrū baratrones. ⁊ iſto ſolo verſu continentur
ſenſus illoꝝ duoꝝ verſuum. ¶ Hic baratro onis. a baratrum dicitur **Baratro**
quod eſt vorago atra Et eſt baratro leccator vel gluto. q2 omnia
baratro. i. vētri committit.

Unum ſignificant batulus/batus/atq̄ȝ batillus.
Uas affirmatur batulus quo pruna locatur

¶ Autor dicit hic ꝙ iſta noīa batulus bat⁹ ⁊ batillus idē ſignificant
¶ Hic batus ti. eſt menſura capiens q̄nquaginta ſextarios vel tres **Batus**

modios. Et deputatur tm̄ liquidis ꝓprie. licet etiam in aliis rebus
Abbatis talis mēſura habeat. Un̄ cōponit̄ cū ad. ⁊ ablata d dr̄ hic ⁊ hec abba
tis indeclinabile ꝑ oēs caſus. qui cum bato diuidit auenas vel aliud.
Batulus Et a bato dr̄ batillus li. vel batulus li. diminutiua. Item batulus eſt
vas ferreū quo ardētes prune ſiue carbones portātur. Unde in vita
ſancti Laurentii. Allati ſunt batuli cū prunis ardentibus.

Nam barrin grece graue dicitur eſſe latine
Baro baronis grauis ac autenticus eſt vir

Barrus ¶ Autor docet hic ꝙ iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificatiōis. ¶ Hic bar
Baro. rus ri. qd̄ dr̄ de barrin grece qd̄ eſt graue latine. quia aīal graue eſt.
Elephas Et a barrin dr̄ hic baro onis. i. vir ꝓbus/grauis ⁊ autenticus. Et eſt
bare (anglice a baron) ¶ Hic elephas antis. dicit̄ de elephas grece
qd̄ eſt mos latine. qꝛ repn̄tat magnitudinem montis. Unde quidam.
Elephātus Corpore tam grandes apud indos ſunt elephantes. Ut bene firma-
res montibus eſſe pares. ¶ Hic elephantus ti. de hic elephas dicit̄.
De barrus ri. dr̄ barris ris. riui. ire. i. clamare ad modū elephantis.
vnde hic barritus tus. tui. vox elephantis.

Lanigera vel oues/balantes/ſiue bidentes
Dicimus eiuſdem tot nomina ſunt animalis.
Lanigera. Eſſet in his/ſi non vitaret ouicula verſum.

Ouis ¶ Autor docet hic ꝙ iſta noīa ſūt eiuſdē ſignificatiōis. ¶ Hec lani
gera re. que ꝯpōit̄ de hec lana ne. ⁊ gero ris. quaſi gerens lanā. Hec
ouis ouis oui. dr̄ de offero offers obtuli offerre. ¶ Hec balans tis. a
balo as. dicit̄. ¶ Hec bidens tis. cōponitur de bis. et hic dens dētis.
quia binos dentes habet ceteris longiores. ¶ Hec ouicula le. dimi-
nutiuum de hec ouis ouis oui/ouem.

Balteus inſignes matronas aureus ambit.
Baltheus Hinc auro mixta contexunt ſerica fila.

¶ Autor docet hic quid ſit balteus. Balteus eſt zona facta ex ſerico
cui fila aurea ꝯtexūtur. qua dn̄e ⁊ nobiles mulieres vtūtur. ⁊ declinat̄
hic balteus tei. in ſingulari. ſed in plurali inuenit̄ maſculini ⁊ neutrī
generis. hi baltei: vel hec baltea. ſm̄ Hug. eſt cingulū militare. ſed
dictū quaſi pēdere. qꝛ ex eo ſigna depēdent ad demonſtrādū legiōis
militaris ſummā. ſ. ſex miliū. ſexcentariū. ſexagintaſex. qa tot conſti-
tuūt legionē. Un̄ ⁊ balteus dr̄ non tm̄ qd̄ cingit: ſed qd̄ etiā bene ar-
Balteolus. ma dependent. Un̄ balteolus li. diminutiuū a balteus a. um. i. balteo
Balterio. ornatus. et balterio ris. riui. ire. i. cingere. et eſt actiuum.

Betam/maguderim caulem dic eſſe ſecundū
Hinc adiectiuum nomen betacius exit

¶ Autoꝛ docet hic ꝙ̄ iſta noīa beta/maguderis/caulis. ſūt eiuſdem
ſignificatiōis. ¶ Beta eſt ſcḋs caulis q̄ poſt p̄mā abſciſionē in eodem **Beta.**
truco naſcit. ¶ Maguderis ſm̄ quoſdā eſt truc⁹ ſpecies oleris **Maguderis**
Vñ illud. Maguderis ſpecies oleris vel trūcus habet. ¶ Hic caulis **Caulis**
lis. de coaleo les. vel a coalo lis. i. creſcere ḋr. Et eſt caulis generaliter
herbaꝝ vel olerū medius frutex. que vulgo tyrſus ḋr. q̄a a terra
ſurſum aſcendit ex quo tractū eſt. vel ſpecialiter quoddam genus
olerum caulis ḋr. q̄a tyrſus illius amplius ceteris oleribus coaleſcit.
Nota a beta ḋr betacius a. um. nomen poſſeſſiuum. **Betacius.**

Signat idem bilis/offenſaq̄ʒ rancoꝛ/⁊ ira
Sed pꝛopꝛte bilis eſt humoꝛ fellis amarus

¶ Autoꝛ ponit hic ꝙ hec noīa bilis/offenſa/rancoꝛ/⁊ ira ſunt eiuſdē
ſignificatiōis. ¶ Hic bilis lis. a bis ḋr. i. fel fellis. vel ſedes ire. vel ex **Bilis**
cōmotione fellis procedens amaricatio. Et ponit q̄ńq̄ʒ pro ipſo felle.
vel ꝓ quolibet nigro vł malo humore. ⁊ q̄ńq̄ʒ ꝓ ira. ¶ Hec offēſa ſe. **Offenſa**
ḋr de offendo dis. qḋ eſt facere aliquē iraſci vel inuenire cū enim ad
lapidē offendim⁹ illū inuenimus. vñ ⁊ hec offenſio onis. ⁊ hec offenſa
ſe. i. culpa foris facti. Et hoc offendiculū li. illud idē qḋ culpa. vel
illud ad qḋ pedē offendimus. vel obex vel impedimentū. ¶ Hic rancoꝛ **Rancoꝛ.**
oꝛis. a ran ḋr qḋ eſt ira vel locus ire. Et eſt rancoꝛ indignatio/doloꝛ
/amaritudo mentis vel fetoꝛ. ⁊ ꝓprie carnis ex vetuſtate ꝓueniens.
et hic rancidus a. um. i. iracundus fetidus. ⁊ amarus ex vetuſtate.
⁊ inſipidus ⁊ rancidulus a. um. aliquantulū rancidus. et a rancoꝛ
hec rabies ei. ¶ Hec ira ire ab yr qḋ eſt lingua caldea. ignis ſiue flāma **Ira**
ḋr. deriuatur. ⁊ ḋr ira quaſi yra. q̄a accendit ⁊ inflāmat. vnde iraſcoꝛ
aris. atus ſum. iraſci. Vñ iracundus a. um. facile iraſcens. q̄ accenſo **Iracundus.**
ſanguine in furoꝛem impellitur.

Ex geminis libꝛis conſtat menſura bilibꝛis:

¶ Autoꝛ docet hic ꝙ hoc nomen hic ⁊ hec bilibꝛis ⁊ hoc bꝛe. ꝯponit **Bilibꝛis**
de bis. et libꝛa e. Vñ mēſura bilibꝛis conſtat ex geminis. i. duabus libꝛis.
¶ Libꝛa eſt que ꝑficit de duodecī vnciis. ⁊ habet ꝑfectū pōderis. **Libꝛa**
q̄ cōſtat tot vnciis quot mēſibus annis. Et ḋr libꝛa a liber a. um.
quia fit libera ⁊ cūcta pōdera precedētia ⁊ in vno concludat.

Dicuntur bifoꝛes value gemine coeuntes.

¶ Autoꝛ docet hic ꝙ hoc nomen bifores cōponitur a bis ⁊ fores. et **Bifores**
dicitur bifores biforibus duplices fores. Et hic et hec biforis et hoc
re. i. duplex. Unde Ouidius. ii. metha. Argenti bifores radiabant lumine
value. bifores value. i. duplices value. ¶ Fores a foris vel foras **Fores.**
dicitur. et declinatur in plurali numero. he fores forium. Sed in
ſingulari inuenitur gtō huius foris. accuſatiuo hanc forem. Et dicitur
fore: quia foris ponuntur. et foris aperiuntur et voluuntur. vnde
hic forculus forculi. deus qui p̄eeſt foribus et eas cuſtodit. ¶ Hec

Ualua ualua ue. dr a voluo is. et value ſunt ꝓprie ꝙ interius voluuntur. et
Uulua ſunt duplices ꝛ replicabiles. ❡Uulua quaſi valua.i.ianua veneris
vel qꝛ ſemē recipiat.vel qꝛ ex ea fetus ꝓcedat. Uulua etiā dr ſumen
Geminus ſuis. ❡Et gemin⁹ a.um.i.duplex vel duo. Unde gemini dñr duo ſimul nati.ꝛ nō tm̄ duo ſimul nati.ſed ꝛ plures ſimul nati. Et dr geminus a gigno nis.nui.ere.nitum tu.in ſupinis.

Jntono vel reſono/reboo/boo/mugio/clamo
A boo buccella fit/buccula/bucca/boatus
De cano de bucca/cum buccino buccina fiunt
Os oris bucca/minuit quoqꝫ buccula ſenſum
Jnfantum buccas/oſtilla vel oſtula dicas
Eſt buccela cibus/quantum ſemel accipis oꝛe

❡Autoꝛ docet hic in verſibus que ſunt verba ɔueniētia in ſignifi-
Jntono. catione cū hoc verbo boo boas boaui are.et ſunt iſta. ❡Jntono as.
Reſono. aui.are.intonitū tu.qđ cōponit de in ꝛ tono nas.aui.are. ❡Reſono
Reboo as.aui.are.ꝛ cōponit de re.et ſono as.aui.are.ſonitum tu.in ſupino.
Mugio. ❡Reboo as.aui.are.de re.ꝛ boo as.aui.are.boatum tu. ❡Mugio
gis.ire.mugitū tu.in ſupinis.ꝛ eſt ꝓprie boum. Uñ hic mugit⁹ tus
tui.clamoꝛ vel vox boum. Uñ Ouidius in libro de remediis. Parte
ſonant alia ſylue mugitib⁹ alte. Et queritur vitulū mater abeſſe ſuū.
Clamo cum compoſitis Et cōponit mugio admugio/cōmugio/obmugio.ꝛ eſt neutrū cū oi-
bus ſuis cōpoſitis.ꝛ ꝓducit hanc ſyllabā mu. ❡Clamo as.aui.are.
ab hic calamus mi.dr.i.clamorē facere/ſonare.quaſi clamare. vnde
hic clamoꝛ oris.a quo clamoſus a.um. Et nota ꝙ clamo eſt verbum
neutrū.ponit tñ qñqꝫ trāſitiue:ſed improprie.vt clama illum.i.cū cla
Boo as.ꝛ deriuatiua. more voca illū. Et cōponit acclamo as.aui. ɔclamo as.aui.reclamo
as.aui.are. Et ſūt neutra omnia ɔpoſita a clamo. ❡A boo buccella
ꝛc. Autoꝛ docet hic ea que ſunt deriuata ab hoc verbo boo boas.et
ſunt iſta. hec buccella le.ꝛ eſt diminutiuū de bucca ce. ꝛ hec buccu-
Bucca. la le et eſt diminutiuū de bucca ce.a boo as. dr folliculus et inflatio.
Bucco onis Uel bucca eſt nomen ficticiū ſumptū ex ꝓprietate vocis ipſius rei.
Et a bucca ce. hic bucco onis.i.verboꝝ ſatoꝛ.ꝙ multū loquit ꝛ mul-
tum comedit. Proprie ꝙdem bucco dr garrulus ꝙ loquacitatem oris
Duribucc⁹ ſui nō ſenſu cūctos exuperet. ❡Jtem bucca componit cū durus a.
Boatus um.et dr hic duribuccus ci.ille ꝙ nunꝙ vult os vel buccam aperire.
Buccina ❡Hic boatus tus.tui.a boo as.dr.i.ſonus boum. Jtem a bucca di-
citur hec buccina ne.vel dr a boo as. qꝛ ſonat. Uel ſcḋm iſtū autorem
buccina cōponitur de hec bucca ce.ꝛ cano is. qꝛ in illa canimus cuꝫ
bucca. ſcꝫ ſufflando. Et inde buccino as.i.cum buccina ſonare.ꝛ hic
Cōſtructio. buccinus ni.i.clangoꝛ buccine. Hug. dicit ꝙ cano componitur cum
buccina.ꝛ dr hic buccinenꝫ buccinis.cum bucca canēs. ❡Conſtrue.

Infantū buccas ꝛc. Dic.i.dicas.buccas infantū.i.puerorꝫ esse ostilla vel ostula. Ostillū vel ostulū vtrūqꝫ est diminutiuū de os oris: scilꝫ paruū os. et buccella est cib⁹. accipis.i. quātū potes accipe semel in ore tuo. Et est buccella diminutiuū de bucca. ⁊ etiā buccula. Itē bucula pōt esse diminutiuū de hic ⁊ hec bos bouis. ⁊ tūc bucula est parua bos. Vñ Virgilius in buccolicis. Aut errans bucula campo. Item a buccula hic buccellarius rij.i. gluto vel leccator. **Bucula**

Inter se lituus/tuba/tybia/buccina distant.
A lituo gracilis sonus exit/grandior illis
A componenti sortitur buccina nomen.

¶ Hic docet autor ꝙ ista noīa in generali sunt idē. in speciali tñ differūt. scꝫ lituus ꝛc. Lituus est tuba generalis gracilē sonū emittens **Lituus**

¶ Tybia bie. est instrumentū musicū: qr primū de ceruinis et gruis pedib⁹ ⁊ crurib⁹ hymnulorꝫ fierēt: sed postea abusione de vnaquaqꝫ re fiebant tybie. Et dr tybia cyrpus vel genus vasculi in modum scrinij ex virgulis textū. Vnd. Tybia dat sonitū: sic portat tybia totum. **Tybia**

¶ Hec tuba be. (anglice a trumpe) legalis erat fistula cātatoria de argento ad quattuor ordinata. Vñ V⁹. Legalis populi tuba: cū clangore vocabat. In bello castris festisqꝫ tonabat. **Tuba** ¶ Buccina fm istū autorē cōponit de bucca et cano. **Buccina** ¶ Cōstrue. Ista noīa lituus/tuba/tybia/⁊ buccina. distāt.i. differūt inter se. Gracilis onus.i. exilis ⁊ subtilis. exit.i. emittit. a lituo, sed grandior sonus exit illis.i. ab illis. scilꝫ tuba/tybia/⁊ buccina. hec buccina ne. sortitur.i. habet vel pcipit nomen a componenti.s. a cano nis. ⁊ hec bucca ce. **Cōstructio.**

bubo bubastus col

Bubo/bubastus/bos/bostar/bucere/buris. **Bubo**
Bubul⁹/et bulbus/buculus/buglossa/bubulcus.
De boue preterea fit bosforus boetes.
Est bostar statio bouis/est curuamen aratri.
Buris/bubastus/tumedus est vua racemis
Bos paru⁹ buculus/sed bubalus est boue maior
Forme consimiles: ac alterius speciei
Sunt pisces bulbi/seruant armenta bubulci
Lingua bouina sonat/gramen buglossa vocatur
Sed cornuta sonant/animalia bucera grece
Sed via bosforus/est bouis appellata meatu
Arcteo dextra polo stat stella boetes.

¶ Hic cõmemorat autor quedã noĩa cõſonantia ſm vocem. que tñ
differunt inter ſe ſm rem: deriuata ab hoc noĩe hic ⁊ hec bos bouis.
Primo ponit numerũ: poſtea repoſitionẽ illoꝝ ſubiungens. Primo
ergo dicit ꝙ iſta noĩa fiũt de bos bouis. ſcʒ bubo bubaſt⁹ ⁊c. Et pre-
Boſtar terea hoc nomen boſſorus fit de bos: atqʒ boetes fit de bos. ¶ Eſt
boſtar ⁊c. Hic exponit predicta nomina ſic. Hic boſtar aris. eſt ſtatio
Buris. bouis. i. boum. ſcʒ ſtabulũ in quo ſtant boues. ⁊ ſic videtur boſtar cõ
Bubaſtus poni de bos bouis et ſto ſtas. ¶ Hec buris buris ri. eſt curuamen.
Buculus. ideſt curuatura aratri. et dr̃ de bos. ¶ Hec bubaſtus ti. eſt vua cum
Bubalus. tumidis racemis. i. maturis racemis. ¶ Buculus eſt paruus bos.
diminutiuũ de bos bouis. ſed bubalus eſt maior boue. cõſimilis for-
Bulbi. me. ac ꝑ ⁊ alterius ſpeciei. Vñ in vico ſcĩ Marci dr̃. Trahãt⁹ bu-
balũ ad loca bubali. nec bubalus eſt idẽ in ſpecie cũ boue. ¶ Bulbi
ſunt quidã piſces cũ magnis capitib⁹. de quib⁹ cõmemorat Ouidi⁹
Bubulci Damus a libicis bulbus tibi miſſus ab oris. Itẽ Quintus Seren⁹
dicit. Contritus cum melle dabit medicamina bulbus. ¶ Bubulci. i.
cuſtodes boum. ſeruant. ideſt cuſtodiunt armenta. Et dicitur bubul
Bugloſſa cus de bus. qd̕ eſt bos. et ycos cuſtos. q̄ſi cuſtos bouis. ideſt boum.
Unde Virgilius. Tarde venere bubulci ⁊c. ¶ Bugloſſa vocatur
gramen. i. quedam herba. nam ſonat idem qd̕ lingua bouina. Dici-
Bucera. tur enĩ bugloſſa a bus. qd̕ eſt bos. ⁊ hec gloſſa. i. lingua. quaſi lingua
bouis. vel gloſſa bouis. ¶ Sed bucera ſonant grece cornuta aĩalia
latine. Et dicitur bucerus a. um. de bus qd̕ eſt bos. ⁊ ceros grece qd̕
eſt cornu latine. Vñ buceri ſunt boues cornuti. Vñ Ouidius. Lani-
Armenta. geroſqʒ greges armentaqʒ bucera pauit. lanigeros greges. i. oues
Boſſorus armenta. bucera. i. boues. Armenta autem ſunt ꝓprie collectiones
boum. ¶ Sed boſſorus eſt via appellata meatu vel tranſitu bouis.
Eſt enim mare biſſorus: vbi bos tranſiuit. Unde de ipſa dictione cõ
Boetes memorat dicens. Aſtringens biſſorus vndas. Et cõponitur de bos
bouis. ⁊ foros quod eſt ferre. Stella boetes ſtat deſtra in arcteo po
lo. i. boreali polo. Arctos nãqʒ eſt ſtella fixa iuxta polũ arcticum ver-
ſus partem borealem. vnde arcticus a. um. i. borealis. Eſt enim po-
Pol⁹ artic⁹. lus duplex. ſcʒ polus antarticus. polus articus. eſt in ſummitate ſpe
Pol⁹ antar re. et ſic directe in borea. Polus antarticus eſt in infima parte ſpe-
cticus. re directe in oppoſituʒ poli arctici. Et illi duo poli ſunt axes quibus
voluitur totum celum.

Eſt bufo/rana/ranunculus/atqʒ rubeta
Turpis auis bubo/turpiſſima belua bufo.

¶ Autor docet hic ꝙ iſta noĩa rana/ranũculus/⁊ rubeta ſũt eiuſdẽ
Bufo ſignificationis cũ hoc noĩe hic bufo onis. Et eſt bufo viliſſima rana.
Rana fugiẽs ⁊ habitãs in ſiccis cauernis muroꝝ et parietũ. ¶ Rana dicit
Ranũculus a ran qd̕ eſt ira. vñ et rancor dr̃. ¶ Hic ranũculus li. deriuatiuũ ſiue
Rubeta diminutiuum. ¶ Hec rubeta te. de rubus bi. dr̃. qꝛ in rubis moratur

Cōſtructio.

¶ Turpis auis bubo ⁊c. Hic ponit drā inter bubonē ⁊ bufonē. Bubo eſt quedā auis que a ſono vocis nomen hʒ. de qua cōmemorans Ouidi⁹ dicit. Fedaqʒ fit volucris vēturi nūcia luct⁹. Ignauus bubo dirū mortalibus omen. Bufo eſt turpis rana vt ſuperius exponitur ¶ Conſtrue. Bubo eſt turpis auis. ſcilʒ bufo eſt turpiſſima belua. i. beſtia. bubo (anglice a nowle) bufo (anglice a tode)

Res eadem blata veſpertilioqʒ vocata.
Hinc declamare garritu fit blaterare.

Blata
Blatero

¶ Hic veſpertilio de veſpera dr̃. auis in veſpere volās. ¶ Hec blata te. ſm Hug. de blatero as. dr̃ quoddam aĩal de nocte tātum ambulans. que comprehenſa manū intingit. ſed ſm iſtū autorē idem eſt qḋ veſpertilio. Alij dicūt ꝙ eſt genus muris in ſubterraneis cauernis habitans. ¶ Blatero as. ſm iſtū autorem de blata dr̃. i. clamare ad modū blate. Hug. dicit de blatero ras. dr̃ hec blatera re. que eſt ſonus rane. Et eſt blaterare ſtulte et ſine cauſa loqui vel detractare. vel detrahere. vel trepide aliquid ꝓferre. i. metu. trepidātia verba referre vel proferre. qḋ ⁊ balbutire dicitur.

Mercedem curſus brauium victoria donat

Brauium.

¶ Hoc brauiū uij. eſt haſta vel gladius ad finē ſtadij poſit⁹. qui ſolebat dari certatim currētib⁹ pro mercede. Et dr̃ brauiū quaſi breuis vie preciū vel premiū. ¶ Hug. dicit. brauiū. laurea. palma. munus. premiū. curſus. quaſi par auiū. i. partū ⁊ acquiſitū vi ⁊ virtute. vnde hic ⁊ hec braueta te. qui accipit brauium. i. mercedem curſus.

Bractea/bracteola/tenuiſſima lamina fertur

Bractea.
Bracteola

¶ Hec bractea tee. de brancus cl. dr̃ tenuiſſima lamina auri. Unde hec bracteola diminutiuū de bractea. Et etiam bracteola dr̃ campanula aurea. vñ bracteatus a. um. i. bracteis ornatus. ſm Hug. ſunt lamina (anglice a plate)

Imber/hyems bruma tribus his res vna vocat.
Sed nomen bruma trahit a breuitate dierum.
Namqʒ brachos grece breue dicitur eſſe latine
Fertur humera dies componunt hec duo bruma

ymber.
hyems
Bruma.

¶ Iſta tria noīa ſcʒ ymber/hyems/bruma. idem ſignificant. ¶ Hic ymber bris. bri. dr̃ a greco ymbros. ¶ Hec hyems mis. mi. alias hyems grece qḋ eſt dimidiū latine dr̃. qr̃ tunc breuiori et diminuto vſqʒ ad medietatē vel vltra ſol vertitur circulo. Et nota ꝙ in hoc nomine hyems nō eſt p. ¶ Hec bruma me. cōponitur de brachos qḋ eſt breue. ⁊ humera dies. quaſi braſſos dies. i. breuis dies. ꝓpter breuitatem dierū qui ſunt. Et dr̃ bruma matutinale ꝓprie frigus. temp⁹ vero dicitur bruma a breuitate dierum.

Brucus Brucus et atelabus/res vna locuſta vocatur
Hec tres etates tria nomina dant animali.
Cum breuis eſt brucus cum de tellure leuatur.
Dicitur atelabus/poſtꝙ ſit adulta locuſta
Nomine cōcordi quaſi longam dicimus haſtam.

¶ Iſta noīa brucus/atelabus/⁊ locuſta idē ſignificant. ¶ Hic brucus
ci. dicitur a brachos qđ eſt breuis. qꝛ cum naſcitur breuis eſt. et
Atelabus de bruco fit atelabus. Et đr atelabus quaſi alta lambens. vel q̄a eſt
Locuſta a tellure eleuatus/vel eſt longus ſicut tela. ¶ Hec locuſta ſte. componitur
de longus ⁊ hec haſta. vñ tam greci tam maritimam ꝙ terreſtrem
a ſtaton appellāt. et dicunt quod eſt grillus. vel aliud ſimile.
Vel locuſta quaſi loco ſta.

Canis Eſt canis/et catulus/leporarius/atqꝫ moloſus.
Ni metra peccarent odoriſſecus eſſet in iſtis

¶ Iſta noīa canis/catulus/leporarius/moloſus/⁊ odoriſſecus idem
Canis ſignificāt. ¶ Hic ⁊ hec canis nis. ni. Vñ ꝟſus doctrinalis. Eſt hic et
hec teſtis ciuis burgenſis ⁊ hoſtis. Et canis ⁊c. Et đr canis de cano
Catulus nis. cecini. nere. ¶ Hic catulus li. diminutiuū de canis. ⁊ ſunt catuli
Leporari⁹ ꝓprie filij canum. abuſiue tñ filij aliaꝝ beſtiaꝝ. ¶ Hic leporari⁹ rij.
Moloſus. de lepus oris. đr qꝛ maxime ꝓſequtur lepores. ¶ Hic moloſus ſi. magnus
canis. a molo lis. đr. quaſi ad molendinū paratus. Vel đr moloſus
a molia quadam terra vbi optimi et magni canes abundant.
Odoriſſecus ¶ Hic odoriſſecus ci. ⁊ tunc mutatur q in c. componitur de hic odor
odoris ⁊ ſequor ris. qꝛ odore ſequit feras vel beſtias quas venatur.
Notabile. Et nota ꝙ odoriſſecus producit hanc ſyllabam do. ſed autor iſte corripit
eam neceſſitate metri. ⁊ ideo excuſat ſe in principio iſtius operis.
ibi. Sed quia dactylici ⁊c.

Celum. Ether/⁊ ethra/polus/celum dicatur olympus.

¶ Iſta noīa ether/ethra/polus/et olympus idē ſignificāt cū hoc nomine
Ether celū li. ¶ Hic ether ris. ꝓprie eſt ſuperi⁹ elementū. ſ. ignis. et
eſt nomē grecū. ⁊ facit acc̄m ſingularē etherē vel ethera. ⁊ ille accuſatiuus
ethera tranſfertur in neūm. et declinatur hec ethera ethere.
Polus ¶ Hic polus li. a polio lis. i. ornare đr. q̄a politus eſt. i. ornatus ſtellis.
Axis. Polus etiā đr extremitas axis. ¶ Et eſt axis linea idealis. i. naturalis.
que dirigitur a polo artico vſqꝫ ad polū antarticū per meditulliū
terre. Hug⁹. dicit. Poli ſunt due ſtelle in capite axis. ⁊ dicunt
a pollēdo qꝛ rotūdi ſunt. Et ponit q̄qꝫ pro celo. qꝛ politū eſt ⁊ ſculptū
Celum varijs ſtellis. ¶ Hoc celū li. đr de celo as. qđ in vna ſignificatione
eſt cōtrariū ad reuelare. qꝛ celat nos celeſtia. Vel đr celum a celo
as. qđ in alia ſignificatiōe idē eſt qđ ſculpere vel pingere. qꝛ celū eſt

Notabile. Olympus

celatū.i.ſculptū vel pictum varijs ſtellis. Vel cōponit̄ celum a caſa elyos q̄d eſt ſol.quaſi caſa elyos.i.ſolis. ¶ Et nota ꝙ triplex eſt celum/aereū/ſydereū/et empireū. Aereum celum eſt ille locus qui eſt inter terrā ⁊ firmamentum. Sydereū eſt vbi fixe ſunt ſtelle in firmamento ⁊ planete errantes. Celū empyreū eſt vbi angeli ⁊ archangeli ſunt. Et dꝛ empyreū ab en q̄d eſt in.⁊ pyr q̄d eſt ignis.qꝛ ille locus eſt totus igneus.videlꝫ ardens in charitate dei. ¶ Hic olympus pi. dꝛ de olon q̄d eſt totū.⁊ lampas.quaſi totū in lāpade.i.ardēs in igne ideſt charitate. Vel cōponitur olympus ab olon q̄d eſt totū.⁊ fos q̄d eſt lux vel ignis ſm̄ Hugꝰ.

Eſt latrina locus/idem cacacumba/cloaca.

Latria Cacacūba, Cloaca Cloacarius,

¶ Iſta noīa latrina ⁊ cacacūba vnū ſignificāt cū hoc noīe cloaca ce ¶ Hec latrina ne.de lateo es.dꝛ.i.priuatꝰ ſeceſſus in domo que alio noīe dꝛ priuata te. Latrina quaſi latrās ani.qꝛ anus.i.culus latrat.⁊ eſt ethimologia. ¶ Hec cacacūba be.dꝛ de caco as.qꝛ ibi cacatur.i. malus humoꝛ vel mala poſſeſſio vel mala ſubſtātia reponit̄. ¶ Hec cloaca ce.a colo as.aui.are.qꝛ feces ibi colant̄.i.purgant̄ ⁊ emittunt̄ Un̄ hic cloacarius rij.q̄ eā facit vel purgat(anglice a gūge fermer) et dꝛ cloaca a cleo q̄d eſt ſoꝛbere:qꝛ ſoꝛbet feces illuc defluentes.

Signat idem quaſi triſte tegēs triſtega vocata
Dicunt triſtega ſunt quedam tricamerata
Nam ſtegen grece tectum dixere latine.

Triſtegum

¶ Hoc triſtegū gi.idem q̄d cloaca in vna ſignificatione.in alia vero eſt domus habens tres cameras. Dicitur etiā ꝙ arca noe fuit diſtincta per triſtega. Et ꝓducit penultimā ſm̄ iſtū autoꝛē ⁊ plures alios. Un̄ doctrinale. Ante g coꝛripis e.ſed abeſt triſtega ce.tegus. Aliȷ̄ dicunt ꝙ coꝛripit penultimā.q̄d ꝑcipit ꝑ grecū.ex quo cōponit̄. Nam componitur de tris q̄d eſt tres.⁊ tegen grece.ſic telos cuius pꝛima ſyllaba ſcribitur cum breui e. Un̄ quidā dicit. Qui triſtegat legit hic contradicit achcis.i.regis.

Coꝛda/fidis/reſtis eſt funis/funiculuſqꝫ
Eſt antemna/rudens/amentum iungitur iſtis
Eſt a rudo rudens/fidicen fidis/et cano foꝛmat

Coꝛda Fidis Reſtis

¶ Oīs iſta noīa fidis reſtis ſūt eiuſdē ſignificatiōis cū hoc noīe hec coꝛda. ¶ Hec coꝛda de.dꝛ de hoc coꝛ coꝛdis.qꝛ ſicut pulſus coꝛdis eſt in pectoꝛe.ita pulſus coꝛde eſt in cythara. ¶ Hec fidis dis.di.eſt coꝛda cythare.⁊ dicitur de findo dis.fidi findere. Fidis cōponitur cū cano is.⁊ dꝛ hic fidicen fidicinis.i.qui cū coꝛda canit.vnde hec fidicina ne.cythariſta que cum fide canit vel cantat. ¶ Hec reſtis tis.ti.i.funis.vel q̄d fit ex funibꝰ ad aliq̄d trahendū. Et dicūr reſtes qꝛ his rhe

tia tendantur·vel q̄a rates detineāt·⁊ dr̄: reſtis ab hoc noīe hoc rhe
Rhetio. te tis. Vñ hic rhetio onis. qui facit vel vēdit reſtes. ¶ Hic funis is.
Funis a fos qđ eſt lux dicit· q: funes ante vſum papyri olim in vſum lumi-
nis fuerūt circūdati cera. Vñ funiculus li. diminutiuū. et ꝑ ꝯpoſitio
Antemna nem hic funābul⁹ li. q̄ ſup funem ambulat. ¶ Hec antēna ne. eſt cor
da capitalis in naui que ſurſum dirigit velum. Et dr̄ antēna q̄a ante
ſe habet aquas. Vel dicit antēna partica ex qua velū depēdit quaſi
ante amnē poſita. Unde Ouidius in libro triſtiū. Non tulit antem-
nas aures ſecunda meas. Et cōponitur antēna ne. de ante et amnis
Rudens nis. amni. i. fluuius vel aqua. ¶ Hic rudēs tis. a rudo dis. di. rudere
dicit. Et rudentes dicūtur funes quib⁹ velū ſurſum trahitur. Et dr̄
Notabile. ſic ex nimio ſtridore quē faciūt. Et nota ꝙ rudo dis. i. clamare. ⁊ pro-
prie eſt aſinoꝝ. ⁊ eſt prima breuis. Vñ Ouidius. Ecce rudens rauco
ſileni victor aſellus. Intempeſtiuos edidit ore ſonos. Unde ille ver-
ſus perſij falſus eſt. Findor. et archadie pecuaria rudere credas. Sz
cui eſſet longa faceret preteritū ruſi. ſicut ludo dis. ſi. qđ nihil eſt. ſic
dicit Hug. Doctrinale dicit ꝙ prima ſyllaba de rudo indifferēs eſt
ſicut rudo pones ceu metra requirūt. q̄a Perſius ꝓducit vt ſupra.
Et Ouidius corripit in alio loco. ibi. Et rudit a ſcabra turpis aſella
Amentum mola. ¶ Hoc amentū ti. i. corrigia qua iaculum vibratur ⁊ proijcitur
vnde amento as. i. iaculum vibrare. Hoc amentū ſm Hug. eſt cor-
rigia ligata in medio haſte vel lancee. quaſi amentum ligatum/vel
quaſi haſte aptum. vnde amento as.

Cantaros/⁊ patera/calices/⁊ pocula/crater
Cyphus apud veteres/comitantur cornua cōcha
Cimbia/vel ciatus/crathesia iungimus iſtis

¶ Oīa iſta noīa ſunt idē in ſignificatiōe. i. vas in quo potatur vel bi
Cantarus bit. ¶ Hic cātarus ri. i. vas vinariū qđ cātando deportat circūcirca
Patera in tēplo. ¶ Et patera dr̄ de pateo es. q: patens eſt ſuperius. ¶ Hic
Calix calix cis. a caleo es. dr̄. Solebāt aūt antiqui calidā ⁊ frigidā potionē
miſcere in calice. vnđ ⁊ calix dictū eſt a calida potione. vt ait Hug.
Poculum ¶ Hoc poculū li. i. potus vel vas quo bibitur. Vñ Marcialis cocus
Epygrāma Sceuola tu comedis apud oēs: nullus apud te. Alterius guſtas po
cula: nemo tuus. Aut tu redde vices: aut deſine velle vocari. Turpe
Craterus. quidem eſt ſemꝑ ſumere: nilq́ dare. ¶ Hic craterus. dicit Hug. eſt
quoddā vas habens duas anſas. et eſt ꝓprie genus calicū. i. poculo
rum. Et fiebat prius de ꝯnexione virgaꝝ. vñ hic craticul⁹ li. diminu
Cyphus tiuū. ¶ Hic cyphus ſm quoſdā dr̄ de cephas grece qđ eſt caput le
tine: q: totus ꝯſiſtit in capite. i. in rotūditate. q: rotūdū vas eſt. et cor
ripit primā ſyllabā. Vñ v⁹ doctrinalis. I ſup f longa. niſi cōpoſitiuꝰ
ciphuſq́. Sed dicūt ꝙ apđ veteres ꝓducit primā ſyllabā. Vñ de cō
tēptu mūdi. Inſigneſq́ thoꝛi: cupe cyphiq́ decori. Cūcta relinquens

tur ⁊c. Sed ego credo ꝙ prima ſyllaba de ciphus eſt cōis ſyllaba: qꝛ grecum eſt. ⁊ potius prima dicēda eſt longa ꝙ breuis. qꝛ ſic ſcribitur apud eos. cyphos. vñ de hec caro carnis đr. qꝛ veteres ſolebāt bibere in coꝛnibus. ideo ponit pro vaſe de quo bibit. ⁊ adhuc coꝛnu ꝓ vaſe habet. ¶ Hec cōcha che. pro quoddā vaſe terreo inuenit. vt dicit Hug. ⁊ dicit de cauꝰ a. um. qꝛ intus cauata eſt. ¶ Carcheſia ꝓprie ſunt in cacumine arboꝛis nauis troclee. quaſi foramina ꝑ que funes trahunt. vñ quedā vaſa ad ſimilitudinē illoꝝ facta carcheſia dicũtur ¶ Troclee aũt ſunt vocate: qꝛa rotulas habent. Troclos autē grece rota đr latine. ¶ Hoc cimbiũ bij. de hec cimba be. đr. qꝛ fit ad modũ cimbe. ¶ Hic ciatus ti. dicitur de cieo es. i. cōmoueo es.

Concha
Carcheſia
Troclee
Cimbum
Ciatus

Artauos/canipulos/adiunge nouacula cultros
Cultelloſq; ſpatas/raſoꝛia iungimus illis.
Deq; ſpata credas ſic dictos eſſe ſpadones

Cultellꝰ

¶ Iſta cōueniũt in ſignificatiōe ſcꝫ artauus ⁊c. cum iſto noīe hic culter tri. tro. vel hic cultellus li. lo. ¶ Hic artauus ui. ꝓprie eſt paruꝰ cultellus cũ quo pēne aptant q̄ ponit in pennario iuxta pennas. Et dicitur de artus a. um. qꝛ artũ locũ vēdicat. ¶ Hic canipulus. i. artauus. qđ nomen vulgꝰ impoſuit. ¶ Hec nouacula le. i. roſariũ. a nouo as. qꝛ nouat hoīem. vñ illud. Nouacula nō aſcēdet ſuꝑ caput eiꝰ. et Pſalmiſta. Sicut nouacula acuta feciſti dolũ. Item nouacula dicitur ferreũ inſtrumentũ quo ſolet radi ꝑgamenũ. ¶ Hic culter tri. a colo lis. đr. qꝛa anteq̄ falces eſſent vepres. vites et arboꝛes cũ cultellis putabant ⁊ colebant. vñ hic cultellus li. diminutiuum. ¶ Hec ſpata te. i. gladius. a ſpacio dictus. qꝛ fit ſpacioſus amplus et latus. vel dicit a ſpatin qđ eſt paſſio. ¶ Hoc raſoꝛiũ rij. de rado is. raſi. radere dicit. i. nouacula. ¶ Hic ſpado onis. ſm iſtũ autoꝛē dicit de hec ſpata te. que cũ ſpata abſcidit ſibi teſticulos. vel cuiꝰ teſticuli abſcinduntur cum ſpata. Hug. dicit ſpado deriuari de hic ſpadix cis. i. palma. ſpado. i. eunuchus.

Artauus.
Canipulus
Nouacula.
Culter
Spata
Raſoꝛum
Spado.

Eſt cophinus calathus/cũ ſpoꝛta/ſpoꝛtula coꝛbis.
Qualus quaſillum ſimul iſtis aſſociandum

¶ Oīa iſta que hic ponunt idē ſignificant cũ hoc noīe hic cophinꝰ ni. Et eſt cophinus ꝓprie illud vas quo fimus vel ſtercoꝛa depoꝛtātur ad terras impinguandas. Unde ibi ſcribitur. Manus eius in cophino ſeruierunt. i. ad tale officium fuerat deputatus ioſeph in egypto vt poꝛtaret fimum in cophinis. et eſt grecum. ¶ Hic calathꝰ ti. de calon grece quod eſt lignum latine. ¶ Hec ſpoꝛta ab aſpoꝛto as. dicitur. quoddam genus vaſis vimineũ vel virgeũ. Unde Paulus In ſpoꝛta dimiſſus ſum per murum. Unde hec ſpoꝛtula e. ⁊ ſpoꝛtella diminutiua. Uel ſpoꝛta dicitur a ſpoꝛto frutice. Unde in quibuſdam

Cophinus
Calathus
Spoꝛta.

Corbis
Qualus

locis texitur. ⁊ hic ſportarius rii. q̄ facit ſportas. et ſportari⁹ a. um. ad ſportam pertinens. ¶ Hic corbis bis. bi. (anglice a ſecle lebe) quaſi corbis a coruus a. um. dicitur. ¶ Hic qualus li. de colo as. dicit̄. vas vinariū. vimineū. vl' de ſalice per qđ muſtum colatur. vnde quaſillus li. vel hoc quaſillum li. lo.

Caſeus

Fiſcina/fiſcella/quo caſeus efficiatur.
Uas eſt vas lactis mulctrum mulctraliq; dicas
Quod de mulgere nomen ſibi conſtant habere

Fiſcina
Mulctrum

¶ Fiſcina ne. a findo findis fidi findere dicitur. vas factum ex vimine in quo fit caſeus. Unde hec fiſcinula le. diminutiuū. ¶ Hoc mulctrum tri. et hoc mulctrale lis. ſunt vaſa in quibus lac colligitur ſiue mulgetur. et a mulgeo ges. dicuntur.

Balteus ⁊ ſtropheum/cinctorium/cingula/zona.

Cingulum
Balteus.
Strophe⁹
Cinctorium.
zona

¶ Iſta noīa idē ſignificant cū hoc noīe cingulum li. ¶ Hic balteus baltei. Sed in plurali inuenitur hii baltei vel hec baltea. Et eſt balteus ſignū militare. ¶ Hoc ſtropheum. i. cingulum. ⁊ ꝓprie aureum cum gemmis. quia a poſteriori parte cōuertitur anterius. Et dicitur de ſtrophos grece qđ eſt conuerſio latine. ¶ Hoc cinctorium rii. et hoc cingulum li. de cingo gis. dicuntur. Sed hec zona ne. eſt cingulum proprie latum. Unde hic zonari⁹ rii. qui facit zonas. et zonarius a. um. ad zonam pertinens.

Sunt ocree calige/quas tibia portat amictus.

Caliga

¶ Iſta noīa ocree/calige/tibialia/calciamēta que ſuras tegūt dicte quia crura tegunt. Unde ocreatus a. um. qui ocreas habet. vñ ocreo as. aui. are. i. induere. Et eſt actiuum cum oībus ſuis compoſitis. Et ſunt ocree ſiue de ferro ſiue de coreo. ¶ Hec caliga ge. a calceo as. dicitur. eſt calciamētum crurum: ſiue ſit de panno ſiue de ferro. Uel caliga dicitur de caligo as. quia calige ſurſum ligantur cum ligulis. vel a callo pedum dicitur caliga.

Camiſiam/ſimul interulam/rem dicimus vnā.
Additur his alia ſubitura ſubuncula/veſtis

Camiſia
Camiſiatus.
Interula.
Subuncula.

¶ Iſta noīa interula/ſubūcula vnū ſignificāt cum hoc noīe hec camiſia. Dicitur camiſia quia in ea dormimus in camis. i. in caſtris noſtris. Ul' dicitur ſic quia primū fiebat de canapo. Unde camiſiola le. diminutiuū. ⁊ camiſiatus a. um. qui habet vel indutus eſt camiſiam. ¶ Hec interula le. dicitur de interius ⁊ vo vis. qđ eſt humecto as. quia humectantur interius per ſudorem noſtrum. Uel dicitur de interio ris. interiui ire. ¶ Hec ſubuncula le. de ſubeo bis. dicitur. quia ſubit ceteris veſtibus vel ceteras veſtes.

Crud⁹.

Crudus/crudelis/auſterus ⁊ improbus/atrox.

a2rha2

Eſt ferus/atqꝫ ferox violentus/acerbus ac acer
Impius immitis/ſeuuſqꝫ/moleſtus iniquus
Aſper inhumanuſqꝫ/tyrannus/ſiue ꝓteruus
Toruus/ꝛ indomitus/his iungaturqꝫ ſeuerus.
Predictis dirus/ſociabitur et truculentus.

❡ Om̃ia iſta nomina idem ſunt in ſignificatiõe. ❡ Crudus a.um. de cruor oris. dᷣ. Et eſt ꝓprie crudus non coctus quaſi cum ſanguine. Et inde per tranſlationem dᷣ homo crudus quaſi nõ coctus nec ſanguine humilis. Eſt enim aſper et durus. ❡ Hic ꝛ hec crudelis ꝛ hoc crudele. a crudus a.um. dicitur. ❡ Auſterus a.um. ꝛ hic ꝛ hec auſteris ꝛ hoc auſtere. in eodem ſenſu ab auſter tri. dicitur. ❡ Improbus a.um. componitur de in ꝛ probus a.um. ❡ Hic ꝛ hec ꝛ hoc atrox cis de ater a.um. ❡ Ferus a.um. de fero fers dicitur. ❡ Hic ꝛ hec ꝛ hoc ferox cis. de fero fers dicitur. ❡ Similiter violentus a.um. componitur de vi. ꝛ lentos grece qđ eſt plenũ latine. vnde hic ꝛ hec violẽtis. in eodem ſenſu. ❡ Acerbus ba. bum. de acer dicitur. ❡ Hic acer acris et hoc acre. dicitur de acuo acuis. ❡ Impius a.um. cõponitur de in et pius a.um. ❡ Hic ꝛ hec immitis ꝛ hoc immite. de in ꝛ mitis ❡ Seuus a.um. vnde hec ſeuicia cie. ꝛ ſeuio uis. uire. ❡ Moleſtus a.um. de moles lis. dicitur. vnde hec moleſtia ꝛ moleſto as. actiuum. ❡ Iniquus a.um. componitur de in. ꝛ equus a.um. ❡ Aſper a.um. vnde hec aſperitas atis. de aſpero as. qđ componitur exaſpero as. ꝛ ſunt actiua. Inhumanus a.um. componitur de in ꝛ humanus a.um. ❡ Tyrannus ni. a tyro grece qđ eſt fortis latine dicitur. Unde hec tyrannis dis. i. crudelitas. Et de tyrannus hic tyrannulus li. diminutiuum. ꝛ tyrannicus a.um. ꝛ hec tyrannia nie. ❡ Proteruus a.um. de pro et toruus componitur. et eſt ꝓteruus crudelis valde terribilis. et cõparatur. vnde hec ꝓteruitas atis. ꝛ proteruio uis. uiui. uire. ideſt eſſe vel fieri ꝓteruum/ſuꝑbire/crudere ferocitate. ❡ Toruus a.um. de torqueo es. dᷣ. i. crudelis terribilis. q: fit torto vultu. et cõparatur. et inde hec toruitas atis. Indomitus a.um. de in et domitꝰ cõponit᷑. ❡ Seuerus a.um. de ſacis ꝛ verus a.um. cõponit᷑. q̄ tenet ſine pietate iuſticiam. qđ dᷣ ſeuerus quaſi ſequens vera. ethimologia eſt nõ cõpoſitio. Itẽ ſeuerus eſt quidã mons in ytalia. ꝛ ſeuerus cõparatur. vñ hec ſeueritas atis. i. auſteritas atis. rigor integritas iudicij. vehemẽtia vltionis. ꝛ ſeuero as. qđ nõ eſt in vſu. Sed ꝯpõitur aſſeuero as. i. affirmare/aſſerere. ꝑſeuero as. i. ꝯſiſtere in ꝓpoſito ꝑmanere. vñ ꝑſeuerãs. ꝛ ꝯparat᷑. vñ ꝑſeueranter aduerbiũ. ꝛ hec ꝑſeuerantia tie. ❡ Dirus a.um. de hec dira re. dᷣ. que eſt furia infernalis. Et dira re. de durus a.um. deriuat᷑. ꝛ illud de duro as. ❡ Truculentus de trux ꝛ lentus. qđ eſt plenum componitur.

Crudus
Crudelis.
Auſterus
Improbus
Atrox
Ferus.
Ferox
Violentus
Acerbus.
Acer.
Impius
Immitis.
Seuus.
Moletus
Iniquus
Aſper
Inhumanꝰ
Tyrannus
Proteruꝰ
Toruus
Indomitꝰ
Seuerus.
Aſſeuero.
Perſeuero.
Dirus
Truculẽtꝰ.

Eſt chorus atqꝫ cohors/concentus/concio/cetus
Dic conſortia contubernia/dicqꝫ choream.
Turma/phalanx/acies/ſocietur cuneus iſtis
Eſt ſexcentorum ſexaginta legio ſex.
Ut numerum pagas/ſuꝑ hunc ſex milia iungas.
Sed quingentorū numerū dic eſſe cohortem.
Conuentus conuenticulū manus additur iſtis.
Iſtis concilium/vel conſiſtoria iungas.

Chorus. ¶ Oīa iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificatiōis cū hoc noīe hic chorus rī.
qđ eſt idē qđ ſocietas. ꝓprie tñ chorus eſt multitudo in ſacris colle-
cta. Dicit etiā chorus locus vbi canūt q̄ de choro ſunt. et ſcribit cum
Corus aſpiratione. ⁊ tūc corripit primā. ¶ Itē habet corus pro quodā vēto
Notabile ſine aſpiratiōe. ⁊ tunc ꝓducit primā. Boetiꝰ. Ut cū precipiti glome-
rantur ſydera coro. Sed tūc prima de corus ꝓducit. ſed pro ſocietate
corripit. vñ in hymno. Quod chorus vatū ⁊c. Ibi chorus corripit pri-
Cohors. mam. Nam primus pes eſt trocheus. Hec cohors tis. de cohortor
oris dr̄. Et eſt cohors ꝓprie multitudo ruſticoꝝ. Caſtrum multitudo
militū. Cohors maior continet quingentos viros. Cohors minor con-
Concētus tinet trecentos. ¶ Concentus tus. tui. de cōcino nis. dr̄. ¶ Hec con-
Concio cio onis. de concieo cies. ciui. citū. vel de concio cis. ciui. cire. quarte
Concionor ꝯiugationis. i. cōmouere vel ꝯuocare. Vñ cōcionor aris. vbū depo-
Cetus. nens. i. populū alloqui. ¶ Hic cetus tus. tui. de coeo is. coiui ire. dr̄.
Cōtuberniū ¶ Conſortiū tij. de conſors tis. dr̄. ¶ Cōtuberniū nij. de hec taberna
ne. Vñ hic ꝯtubernio onis. ſocius. hic ⁊ hec ꝯtubernalis lis. idem. et
Chorea. mobiliter ſic hic ⁊ hec ꝯtubernalis ⁊ hoc le. ¶ Hec chorea ree. a cho-
Turma. ro. ¶ Hec turma me. a turbo dicitur. Et differt ab ala. Ala ꝓprie eſt
ſocietas triginta militū. Turma triginta peditum. Vñ hec turmella
Phalanx. le. diminutiuū. ¶ Hec phalanx cis. vel hec phalanga ge. lingua ma-
cedonū dicit legio. Vñ phalangarius a. um. i. legionarius. ſcꝫ de pha-
Cuneus langa exiſtens. vel ad phalāgam ꝑtinens. ¶ Hic cuneus nei. a coeo
Acies is. i. collecta in vnū militū vel peditū multitudo. ¶ Hec acies ei. ab
acuo is. dr̄. ⁊ hꝫ tres ſignificationes. vt ibi. Eſt acies belli cultelli vi-
Legio ſus ocelli. ¶ Hec legio onis. dr̄ a lego gis. q̄a legebātur. i. elegeban-
tur qui deberēt eſſe de legione. Vel legio dicebat a lex legis. q̄a lege
in caſtris ſe habebant. vel lege ſeu legione diſpoſiti erant. Et ſunt in
Conuentus. legione ſex milia ſex centi ſexagintaſex. ¶ Hic cōuentus tus. tui. de
conuenio nis. ueni. nire. dicit. Hoc cōuenticulū li. ⁊ hic cōuenticulus
Manus li. ambo diminutiua de cōuentus. ¶ Hec manus nus. nui. in vna ſi-
gnificatione eſt idē qđ ſocietas. ⁊ tunc de munio nis. dicit. vel de mu-
Concilium nus eris. ¶ Hoc cōciliū lij. ſine ſ. i. collectio ſapientū: et p̄cipue epos

rum vel eccleſiaſticoꝝ: ⁊ etiā alioꝝ vt regū ⁊ magnatū ſuoꝝ. et cōponitur de con. ⁊ hoc ciliū lij. quadā ſimilitudine illoꝝ. qꝛ ſicut cilia iungūtur et cū oculis quieſcere cupiūt: ita quoqꝫ ꝯcorditer iungūtur homines in cōcilio. vel cōſiſtoriū rij. a cōſiſto tis. deriuatur.

Cymbala/campana/nola tyntinabula iūgas.

¶ Iſta quattuoꝛ noīa cōſignificāt. Hoc cymbalū li. a ciendo dꝛ proprie inſtrumentū muſicū quo populus accipit. i. aduocat. ¶ Hec cāpana ne. dꝛ a cāpania nie. ꝓuincia. qꝛ eius vſus primū ibi eſt repertus. ¶ Hec nola le. dꝛ de nola quadā ciuitate cāpanie vbi prius inuēta fuit. Et eſt nola tyntinabulū qđ appēditur collis canū. vel pedibus auiū. vel illud qđ appēdit frenis ⁊ pectoribus equoꝝ cū quodam ſonitu incedant. i. vadāt vel cūt equi. Vñ hoc tyntinabulum li. a tinnio nis. niui. ire. qđ alio noīe dꝛ tonabulū li. a tono as.

Cymbalum
Campana
Nola.
tyntinabulū

Cāpus agellus/ager/rus/oꝛt⁹ ⁊ oꝛtulus/aruum.
Quem colit aſſidue venit oꝛtulanus ab oꝛto

¶ Iſta noīa idē ſignificāt. Cāpus pi. dꝛ a cami grece. qđ eſt breue ⁊ humile. vñ cāpul⁹ li. ⁊ cāpellus li. ambo diminutiua. ¶ Hic ager agri. ab ago agis dꝛ. vñ agellulus ⁊ agellus li. diminutiua. ⁊ hic agellarius rij. i. ruſticus vel cuſtos agri. ¶ Hoc rus ruris. a ruo ruis dꝛ. vñ hoc ruſculū diminutiuū. i. paruū rus. ⁊ hic ruſticus ci. et hec ruſticia cie. ⁊ ruſtic⁹ a. um. Et pōt dici a loco. ſ. operarius/vel qꝛ rure moratur ⁊ colit rus. Qđ aūt dꝛ ruſticus quaſi ruris cuſtos. ethimologia eſt ⁊ nō ꝯpoſitio. ¶ Hic ortus ti. ab orioꝛ eris. vel iris. deriuat. q̄a ſēp ibi aliqđs oritur. puta herbe et olera. Et hic ortulus li. diminutiuū. vñ Ortulus iſte breuis mitia poma gerit. vñ hic ⁊ hec ortilio onis. et hic ortulanus cuſtos orti vel cultoꝛ. ¶ Hoc aruū arui. ab aro aras. q̄a ad arandum aptum. vnde hoc aruiolum et hoc aruulum diminutiua.

Campus.
Ager
Rus
Ortus
Aruum.

Vela vel aulea/coꝛtine ſunt anabꝛata
Coꝛtine lymbus peripetaſma vocatur
Dicimus aulea que dependuntur in aula
Cum ana ſurſum/batin gradus hinc anabatrū.

¶ Iſta noīa idem ſignificant. Hoc velū de velo las. i. tego gis. Hoc auleū lei. ab hec aula le. qꝛ ſolet dependi in aula. ¶ Hec cortina ne. de coreū rei. dꝛ. ¶ Hoc anabatrū tri. cōponitur de ana qđ eſt ſurſum ⁊ batrū gradus. quaſi ſurſum graditur et extēditur. ¶ Hoc peripetaſma tis. penultima correpta. peri cōponitur cū petaſma qđ eſt velum vel tentoriū vel cortina. vel potius quelibet adiectio ei in circuitu facta. vñ proprie peripetaſma dꝛ ſuperioꝛ pars in cortinis que depicta eſt. Improprie tamen dicitur peripetaſma lymb⁹ cortine ſicut hic. Et ſimiliter Catholicon.

Velum
Auleum
Cortina
Anabatrum
peripetaſma

Certamen/lites/rixas/⁊ iurgia vites.
Eſt contentio/vel diſſenſio/litigiumqꝫ.
Aſſit agonia/que coniungatur agoni

Certamen ¶ Iſta noīa cōſignificant vnū. ¶ Hoc certamen minis. de certo as.
Lis litis. dr. ¶ Hec lis litis. a limes litis. deriuat̄. Et dr lis a ꝯtentione limitis
qui agros diuidit. inde ligo as. i. cōtendere/litem agere. ex quibꝰ vi-
Rixa. detur eſſe compoſitum. vel poteſt eſſe ethimologia. litigo litem ago.
Jurgium. ¶ Hec rixa rixe. a rigo gis. vnde hec rixula le. ⁊ rixoꝛ aris. deponēs.
et rixoſus a. um. ¶ Hoc iurgiū gij. ⁊ hoc iurgamen inis. in eodē ſen
Contentio ſed. dr a iurgoꝛ aris. Et eſt iurgiū ligatio vel verberatio ſꝫ Hug. vel
Diſſentio. Papiā iurgiū dicitur cōuitium cauſa litis. ¶ Cōtentio onis. de con-
Litigium. tendo dis. dicitur. ¶ Hec diſſenſio onis. a diſſentio tis. ⁊ diſſentioꝛ ri-
ris. ¶ Hoc litigium gij. a litigo as. vnde litigioſus a. um. qui litigat/
Agonia. vel potius de quo ligatur. vt iſta terra eſt litigioſa. i. de qua litigatur
Agon ¶ Hec agonia nie. penultima producta. ab agon onis. quod idem.
vel agonia. i. fiducia/victima vel hoſtia. Hic agon agonis. ab ago a-
gis. i. certamen/pugna.

Eſt coma/ceſaries/crinis/pilus/atqꝫ capillus
Cedo ceſariem/maribus facit appꝛopꝛiatam
Fit de como coma/mulieribus appꝛopꝛiata.
Interioꝛ capitis pars crinis denſa vocatur.
Poſterioꝛ capitis pars cyꝛrus denſa piloꝛum
Dicitur hinc cyꝛrus/quia cyꝛrum geſtat alauda
Eſt iuba coꝛnipedis/pecoꝛum ſeta vocantur

Coma ¶ Iſta noīa que hic ponūtur ſignificant vnū ⁊ idē. vt patebit in eo-
rum expoſitione. ¶ Hec coma me. i. [illegible]rinis. de como comis. ſed ſcdm
iſtū autoꝛem eſt ꝓpꝛie mulierū: qꝛ ſepe comūt comas ſuas. Sed ſm
Grecismū coma eſt pꝛopꝛie crinis quadrupedis colubri. Unde ponit
Ceſaries differentiā iſtoꝝ noīm ſic. ¶ Eſt coma quadrupedis colubri iuba ſi-
ue leonis. Ceſaries hoīs crinis pꝛopꝛie mulieris. ¶ Hec ceſaries ei.
Pilus a cedo dis. dicitur. et eſt pꝛopꝛie viroꝝ. decet enim virū eſſe tōſum ⁊
nō mulierē. ¶ Hic pilus li. ab hec pellis lis. qꝛ a pelle ꝓcedit. Item
pilus dr inſtrumentū cū quo conditur ⁊ teritur in pila. Sed pilus pro
Pilum inſtrumento pꝛimā producit. aliter eam corripit. Unde verſus. Qui
terit eſt pilus: pilus eſt in fronte capillus. ¶ Itē hoc pilum li. quod-
dam genus teli. et eſt romanoꝝ. et tunc dicitur de pello. qꝛ pellitur. i.
emittitur ⁊ toꝛquetur. et producit pꝛimam. Unde Lucanus in pꝛimo.
Signa pares aquilas et pila minantia pilis. Item hoc pilum li. eſt
roſarium. et ꝓducit pꝛimā. Uñ quidā. Ad tactū pili: mille ruere pili.

¶ Hic capillus li. de hoc caput itis. ¶ Hic crinis nis. de cerno nis. dr. ⁊ ſunt ꝓprie crines mulierũ. ⁊ ſic dicti. q̃a crinibus a viris diſcernant. ⁊ ita quãtũ ad vocẽ deſcẽdit crinis a cerno. ſed quãtũ ad ſignificationẽ potius a diſcerno nis. ¶ Hic cyrrus ri. i. crinis vel plicatura capilloꝝ. et dr a cyrrin grece. qđ eſt tondere. quia aptus eſt tõderi ꝓpter ſui longitudinem. ¶ Hec iuba be. a iuuo as. dicitꝛ. Et eſt iuba crinis equoꝝ ⁊ alioꝝ aĩalium irrationaliũ. Et iuba dr cruſta que ſuponitur galee. vel ꝓpter noticiã vel fractionẽ ictuum. Inde iubatus a. um. ⁊ iuboſus a. um. i. plenus ⁊ abũdans iubis. ¶ Hec ſeta ſete. a ſus ſuis. q: a ſue ꝓcedit. vel a ſuo ſuis ſuere. quia valet ad ſuendum. Unde ſetoſus a. um. i. plenus ⁊ abundans ſeta. vñ hec ſetoſitas atis Et componitur ſeta cum in. et dicitur inſero as.

Capillus
Crinis
Cyrrus.
Iuba cũ deriuatis.
Seta.
Setoſus

Laurea/crinile/ſertum/dyadema/corona.
Addas aureolam/quia paucis ſit data/dictam
Et duo qđ demat credo dyademata vocatum.
Finem/principium/ſicut facit omne rotundum

Corona

¶ Iſta noīa ſunt eiuſdẽ ſignificatõis. Hec laurea ree. a laurus ri. dr. Hoc crinale lis. a crinis nis dr. Hoc ſertum ti. de ſero is. i. corona de floribus inſertis ⁊ cõiunctis facta. Inde hoc ſertulũ li. diminutiuũ. ⁊ ſertus a. um. cũ ſerto ornatus vel coronatus. ¶ Hoc dyadema atis. cõponitꝛ de dya qđ eſt duo. ⁊ demo mis. q: duo demit. ſ. principium et finem. Et nota ꝙ oẽ rotundũ ⁊ oẽ corpus ſpericum vel circulare põt dici dyadema eadẽ rõne qua duo demit. ſ. principiũ ⁊ finem. ¶ Hec aureola le. de hec aurea ree. dr. Aurea ree. eſt premiũ ſubſtãtiale ſcz viſio diuina. Aureola le. eſt premiũ accidentale qđ debetꝛ ꝟginibus martyribus ⁊ confeſſoribus. et ceteris.

Laurea.
Crinale.
Sertum
Dyadema
Aureola
Aurea

Utendo genere dic currum curriculumqꝫ
De veho vehiculum quod verſibus eſt alienum
Horum dic ſpecies ea que ſubſcripta ſequuntur.
Redas/quadrigas/carpenta vel eſſeda bigas
Iſtis pilentum ſerratum iunge liburnum.

¶ Hic ponitꝛ ſynonima in generali. et poſtea in ſpeciali. In generali ſunt iſta. ¶ Hic currus rus. rui. de curro ris. dr. hic curriculus li. diminutiuũ de currus. ¶ Hoc vehiculũ li. de veho his. dr. Et nota ꝙ vehiculũ nõ põt ſtare in verſu: q̃a habet quattuor breues immediate ſequẽtes. ⁊ ideo dicit autor ꝙ verſibus eſt alienũ excuſando ſe: q̃a poſuit hoc nomen in ꝟſu in quo recte ſtare nõ poteſt. ¶ Deinde ponit autor ſynonima in ſpeciali que ꝯtinẽtur ſub genere curr⁹. et ſunt iſta. ¶ Hec reda de. ⁊ dr de redo dis. ¶ Hec quadriga ge. ꝯponitur

Currus.
Vehiculum
Quadriga

Carpentum. Eſſedum. Pilentum Sarratum. Liburnum.

de quattuor.et hoc iugū gi.i.currus a quattuor equis tractus.ſicut biga cū duobus.⁊ triga cū tribus equis tractus currus. ¶Hoc carpentū ti.de carpo is.dr quoddā genus currus.qđ aūt carpentū dicitur quaſi currus pōpatus.qꝛ in pōpis ſolet haberi.potiꝰ videt eſſe ethimologiā ꝙ̄ cōpoſitionis oſtenſio.Vñ hic carpentarius rij.q facit vel ducit carpentū. Dicitur tñ generaliter oīs artifex lignarius carpentarius.Vñ hic carpentariolus li.diminutiuū.¶Eſſedum di.eſt ſpecies currus ⁊ tm̄ in plurali.Et ſimiliter pilentū ⁊ petorium.Unde Horatiꝰ.Eſſeda feſtinant/pilenta/petorita/naues.¶Hoc pilentum ti.de hic pilus li.qđ eſt inſtrumentū terendi dicitur.¶Hoc ſarratum ti.genus currus firmiſſimum ad portandum ligna ⁊ lapides. ¶Liburnum ni.de liburnus populus dicitur.

Teſtudo cythara/chelis/⁊ lyra dicitur vnum.
A cythara citharizo venit ſimul ⁊ cytharedus.
Hinc lyricū carmē lyricen lyra cum cano format.
Pollice tango liram: facio cum vomere liram.
Deliros inde fatuos cenſere ſolemus
Et delirare diſcordes inde feruntur.

Teſtudo Cythara. Chelis Lyra.

¶Iſta noīa vnū ⁊ idem ſignificant.¶Hec teſtudo inis(anglice an harpe)Vñ Ꝟgiliꝰ.Ipſe caua ſolans egrum teſtudine amorem.et dr de hec teſta te.vel ſm̄ quoſdam de tango gis.qꝛ de tacto ſonū facit. ¶Hec cythara e.vñ cytharo as.ludere in cythara.⁊ hic cytharedꝰ di.i.cythariſta. ¶Hec chelis lis.li.de chele que vocat brachiū ſcorpionis dr. ¶Hec lyra re.de lyros grece dr.i.dulcis latine.vnde lyricus a.um.i.dulcis in ſono vt lyra.vnde et lyricū carmen dr illud vbi diuerſa metra colligant.Vñ Ꝟſus.Carmina ſunt lyra ſi diſſona ſunt ſibi metra.Et hic lyricen nis.cōponit de hec lyra re.⁊ cano is.Et eſt lyricen ille qui cātat cū lyra. Et nota hic differentiā inter lyra cuius prima corripit.⁊ lyra cuius prima ꝓducit.Lyra cuius prima corripitur eſt idem qđ cythara.Et lyra cuiꝰ prima ꝓducitur eſt idem qđ ſulcus.Unde delyrus a.um.i.fatuus ⁊ ſtultus.et delyro as.i.errare/diſcordare.Item habetur deliro as.cuius media corripitur.⁊ tūc deriuatur de hec lyra re.pro cythara.et hoc melius ponitur pro diſcordare.Sed delyro as.cuius media ꝓducitur melius ponitur pro errare vel deuiare. Unde Ꝟſus.Deliro/diſcordo/deliro/deuio/dico.Et ſic patet differentia inter ea.

Dubito

¶Ambigit ⁊ dubitat/⁊ fluctuat/heſitat/heret
Necnon predictis muſſat cum muſſitat horret.

Ambigo Fluctuo

¶Oīa iſta verba idē ſignificāt. ¶Ambigo gis.componitur de am ⁊ ago agis,interpoſita b,¶Dubito as.de dubius a,um.¶Fluctuo as. de fluctus tus. tui. ¶ Heſito as. aui. frequentatiuū formatum ab vltimo ſupino iſtius frequētatiui heſo as. aui. are. heſatum tu. u in o et a lōga mutata in i breuem fit heſito as. Et heſo as. formatur ab vltimo ſupino iſti⁹ verbi hereo es. heſi re. heſum heſu. mutatur u in o fit heſo as. aui. are. ¶ Muſſo as. aui. i. dubitare. vel cū ſilentio murmurare. ⁊ dicit mutio tis. tiui. tire. i. murmurare vel velle loqui ⁊ nō audere. vel loqui nō auderet. vn̄ Perſius. Men mutire nephas ⁊c. men. i. mene. ¶ Muſſito as. frequentatiuū de muſſo. ¶ Horreo es. horrui ere. caret ſupinis. qđ in duabus ſignificationibus inuenitur: vt patet per hos verſus. Horreo pro vereor reperitur et horreo ſepe Idem quod terret ſignificare ſolet.

Heſito
Muſſo
Muſſito
Horreo.

Eſt domus/ atq; doma/ p̄ſepe domuncula/ tectum
Edes/ ediculas/ habitacula vel ſtationes.
His paſtoforium/ magale/ tuguria iungas.
Atq; mapale/ caſa ſit ypepis manſio iuncta.

¶ Iſta noīa ſunt eiuſdem ſignificatōis cum hoc noīe domus mi. qđ ſm ſcđam declinationē p oēs caſus declinatur. abſq; datiuo ⁊ ablatiuo pluralibus in quibus declinatur ſm quartā tm̄. dicitur enim domibus ⁊ nūq̄ domis. Noīatiuus tn̄ ⁊ vocatiuus plurales et ſingulares dome ⁊ domi. non ſunt in frequēti vſu ſm ſcđam declinationem Similiter ablatiuus ſingularis ſm quartā. ſcz domu. Vn̄ x⁹. Tolle me. mi. mu. mus. in variando domus. ¶ Et de domus dicit hec domuncula le. diminutiuū. et dr̄ domus de doma atis. grece. qđ idē eſt qđ domus. ¶ Preſepe pis. dicit de pre ⁊ ſepio pis. ¶ Hoc tectū ti. de tego tegis. ¶ Hec edes edis. vnde hec edicula le. diminutiuum. ¶ Hoc habitaculū li. de habito as. dicitur. ¶ Hec ſtatio onis. de ſto ſtas dr̄. ¶ Hoc paſtoforiū rij. i. caſa paſtor. ⁊ dicitur de paſtor. et foris aduerbiū: q̄a foris ſcz in campis fit pro paſtoribus. Vel de paſtor et foros qđ eſt ferre. q: fert paſtores. ¶ Hoc tuguriū rij. de tego gis dicitur. ¶ Hoc mapale lis. de manus ⁊ hic palus. q: fit de manubus et pallis infixis terre. ¶ Hoc magale lis. de manus ⁊ ago agis. Vel magale lingua punica. ſm Iſidor. caſa paſtorū. ¶ Hec caſa caſe. de cado dis. quia cito cadit vi ventorum. ¶ Nota cōſtructionem iſtius verſus. Atq; mapale. Et caſa ſit manſio iuncta ypepis. i. illis paruis populis. quia conuenit paruis hominibus.

Domus.
Domūcula.
Preſepe.
Tectum
habitaculū
Statio.
Paſtoforiū
Tugurium
Mapale
Magale
Caſa
Cōſtructio.

Eſt hera/ vel domina/ mulier/ matrona/ virago

¶ Iſta noīa cōueniunt in ſignificatiōe cum hoc nomine hec domina ¶ Hec hera re. dr̄ de hic herus ri. et facit datiuum ⁊ ablatiuū plurales in abus. vt dn̄abus herabus. ⁊ dicit herus de her grece. terra latine. Vel dn̄a domicella le. diminutiuū. ¶ Hec mulier ris. a mollis dr̄. ¶ Hec matrona ne. de mater tris. dicitur. Et matrona dicit que iam

Hera.
Herus
Domina
Matrona

Virago.

nupſit et genuit. quaſi mater nati vel natoꝝ. vel q: iā poteſt fieri mater. Vñ hic ⁊ hec matronalis ⁊ hoc le. ¶ Hec virago ginis. dicitur quaſi viriliter agens. et ſic ſupponit pro qualibet nobili muliere. Et componitur de vir et ago agis. ſm Hug.

Doctoꝛ et inſtructoꝛ/monitoꝛ pedagogꝰ/⁊ autoꝛ
Coꝛrectoꝛ/papas dydaſculus atqꝫ magiſter

Inſtructor
Monitor.
Pedagogꝰ
Autor.
Correctoꝛ.
Papas.
Dydaſculus
Magiſter

¶ Iſta noīa idē ſignificant cū hoc noīe doctoꝛ oris. de doceo doces. ¶ Hic iſtructoꝛ oris. de iſtruo is. ¶ Hic monitoꝛ oris. de moneo es. ¶ Hic pedagogus gi. cōponit de peda. qđ eſt pene. ⁊ gogus ducere ⁊ eſt pꝛopꝛie pedagogus ille q̄ ducit pueros ad ſtudiū. ¶ Hic autoꝛ oris. de auco es. i. ligare. quia ligat metra pedibus. ¶ Hic coꝛrectoꝛ oris. de coꝛrigo gis. ¶ Hic papas papātis. i. doctoꝛ magiſter. Vnde Iuuenalis. Preguſtet pocula papas. ¶ Hic dydaſculus li. a dydaſco verbo greco. idē qđ doceo latine. ¶ Hic magiſter tri. de magis ⁊ ſterion. qđ eſt ſtatio dr. ⁊ nō a maioꝛ. vt Hug. placet.

Deſtruo/deſoloꝛ/populoꝛ/cōſumoqꝫ vaſto.
Diruo/diſpdo/ſubuerto/dilapidoqꝫ.
Diſſipo pꝛedictis/pariter demolioꝛ addes.

Deſtruo
Deſolor.
Populor.
Conſumo.
Vaſto
Diſpergo
Subuerto
Dilapido.
Diſſipo.
Demolior.

¶ Iſta oīa verba ſunt eiuſdē ſignificatiōis cū hoc verbo deſtruo is. deſtruxi. qđ cōponitur de de ⁊ ſtruo is. ¶ Deſoloꝛ aris. verbū deponēs. de de ⁊ ſoloꝛ aris. ¶ Populoꝛ aris. deponēs qđ inuenit actiuū populo as. Vñ Vgilius. Populatqꝫ ingentem farris aceruū gurgulio. Et dr de populus li. ¶ Cōſumo is. de con. ⁊ ſumo is. ere. ¶ Vaſto as. aui. are. actiuū de vaſtus a. um. vñ deuaſto as. are. de de. ⁊ vaſto as. Diruo is. actiuū de dis. ⁊ ruo is. ¶ Diſpgo gis. de dis. ⁊ ſpargo gis. ſparſi. ¶ Subuerto tis. ſubuerti ere. de ſub ⁊ verto tis. actiuum. ¶ Dilapido as. de de ⁊ lapido as. ¶ Diſſipo pas. aui. de dis. ⁊ ſipo as. i. ſpargere. ⁊ ppꝛie eſcā gallinis. ⁊ eſt diſſipo as. actiuū. Demolioꝛ iris. deponēs de de. et molioꝛ iris. cōponitur. Et dicit. Tinea demolitur veſtem. i. deſtruit vel corrodit.

Dic dumos/fruticeſqꝫ rubos arbuſta frutecta.
Deqꝫ rubo dictas bufones credo rubetas
Arboꝛis ⁊ fruticis loca ſunt arbuſta frutecta
Que creſcunt inſtar fruticis fruticare feruntur

Dumus

¶ Iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificatiōis cū hoc noīe hic dumꝰ mi. Et eſt dumus ſpina vel potius ſpinaꝝ collectio. Vnde dumoſus a. um. i. plenus dumis. Et hoc dumētū ti. locus vbi dumi creſcūt. Dumo as aui. are. i. ſpinare. vñ dumeo es. i. eſſe vł fieri dumoſum vł ſpinoſum a quo dumeſco cis. inchoatiuum. vt iſte ager dumeſcit. i. incipit eſſe

Frutex.

dumosus. Et est dumus primum. ¶ Hic frutex icis. a fruor ris. Uel frutex dr̃ densitas virgularꝫ vel paruarꝫ arborꝫ, vel spinarꝫ. Unde hoc frutectū ti. vel fruticetū qđ idē est qđ locus dr̃ vbi frutices crescunt Itē a frutex fructico as. et fruticor aris. vbū deponens in eodē sensu. i. frutices emittere. vel multiplicare/pullulare/crescere ad modū fruticis.

Rubus.
Rubeta
Arbustum.

¶ Hic rubus bi. i. dumus. et dr̃ rubus quasi rubeū habens fructū. vñ hoc rubetū ti. locus vbi rubus crescit. ⁊ hec rubeta te. i. rana vel bufo que habitat in rubis. ¶ Hoc arbustū ti. ab arbore dr̃. et est loc⁹ vbi arbores crescūt. ⁊ pro his qñqꝫ ponit̄: et p̄cipue nouellis. ¶ Arbustū enim qñqꝫ dr̃ arbor nouella ⁊ tenera, in qua insertio fieri potest. Et dicitur arbustum quasi arboris statio.

Diuitie vel opes/censusqꝫ pecunia/gaze
Res ⁊ proprietas/hinc ꝓprietarius exit/
Est opulentia/vel possessio peculiumqꝫ

Diuitie.
Opes
Notabile.

¶ Ista noīa sunt eiusdē significatiōis cū hoc noīe he diuitie arꝫ. Et dr̃ de hic ⁊ hec diues tis. vñ diuitiosus a. um. plen⁹ diuitijs. ¶ Opes in pluralij numero. i. diuitie: cui⁹ ncūs singularis deficit. Et est nomē diuersimodum aliud in singulari ⁊ aliud in plurali. Nam in singulari opis opem ab ope. i. auxiliū/tutela/studiū/vsus. Sed opes in plr̃. i. diuitie. Tñ inuenit̄ qñqꝫ in singulari pro diuitijs. et in plr̃ pro auxilio. ¶ Uñ opulētus a. um. i. plenus opibus. Et hec opulētia ie. i. plenitudo vel abūdantia opum.

Pecunia.
Gaza.
Gazetum.
Res
Regula
Proprietas

¶ Hec pecunia nie. et hoc peculiū lij. de pecus dis. Hic census us. de cēseo ses. dr̃. Hec gaza ze. i. diuitie/thesaurus. vñ hec gazula le. ⁊ hoc gazetū ti. i. expositoriū. qđ ⁊ ꝑ ipsa gaza inuenitur. Hec res rei. de reor reris dr̃. Et sunt ꝓprie res quas sola rei estimatiōe ⁊ intellectu cōprehendimus. vt incorporalia. alia vero corpora appellant̄. Et qñqꝫ dr̃r oīa que in nostro iure existunt. Unde hec regula le. diminutiuū. ¶ Hec ꝓprietas atis. de proprius a. um. dicitur. vnde hic ꝓprietarius rij. ille qui hꝫ proprietatem rei. Et hec possessio onis. de possideo es.

¶ Esca dapes epule/cibus/atqꝫ cibaria/pastus.
Pabula sunt etiam conuiuia victus et esus.
Jantamur mane/iantacula dicimus inde
Sed contra somnum veniunt absonia cene
Atqꝫ de medio/dat prandia debitus ordo.

Esca
Esculentus
Dapes

¶ Omnia ista noīa sunt eiusdem significatiōis cū hoc noīe esca esce Et dr̃ de edo edis. vñ Esculētus a. um. plenus ⁊ abundans escis. vñ hec esculentia tie. i. plenitudo/abundantia/copia escarꝫ. ⁊ cōponitur inesco as. interpascere. ¶ Hec dapes. vel daps qđ in vsu nō est. dapis dapi dapē a dape, dr̃ a do das. Et sunt dapes nobiliū. sed Epule

Dapſilis
Cibus
Ciberium.
Paſtus
Eſus.
Iantoꝛ
Obſonium

priuatoꝝ. vel dapes deoꝝ. epule hoīm. Inde hic ⁊ hec dapſilis ⁊ hoc dapſile. i. largus in cibis. ¶ Hic cibus cibi. de capio pis. dr̄. vñ ciboſus a. um. plenus cibis. et hoc ciberiū rij. vas ad deferendū cibos. ⁊ hoc cibariū rij. a cibo as. are. ¶ Hic paſtus tus. de paſco cis. Hoc pabulū li. de paſco cis. dr̄. ¶ Hic eſus eſus. de edo es eſt. edi edere eſum ſu. vel eſtū eſtu in ſupino. ¶ Iantoꝛ aris. deponēs. vel ianto as. are. deriuatur de Iano deo principij. i. comedere ante prandiū. ſoluere ieiuniū ante prandiū. vñ iantaculo as. ⁊ iantaculoꝛ aris. deponēs. i. iantari. ¶ Hoc obſoniū nij. de ob et hic ſomn⁹ ni. q̄ cōtra ſomnū ſumit. ¶ Hec cena ne. de cenon grece. qđ eſt cōmune latine. ¶ Hoc prandium dij. de prandeo es. dicitur.

Eſt ſonipes/ vel equus/ ferus equiferuſq; caball⁹
Iſtis coꝛnipes/ ſimul emiſſarius inſunt.
Eſt manui mannus/ dextre dextrarius aptus
Rede vectoꝛes nos dicimus eſſe veredos.
Quadꝛupedes dictis poteris adiungere ſi vis

Equus.
Sonipes.
Equiferus.
Caballus
Cornipes.
Emiſſarius
Mannus
quadrupes

¶ Iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificatiōis cū hoc noīe hic equus. Et dr̄ equus ab equus a. um. q̄a eque currit. ⁊ inde hic et hec eques tis. i. miles. ⁊ equitiſſa. i. vxoꝛ militis. ¶ Hic ſonipes dis. de ſonus et pes dr̄. qꝛ facit ſonū in pedibus gradiēdo. ¶ Hic ferus ri. dr̄ de fero fers. ¶ Hic equifer⁹ ri. i. equus ferus. cōponit de equus et ferus. ¶ Hic caballus li. de cauo as. qꝛ cauat terrā pedibus ambulando. ¶ Coꝛnipes dis. de coꝛnu ⁊ pes dis. qꝛ hab3 coꝛnutos pedes. ¶ Hic emiſſarius rij. equus q̄ emitur ad currēdū libere inter equas. vt ꝓcreat pullos. ¶ Hic mānus ni. equus q̄ ducit in manu alicuius. et dicitur de manus. ¶ Hic dextrarius rij. idem qđ mānus. q̄a a dextra manu dicit. ¶ Hic veredus di. ꝓpꝛie equus q̄ vehit redā. et cōponitur de veho his. ⁊ reda vt ſupra. ¶ Hic quadrupes dis. de quattuoꝛ ⁊ pes componitur. quia habet quattuoꝛ pedes.

Dicimus eunuchos caſtratos/ atq; ſpadones.
Siq; metrum ſineret: ementulatus ineſſet.

Eunuchus
Caſtratus
Spado.
Ementulat⁹

¶ Iſta noīa habent vnā ⁊ eandem ſignificationem cū hoc noīe hic eunuchus chi. Et dicit ab eu qđ eſt bonum. ⁊ noys mens. ⁊ icos cuſtos quaſi bone mētis cuſtos. Caſtratus a. um. de caſtro as. aui. are. ¶ Hic ſpado onis. de hec ſpata te. dicitur. vel de ſpadix ſm̄ Hug. ¶ Hic ementulatus ti. vel ementulatus a. um. eſt ille cuius mentula eſt abſciſa. Vel ementulatus dicitur ille qui eſt extra mentulam poſitus. ideſt qui non habet potentiam coeundi. ¶ Et nota q̄ hec dictio ementulatus non poteſt ſtare in verſu. quia iſta ſyllaba tu eſt breuis. ⁊ ſtat inter duas lōgas. Et inde autoꝛ ſe excuſat dicens. Siq;

Cõſtructio.

metrũ ſineret. ¶ Conſtrue. ꝙ ꝓ ⁊ ementulatus ineſſet iſtis dictionibus. ſi metrum ſineret. i. pateretur.

Uocibus hinc ſenſus verbalibus accidit vnus
Coniecturo/reoꝛ/vel coniicio/vel opinoꝛ
Autumo/coniecto: vel ſuſpicoꝛ/eſtimo credo

Cõiecturo
Coniicio
Autumo
Coniecto
Eſtimo.
Credo

¶ Unus ſenſus. i. vna ſignificatio. accidit. i. cõuenit. his vocibꝰ verbalibus. i. his verbis. ¶ Cõiecturo as. aui. are. et dꝛ de hec coniectura re. ¶ Reoꝛ ris. ratusſum. rei. verbũ deponẽs. ¶ Cõiicio cis. eci. re. ꝯiectũ tu. in ſupinis. ꝯponitur de con. ⁊ iacio cis. ieci re. a mutata in i. ⁊ ſic cõiicio ſcribit̃ cũ duplici ii ante cio. ¶ Opinoꝛ aris. deponẽs vñ hec opinio onis. Autumo as. aui. are. cõponit̃ de ab ⁊ timo qḋ eſt mens b mutata in u. ⁊ i de timo mutata in u dꝛ. Autumo as. ⁊ nõ autimo: q̄a nuſq̄ reperitur ſic ſcriptuꝫ apud autores. Catholicon ponit etiã autumo ⁊ nõ autimo. qḋ percipitur per hoc ꝙ autumo ponitur poſt iſtas dictiones Autoꝛ ⁊ autoritas. ꝙ ſi ſcriberet̃ autimo poneretur ante illa ⁊ nõ poteſt. Autumare ſm̃ Hug. eſt affirmare/credere putare quaſi in mente ſic habere. Unde hec autuma me. i. eſtimatio ⁊ autumo eſt actiuũ. ¶ Coniecto as. frequentatiuũ. coniicio cis. coniectum tu. u in o fit coniecto. ¶ Suſpicoꝛ aris. verbũ deponẽs de ſuſpicio cis. ¶ Eſtimo as. cõponitur de ex ⁊ timo qḋ eſt mens. x mutata in s. qḋ percipitur ex hoc ꝙ eſtimo ꝯponitur iterũ cũ ex. et dicitur exiſtimo as. iſta littera e de eſtimo mutata in i. et ſic dicitur exiſtimo quaſi exeſtimo. ¶ Credo dis. di. credere. cõponitur de cretum quod eſt iudicium. ⁊ do das dedi re.

¶ Mancipiũ/famuluſq̄ cliens/eſt verna miniſter
Atq̄ miniſtratoꝛ/puer aſſecla vernula ſeruus.
Satrapa pꝛedictis coniungitur atq̄ ſatelles.

Famulus.
Seruus
Mancipium
Uerna
Miniſter
Puer

¶ Iſta noĩa cõueniũt in ſignificatiõe cũ hoc noĩe hic famulus li. Et dicit̃ famulus a famuloꝛ aris. et eſt ꝓprie famulus qui ex ꝓpria ſeruoꝝ familia naſcit̃. et dꝛ famulus quaſi vnus ex familia. ¶ Sed ſeruus dꝛ ex cõditione ſeruitutis a ſeruio is. ¶ Hoc mancipiũ pij. id eſt ſeruus. ab hec manus ⁊ capio capis. Cliens a cleo es. pro inclinare. ¶ Hic ⁊ hec verna ne. a vernus a. um. dicitur. i. famulus pulcer ſeruiẽs q̄ vernat in domo militũ vel diuitũ in pulchritudine veſtiũ. vnde hic ⁊ hec vernula le. diminu. ⁊ hic vernaculus li. ⁊ hec vernacula le. ꝓ verna. ¶ Hic miniſter ſtri. de miniſtro as. aui. are. dꝛ. et hic miniſtratoꝛ oris. de miniſtro as. dicit̃. Hic puer ri. de pus ris. i. cuſtodia. vñ q̄dã. Pone pueros in pure. i. in cuſtodia. Uel puer dꝛ a punio is. q: pueri debent puniri ⁊ coherceri verberibus ne in vitioꝝ precipiciũ delabantur. Et nota ꝙ tribus modis dicitur puer. Natiuitate. vt puer natꝰ eſt nobis. Etate. vt decẽnis nouẽnis. Obſeq̄o. ⁊ fidei puri

Aſſecla.
Satrapa.
Satelles.

tate. Ut dñs ad hieremiã. Puer meus es tu. noli timere. ⁊ hoc vltimo modo hic accipit. ¶ Hic ⁊ hec aſſecla cle. ſincopat̃ de aſſecula. i. comes vel ſeruus q̃ ſequit̃ aliquẽ. ⁊ dr de aſſequoꝛ ris. ¶ Hec ſatrapa pe. dr de ſatis aduerbio qualitatis. Et dicitur ſatrape vno modo ſapiẽtes iudices vel reges. Et dicitur quaſi ſapiẽtes vel potentes. (anglice a Wyſe iuge. a kynge. a duke. a mayre of a prince. oꝛ a cytezyn) ¶ Hic ſatelles itis. ꝓprie eſt miniſter crudelitatis ⁊ ſcelerum miles. tyrãnus. malefactoꝛ. ſocius latronũ. domeſticus. (anglice a cachepoll. oꝛ a baly erronde) Et dicitur a ſatiſfacio cis. Et ſatelles dicit̃ qui heret alteri iuxta latus ad cuſtodiã. ⁊ tũc deriuatur a latus eris. vel ab alter. q̃a adheret alteri iuxta latus ad cuſtodiam. quilibet tñ miles poteſt dici ſatelles. Unde hoc ſatellicium cij. i. officiũ vel exercitium vel ſtipẽdiũ. vnde ⁊ cuiuſlibet officij et cuiuſlibet artificis ſuum eſt ſatellicium et non tñ militie.

Cancellus/ poꝛus/ foꝛus/ atqꝫ feneſtra/ foꝛamen
Cancellum muri quadꝛatum dico foꝛamen.
In quo ſunt ſolite ſibi nidificare columbe
Cancellus templi pars intima dicitur eſſe.
Eſt cancellare que ſunt damnanda notare
Nomina per medium que ſignant linea ducta
Qui male ſcripta linit: hic cancellarius extat
In cruce cancellat pꝛo nobis bꝛachia chꝛiſtus

Foramen.
Porus
Forus
Feneſtra
Cancellus eſt equiuocũ
Notabile.

¶ Iſta noĩa ſunt idẽ in ſignificatione cũ hoc noĩe hoc foramen inis. ¶ Hic cancellus li. ¶ Porus ri. ⁊ eſt minimũ ⁊ ſubtile foramen in coꝛpoꝛe ꝑ q̃d ſudoꝛ emanat. i. fluit. ¶ Hic forus ri. vñ foro as. aui. i. cauare. vel de foro as. dr hoc foramen inis. ⁊ eſt forus foramen in naui ꝑ q̃d remus exit. Unđ Lucanus. Ad ſummos repleta foros. ¶ Hec feneſtra ſtre. dr de fero fers. et extra. quaſi ferens lumen ab extra. ¶ Hic cancellus li. dr de hic cancer cri. Et eſt equocum. Nã cancellus eſt foramen quadratũ in pariete. in quo colũba nidificat. Et cancellus dr intima pars eccleſie. Et cancellus dicit̃ aula palatij. Unde cancellarius dr qui habitas frequenter in cancello palacij. Et eſt officiũ cãcellarij ſcripta regis vel pꝛincipis inſpicere. et male vel falſe ſcripta cancellare. ⁊ bene ⁊ fideliter ſcripta ſignaculo ſigilli imprimere. Cancellare eſt notare nomina. i. verba damnoſa. cũ vna linea ducta per medium illoꝝ falſoꝝ verboꝝ. vt hic. Item cancellare eſt trãſponere manus vel brachia. Unde Chriſtus dicitur cancellaſſe manus ſuas in cruce pꝛo nobis.

Foſſa/ ſpecus/ fouea/ ſpelũca/ cauerna vel antrum.

Scrobs ſcrobis ē fouea ſꝫ ſcobs ſcobis vſū fit illa.
Traco vel amfractus cauꝰ/his addatur abyſſus.
Unde fluunt ymbꝛes/celi cataracta meatus

¶ Iſta noīa ſunt eiuſdem ſignificationis cum hoc nomine hec foſſa foſſe. et deriuatur de fodio dis. fodi. ¶ Hoc ſpecus ris. hoc ſpecū ci. hic ſpecus ci. hec ſpecus cus. cui. vel hoc ſpecu indeclinabile in ſingulari numero. ¶ Hec fouea uee. a foueo ues. dicitur. i. foſſa. ſed fouea eſt naturalis foſſa. Foſſa vero artificialis. Indifferenter tamen fouea et foſſa accipiuntur. Item fouea ꝓprie eſt ſpelunca ſubterranea vbi aliquid fouetur. Unde illud. Uulpes foueas habent et volucres celi nidos: filius autē hoīs non habet vbi caput ſuum reclinet. Unde hec fouella le. diminutiuū. ¶ Hec ſpelūca ce. de ſpeleum dicitur. ⁊ eſt ſpeleū grece idem qđ ſpelūca latine. ¶ Hec cauerna ne. ab hec cauea cauee dicitur. ¶ Hoc antrum tri. eſt grecum idem qđ ſpelunca latine. ¶ Hec ſcrobs bis. dicitur de ſcrofa fe. pꝛopꝛie fouea quā ſcrofa. i. ſus facit. Nota differentiā inter ſcrobs bis. ⁊ ſcobs ſcobis. Scrobs bis. eſt fouea. i. foſſa. Sed ſcobs bis. eſt illud qđ eiicitur de foſſa. ſ. purgamētum foſſe. Sed pꝛopꝛie eſt purgamentū domus. vnde ſcobo as. are. i. mundare purgare ꝓprie domū. Unde verſus. Tilia ſcoba leuat: ſed ſcobs bis aſpera planat. Item ſcobs bis. eſt inſtrumentum ferreum quo ligna planantur. ⁊ dr̄ de ſcobo. ¶ Traco onis. media coꝛrepta eſt via ſubterranea. ¶ Hic amfractꝰ us. ui. de am et frango gis. ¶ Hic cauus ui. de cauo uas. dicitur. ¶ Hec abyſſus ſi. dr̄ de a qđ eſt ſine ⁊ byſſus qđ eſt clarus. quaſi ſine claritate. ¶ Hec cataracta te. eſt via ſubterranea qua aqua ſub terra diſcurrit. vnde per tranſlationem in celo dicūtur cataracte nubes/vel diſcurſus ceu meatus pluuiarum vel tonitrua.

Foſſa
Specus
Fouea
Spelunca
Cauerna.
Antrum
Scrobs
Scobs
Traco onis
Amfractꝰ
Cauus
Abyſſus
Cataracta

Raptoꝛ vel pꝛedo/latro/latrunculus/⁊ fur
Sunt ⁊ ſtratilates/abigei/viſpiliones
Tempoꝛe nocturno fur aufert: latro diurno
Uiſpilio/quaſi vi ſpolians de iure vocatur
Quoſdam ſtratilates quaſi ſtrata dico latētes
Qui pecus aūt pecudes abigunt/hi ſunt abigei

¶ Noīa hic poſita cōueniunt in ſignificatione cū hoc noīe hic et hec fur furis. a furnus na. um. dr̄. i. obſcurus/niger. et dr̄ fur. quia noctis vtatur tēpore. Pꝛopꝛie quidem fur eſt qui de nocte vadit ⁊ perfodit domos. ⁊ de fur hic furunculus li. diminutiuū. ⁊ hoc furtum ti. Et eſt furtum aliene rei inuito dn̄o abſtracto. ¶ Latro vero qui latet in ſyluis ⁊ expoliat trāſeuntes. vn̄ latrūculus li. diminu. et dr̄ de lateo es.

Fur furis
Latro

Predo
Raptoꝛ.
Stratilates.
Viſpilio.
Abigeus
Abiges

¶ Hic predo onis. de hec preda de. dr. ¶ Hic raptoꝛ oris. de rapio pis. dr. ¶ Stratilates dr̄ latrones quaſi latētes in ſtratis vñ videtur cōponi. ¶ Hic viſpilio onis. cōponit de vi et ſpolio as. vñ viſpilio quaſi vi ſpoliās dr. ¶ Hic abigeus gei. ⁊ hic abiges gis. qđ idem eſt ꝓprie fur armētoꝝ ⁊ pecoꝝ. eo ꝙ abigat illa alioꝛſum. vt ꝯpetentius illa furari poſſit. Itē abigeus gei. i. q̄ pecoꝛa terre facit/ vel cum virga/ vel cū mantello. ⁊ dr de obigo gis. abegi abactum tu. i. fugare ſeparare. de vno loco ad alium agere.

Rumphea vel framea gladius vel mucro/ enſis
Addatur ſica: ſicarius exit ab illa

Gladius
Rūphea.
Framea
Mucro
Enſis
Enſiculus
Enſifer.
Sica

¶ Iſta noīa ſunt idem in ſignificatiōe cū hoc noīe hic gladius dij. ¶ Hec rūphea phee. gladius flāmeus ⁊ verſatilis bis acutus. ante poꝛtas paradyſi poſit⁹. ¶ Hec framea mee. a ferrū dr quaſi ferrea. gladius ab vtraq; parte acutus. vel a fremo is. qꝛ fremere facit meticuloſos. Hic gladius dij. dr de hec gula le. Et hoc intereſt inter gladiū ⁊ enſem. nā enſis tm̄ de ferro eſt. ſed gladi⁹ totus eſt. ¶ Hic mucro onis. de mucros grece qđ eſt longū latine. ⁊ ꝓprie mucro eſt cuiuſlibet teli acumen. ſed ponit ſepe ꝓ gladio. ¶ Hic enſis. a ſeco as. dr ſm Hug. vñ enſiculus li. dimī. ⁊ enſatus a. um. i. cū enſe armatus et enſifer a. um. q̄ fert enſem. ⁊ hoc enſicrū cri. occiſio facta p enſem. ¶ Hec ſica ce. ꝓprie eſt abſconditus gladius in baculo qualem habent latrones inſidiantes viantibus.

Eſt ſtillus graphiū/ calamus ſcriptoꝛibus aptus.
Atq; pugillaris fertur/ capiente pugillo.

Graphium.
Stilus.
Calamus.
Pugillaris

¶ Iſta ſunt eiuſdē ſignificatiōis cū hoc noīe hoc graphiū phij. ⁊ dicitur graphiū vel graphius phij. ſcriptura. ¶ Stilus li. a ſto as. qa ſtat in cera. ¶ Hic calamus mi. ꝓprie eſt cāna vel ſtipula ſegetis: qꝛ ex immiſſo flatu caleſcit. ⁊ ponit pro ſtilo vel pēna. qꝛ cū illo ante inuentionē penne ſcribebant. ¶ Hic pugillaris ris. i. graphiū. Et deriuatur de hic pugillus li.

Gratuloꝛ exulto/ letoꝛ/ plaudoq; reſulto
Gaudeo tripudio vel ouo cum iubilo pſallo
Iocundoꝛ ſimul exhilaro ſit in his hilareſco

Gratuloꝛ
Exulto
Letoꝛ
Plaudo
Reſulto
Gaudeo

¶ Oīa iſta verba idē ſignificāt. Gratuloꝛ aris. verbum deponēs. de gratus a. um. ¶ Exulto as. aui. are. frequētatiuum de exilio lis. liui. vel exiluj lire. exultū tu. u in o fit exulto tas. ¶ Letoꝛ aris. verbū deponens. de letus a. um. ¶ Plaudo dis. plauſi dere. i. gaudere. ⁊ cōponitur applaudo dis. de ad ⁊ plaudo dis. ¶ Reſulto tas. taui. tare. frequētatiuū de reſilio is. reſultū tu. u in o. fit reſulto as. ¶ Gaudeo des. gauiſus ſum. dere. verbū neutropaſſiuū. vnde hoc gaudium dij.

et hoc gaudiolū li. dimiñ. ¶ Tripudio as. de hoc tripudiū dij. vñ hic tripudiator oris. ⁊ tripudiatrix cis. ¶ Ouo ouas. aui. are. i. gaudere. Iubilo as. aui. are. de hic iubilus li. Pſallo lis. pſalli. lere. caret ſupinis. vbū neutrū. ¶ Iocūdor aris. atus ſum dari. dicitur de iocundus da. dum. et ꝓducit primā ſyllabam iocundus et iocūdor. ¶ Exhilaro as. cōponitur de ex ⁊ hylaro as. et ſcribuntur cū vno l. hilaris. hilaro exhilaro/hylariſco cis. Item reperitur hilareſco cis. ⁊ tunc venit de hoc verbo hilareo es. addita co.

Tripudio. Ouo Iocundor. Exhilaro.

Gybbus vel ſtruma: fertur pars turgida dorſi.
Iſtinc gibboſus ſtrumoſus dicitur inde.

¶ Iſta duo noīa idē ſignificant. ſed ſic differūt. qꝛ gybbus eſt tumor in dorſo. vñ gybboſus a. um. Et hic gybber bri. i. gybbus. vel ille qui habet gybbum. ¶ Hec ſtruma me. eſt tumor in pectore. ⁊ dr̄ de ſtruo ſtruis. vnde ſtrumoſus a. um. et hec ſtrumoſitas.

Gybbus Struma

Horreo formido: metuo timeoqꝫ tremeſco
Et tremo cū paueo: trepido/pauidoqꝫ paueſco

¶ Iſta noīa idē ſignificant. Horreo es. rui. ere. qđ cōponitur exhorreo es. vñ horridus a. um. Formido as. et cōponitur reformido das. Metuo is. tui. ere. ſine ſupino. Timeo mes. mui. timere. ſine ſupino ¶ Tremiſco cis. inchoatiuū de tremo is. mui. cōponit̄ cū con. ⁊ dicitur cōtremo is. inchoatiuum de cōtremiſco. Et de tremo hic tremor oris. ⁊ tremebūdus a. um. ⁊ tremulus a. um. vñ tremulo as. ⁊ tremefacio cis. ⁊ tremiſco cis. ꝑ ꝯpoſitionē. Tremo neutrū eſt facit preteritū ui. ⁊ ſupina itū. cū ꝯpoſitis. exceptis tremefacio ⁊ tremefio que faciūt tremefactū tu. ¶ Paueo es. ui. ere. ſine ſupino. ⁊ componitur cū ex. ⁊ dr̄ expaueo es. vñ expaueſco cis. inchoatiuū. De paueo pauidus a. um. Vñ pauido as. ⁊ de paueo paueſco cis. inchoatiuū verbum. Trepido as. aui. de trepidus a. um. dicitur.

Horreo. Tremiſco Tremo Tremulo. Paueo Pauido

Ignis et igniculus/fornax focus atqꝫ caminus
Eſt rogus atqꝫ pyra: fornacula iungitur iſtis

¶ Iſta noīa ſunt idē in ſignificatiōe cū hoc noīe hic ignis nis. qđ cōponit̄ de in qđ eſt non. et gigno nis. quaſi non gignens. qꝛ nihil ex ſe gigni poſſit: ſꝫ cōſumit cūcta que reperit. vnde igniculus. ¶ Hec fornax nacis. a fos qđ eſt ignis. ⁊ dicitur fornax quaſi fos vrna vngens. vnde hec fornacula le. vel hoc fornaculū li. in eodem ſenſu. ambo diminutiua. ¶ Hic focus ci. de foueo ues. dicitur. ⁊ eſt focus quicquid fouet ignem. ignis eſt ipſa flāma. ¶ Hic caminus ni. de campſo as. dicitur. quod idem eſt qđ flecto tis. ⁊ dicitur ſic quia flāmas in ſe reflectit. ¶ Hic rogus gi. a rogo as. dicit̄. Et eſt rogus ignis pro mortuo. ſed eſt proprie compoſitio lignorū priuſqꝫ corpus impoſitum eſt. ¶ Hec pyra re. dicitur ignis. a pyr grece qđ eſt ignis latine. ſed hec

Ignis Fornax. Focus Caminus Rogus. Pyra

pirra re. ꝓprium nomen mulieris. Vnde vſus. In feruente pyra calet ouum femina pirra. Et eſt rogus dum accenſus eſt. Pyra dum ardet. Buſtum poſtq̄ arſerit.

Ianua/porta/fores bifores: ſunt hoſtia value.

Porta

¶ Iſta noīa vnū ſignificāt cū hoc noīe hec ianua e. Et eſt ianua ꝓprie primus ingreſſus primus introitus. Vel ianua eſt oſtiū quale videmus in celariis per qđ videri poteſt intus ⁊ extra. ⁊ dr̄ a iano deo prīcipii. qꝛ ianus fingitur videri ante ⁊ retro. ¶ Hec porta te. ꝓprie eſt ciuitatis. Cū eni antiqui ciuitatē aliquā volebāt edificare in circuitu ducebāt aratrū ne terrā tangeret ⁊ portabant. Poteſt etiā ab aliis dici porta ab exportatiōe vel importatione rerū per eā. ⁊ a porta hec portacula le. ⁊ hec portella diminutiua. ⁊ hic portitor ris. i. ianitor ⁊ hic portenſis ſis. eodē. ⁊ hic porticus us. ui. domꝰ illa que preeſt foribꝰ. ⁊ dr̄ ſic qꝛ ibi ſit tranſitus. ⁊ nō ſtandū ſit quaſi porta. vel porticus ibi ſit aperta.

Fores
Hoſtium
Valua.

¶ Fores ſunt que extra voluūtur. ⁊ dicunt̄ de foris. Cōponitur cū bis: et tunc bifores. ⁊ ſunt duplices fores. ¶ Hoſtium hoſtii ab hoſtis dū q̄ hoſtem morat̄. ibi eniȝ aduerſariis noſtris nos obiicimus. ¶ Hec valua ue. a voluo uis. dr̄. Et ſunt value que intus aperiuntur ⁊ voluūtur. ⁊ ſunt duplices ⁊ replicabiles. qꝛ in ſe replicantur cum aperiuntur. Valua a velo. quia a ſe velent.

Inſanus/vehemēs: vecors: veſanus/et excors
Secors et demens bacchans: cerritus/et amēs

Inſanus
Vehemēs
Vecors
Veſanus
Excors
Bacchans
Cerritus

¶ Iſta noīa ꝯueniūt in ſignificatione. ¶ Inſanus a. um. qđ ꝯponit̄ de in ⁊ ſanus. ¶ Hic ⁊ hec ⁊ hoc vehemens tis. cōponit̄ de ve ⁊ hemo es. ⁊ hec mens tis. vñ vehemēs quaſi ve habēs in mēte. ¶ Hic ⁊ hec ⁊ hoc vecors cordis ꝯponit̄ de ve ⁊ cor cordis. vñ vecors quaſi ve habens in corde. vel componitur de ve qđ eſt ſine ⁊ cor quaſi ſine corde. ¶ Veſanus a. um. de ve ⁊ ſanus a. um. quaſi nō ſanus/vel ſine ſanitate. ¶ Hic ⁊ hec ⁊ hoc excors dis. cōponit̄ de ex prepoſitione ⁊ cor cordis. Hic et hec ⁊ hoc ſecors dis. de ſe qđ eſt ſine et cordis. Hic ⁊ hec ⁊ hoc demens. de de ⁊ mens tis. ¶ Hic ⁊ hec et hoc bacchans tis. de bacchor ris. i. furere vel inſanire. ¶ Cerritus a. um. de ceres reris. dea frugū in feſto cuius ſolebant furere ⁊ inſanire. ſicut in feſtis bacchi. Hic ⁊ hec ⁊ hoc amens tis. de a qđ eſt ſine. et mens mentis. quaſi ſine mente.

Tartarus/infernꝰ: acheron/ſtix/orcus/auernus
His herebum baratrum/cōiungas atq̄ gehennā

Infernus

¶ Iſta noīa ſignificant idē cū hoc noīe hic infernus ni. quod declinatur in plurali hec inferna noꝝ. neutri generis. Et dicitur de infra quia in inferiori parte terre eſt. vel infra terram. quia ſicut cor hominis eſt in medio corporis. ita infernus in medio terre eſſe perhibetur

¶ Hic tartarus ri. ꝛ pluraliter hec tartara oꝝ. dꝛ a tartar⁹ vel a tartari grece qđ eſt horrere latine ꝛ tremere. Et eſt tartarus ꝓfundiſſimus locus infernoꝝ. de quo neminē extrahit deus. Illis enī eſt fletus ꝛ ſtridoꝛ dentiū. horroꝛ tenebraꝝ. tremoꝛ frigoꝛis. Vñ tartarus a. um. ꝛ tartarin⁹ a. um. ¶ Hic acheron ontis. dꝛ ab a qđ eſt ſine ꝛ chere ſalus quaſi ſine ſalute ꝛ ſaluatione. ¶ Hec ſtix gis. i. fluui⁹ infernalis. ꝛ dꝛ de ſtigo as. i. ſtimulo as. quia valde ſtimulat et anguſtiat potātes de eo. Vel dꝛ a ſto as. quia ſemꝑ ſtat ad penam. vel a ſtatim quia ſtatim interficit. Vel a greco ſtigeſtos qđ eſt triſticia. q̄a triſtes facit. ꝛ quia triſticiā gignit. Et ſepe ponitur pro inferno. Vñ ſtigius a. um. et hic ꝛ hec ſtigialis ꝛ hoc le. ¶ Hic oꝛcus ci. dicit de oꝛce grece quod eſt capere latine. quia quos capit ſemel iterum non reddit. ¶ Hic auernus ni. componitur de a qđ eſt ſine. et ver. quaſi ſine vere. i. delectatione. ¶ Hic herebus bi. de horreo dicitur. ¶ Hoc baratrū eſt nomen nimie ꝓfunditatis vel altitudinis. Et eſt dictum baratrum quaſi voꝛatrū. i. voꝛago atra ex ꝓfunditate. quia oīa deuoꝛat. et qñqꝫ dicitur infernus. et qñqꝫ profundiſſimus locus inferni. a quo deus neminem extrahit. qñqꝫ foſſa. qñqꝫ gurges vertiginoſus. qñqꝫ venter. Unde baratro onis. i. leccatoꝛ. quia oīa baratro. i. ventri cōmittit. ¶ Hec gehenna ne. dicitur de ge qđ eſt terra. ꝛ hemon ꝓfundum. quia in profunditate terre eſt.

Tartarus.
Acheron.
Stix
Orcus
Auernus.
Herebus
Baratrum
Gehenna.

Eſt iuncus/biblus/cyꝛpuſqꝫ/papyꝛus/arundo
Cum canna/calamus ſimul eſt his aſſociandus.

¶ Iſta noīa cōueniunt in ſignificatiōe cū hoc noīe hic iūcus de iungo gis. eo ꝙ aliq̇d cū eo iūgitur vel ligat. vñ hic iunculus li. diminutiuū. qꝛ iūctis radicibus hereat. hoc iuncetū ti. locus vbi iunci abundant. ꝛ iūceus a. um. de iūcis exiſtens vel ad iuncos ꝑtinens. ꝛ inde hec iūcata. i. lac concretū ꝛ iuncis inuolutū. ¶ Hic biblus bli. a bibo bis. q̄a aquaꝝ eſt bibulus. ¶ Hic cirpus pi. a carpo pis. vñ cirpi⁹ a. um. ¶ Hec papyr⁹ ri. a pyr grece qđ eſt ignis latine. eo ꝙ igni ꝛ cremare eſt aptus. ¶ Hec cāna de cano is. dꝛ. qꝛ in eo canitur. Vñ hoc cannetū ti. locus vbi canne creſcunt. ꝛ hec cannula le. ꝛ hec cannella le. ambo diminutiua. ¶ Hic calamus mi. a caleo es. i. canna vel ſtipula ſegetis. qꝛ ex immiſſo flatu caleſcit. Vñ calamizo as. i. lete cantare. et calamos poſt meſſoꝛes colligere. Et hec calamitas atis. i. miſeria dicta a calamo. Cāna que eſt inanis ꝛ vacus. ꝛ ad inſtar calami. proprie quidē eſt calamitas qñ aliq̇s nō habet in ſpe nec in re. nec exterius. nec interius. ſicut canna vacua eſt ꝛ exteri⁹ ꝛ interius. ¶ Hec arundo inis. ab areo es. dꝛ. q̄a cito aret. ꝛ ꝓprie dꝛ foliū dependens: ſed ſimpliciter ſepe ponitur pro cāna. vnde arundineus a. um. ꝛ hoc arundinetum ti. locus vbi arundines creſcunt.

Juncus
Biblus.
Cirpus.
Papyꝛus
Canna
Calamus.
Arundo

Suffio/thurifico/ſuffumigo cum quibus addo

Incenſo ſenſum dedit iſtis vſus eundem
Suffio ſumatur quod ſic autore probatur
Et ſuffire loquum ſumpta properabat acerra

Suffio ¶ Iſta verba habent ⁊ eãdem ſignificationẽ. ¶ Suffio fis. fiui. fire
Thurifico de ſub ⁊ fio fis. ⁊ tunc ſuffio eſt actiuum (anglice to enſenſe) ¶ Thu
Suffumigo rifico as. de thus ris. ⁊ facio cis. ¶ Suffumigo gas. de ſub et fumi-
Incenſo go as. ¶ Incenſo as. de in ⁊ cenſo as. vel deriuatur ab incendo dis.
quia thurificantes incendunt thus. Incenſo as. verbum frequẽta-
Acerra. tiuũ de incẽdo dis. ¶ Hec acerra re. i. thuribulũ. Ille vltimus ver-
ſus eſt verſus Virgilii inductus in exemplum quomodo ſuffio fis.
idem eſt q͛ thurificare vel ſuffumigare.

Interimit/perimit/interficit/⁊ necat: occat.
Occidit. mactat/extinguit ſiue trucidat
Suffocat/iugulat/funeſtat/ſiue ſudillat
Mortificat truncat/diſterminat: examinatq;.

Interimo. ¶ Iſta verba cõueniunt in ſignificatiõe cũ hoc verbo interimo mis
Perimo q͛ cõponit̃ de inter ⁊ emo is. emi ere. ¶ Perimo is. de ꝑ et emo is.
Neco ¶ Interficio cis. de inter ⁊ facio. ¶ Neco as. cui. are. et ↄponit̃ ene
Notabile. co/ꝑneco as. Et nota ꝙ neco as. ⁊ oĩa ſua cõpoſita faciunt preteritũ
in aui. vel in ui. vt neco as. aui. vel necui. ⁊ ſupina in atũ. vel in ectũ
vt necatũ tu. vel nectũ tu. vt dicit Hug. ¶ Occo as. aui. are. de ob
Occo et ceco deriuat̃. ⁊ ꝓprie occare eſt cũ ruſtici aratione ⁊ ſatione dimiſ
ſis. grãdes glebas cedũt. ⁊ ligonib⁹ frãgunt: ſed ponit̃ pro ſcindere/
ſecare ⁊ trũcare. vñ hec occa ce. quoddã inſtrumentũ ad ꝓſcindẽdũ
terrã aptũ. ſicut raſtrũ. ⁊ cõponit̃ occo exocco as. ⁊ eſt actiuũ cũ ſuis
Occido. ↄpoſitis. ¶ Occido dis. di. ere. penultima ꝓducta. de ob. ⁊ cedo dis
Macto di. ere. penultima ꝓducta. ceſſum ſu. in ſupino. ⁊ eſt actiuũ. ¶ Ma-
cto as. aui. are. i. interficere. vñ hoc macellũ li (anglice a boucherye)
q: ibi mactant̃ pecora. vñ hic macello onis. ⁊ hic macellarius rij. qui
Extinguo. pecora mactat ⁊ vẽdit carnes. ¶ Extinguo is. xi. guere. de ex ⁊ ſtin-
Trucido guo guis. q͛ nõ eſt in vſu. ¶ Trucido as. aui. are. de trux cis. dicit̃.
Suffoco ¶ Suffoco as. aui. are. media ꝓducta cõponit̃ de ſub ⁊ hec faux cis
Iugulo. ¶ Iugulo as. de hec gula le. dr. ¶ Funeſto ſtas. de funeſtus a. um.
Sugillo ¶ Sugillo as. de ſuggero ris. ⁊ eſt ſugillare/ſuffocare/ſtrangulare/
vel manũ gule dare. et eam ſtringere. ⁊ tũc dr quaſi ſuggulare. i. ſub
Mortifico gula capere. ¶ Mortifico as. aui. are. de mors tis. ⁊ facio cis. Trun
Diſtermino co as. aui. are. de trũcus ci. dr. ¶ Diſtermino as. de dis ⁊ termino as
Examino ¶ Examino as. aui. are. de ex et animo as. cõponit̃. ⁊ eſt idem quod
debilitare/terrefacere/vel vitam alicuius rapere.

Veneficas/magicas/dicas lannas/quoq; ſagas.

[illegible]

Iſtis ſignantur eadem quibus aſſociantur.
Hec incantatrix/ſtrix/ſagana/pꝛeſtigiatrix.

¶ Iſta noīa ſunt eiuſdem ſignificationis. Hec venefica ce.(anglice Witche)et dr̄ a venenū ⁊ facio cis.⁊ pōt declinari mobiliter.veneficus a.um. ¶ Hec magica ce.vel magicus a.um. ¶ Hec lanna ne.a lanio as.⁊ dr̄ lanna quaſi lania a laniando.ſ.pueros.Fabule fingunt lānas clauſis ianuis intrare ⁊ infantes corrūpere ⁊ laniare.⁊ poſtea viuos reſtituere.⁊ habēt hoīs vultū ſed corpus beſtiaꝝ. ¶ Hec ſaga ge.a ſagio gis.i.ingenioſe aliquid facere.⁊ eſt ſaga ingenioſa vel incātatrix vel diuinatrix.vñ hec ſagana fuit nomen cuiuſdā incātatricis.Sed ponit modo ꝓ qualibet incātatrice. Itē ſagana eſt genꝰ gūmi vel veſtis. ¶ Hec incātatrix cis.ab incāto as.dicitur incātare.(anglice to enchaūte)ſicut faciūt magice. ¶ Hec ſtrix ꝓprie eſt quedā auis nocturna de ſono vocis dicta.qñ enī clamat ſtridet.hec auis ſcʒ ſtrix vulgo dr̄ amare pueros.vñ ⁊ lac p̄bere fertur naſcētibus.et dr̄ a ſtrideo es. ¶ Hec pꝛeſtigiatrix cis.de hoc pꝛeſtigiū gij.dr̄.et eſt pꝛeſtigiū quedā ſpecies magice artis.ſ.humanoꝝ dr̄ ſenſuū illuſio.et dr̄ pꝛeſtigiū a pꝛeſtringendo:qꝛ aciem oculoꝝ p̄ſtringit per p̄ſtigiū incredibiles rerū mutationes videnť fieri.vt terre cumulus videtur caſtrū.lapis videtur talentū.ſeges cohoꝛs militū galeata.

Venefica
Magica
Lanna
Saga
Incantatrix
Strix
pꝛeſtigiatrix

Hiſtrio vel palpo/mimus/vel geſticulatoꝛ/
Eſt ebulo/nebulo/paraſitus/ſcurra leccatoꝛ
Sic pantomimus/comedus/vel ioculatoꝛ
De ſerpente nepa dictos/his adde nepotes.

¶ Iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificatiōis. Hyſtrio onis.(anglice a iougler.oꝛ hercamit a bourder.)Et dr̄ hyſtrio ab hyſterion grece qđ eſt teſticulare latine. ¶ Hic palpo onis.de palpo as.aui.are.i.adulari. ¶ Hic mimus mi.dr̄ ioculatoꝛ.⁊ ꝯponitur cū panteo qđ eſt deꝰ.⁊ dr̄ pātomimus mi.i.deus/vel dñs/vel magiſter/vel princeps mimoꝝ. ¶ Et nota ꝙ q̄ mimo vel hmōi ioculatoribꝰ donat xenia.nō minus arguit ꝙ̄ ſi dyabolo ſacrificiū immolaret.vnde quidā.Mimo donare thus eſt dare et demonizare. ¶ Hic ioculatoꝛ oris.a ioculoꝛ aris.hic epulo nis.ab hoc epulū li. ¶ Hic nebulo nis.a nebula le. Hic paraſitus ti.a parapſis dis. ¶ Hic ⁊ hec ſcurra re.de ſequoꝛ ris.⁊ hec curia rie.dr̄ cōponi.⁊ eſt ſcurra leccatoꝛ/vaniloquus ꝓprie.⁊ dr̄ ſcurra qui ſeqˀtur curiā grā cibi.ꝙ aūt dr̄ ſcurra quaſi ſcutellā radēs vel rodēs ethimologia eſt ⁊ nō cōpoſitio. ¶ Hic leccatoꝛ dr̄ de hec leca ce.⁊ eſt leca ꝓprietas ligēdi.de lingo gis.linxi.lictū tu.dicit. ¶ Hec leccacitas.i.ꝓprietas lingēdi.hic leccatoꝛ.hec leccatrix. ¶ Hic comedus di.a comedia dicitur.vel a comos qđ eſt villa. ¶ Hic nepos tis pro leccatore dicitur.Et hec nepa pro quadam ſerpente.

Hiſtrio.
Palpo.
Mimus
Notabile
Ioculatoꝛ
Nebulo
Scurra.
Leccatoꝛ
Comedus
Nepos

¶ Calx ſcrupus et ſcrupulus mola/cacullus atqꝫ molaris
Addatur cautis: quia ſepe fit obuia nautis
Petra: lapis: ſaxum: ſcopulus: ſilexqꝫ lapillus

Petra
Lapis.
Lapillus
Saxum
Silex

¶ Iſta noīa ſūt eiuſdē ſignificatōis. Hec petra tre. dr̄ de petros grece qđ eſt durū latine. vñ petroſus a. um. vel petra de pes ⁊ tero ris. Uñ petra quaſi pede trita. Hic lapis dis. de laos grece qđ eſt lapis latine dr̄. vñ hic lapillus li. Hoc ſaxū xi. de ſcido dis. dr̄. vñ ſaxeus a. um. et ſaxoſus a. um. hic ſcopulus li. vñ ſcopuloſus a. um. Hic et hec ſilex cis. i. lapis durus ſic dicꝰ. qꝛ ab eo ſaliat ignis. vñ ſilicus a. um et ſiliceus a. um. de ſilice exiſtēs/vel ad ſilicē ptinēs. hic lapillꝰ li. diminutiuū de lapis.

Calx
Scrupulus.
Mola
Calculus.
Cautis

¶ Hic calx cis. minimus lapis. a calco as. dicitur ¶ Hic ſcrupus pi. paruus lapis aſper. a ſcrutor. vnde hic ſcrupulus li. diminu. ¶ Hec mola le. dr̄ de molo lis. ¶ Hic calculus li. diminutiuum de calx cis. Hic molaris de hec mola le. dr̄. ¶ Hec cautis de caueo es. dr̄. quia caueri debet a nautis.

Eſt thorus/⁊ ſtratum/lectū/thoreuma/grabatū.
Accubitus/his dormitoria/iunge cubile.

Thorus
Lectus.

¶ Iſta noīa idem ſignificant. Hic thorus ri. et dr̄ de torqueo es. hoc ſtratum ti. de ſterno nis. ſtraui. ſternere dr̄. ¶ Hic lectus cti. de lego gis. dr̄. vnde hic lectulꝰ li. diminutiuū. ⁊ hec lectica ce. currus in quo ſternitur lectus. vel dr̄ lectica ſm quoſdā a lectis herbis. et eſt idem qđ thorus.

Thoreuma.
Grabatū

¶ Hoc thoreuma atis. ⁊ eſt nomen grecū. ¶ Hoc grabatum ti. et dr̄ a grabaton grece. qđ eſt caput latine. hic accubitus us. ui. de accumbo bis. hoc dormitoriū rij. de dormio mis. dicitur. hoc cubile lis. dr̄ de cubo as. aui. are.

Phebe/vel luna/tytania/cinthia/mene
Ac nouitas lune neomenia dicitur eſſe

Luna
Tytania
Mene.

¶ Iſta noīa vnū et idē ſignificant. hec phebe es. Hec luna de luceo ces. dr̄. ¶ Hec tytania nie. dr̄ de tytan anis. qđ eſt ſol. ¶ Hec cīthia cinthie. de cinthiꝰ thij. qđ eſt ſol dicit̄. ¶ Hec mene dicūt greci vbi nos dicimus luna. Et mene prout eſt luna ꝯponit̄ de neos grece qđ eſt nouū latine. et dr̄ hec neomenia nie. i. nouitas lune. vł noua luna quā nos alio noīe nouiluniū appellamꝰ. de nouꝰ a. um. ⁊ hec luna e.

Cartula/vel carta/codex/liber atqꝫ libellus
Si breue longari licet/⁊ longum breuiari
His codicillus coniungitur atqꝫ volumen

Carta

¶ Iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificationis. Hec carta carte. et dr̄ de ca-

reo es.eo ꝙ caret pilis ⁊ carne. Und̄ hec cartula le.diminutiuū. Hic
codex cis.vn̄ hic codicillus li.⁊ dicitur codex de hoc noīe codex cis.
qđ eſt truncus.quod dicit̄ de codex qđ eſt idem. ¶ Et nota ꝙ codicil **Notabile**
lus non poteſt ſtare in verſu.q̄a iſta ſyllaba di.eſt breuis et ſtat inter
duas longas ſyllabas co ⁊ cil.⁊ ideo nō poteſt in verſu ſtare.et ideo
excuſat ſe autoꝛ cū dicit. Si breue longari. ¶ Hic liber bri.dicitur de **Liber.**
liber a.um. Unde hic libellus li.diminutiuum. Hoc volumen inis.de
voluo is.volui voluere volutum tu.

Guſtu libellum/viſu commendo libellum

¶ Hic ponitur differentia inter hoc libellum cuius pꝛima ꝓducitur **Libellum**
et libellum cuius pꝛima corripitur. Libellum cuius pꝛima longatur
eſt diminutiuum de hoc libum.et eſt libum quidam panis.ſed libellum cuius pꝛima producitur eſt accuſatiuus caſus huius nois hic libellus li.quod eſt paruus liber.

Subligar/⁊ ligula/caligas quia ſubligat alte

¶ Iſta duo noia hoc ſubligar aris.de ſubligo gas. Et hec ligula le. **Subligar**
de ligo ligas ſignificant idem. **Ligula**

Iunge luto/ſcenū/quibus addo/volutabꝛa limū
Cum ſterquilinio/pꝛedictis adiice fimum.
Hinc ſcenolentus: illimus dicitur inde

¶ Iſta noia ſunt eiuſdē ſignificationis.hoc lutū ti.⁊ dr̄.de luo is.hoc **Lutum.**
ſcenū ni.dr̄ de hec cena. ¶ Hoc volutabrū bri.penultima correpta. **Volutabrū**
de voluo is.et ꝓprie volutabrum eſt illud in quo porcus inuoluit ſe.
¶ Limus mi.de hic ⁊ hec leuis ⁊ hoc leue dr̄.⁊ cōponit̄ cum in ⁊ dr̄ **Limus**
hic ⁊ hec illimis et hoc illime.i.purū mundū ſine limo. ¶ Item ſce- **Scenum**
nū cōponit̄ cū lentus qđ eſt plenum.⁊ dr̄ ſcenolentus a.um. ¶ Hoc **Sterqliniū**
ſterquiliniū nij.ſtercus vel locus plenus ſtercoꝛibus. Et dr̄ ſterquilinium a ſtercus oris.et ſtercus a ſterno nis.

¶ Dic mare dicq̃ ſalum dic equoꝛa dicq̃ ꝓfūdū
Dic pelagus/ponthū/freta iungas ⁊ bitalaſſum.
Dic amphitritem: qui circuit ⁊ terit oꝛbem

¶ Iſta noia ſunt eiuſdē ſignificationis cum hoc noīe mare is.et dr̄ **Mare**
a meo as.aui.are.q: in cōtinuo meatu.i.tranſitu eſt. ¶ Hoc ſalum li. **Salum.**
a ſal ſalis.q̄a aqua maris eſt ſalſa. ¶ Hoc equoꝛ ris.dr̄ de equus a. **Equoꝛ.**
um.q̄a eius ſupficies equa eſt.i.equalis.nulla procella mouente ma
re. Similiter mare dr̄ altū.q: altū eſt ⁊ ꝓfundū. ¶ Hoc pelagus gi. **Pelagus**
de pello is.dr̄.q: pellitur huc ⁊ illuc per ꝓcellas ⁊ tēpeſtates. ¶ Hic **Ponthus**
pōthus thi.a pons tis.dicitur per contrarium quia non poſſit ponta **Fretum**
ri.i.habere pontem. ¶ Hoc fretum ti.i.mare. Et dicitur a fretus a.
um.i.impauidus tutus per contrariū.quia fretum reddit pauidum.

amphitrites

¶ Hoc bitalaſſum ſi.i. duplex mare. vbi duo maria cōcurrunt. Et dicitur de bis et calaſſym grece. qđ eſt mare latine. ¶ Hic amphitrites tis. dr ab amphi qđ eſt circum. ⁊ trites qđ eſt tritor. quaſi circumtritor orbis. Et eſt grecū nomen. Unde Ouidius in primo metham. Nec brachiis longe ⁊c. Margine terrarum porrexerat amphitrites et cū verſus ſpondaicus.

Eſt meretrix: ſcortū thays: lupa: capra: chimera.
Poſt nonam proſtans nonaria iungitur iſtis

Meretrix. Scortum. Thays. Lupa Chimera. Nonaria

¶ Iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificatiōis. Hec meretrix cis. Et dr meretrix quaſi mera trica.i. clara trica.i. plica veſtis. ſed ethimologia eſt. cōponit enī meretrix a merces dis. ⁊ trico cas.i. impedio dis. Et dr meretrix quaſi ꝓ mercede hoīem tricas.i. impediēs. Uel deriuatur de mereor reris. q: meretur preciū libidinis. ¶ Hoc ſcortū ti. a ſcortes tis. qđ eſt pellis arietis. Uel dr a ſcorton grece qđ eſt dulce latine. ¶ Hec thays idis. ꝓprium nomen cuiuſdam meretricis. et nunc pro omni meretrice accipitur. ¶ Hec lupa pe. ſimiliter dr meretrix. ¶ Hec capra pre. q: fetet vt capra. ⁊ chimera dr meretrix. vnde quidam. Ois reuera meretrix eſt dicta chimera. Parte leo prima. media caper. anguis in ima. Non moror cetera exponere. q: ſenſus patet intelligenti. ¶ De nonaria rie. eſt meretrix proſtans in nona vel poſt nonā. Proſtare verbū meretricū eſt. nā meretrix ꝓſtat ante hoſtium proſtibuli parata cuilibet cōmiſceri.

Gauſape: menſale: mappas manutergia dicas
Addas mantile: manibus quaſi tela vocamus

Gauſape Menſale Mappa manutergiū Mantile

¶ Iſta noīa idem ſignificant. Hoc gauſape pis. ⁊ dr de gaudium et ſapio ſapis. ¶ Hoc menſale lis. de hec menſa ſe. dr. quia tegit menſam quando comedimus. Hec mappa pe. de manus et pio as. quia piat.i. mundat manus. ¶ Hoc manutergium gii. de hec manꝰ ⁊ tergo tergis. ⁊ eſt proprie manutergium quo manus tergimus. Et poteſt dici menſale. ¶ Hoc mantile lis. dicit de manꝰ et hec tela. quaſi tela pro manibus.

Miles/ eques tyro tyrunculus: atqꝫ quirites
Atqꝫ neoptolomus/ nouus eſt regnator in iſtis

Miles Eques. Tyro.

¶ Iſta noīa ſignificant vnū ⁊ idem cū hoc noīe miles cōis generis. Unde Ouidius in epyſtolis. Neſcio que ſubito facerent michi cauſa dolores. ⁊ rudis ad partus. et noua miles eram. Et dicit miles a mille: q̄a olim mille milites erant in numero. ¶ Hic et hec eques tis. miles. de equus equi dr. ¶ Hic tyro onis. dicit de tyro grece qđ eſt.i. fortis latine. ⁊ eſt tyro nouus miles nouiter ad militiā electus ſic dictus: q: fortis ad hoc officium ſolet eligi. vel q: ad querendū ꝓbitatem ſe anguſtiat. laborando per diuerſa regna. Unde ⁊ tyro grece dr.

anguſtia latine.⁊ de tyro hic tyrūculus li.⁊ hoc tyrocinium nij.noua militia.officiū tyronis rudimētum initiam nouitas militie.hic quiris itis.dicitur de quirinus ni.i.romulus qui cōdidit romā.et ꝓprie quiuis ciuis romanus dicitur quiris. ¶ Hic neoptolomus mi.dicitur a neos.quod eſt nouum.⁊ ptolomus miles.quaſi nouus miles. Uel a neos nouū.⁊ thelomo regno quaſi de nouo regnās.et neoptolomus dicebatur pyrrus filius achillis.

Maceriam/vel maceriem:dic eſſe domoꝛum.
A pariete venit paries:qui iungitur iſtis
Sed muros pꝛopꝛie vel menia dicimus vꝛbis
Dicitur ac vallū/palis ac vimine factum
Hinc inuallare/res eſt includere vallo
Sepibus et ceptis/includitur oꝛtus et aruum.
Indago ſiluas ſiluiſqꝫ letentia claudit
Hinc indagare res exploꝛare latentes

¶ Iſta noīa ſunt idē in generali:ſed differūt in ſpeciali.hec maceria rie.vel maceries ei.dr̄ a macron qđ eſt longū. ¶ Hic paries etis.de par is.i.equus.⁊ ꝓprie iſta tria noīa ꝑtinēt ad domos et manſiones includēdas ¶ Hic murus ri.⁊ hec menia ex.dicunt̄ de munio is.pro defendere.⁊ ꝓprie ſunt vrbis vel ciuitatis quas muniūt.i.defendūt ¶ Hoc vallū li.de vallus li.⁊ eſt vallus.i.palus.ſ.lignū acutū qđ figitur in terra(anglice a ſtake)de validus a.um.quaſi validus palus ⁊ hoc vallū li.cōcathenatura q̄ fit de palis ſuꝑ aggerē. Uel vallū eſt ipſe agger.ſ.illđ molle qđ e terra erigit̄ vt cuſtodia pretēdatur.⁊ eſt vallū inter murū et foſſam.ſic vallū li.eſt locus munit⁹ per vallos.i.palos. Vn̄ Gualterus in alexādreidos. Non opus eſt vallo.i.caſtro. ¶ Nota verſus differentiales vallorū.eſt vallus palus circa caſtrū pre acutus. Nexio paloꝝ ſibi mutua ſit tibi vallū.i.locus q̄ munit talis cōnexio virgaꝝ dr̄ vallū.⁊ de vallū dr̄ vallo as.are.i.munire cum vallo.⁊ inuallo as.i.intus vallare/icludere. ¶ Hec ſepes pis.⁊ hoc ſeptū ti.dicitur de ſepio pis.piui.et ſunt pꝛopꝛie ſepes ⁊ ſepta munitiōes facte circa ortos ⁊ arua ſata cū virgis ⁊ viminibus vel ſpinis ¶ Hec indago inis.ꝓprie eſt inquiſitio vel interrogatio.ſed hic ponitur pro muniminine facto circa ſyluas ⁊ portas.⁊ dr̄ de idago as.aui.are.i.inquirere/exploꝛare res latentes.

Maceria
Paries
Murus.
Vallus
Vallum.
Notabile.
Sepes.
Septum
Indago

Intimat inſinuat/enucleat/atqꝫ reuelat
Deſignat/tetegit/ediſſerit/atqꝫ retexit
Publicat et pandit/enodat/pꝛomit et edit

Nunciat/exponit/elucidat atqꝫ ſerenat
Explicat extricat/declarat et manifeſtat.
Exprimit & reſerat/propalat et indicat atqꝫ
Notificat verbis his ſenſus conuenit idem
Expedit euoluit/aperit nudatqꝫ recludit.

Manifeſto ❡ Omnia iſta verba ſunt eiuſdē ſignificationis cum hoc verbo manifeſto
Intimo as.are.qd dicit de manifeſtus a.um.❡ Intimo as.aui.are.
Inſinuo de in et time grece qd eſt mens latine.❡ Inſinuo as.aui.are.de in
& ſinuo as.cōponitur.Enucleo as.are.de e prepoſitione & nucleo as.
are.quod dicitur de hic nucleus nuclei. Reuelo as.aui.are.de re.et
velo as.are.Deſigno as.are.de de & ſigno as. Unde Horati9.Quid
non ebrietas deſignat aperta recludit.i.quid eſt ita ſecretum quod
Retego. ebrietas non reuelat. Iuxta illud.Ebrius inſipiens pueri dicent tibi
Retexo. verum.❡ Retego gis.retexi.de re & tego tegis.Ediſſero ris.rui.
Pando de re & diſſero.❡ Retexo xis.de re & texo is.texui. Publico cas.de
publicus a.um.i.publicum facere. ❡ Pando dis.pandi.repaſſum
repaſſu in ſupinis.et ſcd̄m aliquos panſum panſu in ſupinis.Enodo
enodas.de e et nodo as. Promo mis.prompſi promere promptum
promptu in ſupino.et componitur depromo/expromo.Edo edis edi
edere.de e & do das. Nuncio cias.are.de nuncius cij.et componitur
Annuncio as.Denuncio as.Renuncio as.Expono nis.expoſui.exponere.de
Sereno ex & pono ponis poſui dicitur. Elucido as.aui.are.de e &
lucido lucidas.❡ Sereno as.aui.are.de ſerenus a.um.Explico as
explicui vel explicaui.de ex & plico plicas. Extrico as.aui.are.de ex
& trico tricas.i.impedire/tardare/morari.Declaro as.aui.are.de de
Reſero. & claro claras.quod non eſt in vſu.Exprimo mis.expreſſi.exprimere
Propalo. expreſſum expreſſu in ſupino.de ex & premo premis dicit.❡ Reſero
Indico. ras.de re & ſero ſeras dicitur. ❡ Propalo las. propalaui. propalare.i.
Notifico aperte vagari.ſm Papiam.❡ Indico cas.indicaui care.
de in et dico dicas dicit.❡ Notifico as notificaui are.dicitur de notum
et facio facis.Expedio dis. expediui. expedire.i.manifeſtare.
Unde Perſius in primo.Quis expediuit pſitaco ſuum chere.ideſt
Aperio manifeſtauit. Euoluo uis. euoluere. componitur de e et voluo voluis
Nudo volui voluere. volutum volutu in ſupinis dicitur.❡ Aperio aperis
Recludo aperui. de ad & perio peris. ❡ Nudo nudas nudaui nudare.
de nudus a.um.dicitur.❡ Recludo cludis.recluſi recludere.de re &
claudo claudis clauſi.

❡ Interit expirat moritur defungitur atqꝫ
Occumbit vel obit:diſſoluitur:examinatqꝫ
Excidit exaltat diſcedit eis ſociatur.

Interit occumbit mortem ſignant violentam
Ad naturalem concordant cetera mortem
Et potes illum idem complexa dicere voce.
Tollitur e medio: natura debita ſoluit
Nature noſtre: ſoluit generale tributum
Clauſit preſentem ſupremo funere vitam
Carcere corporeo/reſolutus ſpiritus exit
Mortuus eſt mundo: victurus poſtea chriſto

¶ Vel proſaice ſic. Preſentis vite curſum feliciter terminauit vel conſummauit. Vel ſic. De corporeo ſpiritus ſe relaxauit ergaſtulo.

Morior

¶ Hic ponunt verba eiuſdē ſignificatiōis cū hoc verbo morior eris vel iris. mortuus ſum: mori vel moriri. Et primo docetur quot modis poteſt dici. iſte homo moritur. et hoc primo vnico verbo. ſc̄do ratione metrica. ⁊ tertio ratione proſaica. Primo ibi. Interit. Secūdo ibi. Tollitur e. Tertio ibi. Preſentia vite ⁊c.

Interio.

¶ Interio is. interiui. vel interij interire. cōponitur de inter ⁊ eo is.

Expiro.

¶ Expiro as. de ex et ſpiro as. i. morior. Nota ꝙ morior ſm Hug. fere vbiq; inuenitur ſm tertiam ⁊ quartā cōiugationem. et caret ſupino. deberet enim facere mortū. qđ exigit mortuus. vel moritū tu. quod exigit moriturus. neutrum tñ eſt in vſu. Unde mortuus a. um. cōponit ſemimortuus a. um. ex parte mortuus. Et dicitur morior de mors mortis. ⁊ eſt deponens

Defungor

¶ Defungor ris. defunctus ſum. defungi. de de ⁊ fungor. deponens.

Occumbo.

¶ Occumbo bis. bui. bere. bitum. tu. de ob ⁊ cūbo bis. Et docet autor ꝙ iſta duo verba. ſcꝫ interit ⁊ occūbit ſignificant mortē violētam. vel a vi illatā. vt qñ aliquis ſubmergitur/vel ſuffocatur/vel comburitur/vel trucidat vel hmōi. Omnia alia ſignificāt mortem que accidit naturaliter homini.

Obeo

¶ Obeo is. iui. ire. vel obij. de ob ⁊ eo is cōponitur. ¶ Diſſoluor ris. diſſolutus ſum. diſſolui. verbum paſſiuum de diſſoluo is. ⁊ ꝯponitur de dis ⁊ ſoluo is.

Exanimo

¶ Exanimo nas. aui. are. verbū neutrū ꝓ mori. in alia tñ ſignificatiōe ꝓ interficere eſt actiuū. ⁊ cōponit de ex ⁊ animo as. qđ dicitur de animus mi.

Excido

¶ Excido dis. excidi ere. media correpta. caret ſupino. componitur de ex ⁊ cado is.

Exalo

¶ Exalo as. aui. eſt ꝓprie expirare/exſufflare. Unde Virgilius. Animam medios exalat in ignes.

Decedo

¶ Decedo dis. ceſſi. ere. de de. ⁊ cedo cedis componitur.

Notabile

Poſtea docet quō ſententia cuiuſlibet verbi poſiti poteſt dici in oratione metrica ⁊c. Tollitur e medio. i. iſto mūdo q̄ eſt medius inter celum ⁊ terram. Vel ſic. Natura debita ſoluit: quia (teſte Horatio) cuncta ſuum repetūt. Vel ſic. Iſte clauſit vitam preſentem ſupremo funere. i. vltima morte. Vel ſic. Spiritus reſolutus a carcere corporeo exit. idest decedit. Vel ſic. Iſte eſt mortuus mundo

Vel ſic. Deceſſit mundo victurus poſtea xp̄o. ꝑſalce. preſentis vite.
Cōſummo ¶ Cōſummo as. are. i. terminare/finire/ꝑficere/ad effectū deducere.
Ergaſtulum ¶ Hoc ergaſtulū li. i. carcer corporis in quo aīa in hac vita tenetur
tanq̄ in carcere. Et dr̄ ab erge qd̄ eſt labor. ⁊ ſtolon miſſio. et proprie
eſt carcer ad quē relegati mittebantur. et ibi cōtinue laborabāt operantes
oīa ſibi iniuncta. Ergaſtula dicitur vincula ⁊ cōpedes q̄bus
illi qui erant in ergaſtulo ligabantur.

Funus et exicium/letum/mors: exidiumq̄
Adde necem vel perniciem ſimul ⁊ libitinam
His obitum ſimul interitum: coniungito fatum
Quo minime libeat ſic eſt libitina vocata.
His exterminium ſimul occaſum ſociamus

Mors ¶ Iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificationis cū hoc noīe hec mors tis. q̄ſ
Funus dr̄ de mordeo es. ¶ Hoc funus eris. ⁊ dr̄ a funis is. ⁊ eſt ꝓprie cadauer
Exicium ſic dictū a funibus accenſis. i. candelis quos ante feretrum ante
Letum vſum papyri reges cera circūdatos ferebāt. ¶ Hoc exiciū cij. de exitus
Nex us. ui. ¶ Letū ti. de leo es. i. deleo es. q: delet vitā. Hoc excidiū
dij. de ex ⁊ cado dis. dr̄. ¶ Necis neci necē a nece. cuius ntūs non eſt
in vſu. quē tn̄ poſuit Ambroſius ſup egeſippū dicēs. Et erat mortuorum
Libitina nex plurima. Et dr̄ de neco as. aui. vel necui are. Hec pernicies
ei. dr̄ de ꝑneco as. ¶ Hec libitina ne. de libeo bes. ꝑ cōtrariū. q: minime
Obitus. libet. Itē libitina inuenit pro feretro quo mortuus deportatur.
Et libitina eſt dea libidinis. et tunc dr̄ de libido vel libet. ¶ Obitus
tus. tui. de obeo es. dr̄. Hic interitus tus. tui. de intereo ris. interiui.
Exterminiū. vel interiū. Hoc fatum ti. a for faris fari dicitur. ¶ Hoc exterminium
niū. de ex et hic terminus ni. Hic occaſus ſus. de occido dis. quod de
ob ⁊ cado dicitur. i. componitur.

Eſt linter lembus ſcapha/prora/liburna faſel⁹
Nauis/nauicula/puppis/ratis atq̄ carina
Et cum claſſe ſclataria vel motoria/celox.
Cymba: biremus eis coniungitur atq̄ triremus
Quā regit ordo triplex hanc dicimus triremum
Quā regit ordo duplex dicimus eſſe biremum.

Nauis ¶ Iſta noīa vnū et idē ſignificāt cū hoc noīe hec nauis uis. ui. dr̄ de
no nas. aui. are. vnde hec nauicula le. ⁊ hec nauicella le. ambo diminutiua.
hic et hec naualis et hoc le. locus vbi naues ſtant. i. portus.
Vel locus vbi fabricātur hoc textrinū vocat̄. ⁊ hoc naulū. preciū pro
Linter trāſmeatione datū. ¶ Hic linter tris. a lino nis. i. nauicula. q: vadis

ſuper aquã quaſi limẽdo. ¶ Hic lemb⁹ bi. a lego gis. dr̄. Hec ſcapha phe. habet nomen qđ vulgus impoſuit. hec faſelus li. feminini generis. a faſe qđ eſt trãſitus dr̄. vñ Luca. Tenui ſufflata faſelus. ¶ Hec prora re. eſt prior pars nauis. ⁊ dr̄ de prior. ¶ Hec puppis pis. pi. eſt poſterior pars nauis. Ponitur cũ aliqñ prora et puppis pro tota naui. ¶ Hec liburna ne. a liburno quodam populo dicit̃. ¶ Hec nauicula le. de nauis dr̄. ¶ Hec ratis tis. rati. de ratus a. um. ¶ Hec carina ne. dr̄ de caries ei. vel carina quaſi currina. de curro ris. dicitur. Hec claſſis ſis. ſi. i. multitudo nauium. Et dr̄ de calon qđ eſt lignum. ¶ Sclatarea eſt genus nauis. i. nauis pyratica. ⁊ dr̄ de hec clata te. qđ ſimiliter eſt genus nauis. Mocoria rie. dr̄ de moueo es. ui. uere. Hec cymba be. dicit̃ de cumbo vel de ſcindo dis. quia ſcindit mare: ⁊ tunc ſubtrahitur s. ¶ Hec celox ocis. a celeritate dicit̃ (anglice a balynge) ¶ Hec biremis mis. vñ Lucan⁹. Quem cõtra non lõga vecta biremi. Appulerat celerata manũ. ⁊c̃. Et eſt biremis nauicula habens duplicẽ ordinẽ remoꝝ. Triremus eſt nauis habẽs triplicẽ ordinem remorum. de tris ⁊ remus componitur.

Lembus.
Prora
Liburna
Nauicula
Carina
Sclatarea
Celox
Biremis

Strenuus/ingenuus/illuſtris/idem generoſus
Inſignis: preſignis et inclitus egregiuſq;
Iſtis patricius/preclarus nobilis aſſit
Debes predictis precliuis addere ſi vis.

¶ Oĩa iſta ſunt eiuſdem ſignificatiõis cũ hoc noĩe hic ⁊ hec nobilis ⁊ hoc nobile. qđ dr̄ de hic ⁊ hec notabilis ⁊ hoc le. ¶ Strenu⁹ a. um. de hec ſtrena ne. dr̄. Ingenuus a. um. de in ⁊ genus. hic et hec illuſtris ⁊ hoc illuſtre. de illuſtro as. dicit̃. ¶ Generoſus a. um. de genus ris. dr̄. Hic ⁊ hec inſignis ⁊ hoc inſigne. de in ⁊ hoc ſignũ ſigni. Inclitus a. um. de in ⁊ cleos qđ eſt gloria dicitur. Egregius a. um. de ex ⁊ grex gis. vnde egregius quaſi extra gregẽ poſitus. ¶ Patricius a. um. i. nobilis. Et vocabantur patricij nobiliſſimi romani quorũ noĩa litteris aureis ſcribebãtur. hij ⁊ patres propter excellentiã dignitatis fuerunt appellati. Et dicitur patricius de pater tris. ¶ Preclarus a. um. de pre ⁊ clarus a. um. Hic ⁊ hec precliuis ⁊ hoc precliue. i. valde nobilis. de pre ⁊ cleos gloria.

Nobilis
Strenuus
Generoſus
Patricius
Preclarus

Lucus/ſilua/nemus/vimen virgulta/vireſum.
Iſtis arbuſtum ſociemus: ab arbore dictum
Necto nemus: ſilua ſileo dat: luceo lucus
Lucarius luci cuſtos/lucra quoq; lucar

¶ Iſta noĩa ſunt eiuſdẽ ſignificatiõis cum hoc noĩe hoc nem⁹ oris. ¶ Hic lucus ci. Et dr̄ de luceo ces. per cõtrarium: q2 ibi minime lucet Vel poteſt dici a lucendo crebris luminibus. q2 in eo lucebant cerei

Nemus
Lucus.

propter lucis tenebras. qa ibi fiebant ſacrificia dijs. Vñ hic lucellus
Silua diminutiuū. ¶ Hec ſilua ue. a xilon qđ eſt lignū: q2 ibi ligna ceduntur.
vel ſilua dr̃ a xilen qđ eſt vaſtitas vel ſilentia. q2 in ſylua ſunt loca vaſta
⁊ deſerta ⁊ ſilentio plena. Iſte autor dicit ꝙ dicit de ſileo es. Hoc
nemus oris. ſm iſtū autorē de necto tis. dr. ſm Hug. de hoc numen
inis. eo ꝙ eſt plenū numinibus ibi ſacratis et ſculptis. Unde nemoroſus
Vimen a. um. ¶ Hoc vimen inis. de vireo es. dicitur. Unde vimineus
Virgultū a. um. et hoc viminetum ti. locus vbi vimina abundant. ¶ Hoc virgultū
Viretum ti. de hec virga ge. dicitur. ¶ Hoc viretum ti. de vireo es. dicitur.
Arbuſtum Et eſt viretū locus viriditate plenus. ſcʒ viridarium. ¶ Hoc arbuſtum
Lucar ſti. de arbor ris. dicit. ¶ Hic lucarius rij. eſt cuſtos ſylue (anglice
a foreſtar) Et dicitur de hic lucus luci. hoc lucar aris. i. precium
quod accipitur pro luco. vel pro lignis venditis de luco. vel pro paſtura
luci. Vel lucar eſt omne lucrum quod habetur de luco (anglice
palbuage or iouſtement.)

Retracto/referoqʒ/retexo recenſio/narro

Narro ¶ Verba iſta idē ſignificant qđ narro as. aui. are. Et eſt narro actiuum.
Retracto. qđ cōponitur enarro as. aui. renarro as. aui. are. Retracto as.
aui. are. de re ⁊ tracto cōponitur. Vel eſt frequentatiuum de retraho
Refero his. retractū tu. u in o fit retracto as. ¶ Refero refers retuli referre.
de re et fero fers. Retexo is. texui. ere. retextum tu. in ſupinis. de
Recenſeo re ⁊ texo is. ¶ Recenſeo es. ſui. recenſum recenſu. ſm Hug. in ſupinis.
de re ⁊ cenſeo es. componitur.

Negligit/⁊ ſpernit aſpernaturqʒ refutat
Contemnit/renuit ſimul abnuit atqʒ recuſat
Et paruipendit ⁊ vilipendit: in iſtis

Negligo ¶ Iſta verba idem ſignificant cū hoc verbo negligo gis. qđ cōponitur
de nec et lego is. abiecta c ⁊ aſſumpta g per abiectionē. ſi enim
Sperno mutaretur c in g. oporteret ꝙ g eſſet de preſenti ſyllaba. qđ non poteſt
eſſe vt dicit Hug. ¶ Sperno nis. ſpreui re. ſpretū tu. in ſupinis
Vñ hic ⁊ hec ⁊ hoc ſpernax nacis. q frequenter alios ſpernit. vñ hec
ſpernacitas atis. Spernaculus a. um. i. aliquantulū ſpernax. Sperno
Refuto. nis. ſpreui. re. ſpretū tu. in ſupinis. cōponitur cū ad et dr aſpernor
aris. verbū deponēs in eodem ſenſu cum ſperno. ¶ Refuto as. aui.
are. de re ⁊ futo as. aui. are. i. arguere. cōuincere/cōfundere. Contēno
Recuſo. nis. contempſi ere. et cōtemptum tu. in ſupinis. de con ⁊ tēno nis.
Renuo is. renui ere. de re ⁊ nuo is. Abnuo is. de ab ⁊ nuo. ¶ Recuſo
as. aui. are. de recudo dis. recudi re. recuſum recuſu. u in o fit recuſo
Paruipēdo as. vel cōponitur de re ⁊ cuſo as. frequentatiuū de cudo cudis.
¶ Paruipendo dis. di. ere. paruipenſum ſu. a paruus a. um. et pendo.
Et ſimiliter vilipendo dis. di. ere. ⁊ nihilipendo dis. et floccipēdo
dis. naucipendo. omnia pro contēnere ponuntur.

Stragula:cēto thoral:puluinum culcitra lodex:
Eſt et puluinar:⁊ filtra:tapetibus addas
Cum ceruicali:ceruici dante calorem

¶ Hic ponuntur diuerſa noīa que ornamēta lecti ſunt. Hec ſtragula le. vel hoc ſtragulū li. veſtis eſt diſcolor:que et toga dicitur. Et dicitur de ſterno nis. ſtraui ſternere. ⁊ dicitur ſic q̄a amictu vel in ſtrato apta ſit. ¶ Hic cento tonis. et dr̄ cantor et puluinar vel velum de multis pannis. vel cento eſt ille q̄ facit ip̄m filtrum. Item cento dr̄ fetor ex aſſuetudine libidinis veniens. Et cento vt q̄dam dicūt eſt pāniculus cum quo meretrix inguina virorū poſt coitū tergit. Verſus. Eſt cento cantor/filtrū/filtri quoqꝫ factor. Cento puluinar ſit pānus ſic quoqꝫ velum. Eſt cento fetor: ſit et hinc meretrix quoqꝫ centrix. Hec centrix icis. i. meretrix. et dicitur de cento tonis. vel de centum propter multitudinem. ¶ Hoc thoral lis. ⁊ hoc thorale lis. eſt quicquid in lecto ſternitur. et etiam longa mappa. et dr̄ de thorus thori. ¶ Hoc puluinum ni. de puluis dicitur. Hec culcitra tre. de calco cas vel de culus li. ⁊ circa. quaſi circa culum. Hic lodex cis. quicquid loco ſternitur. a lauo lauas dr̄. Hoc puluinar naris. quaſi puluinar de pulma me. dicitur. ¶ Hoc filtrum filtri. proprie eſt ſponda ſiue pes lecti. inuenitur tamen pro lecto. quandoqꝫ pro ornamento lecti. Hic tapes tis. et hoc tapetū ti. ⁊ tapetis tis. in eodem ſenſu a ſterno nis. et pes pedis. eo ꝙ ſternitur pedibus. ¶ Hoc ceruical lis. de ceruix ceruicis dicitur ⁊ caleo cales.

Stragula.
Cento
Thoral.
Puluinum
Filtrum
Tapes
Ceruical

Lunula:luna:perichelides:torques ⁊ inaures
Pectoris eſt proprie ſpinter:pariterqꝫ monile
Ornatus colli ſit torques:⁊ auris inauris
Anulus eſt manuum:ſunt armille ſcapularum
Atqꝫ perichelides:exornant brachia nymphe

¶ Lunule ſunt genus monilis. ⁊ ꝓprie lunule ſunt auree dependētes ad ſimilitudinem lune facte:q̄bus mulieres ornare ſolent pectus ſuū (anglice a lytyl mone. or a nouche. or a barrelyke a mend) Murenula (anglice a golden heme. or a bawderyke) et fiebant in finibus veſtimentoꝝ cōtexte ex diuerſis coloribus ⁊c. Perichelides (anglice a bee. a bowed. a thyng in theyre. a womans arme. or the purfellys at the ende) Mutatoria (holyday clothyng) Olfactoriū. (a box with oyntement) Periclides dr̄ a peri q̄d eſt circum ⁊ chiloum crurum. quaſi circa crura

Murenula.
pichelides.

Flammea:flammiolum:cū vitta:facia:peplum
Dextreolas addas armillas:atqꝫ monile

Sertum/crinale/ſpinter vel fibula: mitra
Anulus ⁊ gemma lymbus/cyrotheca/tiara
Iſtis pilliolum coniungas atq; galeron.
De tricatura mulieribus eſt ſua cura

Flammeū ¶ Hic ponūtur ornamēta quib⁹ mulieres veſtiūtur. Hoc flāmeū mei.
Vitta. Vñ hoc flāmeolū li. de hec flāma dr. ¶ Hec vitta e. de vieo vies. vi. i.
Faſcia. ligare. ¶ Hec faſcia cie. quedā ligatura. vnd̄ hec faſciola le. diminu
Peplum. tiuū de faſcia cie. ¶ Hoc peplū pli. primitiuū. vel de pello lis. vt qdā
volūt. q: pellit frigus a capite. Omnia iſta ſunt ornamenta capitis.
¶ Hoc armilla le. de armus mi. i. brachiū. ornamētū brachij. Et ſimi
liter hoc monile lis. a moneo nes. ⁊ hec dextriola le. a dextra tre. Et
hoc ſertū ti. de ſero is. Hoc crinale lis. ornamentū circuiens crines.
Spinter ¶ Hoc ſpinter indeclinabile. vel ſpinteris in gtō. ſpina ne (anglice a
Fibula pynne) vnd̄ ſpinterculū li. diminutiuum. ¶ Hec fibula le. (anglice a
laſe. or a botoñ) vñ fibulo as. Et eſt fibulare ligare vel vincere cū fi
bula. et eſt fibula quoddā firmaculū. Hec mitra tre. de mitos qd̄ eſt
Anulus filū ⁊ traho his. q: cū diuerſis filis cōtrahitur ⁊ ꝯtexitur. ¶ Hic anu
lus li. de anus ꝑpter rotunditatē. Hec gemma me. a gūmi dr ꝑpter
claritatē. Vñ in libro lapidū. Gemmis a gūmi nomen poſuere prio=
Lymbus. res. ¶ Hic lymbus bi. eſt ornamentū circa extremitatem veſtis. ſcʒ
faſciuola quedā. Hec cyrotheca ce. dr a cyros grece qd̄ eſt man⁹ la=
Tyara. tine. ⁊ theca poſitio. quaſi impoſitio manus. ¶ Hec tiara re. ornamē
tum eſt capitis. Vñ Iuuenal. Et frigia veſtitur bucca tiara. ¶ Hic
Pilleus pilleus lei. Unde hic pilleolus li. diminutiuum de pilus pili. dicitur.
Galerus ¶ Hic galerus ri. a galeon quod eſt corium dicitur. quia totus de co
Cōſtructio. rio factus eſt galerus. ¶ Conſtrue ſic vltimum verſum de tricatura
ſic incipe conſtructionem tibi. Mulieribus ſua cura. id eſt ſua ſollicitu
do eſt de tricatura crinis.

Vrceus vrceolus eſt vrna vel amphora teſta
Olla vel ydria/vas vini dic eſſe lagenam
Obba vel onoforum vel orca/fidelia vas eſt
Ampullas phialas/his bullas aſſociamus

¶ Autor ponit hic diuerſa noīa vaſoꝝ vel ollaꝝ. Hic vrceus cei. vn
de hic vrceolus li. diminutiuum de vrce qd̄ eſt capere vel recipere.
Vrna ¶ Hec vrna ne. de vrgeo ges. q: vrgeat colliū. ſcʒ quedā menſura quā
quartariū quidā dicunt. Item vrna vas eſt proprie qd̄ pro conden=
dis defunctoꝝ cineribus adherere ſolet. Unde hec vrnula le. diminu
Amphora tiuum. ¶ Hec amphora dicitur ab am qd̄ eſt circum. et foros ferre.
quia circūfertur per anſas. Hec anſa eſt auris per quam fertur olla
Teſta ¶ Hec teſta teſte. de teſtus a. um. Et eſt teſta quedā olla. Vnd̄ Hos

facius. Quo ſemel eſt imbuta recēs ſeruabit odorem. Teſta diu ⁊c.
Item matheus vindocinenſis. Conſuetudo ſapit naturā teſte ſapo-
ris. Quem noua cōcepit: immemor eſſe negat. ¶ Hec olla le. de oleo **Olla**
es. dicitur. quia olet in liquore primo impoſito. ¶ Hec ydria ydrie. **ydria.**
eſt vas aquaticū. ab ydor qđ eſt aqua dicitur. ¶ Hec lagena ne. de **Lagena**
latus a. um. ⁊ hec gena. q: latam habet genam. ⁊ eſt vas vini. Unde
Virgili⁹. Primas iudice francigena ſacco portatur auena. Aut bac-
chi vena ciato cratero lagena. Et lagena eſt quedam menſura vini/
vel alterius (anglice a galon) ¶ Hec obba be. quoddam vas habēs **Obba**
nomen a ſono quem facit qñ funditur de eo aliquis liquor. ¶ Hoc
onoforum ri. ab onos qđ eſt aſinus ⁊ foros ferre. quia ſolebant porta- **Onoforum.**
re illa vaſa. Et vocantur (anglice a coſtryll) ¶ Hec orca ce. de orcos
quod eſt capere. ¶ Hec fidelia lie. vas a fidelis. quia fideliter ſer- **Fidelia.**
uat liquorem impoſitum. Unde Perſius. Diſce nec inuideas ꝙ mul-
ta fidelia putet. In locuplete penu. ¶ Hec ampulla le. dicitur de am **Ampulla.**
quod eſt circum ⁊ pulla inflatio. vel ab am ⁊ pello lis. quia circū pel-
litur in ventrem. ¶ Hec phiala le. ab alan quod eſt vitrum. qa vas **Phiala**
vitreum eſt. Hec bulla le. dicitur. quia inflata eſt ſicut bulla. que eſt
tumor laticis. i. aque.

Sumen ⁊ aruina/ ſanguine pinguedo/ ſagina
Abdomen vel adeps: pꝛedictis adde popiſma

¶ Iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificatiōis cū hoc noīe hec pinguedo nis **Pinguedo**
.i. ſagimen nis. a ſacio as. ⁊ plerique ꝑducunt mediā ſyllabā. Un̄ qui-
dam. Egredior limen currū paro poſco ſagimen. Detulit ancilla: ce-
tum peto. noluit illa. Et de ſagimen đr ſagiminoſus a. um. ⁊ hec ſagi-
noſitas atis. ¶ Hoc ſumen inis. de ſus ſuis đr. Hec aruina ne. de ar- **Sumen**
uum. Hec pinguedo inis. de hic ⁊ hec pinguis ⁊ hoc pingue. hec ſa-
gina ne. Hoc abdomen minis. de abditus a. um. Et hoc omētum ti.
quoddam inteſtinū. ⁊ eſt pinguedo que eſt in inteſtinis porci. ⁊ ma-
xime porci ſilueſtris ⁊ feri. Omentum dicitur ab omen. ⁊ eſt mappa **Omētum.**
ventris. vel illa membrana que cōtinet maiorem partem inteſtinoꝝ.
Hic adeps adipis. componitur de ad ⁊ hoc epulum epuli. quia pin-
guedo ſolet addi epulis. Unde adipiſcillus li. i. paruus adeps. vel
adipit⁹ a. um. adipe conditus. ¶ Et hoc adipatum ti. quodlibet edu-
lium adipe impinguatū. ¶ Hec popiſma tis. dicitur a popos grece **Popiſma**
quod eſt pinguedo latine.

Foꝛnix/ pꝛoſtibulum/ genethea/ crepida: lupanar.
Pꝛedictis tegetem/ cōiungas atqꝫ ꝓſeucam.

¶ Iſta noīa idem ſignificāt. ſ. domū meretriciū. ¶ Hic fornix cis. pe- **Fornix**
nultima genitiui correpta. ⁊ đr de fornix qđ eſt arcus lapideus. quia
in hmōi fornicibus meretrices ſolebant meretricari. Unde fornicor
aris. i. meretricari. ¶ Hoc ꝓſtibulum li. de proſto as. đr. ¶ Hoc ge- **Proſtibulo**

Genetheum netheum thei. dicitur de genethis quod eſt mulier. et theſis poſitio. Et eſt genetheum locus vbi mulieres imponuntur ad fornicãdum. **Crepido** ¶ Hec crepido nis. ꝓprie eſt ripaꝝ vel abrupti ſaxi vl' rupis. vel mõtis extremitas. altitudo vel ſummitas. Ponitur qñqꝫ tamen pro cauerna vbi conueniunt in qua pauperes ſolebant latitare et mendicare: et etiam meretrices fornicari cum pertranſeuntibus viam. Et de crepo as. pui. are. pro ſonare. quia ibi frequens ſonitus eſt ventoꝝ ⁊ aquarum. **Lupanar** ¶ Hoc lupanar aris. de hec lupa pe. quod idem eſt quod meretrix dicitur. **Teges** ¶ Hec teges tis. de tego tegis dicitur. Et eſt proprie parua domus que et tugurium dicitur. ſcꝫ caſula quam ſibi faciunt cuſtodes vinearum vel paſtores ad ſui tegimen. Et huiuſmodi tegete ſolent meretrices meretricari. Et ideo ponitur pro lupanari. ¶ Hec proſeuca ce. dicitur a proth quod eſt procul. et eu qđ eſt bonum quaſi procul a bono.

Sarcina ſarcinula/põdus/clitellaqꝫ faſcis
Faſciculus vel onus: globus: et moles et aceruus

Sarcina ¶ Iſta nõia vnũ ſignificãt. Hec ſarcina ne. ꝓprie onus vel pondus quod ex carne fit. Caro enim põdus facit. et hinc quodlibet pondus ſarcina dicitur. vel a ſarcinandis rebus inſimul. Unde hec ſarcinula le. et ſarcinella le. ambo diminutiua. Et ſarcino as. aui. are. qđ cõponitur de ſarcino as. i. de onero as. exarcino as. idem. Inſarcino nas. i. intus vel valde ſarcinare. et eſt actiuũ cum ſuis cõpoſitis ſarcino. **Pondus. Clitella.** ¶ Hoc pondus ris. de pendeo es. dicit. ¶ Hec clitella le. eſt tãtum põdus quantũ aſinus portare poteſt. et ſm quoſdã đr de cleo es. qđ eſt gloriari: quia glorioſum eſt portare vel ducere hmõi onera. Hic faſcis cis. i. onus. Unđ hic faſciculus li. diminutiuũ. ⁊ đr de facio cis. ¶ Hoc onus eris. Unđ hic onuſculũ li. ⁊ onuſtus. ⁊ onero as. ⁊ ſcribit ſine aſpiratione. ¶ Hic globus bi. ꝓprie quodlibet ſolidũ ⁊ rotundum. et ponitur pro admiratione aliaꝝ rerum. ¶ Hic aceruus ui. ab acer đr. et aceruus cumulus terre.

Panes artocopi/paſtille/liba placente
Jungitur artocrea: ſimul artocaſius illi
Et quia materia fruitur vice materiati.
Additur his ſimula: pariter ſimulago: ſiligo.

Panis Artocopus ¶ Autor hic ponit diuerſa nõia panũ. et đr panis a pan qđ eſt totũ quia cum omni cibo ſumitur. ¶ Artocopus cõponitur de artos panis. et copos labor. i. panis cum magno labore compoſitus. Hic paſtillus li. diminutiuum ſiue potius deriuatiuum de hec paſta paſte. **Libum Artocrea. Artocaſius** Hoc libũ bi. de libo as. i. ſacrificare. Hec placẽta te. de placeo es. q̃a placet guſtui. Hec artocrea cree. dicitur de artos panis. ⁊ creos caro. i. panis cũ carnibus confectis (anglice a pye) Hic artocaſius ſei.

de artos ⁊ caſeus(anglice a flaWne)et q̄a materia ſepe ponitur pro materiato. vt aurum ponitur pro anulo qui eſt ex auro. ideo hec ſimula le. poteſt dici panis qui fit ex ſimula. Et ſimula eſt flos tenuiſſimus farine: ⁊ etiā ſimulago. ⁊ ſiligo dr̄ genus frugis. ⁊ ponitur pro pane q̄ fit inde. ⁊ dr̄ ſimula ⁊ ſimulago de ſimul aduerbio. Theolog⁹ ſimulam florem fert eſſe farine. Item panis factus ex ſiligine dicitur ſiligo.

Siligo ¶ Hec ſiligo ginis. eſt quoddā genus tritici ſic ſe lectū ab alio Nam in pane ſpecies eius eſt precipua. Unde qn̄qȝ tenuiſſimus et puriſſimus flos farine dicitur vt ſit panis nobiliſſimus. Unde Iuuenalis. Sed tenet et niueus molliqȝ ſiligine factus. Et dicitur ſiligo a ſeligo gis. ſm̄ Catholicon.

Pallia palliola clamys eſt cum ciclida/palla
Aſt abilex manibus mātellos iungimus iſtis
Dant pelles pallis matrix/beuer ⁊ cirogrillus
Id quoqȝ cuniculus dant aſinus et laerones.
Sed veſtes que ſunt de ſolis pellibus he ſunt.
Pellicium: reno quibus endromade ſociantur

¶ In primo ponit autor duo nomina que cōueniunt in ſignificatiōe cū pellibus cū quib⁹ pallia debent funderari. Et vltimo ponit illarū veſtiū noīa. que tm̄modo fiunt de pellibus. Primo dicit ꝙ iſta noīa conueniūt in ſignificatione.

Pallium ¶ Hoc palliū lij. dicitur de hec palla le. qđ dicit palliū mulieris. Uel dicitur palliū a pellibus vnde fiebant prius. Sed modo palliū dicitur quoddā genus pāni ex ſerico. Unde hoc palliolū li. diminutiuum. ⁊ pallio as. are. pallio tegere vel occultare/vel induere/vel ornare. Repallio as. Suppallio as. i. ſub pallio latitare/vel latenter occultare. et eſt actiuū cum ſuis compoſitis.

Clamys ¶ Hec clamis idis. idem qđ pallium. Hec ciclas adis. a cilon quod eſt rotundum. Hec palla le. a palim dicitur. Hic mantellus li. dicitur de manus ⁊ telon quod eſt longum. quaſi ad manus tela vel longa. Hec matrix icis. eſt animal cuius pellis conueniens eſt mantellis.

Beuer ¶ Hic beuer ri. et hic Cirogrillus li. qui ſm̄ iſtum autorem vt apparet vocatur (anglice a ſquyrel) Scđm alios puta Iſidorus Pap̄. et Hug⁹. eſt herinacius. ſ. animal ſpinoſum maius herinatio. Hic cuniculus li. de hec cuna ne. dicitur.

Asinus ¶ Hic aſinus aſini. eſt animal cuius pellis apta eſt veſtib⁹. vñ Bernardus. Silueſter aſin⁹ obrepat.

Lacro ¶ Hic laero onis. aliud aīal ſeruiēs ad hoc. Hoc pellicium de pellis dicit(anglice pylche)

Reno. ¶ Hec reno onis. veſtis quedā de pellib⁹ qua vtūtur longobardi.

Endromada ¶ Hec endromada de. vel endromis mis. ſpiſſa veſtis de pellibus arietinis. ab endros grece qđ eſt aries latine.

Paruulus: et puſio/puer/infans atqȝ puſillus.

Indē puſillanimes: animi ratione puſilli

¶ Iſta noīa cōueniūt in ſignificatiōe. ¶ Hic paruulus li. diminutiuum
Puſio. de paruus. Et pōt declinari paruulus a. um. ¶ Hic puſio onis
de pupus a. um. i. paruus a. um. Et eſt puſio paruus infans vel puer.
Unde Iuuenalis. Nonne putas alius tecum ꝗuis puſio dormit.
Puer ¶ Hic puer pueri. a punio nis. dicitur. qꝛ debet puniri ſepius ne delinquat.
Hic ꝛ hec infans tis. ab in ꝛ fans ꝯponitur. quaſi nō fans. i.
Puſillus non loquens. ¶ Hic puſillus li. et poteſt declinari puſillus la. lum. a
puſio dicitur diminutiuum. et componitur cum hic animus mi. et dicitur
puſillanimus a. um. vel hic et hec puſillanimis et hoc me. ideſt
puſillum habens animum.

Lethofagus/ſyrtes/acroceramina ſyrtis
Syrenes/eſtuſqꝫ/ceramina: ſcilla carybdis.
Fluminis eſt vortex pōthi dic eſſe carybdim.

¶ Autor docet hic que ſunt pericula maris. Dicens ꝙ ſunt iſta.
Lethofag⁹ ¶ Hic lethofag⁹ fagi. ꝛ lothos dicitur de lethe. et eſt quedam arboꝛ
cuius ſuccus guſtatus cōfert obliuionē. Et componitur lethos cum
fagin. qđ eſt comedere. et dicitur hic lethofagus fagi. i. fruct⁹ illius
arboris. qui valet ad irritandū amorem. Sed hic videt̄ poni ꝓ quodam
periculo maris. Unde Ouidius de remed. Illic lethofagus ille
Syrtes ſirenis in antro. Eſſe putes remis adijce vela tuis. ¶ Syrtes eſt
ꝓpriū nomen cuiuſdā mulieris mutate ſm fabulas in mōſtrū marinū.
acroceramina ¶ Hec acroceramina oꝝ. dicitur illđ idem qđ mōtes fulminari.
et eſt periculū in mari. Et đr de acros qđ eſt mons. et hec ceramina
ceraminoꝝ dicuntur illud idem quod ſunt ſaxa preeminentia in mari
ad inſtar cornuum. Et ceramina ceraminorū de ceros quod eſt cornu.
Syrtis ꝛ amnis nis. Unde ceramina quaſi cornuti amnes. ¶ Hec ſyrtis
tis. de ſyren qđ eſt tractus đr. et ſunt ſyrtes loca pericoloſa in mari.
Syrena. ¶ Hec ſyrena ne. vel hec ſyren ſyrenis. đr de ſyron quod eſt tractus
Notabile quia dulcedine ſui cantus nautas ad ſe trahit. ꝛ facit eos ſubmergi.
Et eſt monſtrum marinum hec ſyrena ſyrene. ꝛ ſyren ſyrenis in ſpecie
mulieris. Fingūtur tres fuiſſe ſyrenes. ex parte virgines. ex parte
volucres. ꝛ ex parte piſces. Quarū vna voces. altera tybijs. tertia
lyra canebat. que illectos nauigantes ſub cantu in naufragia trahebāt.
Papias putabat ſyrenes eſſe demones vł drachones. Iſaie
iij. Et ſyrenes in delubris voluptatis. Sed ſcđm veritatem meretrices
fuerunt. Hic eſtus eſtus eſtui. dicitur de vro vris. ꝛ eſt tempeſtas
Scilla in mari. ¶ Hec ſcilla ſcille. fuit filia Phorci regis ſm fabulas.
Carybdis. que eſt mutata in illud monſtrum marinum. ¶ Carybdis dis. eſt illud
periculum in mari. De quibus ſic ſcribitur. Accipit et nunꝙ reddit
mare ſcilla receptum. Euomit acceptas dira carybdis aquas.
Vortex ¶ Differūt vortex ꝛ carybdis. Vortex eſt vorago in flumine ꝛ in re-

centi aqua. Carybdis eſt vorago ponthi .i. maris.

Pellis/pellicula/cutis atqꝫ cuticula/pellis
Eſt cum carne caret/carni cutis aſſociatur
Eſt caro cum corio tergum: ſunt tergora pelles.

¶ Autor dicit ꝙ iſta noīa in generali ꝯueniūt in vna ſignificatione Pellis.
in ſpeciali dr̄nt. hec pellis lis. dr̄ de pello is. vn̄ hec pellicula le. dim̄.
¶ Hec cutis tis. vn̄ hec cuticula le. dr̄ cote. qḋ ē inciſio: ſ3 in hoc diffe Cutis
rūt: q: pellis eſt qn̄ eſt extracta a carne. S3 cutis eſt ꝓprie qn̄ eſt cū
carne. ¶ Et eſt eadē dr̄a inter tergū gi. ⁊ hoc tergus oris. Tergum Tergum
dr̄ eſſe caro cū corio. ſed tergus dr̄ eſſe pellis cū corio ſine carne. Tergus

Libra bilanx/trutina/penſum/pondusqꝫ ſtatera:
Lanx ſimul examen/erit equilibris in iſtis
Appenſum ſtaterem: trutinam dic eſſe ſtateram:
Eſt examen apis/examen lingua bilancis

¶ Hic ponit autor noīa ponderū. Hec libra bre. a liber a. um. dr̄. per Libra
ficit duodecim vnciis. ⁊ habet ꝑfecti ponderis. qa conſtat tot vnciis
quot menſibus annus. ⁊ ꝯponitur cū equus a. um. ⁊ dr̄ eq̄libris bris
vel ſic. hic ⁊ hec equilibris ⁊ hoc bre. i. equalis libra. Hec bilanx cis. Bilanx
.i. libra ſtatera. qa binas habet lances. ⁊ ꝯponitur de bis ⁊ lanx cis. Lanx.
et dr̄ lanx de latus a. um. ⁊ lāces ꝓprie ſunt ſcutelle pendētes de li-
bra. ⁊ hic lanx cis. ponit ꝓ libra. ¶ Hoc penſum ſi. ſm qḋ hic accipi Penſum.
tur eſt pondus. habet tn̄ plures ſignificationes. Eſt eni deliberatio/
cogitatio/conſiliū. q: cū aliquid deliberamus pēſamus. et in pēden-
do. i. in dubio ſumus. ⁊ hoc pēſum dr̄ mulieris lana vel linū ad opus
datū vel filatura. ⁊ dr̄ a pendeo es. vel eſt pōdus. quia ad pondus. i.
menſurā dabat. hinc penſo as. i. cogitare/deliberare/vel pōderare/
trutinare/equitare. ⁊ ſm hanc ſignificationē pōt eſſe frequentatiuū
de pōdeo es. ¶ Hoc pōdus ris. dr̄ de pondeo es. et eſt onus vel gra Pondus.
uitas. vel qḋ trutinat ⁊ menſurat. ¶ Hic ſtater eris. a ſto ſtas. ⁊ eſt Stater
quoddā pondus. ſ. medietas vncie. ¶ Hec ſtatera re. eſt pōdus drac Statera
mas habēs quattuor que ſunt ſcrupuli duodecim. ⁊ eſt ſtatera truti-
na. ſcz partica in libra ex tranſuerſo poſita. ſic dicta. q: ex duabꝰ lan-
cibus ⁊ vno medio ſtilo pendeat ⁊ ſtet. ⁊ ſic patet differētia inter ſta
teram ⁊ ſtaterem. ⁊ ſtatera ſepe dicit totū illud inſtrumentū. ¶ Hoc
examen inis. ſm Hug. eſt filum medium quo trutina in ſtatera re- Examen
gitur et lances equantur. vnde lancis amentum dr̄. Uel examen di-
citur lingua que in foramine trutine vertitur huc ⁊ illuc. ſm qḋ ꝯſi-
derat equalitas pōderatorū. Un̄ examen dr̄ iudicium/ꝓbatio/diſcre
tio/inquiſitio. Unde examino as. i. ꝓbare/equaliter iudicare/diſcu-
tere/diligenter inq̄rere/inueſtigare. Itē examen eſt collectio apum

Trutina ¶ Hec trutina ne.i.ſtatera.ſ.lingua libre.quia ſemper trudit foras.
Vel trutina eſt illa partica per trāſuerſum poſita.vnde trutinella le.
diminutiuum.Et trutino as.i.librare.

Priſcus et antiquus/annoſus et inueteratus
Decrepitus/velutus vetus/emeritusqꝫ/ſenilis.
Longeuus ſit in his/ ſit priſtinus atqꝫ venuſtus.

Priſcus ¶ Iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificatiōis. Priſcus a.um.de pridem dꝛ.
Senex Antiquus a.um.de ante dꝛ. Annoſus a.um.i.plenus annis. ¶ Se-
Inueteratꝰ nex de annus dꝛ. Et ſenex de ſenſus dꝛ.q̄a in ſenibus ſolet eſſe ſen-
Decrepitus ſus cū in antiquis eſt ſapiētia et in multo tēpore prudētia. ¶ Inue-
teratus a.um.de in ⁊ veteratus a.um.cōponitur. ¶ Hic decrepitus
ti.i.valde ſenex.de de ⁊ crepo as. Et dꝛ decrepitus a.um.quaſi deor-
Vetulus ſum crepare.qꝛ deſierit crepare.i.ſonare. ¶ Vetulus a.um.dimiū.a
vetus. Hic hec hoc vetus ris.i.ſenex de veto as.ui.are.i.ꝓhibere
Emeritus iuuenes a delictis. ¶ Hic emeritus ti.i.ſenex.vel emeritus a.um.i.
extra meritū poſitꝰ.qui non pōt iam mereri nec exercere officiū ſuū
immo liberatꝰ et ſolutus a labore officij ſui.ſicut miles olim poſt.xl.
annos nō cogebat militare.ſed ſaluabat a labore ſolito:et dabatur ei
ager/vel villa/vel aliud vñ viueret.⁊ tūc erat emeritus quaſi extra
meritū poſitus.qꝛ nihil poſtea labore ſolito merebat.Vñ hec emeri-
to onis.talis ꝓprietas et talis liberatio. Hic et hec ſenilis et hoc ſe.
Longeuus de ſenex dꝛ. ¶ Longeuus a.um.de longus ⁊ hoc euum cui dꝛ.quaſi
Priſtinus longum habens euum. ¶ Priſtinus a.um.de pridem ſicut priſcus.
Vetuſtus a.um.de vetus veteris deriuatur.

Segnis/inerſqꝫ/reſes/piger ignarꝰ quoqꝫ deſes.
Torpidus et tepidus/torpens/ceſſanſqꝫ remiſſꝰ.
Igne animi vacuus/ignauus dicitur eſſe
Deſueſcit deſes/et iners dormitat in arte
Igne ſiue eſt ſegnis/reſides reor a reſidendo
Dictos ſed pigros pedibus quaſi dicimꝰ egros.

¶ Iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificationis cū hoc noīe piger a.um.qđ
dꝛ de pigeo es.verbo perſonali qđ antiqui dicebāt.ſed nos tenemꝰ
hoc verbū impersonaliter.vt piget pigebat. Et dꝛ piger quaſi pedi-
bus eger.ethimologia eſt et non compoſitio. Et eſt piger tardus ad
incedendū.i.trāſeundū:ſed trāſfertur ad aliā.vt eſt ad animam vel
Segnis animū. ¶ Hic ⁊ hec ſegnis ⁊ hoc ſegne.cōponitur de ſe qđ eſt ſine.
⁊ ignis.vnde ſegnis quaſi ſine igne animi.i.calore animi. Hic ⁊ hec
Reſes ⁊ hoc iners tis.de in ⁊ ars artis componitur. ¶ Hic ⁊ hec reſes re-
ſidis.et reſideo es.dicitur. Ignarus a.um.i.inefficax/tardus/piger.

ſtultus.de in cōponit̄ ꝛ gnarus a.um.i.doctus/ſapiēs/ſtudioſus/vigilans. ¶ Hic ꝛ hec deſes dis.de deſideo es. Torpidus a.um.de torpeo es. Tepidus a.um.de tepeo es. Hic hec hoc torpens tis.de torpeo es. Hic hec hoc ceſſans tis.de ceſſo as. ¶ Remiſſus a.um.de remittoꝛ eris. Ignauus quaſi igne animi vacuus.ethimologia eſt non cōpoſitio. Deſes ſm autoꝛem dr̄ de cōſueſco cis.qꝛ deſes deſueſcit.i. non frequētat in bono. Iners dr̄ ille ꝗ dormitat ſiue dormit in arte.i. opere ſuo. Segnis quaſi ſine igne animi.

Deſes
Remiſſus

Roꝛes/vel pluuie/nymbi dicuntur et ymbꝛes
Roſida de roꝛe fiunt/ſed hibernus ab imbꝛe

¶ Iſta noīa idē ſignificāt in generali. Hic ros roris.de rarus a.um. qꝛ rarus eſt ꝛ non ſpiſſus vt pluuia. Vñ roſidus a.um.i.plenus roꝛe. Et roſidolus a.um. ¶ Hec pluuia uie.de pluo is. Hic nymbus bi.de hec nubes bis.dr̄. ¶ Hic ymber bris.de inebrio as.are.dr̄.qꝛ īebriat terrā. Vñ hic imberculus li.diminutiuū.et imbrioſus a.um.plenus imbribus. Et ſm autoꝛē hybernus a.um. Sed melius deriuatur ab hyems hyemis.ꝛ tunc ſcribit cū aſpiratione.ſicut hybernus a.um. Et eſt hybernū tēpus in hyeme ꝛ vere.quaſi breue vernū qđ tēpus plerūqꝫ totam hyemem ſignificat.

Ros
Roſidus
Pluuia
Imber
hybernus.

Baiulo:poꝛto/fero:ſuſtento/ſubleuo/geſto
Geſtio cum cupio:geſto ſi pondera poꝛto

¶ Iſta verba idem ſignificant cum hoc verbo poꝛto as.aui. ¶ Baiulo as.ſimplex eſt et nō cōpoſitū.quod patet in hoc hymno. Quem terra ponthus.ibi clauſtrum marie baiulat.quia ibi hec ſyllaba ba. ꝓducitur.nam ſtat in tertio pede qui eſt ſpōdeus.qꝛ ſi prima de baiulat eſſet breuis.tunc ille pes eſſet trocheus.quod eſſe non poteſt. maxime in illo metro quod eſt iambicum.cum non recipiat trocheū Et ſi baiulo eſſet dictio compoſita:tūc componeretur de baſis quod coꝛripit primam ſyllabam.et iulus iuli qui fuit filius Enee. Et ſic patet ꝙ ille verſus eſt falſus. Cloto colum baiulat ꝛc. Vel ꝙ baiulo poteſt eſſe compoſitum.et tunc coꝛripit primam.et poteſt eſſe ſimplex: tunc producit primam ſyllabam. Fero fers tuli ferre latum tu.actiuum et anomalum. Suſtento tas.frequentatiuum de ſuſtineo nes. Subleuo as.de ſub ꝛ leuo as.componitur. ¶ Geſto as.frequentatiuum de gero is. Et nota differentiam inter geſtio tis.tiui.geſtire.et geſto as.aui.are. Geſtire.i.cupere.et geſtare.i.poꝛtare. Et vtrumqꝫ de gero geris geſſi.dicitur.

Poꝛto
Baiulo
Notabile.
Geſto
Geſtio

Pergo/vel gradioꝛ:adeo vado:pꝛoficiſcoꝛ.
Pꝛedictis ſocietur eo/vel itinero verbis

¶ Iſta verba idē ſignificant cū hoc verbo pergo gis.perrexi ꝑgere. qđ cōponitur de per ꝛ rego regis. ¶ Gradioꝛ ris.greſſus ſum.gradi

Pergo.
Gradioꝛ

verbū deponens.qđ cōponitur.Congredior ris.Aggredior ris.Re
gredior ris.Egredior ris.egreſſus ſum egredi.Adeo is.adiui.adire
Vado aditū tu.media correpta in ſupinis.cōponitur de ad ⁊ eo is.❡ Vado
dis.vaſi.ere.⁊ cōponitur.Euado dis.euaſi.euadere.euaſum ſu.in ſu
pinis (to ſkape) Proficiſcor eris.ꝑfectus ſum.proficiſci.i.pergere.
dicitur de ꝓficio cis.feci.Eo is.iui.ire.eundi do.dum.itum itu.in ſu
pinis.Itinero as.de iter ris.dicitur.

Veſtigio/ſcrutor:exploro/queroq; rimor
Scitor et indago/percontor/ſciſcitor addo

Quero. ❡ Iſta verba idem ſignificāt cū hoc verbo quero ris.queſiui que-
Veſtigio rere.queſitū tu in ſupis.❡ Veſtigio as.aui.are.qđ ⁊ veſtio as.aui.
are.qđ deriuatur de hoc veſtigium gii.Scrutor aris.ſcrutatus ſum
ſcrutari.verbum deponens.Exploro as.componitur de ex et ploro.
Rimor Rimor aris.verbum deponēs.i.inquirere/inueſtigare.Et tractū eſt
Scitor a porcis qui per rimas terre ſiliquas et radices inquirunt.Scitor aris
frequentatiuū irregulare ſm̄ ſignificationem ⁊ formationem de ſcio
ſcis.ſcitum tu.u in o ⁊ additur r.fit ſcitor aris.i.querere.Indago as.
ideſt inquirere/inueſtigare.vnde hec indago nis.ideſt inquiſitio.
Percōtor ❡ Percontor aris.de per ⁊ contor aris.quod idem eſt qđ querere/
vel ꝑquirere.Et dicitur de hic contus ti.to.i.partica cum qua piſca-
tur ſcrutatur aqua inquirendo piſces. Et etiam eſt quoddā genus
Sciſcitor teli.⁊ proprie quod ferrum non habet:ſed eſt acuta cuſpide.❡ Sci-
ſcitor aris.ſciſcitatus ſum ſciſcitari.i.inquirere.Et formatur a ſecun
da perſona huius verbi ſciſco ſciſcis.abiecta s et addita tor fit ſciſci
tor ris.et idem eſt qđ ſcrutari.i.inquirere/inueſtigare/interrogare/
querere.Et eſt ſimiliter irregulare frequentatiuum:et ſm̄ formatio
nem et ſignificationem.

Rhete ſagena/plaga cum caſſe/ſagenula lina.
Addas rheticulum/de reti retio dictum.

Rhete. ❡ Iſta noīa idem ſignificant cū hoc noīe rhete tis.qđ dr̄ de retineo
retines.vn̄ hoc rheticulū diminutiuū.⁊ rhetiarius rij.qui facit rhe-
Sagum tia.❡ Hec ſagena ne.de hoc ſagum gi.dr̄.Sagū veſtis alicuius ſa-
gaciter factū.De ſago ſaccus.de ſacco fit tibi ſuccus.De ſucco ſuc-
cus.de ſucco fit tibi ſoccus.De ſocco ſoc⁹.ſic grāmatice tenet vſus.
Plaga Vnde hic ſagenarius rij.eſt ille q̄ facit ſagenas.Hec plaga ge.ideſt
rhete vel potius funis rhetis.ꝓprie quidā plage ſunt funes illi qui
bus rhetia tēdunt.circa ſummā partem.ſed ponitur q̄nq; pro ipſis
Caſſis rhetibus.❡ Hic caſſis ſis.i.a careo es.dr̄.vel de capio pis.❡ Hoc
Linum linū lini.eſt materia vn̄ fiunt rhetia.⁊ q̄nq; ponitur pro rhetibus.ma
teria ſcʒ ꝓ materiato.vn̄ Ouidius.Lina madent comites ferrumq;
comare forātū.Item nota ꝙ retio tis.tiui.tire.i.capere.Cōponit cū
ir.et dicit irretio tis.tiui.tire.i.illaqueare/impedire.Verſus.Quas

archi

hretiui volucres has illaqueaui.

Ruſticus/agricola/pudis ⁊ villanus/agreſtis
Et cum ruricola: ſocietur villicus iſtis

Ruſticus Rudis. Villanus

¶ Iſta noīa idem ſignificant. ¶ Hic ruſticus ci. ⁊ eſt ruſticus operarius in rure. vel qui in rure moraṫ. ⁊ colit rus. i. arat rus. Hic ⁊ hec agricola le. de ager agri. ⁊ colo lis. componitur. ¶ Hic rudis dis. di. vel hic ⁊ hec rudis ⁊ hoc rude. quia rudis eſt ruſticus non ſubtilis. ¶ Hic villanus ni. vel hic villicus ci. ⁊ poſſunt declinari mobiliter. villanus a. um. villicus a. um. i. ruſticus. ⁊ dicuntur de hec villa. Hic et hec agreſtis ⁊ hoc agreſte. de ager agri dicitur. Hic et hec ruricola ruricole. de rus ruris et colo colis.

custodes ouium

Cuſtodes ouium nos dicimus opiliones
Archimandꝛitas conſtat quos eſſe vocatos.
Mulio ſed cuſtos muloꝛum dicitur eſſe.
Ad quos cura boum ſpectat: dic eſſe bubulcos

Opilio Archimandrita Bubulcꝰ Subulcus

¶ Superius autoꝛ docuit quot noībus poteſt ruſticus appellari. Hic docet qui ſunt ab effectu meri ruſtici dicens. ꝙ iſti ſcꝫ opilio cuſtos boum. ¶ Hic archimandrita te. grecū. et dicitur de archos qḋ eſt princeps ⁊ mandros ouis. quaſi princeps ouium. Hic mulio mulionis de mulus li. dicitur. ¶ Hic bubulcꝰ ci. de bos bouis et cuſtos componitur. ⁊ dicitur cuſtos boum. ¶ Hic ſubulcus ci. de ſub ⁊ ſus ſuis. et cuſtos. i. cuſtos ſuum. i. porcorum.

Inter ſe diſtant teres oꝛbiculare rotundum
Haſtam dic teretem pomum dic eſſe rotundum
Effigiem pomi retinet ſibi ſpera/vel oui
Sperica de ſpera: ſic credas eſſe vocata

Rotundum. Teres. Oꝛbicularis Spera

¶ Noīa iſta quoad genus idē ſignificāt. differunt tū̄ quoad ſpeciem et ponuntur pꝛo rotundo. ¶ Hic ⁊ hec teres etis. media coꝛrepta in gtō. ⁊ dr̄ a tero ris. et ꝓprie ptinet ad haſtam. vt haſta dicitur teres ¶ Hic ⁊ hec oꝛbicularis ⁊ hoc re. i. circularis. Oꝛbis enī eſt rotunditas circuli et cuiuſlibet rei. ⁊ dicitur de rota te. quia quaſi rota eſt. Rotundus a. um. de hec rota te. ⁊ ꝓprie pomū eſt rotundū. ¶ Hec ſpera re. ⁊ pꝛopꝛie eſt ſpera vnum coꝛpus rotundum. vt pomum vel ouum. et diffinitur ſic ab Hug. Sphera eſt mediante dyametro cōtinua ſemicirculi conductio. ⁊ dr̄ ſpera quaſi ſpaciū rotundum. et dicitur de hoc ſpacium cii. vnde ſpericus a. um.

Regredioꝛ/repedoq; remetioꝛ/atq; reuertoꝛ.
Repatrio/remeo/redeoq;/recurro/recurſo

Regredior
Repedo
Reuerto
Recurſo

❡ Dicit ꝙ iſta ꝟba ſunt eiuſdē ſignificatiōis. ❡ Regredior ris. verbū deponēs. de re ⁊ gradior cōponit. ❡ Repedo as. aui. are. de re ⁊ pedo as. qḋ deriuat̃ a pes pedis. ſed nō eſt in vſu. Remetior tiris. remenſus ſum tiri. deponēs de re ⁊ metior. ❡ Reuertor ris. reuerſus ſum. reuerti. deponēs. ⁊ etiā reuerto tis. in eodē ſenſu inuenitur: ſed reuertor eſt deponēs. ⁊ reuerto neutrū. poteſt etiam eſſe actiuū. vt reuertā te. i. retrouertā te. ❡ Repatrio as. aui. de re ⁊ patrio as. cōponitur. Remeo as. cōponitur de re ⁊ meo as. i. eo is. ire. Redeo is. ire. de re ⁊ eo interpoſita d. Recurro ris. de re ⁊ curro ris. ❡ Recurſo as. aui. are. frequētatiuū de recurro ris. recurri. recurſum ſu. in ſupino. u in o fit recurſo as. are.

Peſſula ſunt obices / ſera / ſunt repagula / vectes
Addatur clatrus / a cladendo tibi dictus

Repagulū
Peſſulum
Sera.
Clatrus

❡ Iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificatiōis cū hoc noīe repagulū li. i. obex que ad īpedimētū obiicit̃ ⁊ opponit̃. Vel dicitur firmatura hoſtii (āglice a dorebare) Et dr̃ repagulū a repādo is. ❡ Hoc peſſulū li. de pello lis. Hic obex icis. penultima ꝓducta in oīb⁹ caſibus. et forte tunc ſcribitur cū duplici ii. vt obiicis. ſicut obiicio a quo deriuat̃. Autor eñ hic corripit neceſſitate metri coactus. ❡ Hec ſera ſere. ⁊ eſt ꝓprie lignū qḋ ex trāſuerſo oſtii ponit̃. vñ ſero as. aui. oſtio opponere. oſtiū claudere / firmare. Hec vectis tis. de veho his. dr̃. ❡ Hic clatrus tri. de claudo is. dr̃. q2 claudit oſtiū. ⁊ ꝓprie clatr⁹ eſt repagulū qḋ oſtio opponit̃. vel ipſm hoſtiū. ⁊ precipue hortoꝝ vineaꝝ vel viridarioꝝ.

Dic parmas / clipeos / ancile vel egida: ſcutum.
Pelta rotundatur: clipei pars vmbo vocatur

Parma
Clipeus.
Ancile
Egida
Scutum
Pelta
Vmbo

❡ Iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificatiōis. Et ſunt arma defenſiua ꝗbus ictus hoſtiū repellitur. ❡ Hec parma me. ⁊ dr̃ quaſi parua arma. vel parma quaſi par manui (anglice a bokeler) ❡ Hic clipeus ei. de clepo pis. qḋ eſt furari dr̃. q2 furat̃ ictus ꝑcutiētis. ❡ Hoc ancile lis. de ante dr̃. q2 ante hoīem debet eſſe. ❡ Hec egida de. vel hoc egis egidis. de ago agis. ⁊ eſt acti caſus. Accō hanc egidem vel egida. et dr̃ egis egidis. ab egle qḋ eſt capra. q2 tegitur pellibus caprinis. Et fuit egis ſcutū palladis. hec egida egide. vel egis egidis dr̃. q2 agit ante pectus pugnātis. ❡ Hoc ſcutū ti. ab hec ſcuta te. qḋ forma rotunda dicitur. vel ab excutio tis. q2 ex ſe excuſat ictus teloꝝ. ❡ Hec pelta pelte. de pello lis. ❡ Hic vmbo onis. de hic vmbilic⁹ ci. dr̃. ⁊ eſt media pars ſcuti vel pelte (anglice a boſe)

Dicas mauſoleum poliādrū: tumba: ſepulcrum.
Sarcofagus: buſtum tumulus vel pyramis
Dās monumēta necis ꝯiūgitur his monumētū.

❡ Iſta noīa ſunt idem cū ſepulchꝛo. de ſepelio lis. qꝛ in eo ſepelliunt **Sepulcrū.**
corpoꝛa moꝛtuoꝝ. ❡ Hoc mauſoleū lei. dꝛ de mauſolo inuētoꝛe illius **Mauſoleū**
⁊ tūc ꝓducit penultimā. Uel dꝛ de manes niū. ibus. que ſunt anime
infernales. ⁊ tūc coꝛripit penultimam. ❡ Hoc poliandrum drī. dꝛ de **Poliādrū**
polis qđ eſt ciuitas cuiuſlibet viri. ⁊ andros qđ eſt vir. qa eſt vltima
ciuitas cuiuſlibet viri. Uel poliādrum dꝛ vel interpꝛetatur multitudo viroꝝ. ⁊ ſic dꝛ cimiteriū ꝓpter multitudinē viroꝝ ibi ſepultorum
❡ Hec tumba be. de tumeo es. dꝛ. ⁊ ſimiliter tumulus li. ❡ Hic ſarcofagus gi. de ſarcos. i. caro. ⁊ fagin comedere. qꝛ ibi comeduntur car- **Tumba** **Sarcofag⁹**
nes noſtre a vermibus. ❡ Hoc buſtū ti. ab vro ris. dꝛ. qꝛ ibi ſolet coꝛ- **Buſtum**
pus moꝛtuoꝛū cōburi. ❡ Hic pyramis idis. a pyr qđ eſt ignis: qa ſur- **Pyramis**
git in acutū ſicut ignis. ❡ Hec vrna ne. eſt ꝓprie vas qđ ꝑ conden- **Urna.**
ſis defunctoꝝ cineribus adhiberi ſolet. Uñ poeta. Solo tegit qđ nō
hꝫ vrnā. i. ſepulchꝛū. ❡ Hoc monumētum ti. i. ſepulchꝛū. qꝛ ꝑ tranſeuntiū mentes mouent ad hoc debere tranſire. et dꝛ a moueo es. qa **Monumētū**
mouet mentem ſiue memoꝛiam defuncti.

Eſt callis trames/ eſt oꝛbita/ ſemita/ limes
Uiculus et vicus eſt publica ſtrata platea.
Eſt biuium via duplex/ eſt triuium via triplex
Compita quadꝛiuium dic quattuoꝛ eſſe viarum
A callet calis. ſed ab oꝛbe fit oꝛbita trames
A tranſmitto venit. ſed iter dat ſemita ſemis

❡ Iſta noīa idē ſignificant cum hoc noīe ſemita te. et dꝛ a ſemis qđ **Semita**
eſt dimidiū. et eſt ſemita duoꝝ pedū. ſcꝫ via ſtricta vt alter alteri⁹ in
trāſitu tranſire nō poſſit. et dꝛ ſemita quaſi ſemis iter. i. dimidiū iter.
Et eſt ſemita ꝓprie hoīm. Callis feraꝝ ⁊ pecudum. a calcando vel a **Callis**
calendo/ vel a callo. eſt enim callis ꝓprie ſemita ſtricta qui tenuis a
callo pedū perdurata. ❡ Hic trames itis. a trāſmitto tis. paruus via **Trames**
trāſuerſa ꝑ agrū. qa trāſmittit ad aliā partē agri. vel a trāſuerto tis.
qꝛ ꝑ trāſuerſum ducat. vel a traho is. qꝛ trahit a publica via. ❡ Hec **Oꝛbita**
oꝛbita te. ab oꝛbis dꝛ. ⁊ eſt pꝛopꝛie veſtigiū carri. vel rote. Ab oꝛbe. i.
circulo rote dicta. ſ. actus rote. quo pecus duci ſolet. ❡ Hic limes limitis. dꝛ de limus a. um. Et ſunt pꝛopꝛie limites tranſuerſa in agris/ **Limes**
itinera/ vel fines. q diuidunt ⁊ exterminant. vnde limito as. aui. are.
ideſt terminare. ❡ Hic viculus li. diminu. de vicus ci. a vice deriuat
qꝛ vice ciuitatis habet. ❡ Hec ſtrata te. a ſterno is. ſtraui dꝛ. ❡ Hec **Strata**
platea tee. a platon grece qđ eſt latum latine. qꝛ lata eſt via. ❡ Hoc **Platea.**
biuiū uij. de bis ⁊ via. vbi due vie cōcurrūt. ❡ Quadriuiū. vbi quattuoꝛ vie cōcurrūt. ❡ Triuiū uij. vbi tres vie cōcurrūt ⁊ exponūt ſe. **Biuium** **Triuium**
vnde cōponuntur. Hoc compitū ti. eſt collectio pluriū viarum. locus **Quadriuiū**
vbi plures vie ſe petunt ⁊ ꝯueniūt, ſicut biuiū/ triuiū/ et quadriuiū.

Et deriuatur de cõpeto tis. vel cõponit de con. ⁊ pſtal. qđ eſt via. vñ hic ⁊ hec cõpitalis ⁊ hoc le. Hec via vie. de veho vehis dr.

Sol titan phebus titulus venit hinc ⁊ ephebus

Sol. **Tytan** **Ephebus**

¶ Iſta noĩa cõueniũt in ſignificatiõe. Hic ſol ſolis. deriuat de ſolus a. um. q: ſol⁹ luceat fulgore ſuo ſyderib⁹ obſcuratis. ¶ Hic tytan nis media ꝑducta. i. ſol. Vñ tintulus li. Et dic⁹ eſt tytan a tytan qđ interp̄tat illuminãs. Titulus diffinit ſic. eſt breuis annotatio eorũ que cõfuſius in ſequẽti opere cõtinentur. ¶ Hic ephebus bi. cõponitur de phebus bi. ⁊ eſt ephebus valde pulcher ⁊ valde lucidus. ſcʒ iuuenis pulcher ⁊ impubes. Unde ephebiolus li. diminutiuũ. et poſſunt declinare mobiliter. ephebus a. um. ⁊ ephebiolus a. um. et dr pheb⁹ phebi de fos grece qđ eſt lux latine.

Eſt fatuus ſtolidus/ erroneus/ inſipienſq́.
Inſcius et brutus/ ſimplex ideota ſtultus
Indoctus ſimul inſipidus coniungitur iſtis
Inconſultus ⁊ elinguis/ cum verba negantur.
Incautus ſit in his: imprudens: iniq́ peritus.

Stolidus **Brutus** **Ideota** **Elinguis** **Impudẽs**

¶ Iſta noĩa ſunt idem. Fatuus tui. ⁊ dr de for faris. ⁊ eſt fatuus qui impericiã ſuã oſtendit fando quicqđ latet in animo. vel reſpõdendo ad interrogata. Uel ideo dr a fando fatuus. q2 nec ipſe qđ fatur: nec qđ alij dicunt intelligit. ¶ Stolidus de extollo lis. extuli. extollere. Stultus de extollo lis. Erroneus a. um. de erro as. Inſipiens de in ⁊ ſapiẽs. Inſcius a. um. de in ⁊ ſcio ſcis. ¶ Brutus a. um. i. ſtolidus/ inſulſus/ ſtultus/ immũdus. de bruteo es. dr. Hic ⁊ hec ⁊ hoc ſimplex cis. componitur de ſine. ⁊ hec plica plice. ¶ Hic ⁊ hec ydeota te. cõponitur de ydus qđ eſt diuiſus a. um. ⁊ tota littera. i. litteratus. quaſi diuiſus a litteris. ſcilʒ indoctus/ inſipiens. Indoctus ta. tum. de in et doctus. quaſi non doctus. Inſipidus a. um. de in et ſapiens. Inconſultus a. um. de in ⁊ cõſultus a. um. ¶ Hic ⁊ hec elinguis ⁊ hoc elingue. componitur de e prepoſitione ⁊ lingua. quaſi extra linguam poſitus. Incautus a. um. de in ⁊ cautus a. um. ¶ Hic et hec ⁊ hec imprudens tis. quaſi procul ante videns ea que futura ſunt. Imperitus a. um. de in et peritus a. um.

Scamnum ſcabellum/ ſubſellia/ ſella ſcanellum.
Predictis pluteum/ ſedemq́ ſedilia iungas

Scamnum **Scabellũ.** **Scanellum**

¶ Iſta nomina conueniunt in ſignificatione cum hoc nomine hoc ſcamnũ ni. Et dicitur de ſcando dis. ¶ Hoc ſcabellum li. pro ſcanellum li. dicitur per mutationem n littere in b. Hoc ſcabelliũ lij. de ſub ⁊ hec ſedes ſedis dicitur. Hec ſella le. de ſedeo des. dicitur. ¶ Scanellum li. per vnum n. diminutiuũ de ſcamnum. Et dicitur etiã ſca-

Pluteum.
Sedes.

nulum li. et ſcanellum in eodem ſenſu. cum ſcanellum a quo etiã deriuatur. ¶ Hoc pluteum plutei. idem quod ſedes. et dicitur de pluo pluis. ſola voce. ¶ Hec ſedes ſedis. de ſedeo ſedes. Hoc ſedile ſedilis. de ſedeo ſedes.

Eſt ſeges atqꝫ ceres ſunt fruges ⁊ ſata meſſes
Cum ſeritur ſeges eſt: ſata cum radicibus herēt.
Fruges fruimur: ſunt meſſes qñ metuntur.
Deqꝫ creando ceres fertur: quia res creat oēs
Dicitur annona quam poſtulat annuus vſus
Semineum ſementium ſementis idem ſunt
Semina iungantur pꝛedictis a ſero dicta.
Et ſementina res eſt a ſemine dicta

Seges
Ceres
Fruges
Annona
Semen.

¶ Iſta noīa cōueniūt in ſignificatiōe. Hec ſeges tis. a ſero ris. vel a ſeco as. dr. ¶ Hec ceres ris. media correpta gti. eſt ꝓpꝛie dea frugū. Et dr a creo as. qꝛ creat fruges. vel etiam alias res oēs. ¶ Fruges nō habet nom̄ caſum ſingularē in vſu. ⁊ dr fruges a fruoꝛ ris. Segetes dicūtur cū ſerūtur a ſero is. Meſſes cū metunt ⁊ colligunt a meto tis. Fruges cū fruunt a fruendo. i. veſcendo. Hoc ſatum ti. de ſero ſeui re. ſatū tu. ⁊ ſunt ſata cum herent radicibus poſt ſeminationem. ¶ Hec annona ne. de annus ni. dr. eo ꝙ ſingulis annis renouetur. ¶ Hoc ſemen inis. de ſero is. dicitur. Vñ ſemineus a. um. ⁊ hoc ſemineum nei. i. ſemen vel cuiuſlibet rei exoꝛdiū. vel lucrum de ſemine. ⁊ ſementinus a. um. ⁊ hoc ſementinū ni. i. ſemen. ⁊ hec ſementis tis. i. ſemen frugum. vel tempus ſeminandi.

Diſcus catinus lanx eſt ſcutella/paraſis
Fit de lance bilanx/paraſitis nota prrapſis

Scutella.
Diſcus
Catinus
Parapſis
Parapſis.

¶ Iſta noīa ſunt eiuſdē ſignificatiōis cum iſto noīe hec ſcutella le. ⁊ dr de hoc ſcutū ti. ¶ Hic diſcus ci. dr de ſtus qđ eſt rotūdum. vñ hic diſculus diminutiuū. Et nota ꝙ diſcus eſt ſcutella ⁊ nō menſa: licet ꝓ ea ponatur ꝑ metonomiā. ¶ Hic catinus ni. i. diſcus. ⁊ dr a caton qđ eſt cōmune. qꝛ cōis oībus eſt. ¶ Hec parapſis ſidis. de per ⁊ abſida cōponit. Hec lanx cis. de latus a. um. dr. qꝛ lata eſt. et ꝓpꝛie lanx eſt diſcus trutine. ⁊ ꝯponit cū bis. ⁊ dr bilanx cis. i. trutina que habꝫ binas lances. ¶ Hic paraſitus ti. ꝯponitur de paraſis ⁊ ſitus a. um. quaſi in parapſide. ⁊ ideo dicitur in verſu ꝙ parapſis eſt nota paraſitus. i. leccatoꝛibus et guloſis.

Eſt conſoꝛs ſociuſqꝫ comes collega: ſodalis.
Dat ſoꝛs conſoꝛtem/comitem via/menſa ſodalē.

Miſſio collegam/ſocium laboꝛ efficit idem

¶ Jſta noīa cōueniūt in vna ſignificatiōe cū hoc noīe ſocius. habēt
tū aliqualē dr̄am. vt in eoꝝ expoſitione patebit. Hic ſoci⁹ cij. a ſocus
ci. qḋ eſt quoddā calciamētū. ⁊ ſunt ſocij ꝓpter ꝑiculi ⁊ opis vel laboris
ſocietatē. quaſi in vno ſoco. i. caliga. i. in vno veſtigio manētes
Comes. et eſt ꝓprie ſoci⁹ in ꝑiculo. ¶ Hic ⁊ hec comes itis. i. ſocius. ⁊ ꝓprie
Collega comes in itinere. ⁊ dr̄ comeo as. ¶ Hic et hec collega ge. i. ſocius. et
ꝓprie in officio. ⁊ dr̄ de colon. ⁊ lego as. i. ſimul mittere. Hic ⁊ hec ſodalis.
i. ſocius in mēſa. vel ſcutella. vel in ſede. et dr̄ a ſedes vel a ſuadeo.
Conſors vel a ſedeo. ¶ Hic ⁊ hec cōſors tis. de con. ⁊ ſors tis. ⁊ ꝓprie cōſors
eſt ſocius in ꝑmio. Et dr̄ cōſors quaſi eiuſdem ſortis.

Signifer anteſignarius. rem ſignant eandem
His pꝛimicerius/vexillifer aſſociatur
Pꝛimus pila ferens eſt pꝛimipilus in iſtis

Signifer ¶ Jſta noīa idē ſignant. Hic ſignifer ri. ro. eſt ille q̄ portat vexillū i bello
Añſignari⁹ añ exercitū. ⁊ dr̄ de hoc ſignū ni. et fero fers. Hic anteſignari⁹ rij.
Pꝛimiceri⁹ eſt idē. ⁊ dr̄ de āte. ⁊ hoc ſignū ni. ⁊ fero fers. Hic pꝛimiceri⁹ rij. dr̄ de
pꝛim⁹ ⁊ cera grece qḋ eſt legio latine. q̄ꝛ preire dꝫ legionem. Hic vexillifer
Pꝛimipilus ri. de vexillū ⁊ fero fers. i. q̄ fert vexillū. Hic pꝛimipilus li. penultima
ꝓducta. dr̄ de pꝛimus a. um. ⁊ hoc pilum li. qḋ telum dr̄.

Splendet/et irradiat/lucet/nitet atqꝫ coꝛuſcat.
Emicat/atqꝫ micat/rutilat/claretqꝫ relucet

Splendeo ¶ Jſta verba idem ſignificant cū ſplendeo es. ui. ere. caret ſupinis.
Vñ hic ſplendoꝛ oris. ⁊ ſplendidus a. um. Irradio as. aui. are. de in ⁊
radio as. Luceo es. luxi. cere. caret ſupinis. ⁊ ꝯponitur Reluceo es.
Niteo. ¶ Niteo es. tui. tere. caret ſupinis. et cōponitur Reniteo es. Inniteo
Coꝛuſco. es. Unde hic nitoꝛ oris. ⁊ nitidus a. um. ¶ Coꝛuſco as. aui. are. i.
ſplendere. vñ hec choꝛuſcatio onis. i. ſplendoꝛ/fulgoꝛ. Emico as. aui.
Rutilo are. caret ſupinis. de e ⁊ mico as. cui. dicit Rutilo as. aui. are. i. ſplendere.
Et dicitur de rutilus a. um. et illud de rubeo es. Clareo es. rui.
clarere. de clarus a. um.

Pꝛoluuies/ſanies/caries/pus res eadem ſunt
Soꝛdes ſpurcicia/fex/et feculentia ſqualoꝛ.
Cum macula tabes. aſſint contagia labes
Soꝛdem dic tecti ſcoꝛiam dic eſſe metalli
Dat tibi dabo. non plus per cetera quero

Soꝛdes ¶ Jſta noīa idem ſignificāt. hec pꝛoluuies ei. i. ſanies vel ſoꝛdes. et dr̄
Pꝛoluuies de pluo is. hec ſanies ei. i. putredo que ex ſanguine naſcitur. Et diſ-

fertꝰ a tabo. qꝛ fluere ſanie viroꝝ eſt: ſed fluere tabe mortuoꝝ eſt. Itē
tabes eſt putredo que ſtat. ſanies que fluit. ⁊ dꝛ ſanies a ſāguis nis.
¶ Tabes dꝛ a ſto ſtas. quaſi ſtabes. ⁊ a tabes tabi gtīs. ⁊ tabo datiuus **Tabes**
⁊ ablatiuus in eodem ſenſu cū tabes. ⁊ eſt neutrū dyptotum. i.
habet variationē duoꝝ caſuū/vel duaꝝ vocū caſualium. in gtō tabi.
dtō et ablrō tabo. ¶ Hec caries ei. de careo es. dꝛ. Et eſt caries proprie **Caries**
lignoꝝ. putredo vero aliaꝝ rerum. ¶ Hoc pus indeclinabile. de **Pus**
puteo es. dꝛ. i. putredo vł infirmitas que reddit hoīem putridū. Itē
habetꝰ hoc pus puris ri. i. cuſtodia. vnđ Pus pro putredo nō declinabile
credo. Pus declinatur cuſtodia qñ notatur. Et tūc dꝛ de purus
a. um. ¶ Hec ſcoria rie. ſuffocatio veſice. ita vt vrina denegetur **Scoria**
vel ventris officiū. vñ hic Scorio onis. ſtultus/ſtolidus/fatuus. Hec **Scorio.**
ſcorea ree. ab excoquo is. excoxi. dꝛ. i. ſordes et purgamētum metallo
rum. q̄a de ferro excoquitur. ¶ Hec ſordes dis. i. putredo metallorū **Sordes.**
ſcoria. ⁊ aliaꝝ rerū. Vñ hec ſordecula le. et ſordes immūdicia domus/
vel tecti. ¶ Hec ſpurcicia cicie. de ſpurcus a. um. gtō ſpurci. addita **Spurcicia**
cia fit ſpurcicia. ¶ Hic fex fecis. a fago gis. dꝛ. ⁊ cōponitꝰ fex cū lentos **Fex.**
qđ eſt plenū. et dꝛ feculentus a. um. i. plenus fece. Vñ hec feculencia
cie. i. plenitudo fecis. ¶ Hic ſqualor oris. de ſqualeo es. dicitꝰ. **Squalor**
¶ Hec macula le. de maculo as. aui. ⁊ dꝛ maculo as. de macies ciei.
Et eſt macula nota/vicium/turpitudo/macula. Et dꝛ ſquama lorice
⁊ filum rhetis. ¶ Hoc contagium gij. de cōtingo gis. ¶ Hec labes **Contagium**
labis. de labor eris. dꝛ. i. putredo/pernicies/ruina/miſeria. Vnđ hec **Labes.**
labecula le. diminutiuum.

Glabrio/vel tinea capitis ſunt hinc glabrioſus.
Glabria ſed cuius caput occupat eſt glabrioſus.
Corporis et reliqui ſcabies eſt/hic et ſcabioſus.
Poſtula corporibus totaliter heret/⁊ vlcus.

¶ Hic ponit autor ſordes que ꝯtingunt hoīem. ⁊ dicit ꝙ iſta. ¶ Hic **Glabrio**
glabrio onis. ⁊ prout hic ſumitur eſt vermes in capite. ⁊ dꝛ a glaber
bra. brum. ⁊ eſt glaber nudus ſine pilis. ⁊ de glabrio dicitur glabrioſus
ſa. ſum. plenus glabrionibus. Item glabrioſus dꝛ de hec glabra
bre. quod eſt ſcabies in capite. Sed nec glabrio nec glabria nec glabrioſus
eſt in Papia aut Catholicon. Hec tinea tinee ꝓprie eſt ver
mes veſtimētoꝝ. ⁊ dicitur de tero teris. ¶ Hec ſcabies ei. ⁊ hec ſca **Scabies**
bia bie. dicitur de ſcabo bis. bere. Sed differunt hec nomina. Scabia **Scabia.**
eſt ſicut lepra aſperitas carnis cum pruritu ⁊ ſquamatione. Sca
bies eſt tenuis aſperitas carnis cū pruritu et etiam cū ſquamatione
vnde hec ſcabiecula le. et ſcabiola le. diminutiua. et ſcabioſus a. um.
¶ Hec puſtula le. de pus quod eſt putredo dicitur. et eſt puſtula in **Puſtula**
ſuꝑficie carnis. vnđ hec puſtella le. diminutiuū. et puſtulētus a. um.
et puſtuloſus. ⁊ puſtulens lentis. i. vlceroſus/puſtulis plenus. ⁊ tali

Vlcus. Vulnus

infirmitate infirmatus. ¶ Hoc vlcus eris. de oleo es. dr. et differt a vulnere. nã vulnus ad animi. vlcus ad corporis refert iniuriã. Item vulnus corporis recens plaga. vlcus vero inueteratũ vulnus. Item vulnus qđ ferro vel fuste vel lapide. quaſi vi naſcit. Vlcus qđ ꝑ ſe naſcitur in carne. ipſa putredo que oleat. Unde vlceroſus a. um.

Eſt ſerpens/ ydrus coluber ſimul ydra/ chelidrus.
Vipra/ ſeps aſpis ſimul et nepa iungitur anguis
Atqꝫ dracena: draco fit ſcorpio de ſpeciebus

Serpens. ydrus Coluber Chelidrus Vipera. Nepa Anguis Draco Scorpio

¶ Iſta noîa idẽ ſignificãt quoad ſpeciem. ¶ Hic ſerpẽs tis. dr a ſerpo pis. ¶ Hic ydrus ydri. hec ydra dre. ⁊ illud de ydro qđ eſt aqua. nam ſerpẽs aquaticus eſt. ¶ Hic coluber bri. de colo lis. ⁊ vmbra e. quaſi colẽs vmbrã. ¶ Hic chelidrus dri. i. ſerpẽs quidã brachiatus. vt ſcorpio. Et dr a chele qđ eſt brachium. et ydrus ydri. ¶ Hec vipera re. componitur de vi. et pario ris. qꝛ vi pariat. ¶ Hic ſeps indeclinabile ſm Hugꝫ. a ſepio pis. dicitur. quidam ſerpẽs exiguus q̃ non ſolum corpus: ſed etiam oſſa veneno conſumit. Hic aſpis dicit quaſi aſpergẽs pus. i. venenũ. vnde aſpis qꝛ venenũ immittat ⁊ aſpergit. ¶ Hec nepa pe. quidam ſerpens qui natos ſuos conſumit. excepto vno qui dorſo ſuo incedit ⁊ inheſit. et poſt ipſe qui ſeruatus eſt conſumit parẽtem. ⁊ dr nepa quaſi necans partus. ¶ Hic anguis is. de ango gis. dr. ¶ Hec dracena ne. vxor draconis. hic draco nis. a greco dicitur. Greci enim draconem draconta vocant. ⁊ dicitur draco dũ eſt in templo. Anguis dũ eſt in aqua. Serpens dũ eſt in terra. ¶ Scorpio onis. a ſcorte qđ eſt dulce. et poio is. qđ eſt fingo gis. cõponitur. hic ſcorpio onis. et ſcorpius pij. in eodem ſenſu quoddam animal venenoſum eſt vel ſerpens. ¶ Cõſtrue. Scorpio fit de ſpeciebus. i. ſpecie precedentium ſerpentum.

Immolo ſacrifico/ facio/ lito/ mactito/ macto
Nomen carnificum de mactando trahit ortum
Alanio dictos quos dicimus eſſe laniſtas

Sacrifico. Immolo Lito Facio Macto

¶ Iſta verba ſunt eiuſdẽ ſignificatiõis cum hoc verbo ſacrifico as. qđ cõponit de ſacrũ et facio cis. ¶ Immolo as. aui. cõponitur de in ⁊ hec mola le. ⁊ eſt mola prout hic accipit panis ex farina ⁊ aqua et ſale. qua olim victime inter cornua ꝓfundebant. Lito as. aui. et differt a ſacrificare. nã ſacrificat q̃ ſacrificiũ facit. Facio cis. i. ſacrificare. Unde Virgꝫ. Cum facio vitulam pro frugibus ipſe venito. Litat qui ſacrificium dat. ⁊ quod ſacrificio pertinet/ vel petit/ vel impetrat. Mactito as. aui. frequentatiuũ de macto as. i. ſacrificare/ immolare/ trucidare/ interficere. Unde hoc macellũ li. locus vbi mactantur pecora. ⁊ hic macello nis. ⁊ hic macellarius rij. qui pecora mactat ⁊ vendit carnes. Et forte autor iſte cũ dixit nomen carnificum de mactando trahit ortũ intellexit de iſtis noībus macellio et macellarius que habēt ortum ſuum a macto as.qꝛ carnifex habet ortum ſuum a caro carnis.ꝛ facio cis.ꝛ nõ de macto.¶ Hec laniſta te.ꝛ hic lanio nis.et hic lanius nii.in eodē ſenſu.i.carnifex vel homicida macellio.ꝛ dicitur a lanio as.are.i.ſcindere/lacerare.

Macello
Macellariꝰ
Laniſta.

Calcius eſt ſoleo/pero ſotularis aluta
Et quia munda luto nomen ſibi ſumpſit aluta.

¶ Iſta noīa idē ſignificāt cũ hoc noīe hic Sotular ris.et eſt calciamentũ pedis. Nota ſm Auicenā cap̄.v.de cōſeruādis extremitatibus a nocumēto frigoꝝ.dicentē. Non oportet ꝙ ſotularis aũt calciamentũ quo pes tegitur ſit ſtrictus.ita vt in eo pes moueri nõ poſſit. Et ita patet ꝙ rectius dicitur hic ſotularis in nrō caſu ꝛ non ſotular. ¶ Hic calceꝰ cei.vel calcius cii.indifferenter p e vel i pōt ſcribi ſicut calceo a quo deriuatur.de calix cis.vel a calcando.¶ Hec ſolea lee. a ſolum dr̄.qꝛ ſolũ pedis tegat.vel qꝛ ſolo terre adhereat.¶ Hic pero onis.eſt calciamentum ruſticoꝝ.¶ Hec aluta te.dr̄ ab alo alis.qꝛ alit pedes.ꝛ eſt pellis tenuata(anglice cordowan)ꝛ ponit̄ ꝓ calceo qꝛ calcei inde ſunt.ſcꝫ materia pro materiato. Autor tñ vult ꝙ aluta dicatur ideo.quia munda ꝛ pura a luto ꝛ ſordibus.

Sotular
Notabile
Calceus
Solea
Pero
Aluta

Pila vel haſtile/iaculum catapulta ſagitta.
Miſſile/vel telum necnon addatur arundo
Spicula vel geſas/ſimul addas atqꝫ ſariſſas

¶ Iſta noīa idē ſignificant cũ hoc noīe hec ſagitta te.qḋ dr̄ de ſagio gis.vel ſagax.qa ſagaci iactu emittit̄.fertur enī pennis. ¶ Hoc pilum li.i.telum.dr̄ de pello lis.¶ Hoc haſtile lis.de haſta te. Hoc iaculũ li.de iacio cis.ieci iacere. Hec catapulta te.eſt ſagitta cuꝫ ferro bipenni quā barbarā vocant.¶ Hoc miſſile lis.de mitto tis.dr̄.quia eſt abilis ad mittēdum. Hec arundo nis.ꝓprie eſt canna.ponitur tñ pro ſagitta que acuta eſt vt arundo. ¶ Hoc telũ li.a telon qḋ eſt longum dr̄. Hoc ſpiculũ li.ꝛ hec ſpicula le.ꝓ eodē.de hec ſpica ce.dicitur.¶ Hec geſa ſe.eſt genus armoꝝ. Hec ſariſſa ſe.i.telum. ¶ Nota ꝙ pila dicuntur arma Romanoꝝ. Geſa gallicoꝝ(anglice a iauelyne)Sariſſe macedonum.i.ſagitte.

Sagitta
Pilum.
Haſtile
Miſſile
Telum.
Geſa
Notabile.

Ops/humus atqꝫ ſolum/rea terra/vł arrida tellꝰ

¶ Iſta noīa idem ſignificāt cum terra. Et dr̄ terra a tero teris.quia teritur.ꝛ terimus illā pedibus noſtris. ¶ Hec ops opis.i.terra que alio nomine dicitur rea ree.i.conſcia.¶ Nota drām inter ops/cops ſcobs ꝛ ſcrobs. Verſus. Fex domuũ ſcobs eſt.vndaꝝ foſſaqꝫ ſcrobs eſt. Facunda cops eſt.terre dea fertilis ops eſt. Et ponitur ops hic pro dea terre. Et rea ree.i.humus mi.quod de humeo mes.dicitur. ¶ Hoc ſolum li.de ſol ſolis.qa ſoli pateat.vnde hoc ſolum li.inferior

Terra
Ops
Notabile.
Solum

Arida. **Tellus**

pars pedis.qꝛ in eo terre veſtigia imprimim⁹. ¶ Hec arida aride.i. terra.vñ Pſalmiſta. Et aridam fundauerunt manus eius.ibi aridam.i.ſiccã terram. ¶ Hec tellus telluris. ꝓprie eſt terra frugifera vñ Catho. Telluris ſi forte velis cognoſcere cultus. Et đr de colo colis colui colere.quia eius fructus colimus.

Lar thalamus camera/ſil' eſt penetrale receſſus
Addas conclaue/vel canopea/penates:
Rethiculum ſericum/natat nobis canopeum

Thalamus **Lar** **Camera** **Penetrale** **Conclaue** **Canopeum**

¶ Iſta noīa idē ſignificãt cū hoc noīe hic thalamus mi.ꝛ đr de thalamos grece qđ eſt cubiculum latine. ¶ Hic lar ris.de largior iris.vel de largus a.um.qꝛ inde ꝓcedit largitas.ꝛ ꝓprie eſt dom⁹. Item lar laris.i.ignis.vñ Uidi larem in laribus.i.ignē in domib⁹. ¶ Hec camera re.de camne qđ eſt curuum đr. ¶ Hoc penetrale lis.vel penetral lis.i.domus ſecreta.ꝛ đr de penetro as.vel de penit⁹. ¶ Hoc conclaue is.cōponit̃ de con ꝛ hec clauis is. ¶ Hoc canopeū pei.penultima correpta de canopus pi.đr.qđ eſt ciuitas egypti.ꝛ ponitur canopeū pro camera. Eſt tñ ꝓprie rethiculū quoddã de ſerico ſubtiliſſimū quo repelluntur ꝛ muſce circa lectos nobiliū. Uñ in Aurora. Rethiculum ſericum:ſcriptura vocat canopeum.

Templa monaſteria/delubꝛaqꝫ fana vocamus.
Baſilicam/ſimul eccleſiam iungimus illis

Templum **Monaſteriū** **Phanum** **Baſilica** **Eccleſia**

¶ Iſta noīa ſignificãt idem cū hoc noīe hoc templum pli.plo.quod cōponitur de hoc tectū ti.et amplus a.um.vnde tēplum quaſi tectū amplum. ¶ Hoc monaſterium rij.dicitur de monos qđ eſt vnum.et ſterion ſtatio monachoꝝ. Hoc delubrū bri.de luo luis đr. ¶ Hoc phanū ni.đr de phanos qđ eſt ſonus.vel đr a for faris per cōtrariū.quia fanus non eſt locus fabulationis:ſed deuote oratiōis. ¶ Hec baſilica ce.proprie domus regia eſt.ſcȝ palatium regis vel imperatoris. ſed modo per tranſlationem đr baſilica eccleſia.quaſi palacium regis.ꝛ đr baſilica a baſileus quod eſt rex. ¶ Hec eccleſia ſie.interpretatur conuocatio ſcȝ fidelium.quia omnes ad ſe vocat.et dicit̃ de ec. qđ eſt prepoſitio greca.tantū valens quãtum con apud nos.ꝛ cliſis quod eſt vocatio.quaſi conuocatio.

Sunt canopea:tentoꝛia papiliones.
A canopo caſtro/canopeum namqꝫ vocatur
Qđ conum ſupꝛa poꝛtent/ſic credo vocata

Tentoriū **Canopeum**

¶ Autoꝛ dicit hic ꝙ hec noīa idē ſignificãt cū hoc noīe tētorium rij. qđ đr de tēdo is.qꝛ tēditur cū funib⁹.ꝛ eſt(anglice a pauylon) ¶ Hoc canopeū pei.ſupra exponit̃:ſed nō in iſta ſignificatiōe in q̃ rariſſime regit̃.ꝛ dicit autoꝛ ꝙ deriuat̃ a canopo qđ eſt caſtrū.i.ciuitas egypti.

Papilio

vel a conus ni. qꝛ ad ſſitudinē coni a lato tendit in acutū. ¶ Hic papilio lis. a pape dr̄. et eſt ꝓprie q̄dā auicula q̄ in ſuo aduētu meret admirationē. vn̄ papiliones dn̄r tētoria ad ſſitudinē illi⁹ auis volātis.

Thuris thuribula: dic incenſoꝛia vaſa
Et quod idem ſignat: iſtis ſcocietur acerra

Thus
Acerra

¶ Iſta noīa ꝯueniūt in ſignificatiōe hoc thuribulū. ⁊ dr̄ de thus ris. i. vas in quo thus adolet. ⁊ dr̄ a theos. vel de tundo dis. ⁊ tunc non aſpirat. ¶ Hoc incenſoꝛiū rij. ab incēdo dis. incēſum ſu. ¶ Hec acerra re. i. thuribulū. et dr̄ de acer aceris quadā arboꝛe. Thus dr̄ de theos qd̄ eſt deus. qꝛ in ſacrificijs deoꝛum adoletur.

Eſt turbo ventus ⁊ flamen/flatus et aura.
Uentoꝛum ſpecies: complectere verſibus iſtis
Sunt ſubſolanus/vulturus/⁊ eurus eoi
Circius/occaſum: zephiruſq3: fauonius afflant
Sed veniunt aquilo: boꝛeas: ac coꝛus ab arcto.
Atq3 die medio notus afflat ⁊ affricus auſtro

Uentus.
Turbo
Subſolanus
Uulturnus
Eurus
Circius.
zephirus.
Aquilo
Notabile.
Cōſtructio.

¶ Autoꝛ hic ponit noīa que ꝯueniūt in ſignificatōe cū hoc noīe ventus. Deinde ponit diuerſa noīa ventoꝝ. Primo dicit. Turbo eſt vētus. ⁊ dr̄ turbo a terra. qꝛ quotiēs talis vētus ꝯſurgit terra in circuitu mittit. Eſt enī turbo vertigo vētoꝝ. Hic vēt⁹ ti. a venio is. dr̄. Hoc flamen inis. a flo flas. et ſilr̄ flatus. Hec aura re. ab aer ris. ⁊ eſt aura leuis vētus. Deinde dicit autoꝛ. O lectoꝛ cōplectere ſpecies ventoꝝ in iſtis ꝟſibus q̄ ſequunt. Subſolanus/vulturn⁹/⁊ eurus ſunt eoi. i. vēti oꝛiētales. ¶ Subſolan⁹ dr̄ de ſub ⁊ ſol ſolis: q̄a ſub oꝛtu ſolis ſurgit ille vētus. ſ. directe in oꝛiēte. ¶ Vulturn⁹ eſt vētus collateralis ſibi verſus auſtrū. ¶ Eurus eſt collateralis ſibi ꝟſus aquilonē. qui alio noīe dr̄ euro aq̄lo vel triphonitus. ¶ Circius/zephirus/⁊ fauonius afflant occaſum. ſ. ſolis. i. veniūt ab occidēte. Circius cij. de circus ci. dr̄. i. circulus. ꝓprie vētus q̄ diuerſe ⁊ acriter circuitū faciēdo volat. ¶ Hic zephir⁹ ri. grece floꝛēs dr̄. qꝛ floꝛes in germina in eius flatu viuificētur. q̄ alio noīe dr̄ fauonius a faueo ues. qꝛ fauoꝛe floꝛes ꝓdūtur. ⁊ terra germinatur. Sed aquilo boꝛeas ac coꝛus veniūt ab arto. i. plaga boꝛeali. ¶ Hic aq̄lo onis. ab aqua dr̄. ⁊ dr̄ aq̄lo quaſi ligās aquas. qꝛ vētus eſt ſerenus ⁊ aquas ſtringit ſcʒ ꝯgelādo. Idē ⁊ boꝛeas dr̄. qꝛ ab iperboꝛeis oꝛis flat. ⁊ idē coꝛus vocat. Et nota ꝙ corus ꝓ vēto ꝓducit primā. ⁊ caret aſpiratiōe. In aliquibus ſignificationibus coꝛripit primā. ⁊ habet aſpirationē. Un̄ ꝟſus. Cōſona turba coꝛus quotiens eſt aere choꝛus. ¶ Conſtrue vltimū ꝟſum. Atq3 nothus ⁊ affricus afflant ab auſtro. i. a plaga auſtrali. medio die. Hic nothus nothi. dr̄ malus ⁊ ſiniſter ventus. ſ. auſter qui pluuioſus eſt.

⁊ calore ſuo flores ⁊ piſces in mari adultera et corrumpit. Et nota ꝙ nothus ꝓ vento ſcribit cũ h. ⁊ corripit primam. Sed notus a. um. de noſco cis. ꝓducit primã. Vñ quidã. Flatur ſumma nothus crebro michi flamine nothus. Hic affricus ci. eſt vẽtus flans a meridie. Unde Pap̃. Affricum dicimus ventum a meridie flantem.

Uina/merum/bachus/bronius vel liber hiacus
Iſtis lineus coniungitur atqꝫ lieus
Atqꝫ tenens mẽtem temetum faciet temulẽtum
Eſt idromellum mulſum/nectar ceruiſia/ſyra.
Pigmentum/muſtum mellicratum/falernum
Et ſapa quod medici ponunt ſub nomine vini.

Vinum. ¶ Autor docet hic cõuenientiã in ſignificatiõe cũ hoc noĩe vinũ ni. Deinde ponit in generali. diuerſa noĩa potuũ. ¶ Hoc vinũ ni. de vitis tis. dr. qꝛ de vite ꝓcedit. **Merum** ¶ Hoc merũ ri. a meris qꝺ eſt diuiſio dr. Et ꝓprie merũ eſt bonũ vinũ ⁊ clarũ ⁊ fece diuiſum. **Bacchus.** ¶ Hic bacchꝰ chi. eſt deus vini. et ponit q̃ꝫ pro ipſo vino. vt ibi. Cũ venere ⁊ baccho ⁊c. **Bronius** ¶ Hic bronius nij. i. deus vini. vel ipm vinum. ⁊ dr a bronim qꝺ eſt appetere. q̃a dat appetitũ comedẽdi. Hic liber bri. i. bacchus. et dr de libero as. qꝛ liberat animũ de curis. Hic hiatus ti. i. bacchus et dr de hio as. qꝛ facit venas hiare. Lineus ⁊ lieus. i. bacchus. ⁊ dicitur a lien qꝺ eſt ſplen. qꝛ a ſplene riſus ꝓcedit. ⁊ ebrij quaſi ſemper ridentes. Uel dr a ligo as. qꝛ ligat linguam. et impedit expedite loqui. **Temetum** ¶ Hoc temetũ ti. a teneo es. et eſt ꝓprie bonũ vinũ. qꝛ teneat mentes. vñ temetũ quaſi tenens mẽtem dr. vñ temulentus a. um. qꝺ cõponit de temetũ ⁊ lẽtos qꝺ eſt plenũ. ⁊ eſt temulẽtus ebrius plenus vino. ¶ Poſt hec noĩa ponit autor noĩa quorũdã potuũ. et ſunt iſta **Idromellũ** ¶ Idromellũ li. i. aqua mellita. ⁊ cõponit ab ydor qꝺ eſt aqua ⁊ mel mellis. **Mulſum.** ¶ Hoc mulſum ſi. vl hec mulſa ſe. quedã potio que ex aqua vel vino ⁊ melle cõficit. et dr de mulceo es. Itẽ mulſum ſi. idẽ eſt qꝺ medo. eſt eñ medo a melle dictũ. i. potio mixta cũ melle. **Nectar.** ¶ Hoc nectar ris. penultima gtĩ correpta de necto is. dr. liquor. ſ. vinũ pigmẽtatum dictũ. qꝛ nectat liguas bibẽtiũ. **Ceruiſia** ¶ Hec ceruiſia ſie. de ceres ris. dr. qꝛ de cerere. i. frugibus fit. **Sira** ¶ Hec ſira ꝑ ſincopã dr de hec cicerare. ⁊ eſt quedã potio que fit ex ſucco frumẽti. pomoꝝ. ceraſoꝝ. vl' pirorũ vel hmõi fructuũ. Et etiã oĩs potus ꝯfectꝰ põt dici ſicera. ⁊ eſt nomen hebreũ. vel dr ſuccus. **Pigmẽtũ** ¶ Hoc pigmentũ ti. a pila dr. i. taberna. qꝛ in pila tunſum eſt. ⁊ eſt pigmentũ ꝯfectio ex vino ⁊ melle ⁊ diuerſis ſpeciebꝰ ſuauis ⁊ odorifera. **Muſtum** ¶ Hoc muſtum ti. a mus qꝺ eſt terra dr. Muſtũ ti. vinũ q̃ in ſe habeat terrã ⁊ vinũ mixtũ. Hoc falernũ ni. a falerno monte cãpanie dr. vbi optimũ vinũ creſcit. **Sapa** ¶ Hec ſapa ſape. a ſapio pis. dr. i. acetum vel dulce acidum vinum.

Eſt indumentum/ veſtis/ veſtitus/amictus.
Exuuias ſpolia/cū pannis addito texta
Quod legis eſt textus/depellit ⁊ frigoꝛa textum
Panniculos inopis/velamina iūgimus illis
His veſtimentum ſocietur et operimentum.
Quod niſi longatum: verſu nequit eſſe locatū.

¶ Iſta noīa ꝯueniūt in ſignificatiōe cū hoc noīe hec veſtis tis.ti.et dr̄ de veſtio is. Hoc indumentū ti.de induo is.dr̄. Hic veſtitꝰ us.ui. de veſtio is. Hic amictꝰ us.ui.de amicio cis.iui.ire.i.tegere. ¶ Hec exuuie aꝝ.de exuo is.⁊ ſunt exuuie ducum ⁊ ſpolia pꝛimoꝝ.et dr̄ hoc ſpoliū lij.de ſpolio as.aui.are. ¶ Hic pānꝰ ni.a pan qꝺ eſt totū/vel oē.qꝛ pānus in oī hoīe appetit.vn̄ hic pāniculus li.dimiñ.⁊ ſunt pāniculi pueroꝝ. Hoc velamē is.a velo as.i.tegere. Hoc veſtimētū ti.a veſtio tis.tiui.tire. Hoc operimētū ti.de operio is.iui.ire.i.tegere. Et nota ꝙ opimentū nō pōt ſtare in verſu.qꝛ hꝫ breuē ſyllabā inter duas longas.vlꝫ penultimā. Hoc textū ti.de texo is.i.veſtis. Item habetur hic textus us.ui.qꝺ eſt groſſioꝛ lr̄a in libꝛo(anglice a texte) ¶ Cōſtrue illū v̄ſum. Qꝺ legis eſt textus.illud qꝺ legis in libꝛo eſt textus.ſed textum.i.veſtis eſt que depellit frigoꝛa.i.frigus.

Veſtis
Exuuie.
Pannus

Uinum ſignificant/vinetum vinea vitis
Uinetum pꝛopꝛie locus eſt vbi vinea creſcit.
Pampinus eſt folium/botrus flos vinea totū.
Uuā multa ſimul dic ſigula grana racemos.
Surculus aut ramus eſt palme ſiue ꝓpago
Uinea ſilueſtris ſterilis labꝛuſca vocatur

¶ Iſta noīa ꝯueniūt in ſignificatōe cū vinea.hoc vinetū ti.a vinea dr̄. Hec vinea e.a vinio is.dr̄. Hec vitis tis.a vicio cis.iui.ire.dr̄.i.ligare.qꝛ vites ligātur. ¶ Poſt hec ponit autoꝛ quedā noīa ꝯtinētia ad vites. ¶ Hic pāpinꝰ ni.i.foliū vitis.dr̄ de palpes itis. Hec botrꝰ tri.feminini gn̄is.illud qꝺ eſt in acino.ſed ponit̄ qn̄qꝫ pꝛo acino.qn̄qꝫ ꝓ vua.qn̄qꝫ ꝓ racemo. Et inuenit̄ aliqn̄ maſculini gn̄is.vt Deutero.xxxij. Botrus amariſſimus. Hic acinus eſt botrus vel granellū illud qꝺ eſt in grano vue.et dr̄ de hoc acetū. ¶ Hec vua e.ab humeo es.qꝛ intꝰ eſt humida vel humoꝛe plena ⁊ ſucco ⁊ pinguedine.⁊ eſt vua ipſuꝫ totū cū racemis acinis. Hic racemus mi.a ramus dr̄.i.paruus ramūculus cū vua.⁊ eſt pars botri vel granū. Hic ſurculꝰ li.diminu. de ſurcus qꝺ eſt a ſurſum. Ramus mi.a radix cis.dr̄.vn̄ ramuſculꝰ li. Hic palmes tis.eſt ramꝰ vitis ꝓpť fecūditatē a palma dictꝰ.hec ꝓ-

Uinea
Pampinꝰ.
Uua
Palmes

pago gis. flagellū vitis de propago as. dr. ¶ Hec labrusca ce. est vitis siluestris. a labrum dicitur. ideo quia labris. i. extremitatibus. vel agrorum finibus vel marginibus nascitur.

Aluus et alueolus est venter ventriculusqꝫ
Additur his vterus pꝛegnantibus appꝛopꝛiatus.
Virginis est aluus ⁊ sic alendo vocata.
Ex vtero dicti germani sunt vterini.

Venter
Differunt
Venter.
Vterus
Aluus

¶ Ista noīa idem significant cum hoc nomine hic venter ventris. Et dicitur venter a ventus ti. qꝛ vētrum concipiat. Et differt ab aluo ⁊ vtero. Nam aluus est illud receptaculū qđ recipit cibū. ⁊ in quo sordes sunt ⁊ purgari solet. Unde dr sic. qꝛ abluat. i. purgetur. ex ipso enim sordes stercoꝝ defluūt. ¶ Venter vero est qui acceptos cibos tegit ⁊ apparet extrinsecus. scꝫ pars exterior in qua est pinguedo. et ꝓtendit a pectore vsqꝫ ad inguinem. ⁊ est venter. qꝛ per totū corpus vite alimenta transmittat vel accipit ventum. ¶ Vterus proprie est mulieris in quo concipit. Et dr vterus qꝛ duplex est ab vtraqꝫ in duas se diuidit partes. vel qꝛ interius impleatur fetu. Item a venter ventriculus li. diminutiuū. Hic vterus ri. ab vter vtra vtrū. vt superius dr. et est ꝓprie mulierū: scꝫ locus conceptionis. Et ab vtero dr vterinus a. um. Et sunt vterini qui ex eodem vtero ⁊ diuersis partibus sunt geniti. quia vterum tantum mulieris est. ¶ Hec aluus ui. ab aluo uis. ⁊ est aluus que cibum recipit ⁊ purgari solet. Unde alueolus li. diminutiuum. i. paruus aluus. Iste autor vult ꝙ aluus dicatur ab alo alis. sed potius de abluo is. deriuatur.

¶ Liber Synonimorū Magistri Johannis de Garlādia/ vna cum expositiōe magistri Galfridi anglici/ vigiliqꝫ diligentia orthographie stilo correctus et exaratus/ cum notabilibus in marginibus insertis/ in regia quoqꝫ Ciuitate Lōdoñ. Impressus ꝑ Richardum Pynson/ feliciter finit. Anno incarnationis domini. M. CCCCC. ix.

BRITISH MUSEUM

without rennynge therby into any maner of daungerous or forfayture the ſayde Acte not withſtandynges/ And to the entent that the ſayde good and laudable acte may after the ſayde Feeſt of Candelmas nexte enſuynge be inuiolably kepte obſerued and obeyed accordynge to the true meanynge and purporte of the ſame. The kynges hygnes for the tender mynde and affeccyon whiche his grace hathe aſwell to yͤ publyque and Cōmon wele of this his Realme as to thencreaſe and aduauncement of his ſayde louynge Subgiettis within the ſame / ſtraytly chargeth and cōmaundeth all and euery his ſayde ſubgiettis of what Eſtate degree or condycyon he be/that they and euery of theym at the ſayde Feeſt of Candelmas and ſo furthe vſe and endeuour themſelfe in euery poynte to vſe ⁊ were accordynge to the tenoure Effecte ⁊ purporte of the ſayde acte in that that to them/ or any of theym dothe aperteyne vpon ſuche penaltyes and forfaytures as in the ſayde acte ben conteyned / whiche acte ⁊ all the penaltyes and forfaytures in the ſame mencioned ⁊ ſpecyfyed the kynges hyghnes wylleth and ſtraytly commaundeth frome henſforthe to be duely and fermely obſeruyd kepte ⁊ executed to the extremyte in euery poynte vpon his greuous diſpleaſure ⁊ the further daunger whiche may enſue to the offenders in that behalfe.

God ſaue the kynge

621.c

first home [illegible]

ffirst [illegible]

quid est quid est

¶ Emprynted at London in Fleteſtrete at the
Sygne of the George by Richarde Pynson/
prynter vnto the Kynges noble grace/
Dwellynge beſyde Seynt Dun-
ſtanes Churche.

BRITISH MUSEUM

liber clementis [illegible] precium iiij d

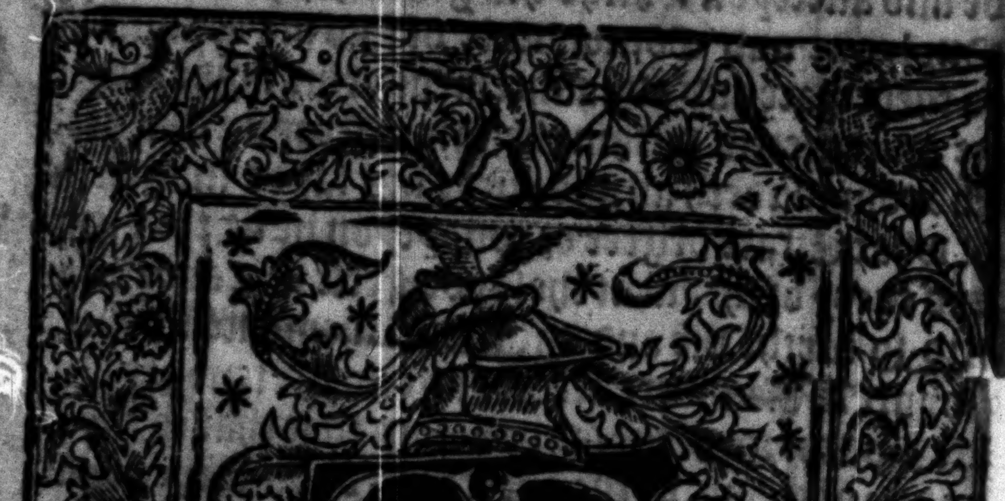

In hoc vol.

e J. de Garlandia Synonima. Lond. 1509 }
— vocab. æquivoc. Interpr. ib. 1504 } Pynson